

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 1 december 2022

Notulen van de raadsvergadering van 1 december 2022 (ochtendzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 16

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb

Tegenwoordig zijn 44 leden, namelijk: mevrouw P.J.H.D. Verkoelen, mevrouw M.M. Vlasblom, de heer T.S.J. Coşkun, mevrouw C. Aafjes-van Aalst, mevrouw V.A. Bruin, de heer A.R. Oostdijk, de heer M. Verhoef, de heer S.J.C. Becker, de heer B. van Schaik, de heer D.J. van Dommelen, mevrouw A.J.A. Maassen, de heer J.M.D. de Waard, de heer S. Ceulemans, de heer E.P.J. Verweij, de heer B. van Drunen, de heer S.M. Bonte, de heer T. de Haan, mevrouw I. van Wifferen, mevrouw J.M. Nunnely, de heer S. Soytekin, de heer P.J.P. Lansink-Bastemeijer, mevrouw M.S. Abrahamse, mevrouw S. van de Peppel, de heer R.T.J. van der Velden, de heer T.J. Vonk, mevrouw I. Elfilali, de heer F. Elbay, de heer T.B. Roskam, mevrouw N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein, mevrouw A. Kockelkoren, mevrouw J. Bokhove, mevrouw D.A. van Groningen, de heer R.G.C. Segers-Hoogendoorn, de heer R. Moti, de heer G.J. Engberts, mevrouw S. Reitema, de heer T. Kuzu, mevrouw M.Y. Morkoç, de heer N. Balwantsingh, de heer M.H. Biljoen, mevrouw E. Rehim Zadeh, de heer T. Kind, mevrouw L.S. Vlieger en mevrouw I. Coenradie

Afwezig is 1 lid, namelijk: mevrouw M.S.S. de Jong

Namens het college zijn tegenwoordig de heer F. Achbar en de heer R.A.C.J. Simons

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

1.1 Opening

De **VOORZITTER**. Ik heet u allen van harte welkom bij deze raadsvergadering. In het bijzonder ook welkom aan de nabestaanden van oud-raadslid mevrouw Ton-Vink, hartelijk welkom. Ook welkom aan degenen die op afstand onze vergadering volgen, de vertegenwoordigers van de media en onze medewerkers. Ik heb berichten van verhindering ontvangen van mevrouw De Jong. Zij is vandaag afwezig. De heer Oostdijk is afwezig van 13.30 uur tot 14.30 uur. De heer De Haan is afwezig van 16.00 uur tot 18.00 uur en wethouder Zeegers is in de ochtend afwezig vanwege afspraken in Den Haag met het kabinet. Wethouder Buijt is verhinderd tussen 15.30 uur en 16.30 uur en tijdens de avondzitting is er een uitreiking van een onderscheiding namens het college aan een lid van een wijkraad. Indien nodig zal wethouder Struijvenberg dan wethouder Buijt vervangen in de reguliere vervangingsregeling, als dat nodig mocht zijn.

1.2 In memoriam oud-raadslid mevrouw M. (Riet) Ton-Vink

De **VOORZITTER**. Dan nu aan de orde een In memoriam naar aanleiding van het overlijden van oud-raadslid mevrouw M. (Riet) Ton-Vink.

Leden van de gemeenteraad van Rotterdam en beste familieleden. Ons bereikte het droevige bericht dat op 1 november van het lopende jaar 2022 mevrouw Maria Ton-Vink,

voor ingewijden Riet Ton-Vink, is overleden. Zij bereikte de bewonderenswaardige leeftijd van 95 jaren. Mevrouw Ton-Vink werd op 15 mei 1975 voor de eerste keer geïnstalleerd als lid van de gemeenteraad van de stad Rotterdam en maakte deel uit van de Partij van de Arbeid-fractie, de partij waarvan zij van 1946 tot aan haar overlijden lid is geweest. Tijdens haar eerste periode hadden volksgezondheid en personeelszaken haar grote aandacht en niet te vergeten de positie van de vrouw. Op 20 december 1984 nam zij voor de tweede keer plaats in de Rotterdamse gemeenteraad. Dat deed zij met de kennis van zaken en met de strijdbaarheid waar ze om bekend werd. Ik citeer: "U hebt zich leren kennen als iemand die met kennis van zaken haar werk deed, maar die bovenal de hoofdlijnen van haar politieke overtuiging overeind hield. Met principes ging u uiterst zorgvuldig om. Strijdbaarheid is misschien wel de meest pregnante karaktertrek van u." Dit werd tegen haar gezegd bij een afscheid. Vrouwenbelangen in het bijzonder in de gezondheidszorg was iets wat haar altijd aantrok en waar zij grote belangstellingen voor had. Toen de Eerste Kamer in 1976 het initiatiefvoorstel tot het legaliseren van abortus verworpen had, liet zij toentertijd heel duidelijk in de raad van Rotterdam haar ongenoegen blijken. Ze zei toentertijd, en ik citeer: "Weer is gebleken dat over de hoofden van vrouwen heen door mannen beslissingen worden genomen." In een motie roept zij dan vervolgens de gemeenteraad van Rotterdam op om de reeds verworven rechten van vrouwen met betrekking tot abortusproblematiek te garanderen. Het is dus niet nu voor het eerst dat de gemeenteraad van Rotterdam zich bemoeit met nationale vraagstukken. Het was toen ook al. Aan het einde van haar tweede raadsperiode is het haar gelukt om het opzetten van een vrouwengezondheidscentrum in Rotterdam in het programma van haar partij op te laten nemen. Als er wordt teruggekeken naar de periode dat mevrouw Ton-Vink in de gemeenteraad van Rotterdam zat, komt haar sociale karakter sterk naar voren. Ze kwam altijd op voor groepen die het zwaar hadden en extra aandacht nodig hadden, met name op het terrein van zorg. Zo nam zij met grote zorgzaamheid de belangen van gehandicapten, verslaafden en niet te vergeten vrouwen in acht. Dit uitte zich in moties over tandartsen in gemeentelijke dienst. Dat deed mij denken aan een Amsterdams initiatief ooit om gemeentelijke aardappelwinkels te openen. Het kan verkeren. Maar ook opvangplekken voor verslaafden en de geestelijke volksgezondheid. Op 29 april 1986 nam mevrouw Ton-Vink definitief afscheid van de gemeenteraad van Rotterdam. Mevrouw Ton-Vink is altijd begaan gebleven met de Rotterdamse politiek en de stad. Hoewel zij al enkele jaren in een verzorgingshuis woonde, was zij nog altijd geabonneerd, en dat zal de vaste waarnemer van het Algemeen Dagblad in deze raad genoeg doen, op het Algemeen Dagblad, maar ook op de Volkskrant. In het boekje 'De zevenhonderd van Rotterdam' bewaarde zij alle overlijdensadvertenties van oud-raadsleden voor zover zij die kon achterhalen in kranten of anderszins. Mevrouw Ton-Vink profileerde zich graag als rode vrouw en zo zullen we haar ook blijven herinneren en gedenken. Als een strijd bare, sociale vrouw, met onbeweeglijke principes, die altijd opkwam voor zaken waar ze in geloofde. We gedenken mevrouw Ton-Vink met respect en wensen haar nabestaanden veel sterkte bij het dragen van het verlies. Ik verzoek u te gaan staan voor enkele ogenblikken stilte.

Ik dank u zeer.

1.3. Mededelingen

De **VOORZITTER**. Ik zie dat de voorzitter van de SP het woord vraagt.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, even iets van de orde. U heeft net genoemd wie er allemaal niet zijn en welk uur en zo. Maar we hebben negen wethouders en er zit er maar één achter de tafel. Ik snap niet waarom het vak B&W zo leeg is.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Volgens mij zijn we al heel lang opgehouden om wethouders bij elk debat te dwingen om hier achter die tafeltjes te zitten. Dat is echt heel lang geleden en ik vind het ook eigenlijk wel goed dat we dat niet meer doen. Het is goed bij de begroting, maar laten we voor de rest niet op deze manier zo met elkaars tijd omgaan, en gewoon zorgen dat zij aanwezig zijn zodat ze zo nodig aan tafel kunnen aanschuiven, maar niet dat ze hier de hele dag als een soort poppetjes achter die tafel moeten zitten.

De **VOORZITTER**. Het is de wens van uw raad dat de wethouders die aan zet zijn in de raad zitten per onderwerp en zeker minimaal één of twee. Maar niet permanent alle wethouders achter de tafel. Dat is een gebruik dat we met elkaar hebben afgesproken. Dan kunnen op die manier de wethouders doorgaan met werkzaamheden op hun kamer, maar ze zijn beschikbaar à la minute zodra u vindt dat ze nodig zijn. Dan komen ze deze kant op. Maar misschien is het handig om deze afspraken nog een keer te bestendigen, want dat was een bestaande afspraak. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). Ik onderschrijf wel wat mevrouw Van Wifferen zegt, maar ik ben het ook wel heel erg eens met de heer Coşkun dat één vertegenwoordiger van negen wethouders wel heel weinig is. Een beetje een afspiegeling zou wel leuk zijn, want stel dat deze wethouder ook nog gezegd had: ach, er staat voor mij ook nog niets, dan hadden we dus met nul gezeten. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Het verdubbelt zich à la minute. Nee, maar het is ook wel een soort sympathie naar de raad, vind ik hoor. Ik moet heel eerlijk zeggen, we hebben het er al eerder over gehad, maar we hebben maar één dag in de maand dit verhaal met elkaar en daar worden de besluiten genomen. En het wordt zo...

De **VOORZITTER**. Ik stel vast dat wethouder Buijt de fluit gehoord heeft en hij is onmiddellijk binnengelopen. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Wethouder Buijt heeft iets gemist. Dat geeft niets. Ik leg het u straks uit. Ik ben inmiddels aangekomen bij agendapunt 1.3, mededelingen. Gisteren heb ik een ontslagbrief ontvangen van het raadslid Kuzu van DENK als lid van de raad. Vanavond aan het einde van de vergadering zullen wij kort op gepaste wijze het moment markeren. Formeel is de heer Kuzu nog lid van de raad totdat de opvolging is geregeld. Totdat de benoeming van zijn opvolger onherroepelijk is, kan hij nog altijd deelnemen aan raadsvergaderingen. Het is dat u het weet mijnheer Kuzu. De invulling van de vacature is onder voorbehoud voorzien voor de vergadering van 15 december. Mocht deze raad onverhoopt om wat voor reden dan ook voordien versneld bij elkaar moeten komen, dan bent u nog altijd lid van deze raad. Aan het begin van de lunchpauze zullen de voorzitter van de commissie ZWCS – mag je ook ZWECS zeggen? Ja, oké – en de wethouder in de hal van het stadhuis een petitie in ontvangst nemen van de volkstuinders. Het staat u vrij daarbij aanwezig te zijn en uw belangstelling te tonen als u dat wilt.

2. Vaststelling van de agenda van de raadsvergadering van 1 december 2022

De **VOORZITTER**. De vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van vandaag. Ik zal als eerste de agenda met u doornemen. Daarna kunt eventueel opmerkingen daarbij plaatsen. Er is één verzoek ontvangen voor een regulier debat, 'Rellen en belagen politie na België-Marokko', van Leefbaar Rotterdam en VVD. Het onderwerp leent zich eerlijk gezegd meer voor een actualiteit, maar er is ook geen bezwaar om het vandaag te agenderen als gewoon regulier agendapunt. Daar kunt u mee instemmen? Ja? Dan doen we dat. Er is één verzoek ontvangen voor een tweeminutendebat, 'Rotterdam écht zonder Zwarte Piet', van GroenLinks, BIJ1 en de PvdA. Ik stel u voor dit punt te agenderen als 7.7. Akkoord? Er is een verzoek ontvangen van Leefbaar Rotterdam om agendapunt 5.3, het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de aankoop van het pand Lange

Hilleweg 256, dat nu geagendeerd is als hamerstuk, om te zetten in een tweeminutendebat. Ik ga ervan uit dat u daar verder geen bezwaar tegen heeft. Akkoord. Er is een verzoek ontvangen voor een motie vreemd aan de orde van de dag, 'Laat de Coolsingel oranje kleuren', van de VVD. Wenst iemand daar iets over te zeggen? Anders wenst uw voorzitter daar wel iets over te zeggen. Ik vind het geen motie vreemd aan de orde van de dag. Als je op deze manier je belangstelling laat tonen, wat een politieke wens van de stad Rotterdam kan zijn, dan zijn daar forse financiële consequenties aan gekoppeld. Met een motie vreemd aan de orde van de dag kan daar niet in worden voorzien en kan daar niet over worden gedebatteerd. Als u wenst om het zo te laten, dan laten we het zo staan. Maar ik wijs er wel op dat dat een motie is met eventuele verregaande financiële consequenties. We laten hem staan als vreemd aan de orde van de dag? De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, nog los van mijn persoonlijke opvattingen over het instrument 'motie vreemd aan de orde van de dag', waar we gedwongen worden om te stemmen zonder ook maar één argument met elkaar uit te wisselen. Die opvatting zal ik even achterwege laten, maar ik vind dit wel een heel rare inderdaad, om nu vandaag stante pede te besluiten. Ik zou toch willen vragen, als de indieners dit echt heel graag willen, zoek dan een andere manier om dit met elkaar te bespreken in plaats van nu alleen maar gelijk meteen mensen voor het blok te zetten of je voor of tegen bent, zonder dat mensen kunnen uitleggen waarom ze voor of tegen zijn. Dus ik steun eigenlijk het voorstel om het niet te doen.

De **VOORZITTER**. Wenst de indiener van de mogelijke motie te reageren op de opmerking van de voorzitter? Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, dank u voorzitter. Ik begrijp uiteraard de commotie. Tegelijkertijd wil ik hierbij aangeven dat het een richtinggevende motie is; we vragen dit kenbaar te maken. Het lijkt me dat er nog voldoende tijd is en ook nog voldoende onzekerheden, of Oranje überhaupt degene is die er met de winst vandoor gaat. Uiteraard hopen we dat met z'n allen. Maar dat geeft ons ook echt nog wel tijd om dat financiële plaatje, mocht het daar zijn, met elkaar in te kleden.

De **VOORZITTER**. Uitsluitend over de techniek van de motie alstublieft, niet over de inhoud, want anders gaan wij nu de inhoud al doen. Het gaat nu om de vraag of het gepast is om dit instrument voor dit doel te kiezen, want je kunt ook andere instrumenten kiezen en dan is er wel een debat mogelijk. Mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Ik steun de lijn van de voorzitter hierin, want als je dit al wilt, moet je dit bespreken, met name vanwege de consequenties die de motie heeft. Dus de lijn van de heer Moti en de voorzitter.

De **VOORZITTER**. De SP.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, ik snap de argumenten van de voorzitter, maar het is aan elke partij zelf om de instrumenten te kiezen. Ik neem dat daarover goed is nagedacht. Ik heb wel een heel belangrijke stemverklaring waarom ik tegen die motie ga stemmen, maar die wil ik dan nu niet geven. Het is aan de partij zelf om het instrument te kiezen.

De **VOORZITTER**. Helder. Dan laten we het staan als motie vreemd aan de orde van de dag en ik heb u vanuit de procedure van de raad voorgehouden wat daaraan vastzit. Dan kom ik nu bij de spreektijdsregeling. Nog iemand anders over de agenda? Ja? De VVD.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Ik wil graag iets zeggen uit hoofde van mijn functie als voorzitter van MHEK. Het gaat over het debat over de cruise terminal. Tijdens de commissievergadering, het was overigens de tweede commissievergadering over dit onderwerp, is met de leden van de commissie uitgebreid gesproken over wat we nu willen. Een aantal leden wilde een regulier debat. Uiteindelijk heeft de hele commissie aan het presidium geadviseerd om een tweeminutendebat te doen. Vervolgens zie ik op de agenda een regulier debat staan. Uiteraard mag het presidium een advies terzijde leggen, maar zonder enige context, zonder enige afstemming met de commissiegriffier of met de voorzitter, vind ik dat best wel apart. Bij mij kwam de vraag op wat dan nog de rol is van het advies van de commissie. Dat wilde ik dus graag hier even neerleggen.

De **VOORZITTER**. Het is hetzelfde mevrouw Elfilali?

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ja, dank voorzitter. Ik voel mij nu genooddaakt om te reageren ook al is het presidium een besloten vergadering. Ik weet niet zo goed vanuit welke pet de heer Van Dommelen deze opmerking maakt.

De **VOORZITTER**. Hij sprak vanuit zijn rol als voorzitter van de commissie.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Precies, de commissievergadering was openbaar te bekijken en de commissievoorzitter sloot daarbij af met de woorden dat het presidium besluit. Ik merk even op dat er in ieder geval vanuit mijn fractie nog belangrijke informatie zou worden gedeeld die inderdaad ook gekomen is vanuit de wethouder. Daarom wilden wij het ook graag open houden en inderdaad hadden wij voorkeur voor een regulier debat. Dus ik was niet van plan om hierop te gaan reageren, maar ik voel me toch wel genooddaakt om dat even te benoemen. Voor de rest lijkt het me vooral van belang dat we de inhoud induiken en niet te lang over dit soort dingen gaan bakkeleien.

De **VOORZITTER**. U heeft recht op een antwoord en u stelde mij de vraag waartoe het advies strekt van de commissie. Het presidium besluit in dat opzicht niets. Het is een orgaan dat het verkeer min of meer in de gaten houdt, maar u heeft de orde in de gaten. U bepaalt wat u bespreekt en wanneer. Dus uiteindelijk is een advies inderdaad een advies. Het is aan de raad om te beslissen wat met dat advies te doen. Als u het dus anders wilt hebben, dan moet u hier een voorstel in de orde indienen en dan kan de raad iets wel of niet omarmen. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank u voorzitter. Om het dan heel zuiver te houden en aansluitend bij de woorden van de commissievoorzitter, zou ik dan hier voorstellen om er alsnog een tweeminutendebat van te maken, hetgeen de meerderheid van de commissie ook besproken heeft.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Nee, we hebben een gelaagdheid. We kunnen hier natuurlijk heel veel procedures over maken. We hebben een commissie, daarin wordt een besluit genomen. Dat gaat naar het presidium. Het presidium kijkt daar in relatie tot allerlei andere agendapunten ook nog een keer naar en vervolgens zitten we hier in de raad en besluiten we uiteindelijk definitief, ieder voor zich, zonder last, met z'n allen wat we wel en niet willen. Om het nu weer terug te gaan draaien vind ik echt een beetje niet aan de orde. Het is aan het presidium om een vervolgadvisie te geven.

De **VOORZITTER**. Volgens mij ga ik u vragen allemaal te gaan zitten, want we hebben een afspraak dat bij een ordevoorstel wordt gestemd. U heeft een ordevoorstel gedaan. We gaan niet debatteren over de orde. Er is een voorstel gedaan om hier een tweeminutendebat van te maken en we hebben afgesproken dat bij een ordedebat over het ordevoorstel wordt gestemd.

De heer **COŞKUN** (sp). Jawel voorzitter, maar er zijn ook nog wel gebruiken in deze raadzaal over wat we elkaar wel of niet gunnen, dus ik vind het echt niet gepast om nu de spreektijd in te perken met zo'n ordevoorstel. Dat vind ik echt niet goed voor deze raad.

De **VOORZITTER**. Nogmaals, u heeft een afspraak met elkaar dat over een ordevoorstel wordt gestemd.

De heer **KUZU** (denk). Voorzitter, dan zou ik een stemverklaring willen geven.

De **VOORZITTER**. Dat mag u zo meteen even doen.

De heer **KUZU** (denk). Mag dat hierbij of moet ik dat zo meteen doen?

De **VOORZITTER**. Zeker, gaat uw gang.

De heer **KUZU** (denk). Oké. Nou voorzitter, ik stel voor dat we deze les meenemen voor de toekomst. Ik constateer dat een aantal collega's zich heeft voorbereid op een regulier debat. Laten we het voor deze ene keer doen in de vorm van een regulier debat en in de toekomst rekening houden, aan het eind van een commissievergadering, hoe we het precies gaan doen. Dus daarom zal mijn fractie...

De **VOORZITTER**. Nee sorry, dit heeft het kenmerk van een inhoudelijk debat. Dat gaan we niet doen. Gaat u zitten. Nee, gaat u zitten.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Voorzitter, mag ik mijn opmerking van net nog even toelichten naar aanleiding van uw reactie en de reactie van mevrouw Elfilali? Het is niet mijn bedoeling om de hele orde te veranderen. Het is meer zoiets dat ik het gevoel heb, als je als commissie tot een bepaald besluit komt, dan hoort daar een context bij en die context ontbreekt dan. En dan komt er een besluit van het presidium hiernaartoe en daar zit mijn probleem. Voor mij gaat het erom, als je dat als commissie doet en je neemt de commissie serieus, dan wil je de context van dat besluit van de commissie, van dat advies van de commissie weten. En dat is eigenlijk de enige reden waarom ik deze opmerking maak.

De **VOORZITTER**. Maar de raad is politiek en de raad kan anders besluiten op basis van het advies van... Nee, nee, alstublieft. We gaan stemmen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Voorzitter, een punt van orde. Ik zou dan graag mijn ordevoorstel willen terugtrekken gezien de opmerking van de heer Kuzu. Dat vind ik een heel belangrijke toevoeging. Als dat dus hetgeen is wat we gaan doen met elkaar, dan hoeven we hier niet over te stemmen en dan laten we het debat staan zoals het staat.

De **VOORZITTER**. Het ordevoorstel is ingetrokken. Mijn advies aan commissievoorzitters en aan anderen, mijnheer de voorzitter van de commissie, gaat u vooral hier met elkaar in de commissie goed over spreken, want u kunt een technisch-inhoudelijk voorstel gemotiveerd richting het presidium sturen, maar de raad is een politiek orgaan. Ik denk dat het goed is dat we daarbij stilstaan, dat dat zo zou kunnen functioneren. En nogmaals, anders maakt u mijn

werk als voorzitter bijna onmogelijk, we hebben de afspraak in deze raad dat over een ordevoorstel als eerste wordt gestemd. En gaat u alstublieft niet allerlei andere trucjes gebruiken om toch het debat erover te voeren. Dat is echt onverstandig. Dan ondergraaft u daarmee uw eigen reglement van orde. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). En het presidium moet terugkoppelen, want dat was de vraag van de heer Van Dommelen. Niet meer en niet minder.

De **VOORZITTER**. Fijn. Oké, helder. Dan de spreektijd. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ik wil nog wel één ding zeggen voorzitter. De reden dat de heer Van Dommelen reageert is ook omdat u reageert op wat hij zegt. Vervolgens probeert hij dat weer in context te plaatsen en u reageert daar weer op met: ja, en dat is de politiek. Maar dat helpt ook niet in het niet reageren.

De **VOORZITTER**. Ja, nee, maar hij vroeg aan mij als voorzitter van de raad wat de waarde is van het advies en dan geef ik hem het antwoord dat de waarde van het advies is: het is een advies aan een politiek orgaan dat om moverende redenen anders kan besluiten. Dat is een technisch antwoord aan de voorzitter van de commissie. Dat had hij mij overigens ook buiten de raad kunnen vragen, dan had ik hem ook dit antwoord gegeven en dan hadden we dit waarschijnlijk ook niet hoeven te doen. Maar dat is waarschijnlijk iets waarin wij nog met elkaar verder het gesprek over zouden moeten voeren. Maar als er eenmaal een ordevoorstel ligt, dan wordt er gestemd.

Het voorstel voor de spreektijd is 3,5 uur. Ik hoop niet dat u dat allemaal ruimhartig gaat gebruiken. Akkoord. Dan hebben we nog een stemvenster aan het einde van de raad en ik wil u toch in overweging geven dat tussentijds ook ordevoorstellen kunnen worden gedaan die direct ter stemming worden opgevoerd in de raad. Dus mochten er raadsleden toch niet in de raadzaal aanwezig zijn, dan toch in de onmiddellijke nabijheid zijn als de bel gaat voor stemming zodat u ook binnen kunt treden. Anders leidt dat tot ongelukken. Ordevoorstellen tussentijds worden direct ter stemming aangeboden. Rond 12.45 uur is er voorzien in een lunchpauze, zoals te doen gebruikelijk op de locaties die we kennen.

3. *Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2022 week 45 tot en met 47*

De **VOORZITTER**. Mededeling van ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2022 week 45 tot en met 47. Ik stel u voor akkoord te gaan met de voorgestelde wijze van afdoening. Ja, zegt u het maar.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, er zijn twee dingen bij week 45. Dat is allereerst die bb7356 over de wijkraadsadviezen van de jonge wijkraadsleden. Dat wordt nu een beetje ter kennisgeving afgedaan door het college, maar die jonge wijkraadsleden uit de hele stad hebben zich daarvoor ingezet, het gaat over het Schiekadeblok. Ik zou dit toch ook graag bespreken in de commissie BOFV als we het over de wijkraadsleden hebben. En dan inclusief de reactie van het college. Dat is één. En het andere is, in week 45 bb7286, over de burgerbrief over de Roos in de Burgemeester Roosstraat. Ik begrijp dat er inmiddels een gesprek komt met wethouder Zeegers op 14 december en ik zou graag daar ook een reactie ergens bespreken, bijvoorbeeld in BWB, als dat gesprek geweest is.

De **VOORZITTER**. Oké, helder, dat noteren we. Mijnheer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, week 45, ingekomen stukken, afschrift brief wethouder Karremans over OV-maatwerk park Zestienhoven. Dat is 22bb007541. Dat staat nu als voor kennisgeving aannemen. Die zou ik graag willen doorgeleiden naar de commissie.

De **VOORZITTER**. Oké, dat doen we. Nog anderen over ingekomen stukken? Dan wordt op een drietal stukken afgeweken van het advies. Helder, dat noteren we.

4. Bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet

De **VOORZITTER**. Dan de bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet.

4.1 De Monitor doelgroepen Trevvel

De **VOORZITTER**. De Monitor doelgroepenvervoer Trevvel. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). 50PLUS is daar tegen.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, 4.1, over die geheimhouding en bij 4.4 wordt het weer opgeheven. Dat geeft wel een beetje verwarring. Vervolgens staat er – dat moet ook in de commissie aanstaande woensdag 7 december, maar in het stuk van 4.4 over de geheimhouding opheffen over Trevvel staat weer dat we dan moeten wachten tot 15 december voordat we daar weer iets over kunnen zeggen. Dit gedoe maakt het wel ingewikkeld. U wilt geheimhouding opleggen en vervolgens weer opheffen, dus ik snap niet hoe we dit gaan oplossen.

De **VOORZITTER**. Volgens mij was het de raad die dit wilde. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). 4.1, daar zijn wij tegen.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, het is niet gebruikelijk dat de PvdA tegen geheimhouding stemt, maar dit vinden we echt een heel slechte reden. De belastingbetaler, de Rotterdammers hebben volgens mij gewoon recht om te weten wat er gebeurt met het doelgroepenvervoer, hoeveel ritten wel of niet op tijd komen. En al die informatie wordt nu geheim verklaard. Wij snappen niet waarom. Ja, Trevvel wil het niet, maar dat is geen reden om te zeggen hoe wij ons belastinggeld wel of niet transparant moeten maken of de uitgave ervan, dus wij zullen tegenstemmen.

De **VOORZITTER**. Helder. Dit is een stemverklaring. Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Ook wij zijn tegen.

De **VOORZITTER**. Dan met de gemaakte opmerkingen van een aantal partijen tegen wordt de geheimhouding op deze stukken bekrachtigd.

4.2 De 'Nadere specificatie brugstaat raadsbesluit 2021' met betrekking tot de renovatie van Museum Boijmans van Beuningen

De **VOORZITTER**. Dan 4.2, de nadere specificatie brugstaat raadsbesluit 2021 met betrekking tot de renovatie van Museum Boijmans van Beuningen. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). 50PLUS is tegen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). BIJ1 is tegen.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ook tegen.

De **VOORZITTER**. Dan is met deze stemmen tegen geheimhouding opgelegd bij agendapunt 4.2.

4.3 Bijlagen behorende bij het raadsvoorstel inzake de Tweede voortgangsrapportage 2022 en de begroting 2023-2027 van de Stichting Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam (BOOR)

De **VOORZITTER**. Dan 4.3, bijlagen behorende bij het raadsvoorstel inzake de Tweede voortgangsrapportage 2022 en de begroting 2023-2027 van de Stichting Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). 50PLUS is tegen.

De **VOORZITTER**. Anderen? Met de stem van 50PLUS tegen is geheimhouding op dit stuk opgelegd.

4.4 Het voorstel met betrekking tot de herbeoordeling van geheimhouding en openbaarmaking van de overeenkomst Doelgroepenvervoer met Trevvel

De **VOORZITTER**. Dan het voorstel met betrekking tot de herbeoordeling van geheimhouding en openbaarmaking van de overeenkomst Doelgroepenvervoer met Trevvel. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). Ja voorzitter, dit vraagt even wat toelichting. 50PLUS is positief verrast over de reactie van het college in dezen. Ik vind het echt meer dan uitstekend hoe het zich hierin heeft opgesteld. Ik ben het ook niet met de SP eens dat het hetzelfde is als de monitor. Het gaat hier over een ander punt. Het gaat over een herbeoordeling van de geheimhouding over een overeenkomst. Dus 50PLUS zal voor zijn. Ik verzoek wel, ik heb het al in een ander gremium ook toegegeven, om het hier eens een keer met elkaar over te hebben, want we gaan dit vaak meemaken dat we een herbeoordeling van een geheimhouding gaan krijgen en dat vraagt wel nadere toelichting, want voor mij was de brief ook zelfs redelijk ingewikkeld om te begrijpen. Maar ik snap wat de wethouder wil, ik begrijp wat onze rol hier in dezen is, en daarom zal 50PLUS voor stemmen.

De **VOORZITTER**. Goed zo. Anderen? Niet? Ja, de heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, kijk, die geheimhouding ging juist over dit soort dingen en die wordt nu weer opgeheven, tenminste voor het grootste deel. En van die monitor waren de meeste dingen wel bekend. Maar het probleem is een beetje, we hebben volgende

week in de commissie ZWCS, die ik mag voorzitten, een debat over Trevvel en deze stukken zijn dan eigenlijk openbaar, maar die zijn dan pas weer openbaar op 15 december. Dus moeten wij het er dan pas 21 december over hebben? Daar zit een beetje de crux waarom dit ingewikkeld is. Als je aan de ene kant geheimhouding oplegt en aan de andere kant dat weer opheft.

De **VOORZITTER**. U bent het er dus niet mee eens, begrijp ik.

De heer **COŞKUN** (sp). Ik ben het er heel erg mee eens dat die geheimhouding wordt opgeheven, want ik was het niet eens met de geheimhouding die werd opgelegd. Maar we laten Trevvel nu een beetje ons debat blokkeren. Dat is mijn probleem.

De **VOORZITTER**. Helder, dan is de geheimhouding met algemene stemmen op dit stuk opgelegd. Nee, ik zeg het verkeerd, opgeheven. Excuses.

5. HAMERSTUKKEN

5.1 *Het voorstel tot vaststelling van de tweede wijziging van de Havenverordening Rotterdam 2020*

5.2 *Het voorstel tot wijziging van de Verordening Architect aan zet*

De **VOORZITTER**. Dan gaan we hameren. 5.1, 5.2, 5.3. Het voorstel tot vaststelling van de tweede wijziging van de Havenverordening, het voorstel tot wijziging van de Verordening Architect aan zet. Van het agendapunt aankoop Lange Hilleweg hebben we net gezegd dat het een regulier agendapunt wordt voor straks. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank voorzitter, wij zijn tegen agendapunt 5.2.

De **VOORZITTER**. Dan hameren wij, met dien verstande dat de Partij voor de Dieren geacht te hebben tegengestemd bij agendapunt 5.2, Verordening Architect aan zet.

6. REGULIERE DEBATTEN

6.1 *Ongedocumenteerde Rotterdammers*

De **VOORZITTER**. Dan gaan we nu aanvangen met de reguliere debatten. Als eerste wil ik graag wethouder Achbar vragen binnen te treden. Aan de orde is agendapunt 6.1, ongedocumenteerde Rotterdammers. Mag ik stilte vragen in de raadzaal en wilt u gaan zitten? Mevrouw Elfilali, u heeft het woord.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Dank voorzitter. Zonder ID kun je bijna niets, omdat alle stappen in onze maatschappij daarmee samenhangen. Ongedocumenteerde Rotterdammers leven permanent met een onzekere toekomst en in een nachtmerrie waar geen einde aan komt. Nu kunnen we onze ogen sluiten en zeggen dat alles goed geregeld is, maar dan houden we onszelf voor de gek. Een brede groep senioren, jongeren, ouders met kinderen, leeft een schaduwbestaan in onze stad, terwijl ze heel graag willen meedoen en bijdragen door belasting te betalen, te werken, te studeren. Dus laten we er ook voor zorgen dat deze mensen niet stil hoeven te staan, of hun toekomst nu hier is of in een ander land. De wethouder erkent dat we in Rotterdam mensen hebben wegens verschillende redenen, zonder papieren. Zonder de juiste papieren. Daarom stel ik de volgende vragen aan de wethouder. Wat kunnen wij leren van Europese en Amerikaanse voorbeelden en ontwikkelingen die er zijn op dit terrein? Met een stadkaart kun je geen ingezetene worden,

maar instanties zoals de politie en andere instellingen kunnen wel beter hun werk doen en mensen kunnen bestaan, ook op papier. Dus kunnen we onderzoeken of bijvoorbeeld de Rotterdampas tijdelijk gebruikt kan worden voor basale zaken? We zien ook dat de G4, steden zoals Utrecht en Amsterdam, wel handelen. Hoe kijkt de wethouder aan tegen de Subsidieregeling Ongedocumenteerden Amsterdam 2023? En kunnen wij tijdens het juridische proces dat we hier hebben, net als Utrecht mensen tijdelijk leer-werktrajecten en cursussen aanbieden? Want zo kunnen mensen van nut zijn en ofwel beter hier inburgeren, als ze hier kunnen blijven, of het vergroot hun arbeidskansen elders, en er is ook meer succes op eventuele terugkeer. In Amsterdam heeft ook de organisatie Amsterdam Cityrights een app ontwikkeld met informatie voor mensen zonder de juiste papieren, zodat ze op de hoogte kunnen zijn van bepaalde basisrechten, ongeacht hun status. Mijn vraag aan de wethouder is of wij dat ook in Rotterdam kunnen doen. Tot slot voorzitter, de wethouder schrijft ons dat hij aandacht heeft gevraagd voor de positie van ongedocumenteerden. Kan de wethouder in het bestuurlijke contact dat hij regelmatig heeft met het rijk en met andere gemeenten, na vandaag de vraag voorleggen hoe wij in Rotterdam moeten handelen ten aanzien van Rotterdamse Dreamers. Dat zijn jongeren met veel potentie en ook een kleine groep senioren die hier al langer dan vijftien jaar is, medisch kwetsbaar, en ook ouder dan 55 jaar. Want deze twee groepen verdienen in het bijzonder onze aandacht. Daarom dien ik twee moties in. Ik hoop dat die in de buurt zijn. Nog niet voorzitter, dan kom ik daar zo op terug, maar dit was in ieder geval het einde van mijn betoog.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Dan hebben we nog twee moties te verwachten begrijp ik. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Goed voorzitter, Rotterdammers zonder de juiste papieren. Hoor je ze? Zie je ze? Mensen die hier al jaren zijn, die zich hier thuis voelen, maar toch niet zo worden behandeld. Zie je ze? Tijdens de commissie waren er verschillende sprekers die ons goed de realiteit hebben geschetst, die een beeld gaven van het schaduwbestaan dat deze mensen hier leven in onze stad. De realiteit van opgepakt worden omdat je geen identificatiemiddel hebt en al maanden vastzit in een vreemdelingendetentie. De realiteit van oud zijn, hier al twintig jaar zijn, ondertussen medische problematiek hebben en nog steeds op straat leven. De realiteit van jongeren die hier geboren en getogen zijn, die zich Rotterdammer voelen, die hier tot hun achttiende hun leven hebben opgebouwd, hebben mogen studeren, en nu ineens stopt dat. Ze mogen niet meer verder. Ze vroegen ons om hun stem te zijn, to amplify their voice. Dat is ook wat ik hier vandaag probeer te doen. Want ieder mens heeft recht op een menswaardig bestaan. Een goede oude dag, en basale mensenrechten. Het zijn niet allemaal mensen die zomaar gewoon teruggestuurd kunnen worden. Het is niet zo zwart-wit als men wellicht denkt. Dat hebben we ook gehoord. Zoals ik al eerder aangaf, het gaat soms om ouderen die hier al twintig jaar zijn. Ze kunnen niet zomaar terug, ze hebben medische klachten. Een buitenschuldverklaring lijkt misschien heel makkelijk, maar blijkt in de praktijk toch echt wel moeilijker te zijn, zo hebben we ook gehoord van de sprekers. Daar zijn zij hard mee bezig om dat te regelen voor sommigen. En het lukt gewoonweg niet. Ik ondersteun daarmee ook de moties die collega Elfilali zojuist heeft aangekondigd en ik voeg me ook bij de vragen die zij al aan de wethouder heeft gesteld. Ik hoop ook echt met de krapte die wij op de arbeidsmarkt zien en de hoop die wij meestal hebben voor onze jongeren, dat we dat ook kunnen hebben voor de ongedocumenteerde jongeren. Dat wij het in ieder geval over ons hart kunnen verkrijgen om de motie voor de jongeren met z'n allen te steunen en ervoor te zorgen dat zij een goede toekomst hier hebben. Dat zij verder kunnen gaan in deze stad en een bijdrage kunnen leveren. Want ieder mens verdient een menswaardig bestaan en verdient het om mee te doen aan de samenleving. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Voorzitter, dank. Ik kan het kort houden. We hebben hier in de commissie vorige maand al een heel uitgebreid debat over gehad. Wat ons betreft is de lijn ook heel erg helder. Afwijzing is een onlosmakelijk onderdeel van de asielprocedure dat gewoon opgevolgd moet worden. Wie uitgeprocedeerd is moet terug, daar komt het gewoon eigenlijk op neer. Ook zaken met betrekking tot naturalisatie en verblijfsrecht zijn rijkstaken, rijksverantwoordelijkheden, waar we in de gemeente niet moeten gaan interveniëren en niet mee moeten gaan schipperen. Mevrouw Vlieger had het al even over buitenschuldvergunningen. Volgens mij tonen die juist aan dat het gros van de mensen waarvan altijd wordt gezegd dat ze niet terug kunnen, gewoon wel terug kan. Iedereen die vindt dat hij niet terug kan, terwijl hij uitgeprocedeerd is, kan er een aanvragen. Er worden er gemiddeld zo'n twintig per jaar verstrekt.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, dank. Via u een vraag aan de heer Ceulemans, of hij de documentaire Leven in Limbo heeft gezien.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Nee.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Nee, dat dacht ik al, want dit is wel weer het klassieke Leefbaar-praatje, waarbij het erover lijkt te gaan dat de ongedocumenteerden mensen zijn die niet wensen terug te keren naar hun land van herkomst. Maar er zitten tal van voorbeelden in deze documentaire, in onze eigen stad, waar bijvoorbeeld een Marokkaanse man van het land van herkomst zelf geen papieren krijgt. En daar, midden tussen onze systemen vastzit. Als mens. En daardoor als mens als een soort dier op straat moet leven, onder bruggen en dat soort dingen. Het zou u sieren als u zich voorbereidt op dit soort debatten, door ook te kijken naar de complexiteit van dit soort zaken in plaats van alleen maar altijd het verhaal te hebben over: die mensen moeten terug. Want u zet een stempel dat voor heel veel van deze mensen totaal en volstrekt onterecht is.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Het zou de heer Segers-Hoogendoorn sieren als hij zich in de voorbereiding op debatten vergewist van wetgeving die gewoon van kracht is. Ik baseer me daar op, niet op documentaires. Wie vindt dat hij niet terug kan, kan een verzoek indienen voor een buitenschuldvergunning. Dat doen jaarlijks heel veel mensen. Heel weinig mensen krijgen het. Ja, kunt u in de microfoon praten? Ik weet heel goed waar ik het over heb. Ik ken die wetgeving en ik baseer me niet op een documentaire en op emoties. Dus ik ga door met mijn betoog.

De **VOORZITTER**. Nee, want mevrouw Vlieger heeft ook nog een vraag.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Ja voorzitter, dank. Nee, zoals de heer Segers-Hoogendoorn ook al zei, had ik inderdaad ook gevraagd om de documentaire te kijken. Want zoals de heer Ceulemans aangeeft, ja, we hebben ons systeem, ja, de wetgeving is er. Maar het werkt in de praktijk niet. Dat toont de documentaire, dat toonde ook de spreker die ook aangeeft: wij

doen dit. Inderdaad, wij gaan voor die buitenschuldverklaring, wij proberen dat, maar het lukt gewoonweg niet. We zijn soms al jaren bezig om dat te regelen voor iemand en toch lukt het niet. Hoe kijkt u daar dan naar?

De **VOORZITTER**. Mijnheer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Dit is volgens mij gewoon een kwestie van de omgekeerde wereld. Op het moment dat er veel aanvragen worden gedaan voor buitenschuldvergunningen en die worden heel weinig verstrekt, dan is voor mij niet de conclusie dat die vergunning te weinig wordt verstrekt. De conclusie is dat veel mensen kennelijk terug kunnen. Want anders hadden ze die buitenschuldvergunning gekregen. Daar ben ik ook niet van af te brengen met een documentaire.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Of dat wellicht de wet niet klopt. Dat er wellicht anders gekeken moet worden, dat die misschien eens geëvalueerd moet worden. Denkt u niet dat u daar net iets anders naar kunt kijken? Bent u het niet met ons eens dat we wellicht de wet moeten veranderen?

De heer **CEULEMANS** (lr). Nee, ik ben niet voor het veranderen van de wet voor het vergeven van meer buitenschuldvergunningen. Daar zijn nu gewoon criteria voor. Die zijn gewoon van toepassing en wie daar recht op heeft krijgt hem. Wie daar geen recht op heeft, krijgt hem niet. We moeten niet op het moment dat die vrij weinig verstrekt wordt, de conclusie trekken: o, hij wordt te weinig verstrekt, we moeten het gaan versoepelen. Daar ben ik geen voorstander van.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Het laatste punt hierop. Nou ja, het gaat natuurlijk niet alleen maar om wel verstrekken, niet verstrekken. Het gaat erom dat mensen jarenlang in een proces blijven hangen en daar dus ook niet doorheen komen. Dat ambassades niet mee willen werken, dat ze niet de juiste papieren kunnen krijgen, dat ze terug moeten naar hun land om iets op te halen, wat niet kan, wat niet lukt, wat gevaarlijk is. Dus er zijn veel meer redenen en het zou u echt sieren als u daar toch iets meer over nadent.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ja, dank voorzitter. Ook nog even een reactie hierop, want het is natuurlijk jammer dat de heer Ceulemans de documentaire niet heeft gezien, maar het is vooral jammer dat hij niet naar mijn woorden heeft geluisterd, want ik begon mijn betoog met het feit dat als je geen ID hebt, en dan heb ik het dus over geboortebewijs, een paspoort, een rijbewijs, een identiteitsbewijs, iets van juridische papieren, als je dat niet hebt, en dat kan vanwege uiteenlopende redenen, dan is het heel lastig om mee te doen. En helaas, zoals mevrouw Vlieger ook zegt, zijn er lacunes in de wet. Natuurlijk is dat deels rijksbeleid, maar we hebben een zorgplicht als gemeente en daar gaat het nu om. Het gaat erom wat we kunnen doen ten tijde van alle juridische processen voor die groep mensen, dat gewoon een groep is die er is in Rotterdam, die geen juiste papieren heeft en geen kant uit kan. Dat is de vraag. Dus heeft de heer Ceulemans naar mijn woorden geluisterd?

De **VOORZITTER**. Wilt u graag in uw eigen belang de interventies kort houden? De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Dat heb ik gedaan, en u zegt: mensen die om allerlei redenen geen papieren hebben. Ik weet ook, ik ben in een andere functie vorig jaar op werkbezoek naar Ter Apel geweest, dat die weilanden daar vol liggen met paspoorten. Mensen die naar

Nederland komen weten dat ze weinig recht hebben om hier te mogen blijven, die gooien paspoorten weg, die steken ze in de fik. Ja, er zijn veel mensen die geen papieren hebben, vaak door eigen toedoen. En ik ben er niet voor dat we voor die mensen als gemeente van alles gaan faciliteren terwijl gewoon het antwoord moet zijn dat ze terug moeten naar het land van herkomst.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Heeft de heer Ceulemans dit allemaal getoetst?

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Ja.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Kan hij deze informatie met ons delen?

De heer **CEULEMANS** (lr). Nou, ik raad u aan, misschien is dat wel leuk voor een paar van ons, om een keer op werkbezoek naar Ter Apel te gaan. Dan kunnen we daar gewoon praten met de mensen van de IND die dagelijks dit soort kwesties afhandelen. Dan zult u ook de andere kant van het verhaal horen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ik nodig vooral de heer Ceulemans uit om ten eerste eens te kijken naar die documentaire en ten tweede naar de organisaties te gaan die hier in Rotterdam, niks van Ter Apel, maar gewoon hier in onze eigen stad, ook te maken hebben met deze situatie.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Ik wil met alle organisaties in gesprek. Ik heb alleen niet de illusie dat ik het eens word met organisaties die bestaan bij de gratie van het in stand houden van illegaliteit en het faciliteren daarvan.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Dus de heer Ceulemans beticht organisaties als de Pauluskerk en Stichting ROS van het in stand houden van illegaliteit, terwijl zij gewoon de wet uitvoeren?

De **VOORZITTER**. Mijnheer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Daar komt het eigenlijk wel op neer, ja, dat vind ik.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ik heb hier geen woorden voor. Ik neem even de tijd om in ieder geval mijn twee moties in te dienen over de jongeren, de Dreamers, en ook de ouderen.

De **VOORZITTER**. Dat kan als de heer Ceulemans uitgesproken is.

De heer **CEULEMANS** (lr). Ik was gebleven bij de buitenschuldvergunningen, maar dat is wel helder denk ik. Dus de conclusie is wat ons betreft helder. Leefbaar Rotterdam is tegen illegalenopvang, is ook tegen het faciliteren van illegaliteit. Wie illegaal in Rotterdam verblijft, moet terug naar het land van herkomst. Ik weet ook dat wij afspraken hebben in het

coalitieakkoord over de LVV, de illegalenopvang, namelijk het terugdringen van 70 plekken naar 45 plekken en alleen continueren op het moment dat er een dekkende rijksvergoeding voor is. Dus daar zullen wij het college kritisch op blijven volgen.

De **VOORZITTER**. Helder. Mevrouw Elfilali heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Perspectief voor Rotterdamse Dreamers

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van het agendapunt Ongedocumenteerde Rotterdammers;

constaterende dat:

- ongedocumenteerde kinderen en jongeren (Dreamers) het grootste deel van hun vormingsfase, en soms al hun hele leven in Rotterdam of Nederland wonen, de taal vloeiend spreken, hier vrienden hebben en hier dus al geworteld;
- deze Dreamers op hun achttiende in een administratief gat vallen en hun jonge leven dan stil komt te staan;
- we hiermee jong talent om bij te dragen aan onze stad onbenut laten;

overwegende dat:

- het coalitieakkoord 'Een Stad' stelt dat wie in Rotterdam woont, een Rotterdammer is en hoort mee te doen;
- Dreamers net als hun leeftijdsgenoten de behoefte hebben om te studeren en een kans te maken op een baan en daarmee economisch en maatschappelijk kunnen bijdragen aan onze stad;
- er in Rotterdam grote tekorten zijn in diverse sectoren, er een noodzaak is tot meer kennis en sleutelpersoneel in Rotterdam en Dreamers hier hun steentje aan kunnen bijdragen;

verzoekt het college:

- te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor de gemeente Rotterdam om in samenwerking met Rotterdamse onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en de Kinderombudsman een Rotterdams onderwijsconvenant te creëren. Waarbij er rekening wordt gehouden met het lot van deze groep Rotterdamse Dreamers;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. Elfilali, M.M. Vlasblom, T.J. Vonk, L.S. Vlieger, S. van de Peppel, N. Balwantsingh en R.G.C. Segers-Hoogendoorn

Motie 2. Een waardige oude dag voor ongedocumenteerde ouderen

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van het agendapunt Ongedocumenteerde Rotterdammers;

constaterende dat:

- er volgens de laatste schatting van stichting ROS circa 5000-7000 ongedocumenteerde mensen zich binnen de stadsgrenzen van Rotterdam bevinden;
- zich hiertussen ook zo'n 50-100 ouderen (55+ en medisch kwetsbaar) bevinden die vaak al langer dan 15 of 20 jaar in Rotterdam leven;
- maatschappelijk organisaties en fondsen met elkaar in gesprek zijn om te zien hoe deze groep ouderen in Rotterdam geholpen kunnen worden;

overwegende dat:

- deze groep ouderen een langdurige band heeft met Rotterdam en wegens de leeftijd baat hebben bij rust, zorg en waardig oud worden;
- in het LVV staat dat ongedocumenteerde mensen recht hebben op noodzakelijke medische zorg, maar in de praktijk deze noodzakelijke medische zorg moeilijk beschikbaar is voor oudere ongedocumenteerde mensen in Rotterdam;

verzoekt het college:

- samen met maatschappelijke organisaties in Rotterdam te onderzoeken hoe hulp geboden kan worden aan de circa 50-100 ongedocumenteerde ouderen in Rotterdam, die hier al langer dan 15 of 20 jaar zijn;
- op landelijk niveau aandacht te vragen voor het lot van ongedocumenteerde ouderen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. Elfilali, M.M. Vlasblom, T.J. Vonk, L.S. Vlieger, S. van de Peppel, N. Balwantsingh en R.G.C. Segers-Hoogendoorn

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, dank u wel. Ik heb sinds kort een kunstwerk aan de muur in onze fractiekamer en ik dacht even: zal ik een Kees-van-der-Staaij'tje doen? Zoals hij vaak in de Tweede Kamer met een kunstwerk aankomt en dat dan toelicht. Maar ik heb hier helaas in deze raadzaal maar beperkte spreektijd, dus met het oog op die tijd nodig ik iedereen uit, alle raadsleden, om eens bij ons langs te komen om dat kunstwerk te bewonderen. Het is gemaakt door mensen die hier al jaren leven in onze stad, zonder papieren. En het laat iets zien over de talenten en de potentie die deze mensen hebben, maar die helaas moeten leven in de schaduw van de stad. Maar het kunstwerk laat ook de schreeuw om aandacht zien en de schreeuw om gezien te worden en om hulp te krijgen. Dat inspireert ons in ieder geval iedere dag om op te komen voor deze groep en deze groep te willen zien. Want voorzitter, we zijn één stad en alle mensen die hier zijn, worden gezien als mens. We staan dus ook pal voor de rechten die daaraan verbonden zijn. Het recht op kleding, voedsel, onderdak en medisch noodzakelijke zorg. Ook als het systeem dat wij met elkaar hebben ingericht leidt tot onmenselijke situaties voor sommigen, is dat niet een vrijbrief om die situaties maar goed te vinden, de schouders erover op te halen of te denken dat we er niets aan kunnen doen. We kunnen er wat aan doen. We zijn één stad, met de mensen die hier soms al tien of vijftien jaar verblijven, zonder dat het systeem ze erkent. De documentaire is al genoemd, Leven in Limbo. Die geeft een indrukwekkend beeld van deze mensen en hun situatie. De ChristenUnie is van mening dat we niet kunnen weggijken en we vinden dat we de menselijke maat voorop moeten stellen, ook als we de grote systeemvragen niet allemaal beantwoord krijgen. Daarom vragen we ook aandacht voor de oudere ongedocumenteerden. Op welk moment gunnen we mensen rust en een waardige oude dag? Ik heb nog steeds dat beeld op mijn netvlies van de man die uit de nachtopvang komt, zeventig jaar, en sjokt naar de Capelsebrug, het metrostation, om vervolgens 's avonds weer terug te komen. Dat is toch niet waardig ouder worden? Dat kunnen wij beter. Wij vragen ook aandacht voor de Dreamers, de jongeren vol dromen die de ambitie hebben om te willen leven, maar in de Limbo zitten en hun dromen niet kunnen waarmaken. Daarom ook steun vanuit onze fractie voor alle ideeën, ook zoals Volt ze heeft ingediend, om in ieder geval alle pogingen te ondernemen om hun idealen en talenten wel te kunnen waarmaken. We verbinden ons met de mensen in de LVV. Wij willen betere omstandigheden. Geen nachtopvang, maar een

degelijke 24 uursvoorziening, waarin mensen de rust en de ruimte krijgen om met goede begeleiding aan hun perspectief te werken. Ik heb daar geen motie op, maar ik zou graag de wethouder daarover willen horen. De evaluatie laat ook zien dat de andere steden die dat wel hebben, ook betere resultaten behalen als je dus een 24 uursvoorziening hebt. Is de wethouder ook voornemens om zich daarvoor in te gaan zetten, dat we in Rotterdam ook een 24 uursvoorziening gaan krijgen en niet een mensonwaardige nachtopvang? We willen ook dat de verblijfst termijn van zes maanden minder strikt gaat worden toegepast. Daar is in de commissie uitgebreid over gesproken en daarom voel ik mij vrij om daar nu al wel in de eerste termijn een motie over in te dienen. De termijn van zes maanden is bij ons in Rotterdam, anders dan in andere steden, zeer prominent aan de voorkant aanwezig en beperkt daarmee ook de instroom voor heel veel mensen. Het is een onnodige drempel en wij scoren daarom ook heel erg slecht op de resultaten van onze LVV. Daarom is onze oproep: ga in gesprek met het veld om die periode, die zes maanden, in ieder geval los te gaan laten en daar soepeler mee om te gaan. Daarom dien ik de motie 'Geen schijntermijn in Rotterdam' in. Voorzitter, ik wil nog twee moties indienen.

De **VOORZITTER**. Voordat u verdergaat wil mevrouw Maassen u een vraag stellen. En even opletten dat hier de gebruikelijke nieuwe procedure aan de orde is. Voor degene die interrumpeert kost het tijd en degene die antwoordt binnen dertig seconden kost het geen tijd. Nog even als reminder.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, ik vroeg me af of de heer Vonk ook de landelijke evaluatie heeft gelezen van de LVV-pilot, waarin dus ook verschillende observaties staan over de lengte van de termijn en wat de gevolgen daarvan zijn.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, die heb ik inderdaad gezien en gisteravond is er ook nog een reactie vanuit een aantal ngo's die hier dagelijks mee te maken hebben, rondgestuurd. Die bevestigen eigenlijk dat als je je niet aan die termijn houdt, dat je betere resultaten krijgt. Rotterdam heeft een slechte score en het meeste aantal mob's, met onbekende bestemming vertrokken, en dat wordt ook in de evaluatie voor een deel geweten aan de termijn die een druk oplegt die er niet zou moeten zijn.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, wat ook al eerder aan de orde is gekomen en ook in de landelijke evaluatie heel nadrukkelijk naar voren komt, is dat er verschil is in hoe steden met de LVV omgaan en dat zou niet moeten. Het veroorzaakt ook een soort shopgedrag en de conclusie uit de landelijke evaluatie is dan ook van: laten we een kader met elkaar afspreken waarin we met elkaar meer gelijk werken. Dat is dan ook waartoe wij oproepen. Wij willen een kader in Rotterdam hebben, waar heel nadrukkelijk de aansluiting wordt gevonden bij de andere steden, zodat wij één werkwijze gaan voeren en niet meer het slechtste jongetje van de klas zijn. En de tweede motie zal ik dan ook gelijk aankondigen. Wij willen namelijk ook aandacht voor de positie van ongedocumenteerden die medisch noodzakelijke zorg nodig hebben. Zorg die wettelijk ook geboden moet worden, dus daar kan niemand tegen zijn. Maar te vaak is er in de praktijk tegenwerking. Soms uit onwil, maar ook vaak uit onkunde. Daarom zouden wij graag een vaste contactpersoon bij de gemeente willen, met stevig mandaat, die in voorkomende gevallen de zorg kan afdwingen, zodat niemand wordt afgenomen waar men wettelijk recht op heeft en ook naar redelijke humanitaire maatstaven recht op heeft. En dat is de motie 'Zonder papieren maar niet zonder steun'.

Voorzitter, afrondend, we zijn één stad en daarom deze voorstellen. Het zijn wellicht maar kleine steentjes in een brede rivier. Maar als het voor een heel kleine groep het verschil kan maken tussen een leven zonder of met perspectief, dan zijn deze kleine stenen de moeite waard en ik hoop dan ook op brede steun. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De heer Vonk heeft de volgende moties ingediend.

Motie 3. Geen schijntermijn in Rotterdam

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van Ongedocumenteerde Rotterdammers;

constaterende dat:

- bij de LVV in Rotterdam een termijn van zes maanden wordt gehanteerd, in tegenstelling tot andere steden met een LVV;
- bij bijna alle casussen in de Rotterdamse LVV de termijn verlengd moet worden;
- LVV-partners in Rotterdam hun ontevredenheid ventileren over de lengte van de termijn;

overwegende dat:

- het onwenselijk is om onzekerheid en bureaucratische kosten te creëren met een termijn die in de praktijk geen termijn is;
- een pilot niet in steen gebeiteld is, maar op basis van nieuwe informatie van koers en opzet kan veranderen;

verzoekt het college:

- in gesprek te gaan met de LVV-partners over de huidige termijn van 6 maanden;
- op basis van hun overwegingen te reflecteren op de huidige termijn binnen de LVV-pilot en te bekijken of deze termijn aan herziening toe is;
- hun overwegingen mee te nemen in de nieuwe opzet van de LVV, na het aflopen van de pilot;
- daarbij nadrukkelijk te letten op de aanbeveling van de Eindevaluatie van de LVV om tot uniform beleid tussen de verschillende steden te komen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, L.S. Vlieger, M.M. Vlasblom en I. Elfilali

Motie 4. Ook beleid verdient papieren

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van Ongedocumenteerde Rotterdammers;

constaterende dat:

- de wethouder stelt dat er geen specifiek gemeentelijk beleid voor ongedocumenteerde mensen is;
- in de recent verschenen Eindevaluatie Landelijke Vreemdelingenvoorziening de aanbeveling wordt gedaan om tussen de steden met een vreemdelingenvoorziening tot een uniforme werkwijze te komen;

overwegende dat:

- het niet de bedoeling is dat Rotterdams beleid ongedocumenteerd is;
- de aanbevelingen van de Eindevaluatie serieuze aandacht verdienen;

verzoekt het college:

- om tot een beleidskader voor de omgang met ongedocumenteerde mensen te komen;
- in dit beleidskader de aanbeveling uit de Eindevaluatie om tussen steden tot een uniforme werkwijze voor de vreemdelingenvoorziening te komen, over te nemen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, M.M. Vlasblom en I. Elfilali

Motie 5. Zonder papieren maar niet zonder steun

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van
Ongedocumenteerde Rotterdammers;

constaterende dat:

- ongedocumenteerde mensen recht hebben op medisch noodzakelijke zorg, maar de toegang hiertoe vaak lastig gaat, soms uit onwil maar ook vaak uit onkunde;
- organisaties en hulpverleners die zich inzetten voor ongedocumenteerde mensen het soms niet lukt om deze toegang te creëren;

overwegende dat:

- ongeacht politieke kleur de zorg aan mensen in nood ons allemaal aan het hart gaat;
- ongedocumenteerde mensen simpelweg recht hebben op medisch noodzakelijke zorg;
- een vast aanspreekpunt bij de gemeente organisaties en hulpverleners zou helpen de toegang te creëren;
- dit aanspreekpunt wel moet beschikken over een stevig mandaat om uitvoerende partijen bij de les te houden en de mogelijkheid om direct te kunnen schakelen;

verzoekt het college:

- samen met het veld te onderzoeken hoe men kan komen tot een vast aanspreekpunt bij de gemeentelijke overheid voor problemen bij de toegang tot medisch noodzakelijke zorg aan ongedocumenteerde Rotterdammers;
- daarbij nadrukkelijk te kijken naar de mogelijkheden van bureau PRIO van de gemeente Rotterdam;
- hierover terug te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, M.M. Vlasblom en I. Elfilali

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ja, dank voorzitter. Genoeg gezegd inderdaad ook hierover in de commissie, dus ik zal het ook niet heel erg lang houden. Iedereen heeft natuurlijk recht op een menswaardig bestaan en zeker ook de ongedocumenteerden. Ik zie ook wel goede resultaten terug in de eindevaluatie LVV. De groepen zijn beter in beeld, minder mensen die op straat slapen, betere begeleiding, maar wat je natuurlijk ook terugziet is dat er een hoop verbeterd kan worden en moet worden. Ik ben dan ook wel benieuwd naar de bevindingen van de wethouder die hij met ons gaat delen na het bestuurlijk overleg hierover en hoe de

werkwijze in Rotterdam daar eventueel op aangepast zou kunnen worden. Er zijn, bleek ook al in de tussenevaluatie van de LVV, genoeg mensen die na een aanvraag, een geweigerd asielverzoek niet terug kunnen of willen keren, of door kunnen of willen reizen. Dat zorgt vaak voor penibele situaties, dakloosheid, uitbuiting, uitzichtloosheid en dat is natuurlijk nooit de bedoeling. Dat gunnen we niemand. Dus waar we uiteindelijk naartoe moeten is dat deze mensen duurzaam perspectief moeten krijgen. En geen valse hoop, zeg ik daar ook bij. We moeten mensen zo goed mogelijk blijven begeleiden in het proces dat ze hier zijn, richting terugkeer of het goedkeuren van hun aanvraag. En in dat kader vroeg ik tijdens de commissie ook aansluitend op de vraag van de ChristenUnie zojuist, om zorgaanbieders, personeel et cetera beter te informeren over het recht van ongedocumenteerden op medisch noodzakelijke zorg. Inmiddels heb ik na vele gesprekken wel begrepen dat er ook goede contacten hierover zijn met onder andere straatdokters, ziekenhuizen en onder andere apothekers. En in de brief zegt de wethouder ook toe de LVV verder onder de aandacht te brengen van de relevante organisaties en begin 2023 zal er ook samen met ngo's een bijeenkomst worden georganiseerd voor verschillende partijen om het bestaan en de werking van de LVV verder toe te lichten. Inzet voor nu lijkt voldoende. We zijn er nog lang niet en we blijven het ook kritisch volgen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u. Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Dank voorzitter. Wat maakt een inwoner van deze stad een Rotterdammer? Is dat een stuk papier dat aangeeft dat je hier mag zijn? Of is het gewoon mens-zijn in deze stad? Als wij het hebben over Rotterdammers vergeten wij een grote groep mensen. Mensen die niet over de juiste papieren beschikken. Deze mensen leven als schaduwen in onze stad, soms wel twintig jaar, dertig jaar, of langer. Wij als Rotterdamse raad moeten hier verantwoordelijkheid voor dragen. We moeten ook stoppen met het criminaliseren van een zeer kwetsbare groep. Want voorzitter, we zullen het altijd blijven zeggen, geen mens is illegaal. Wij zijn daarom ook blij dat na de gesprekken te hebben gehad met de wethouder hierover een brief met toezeggingen is gekomen over de zichtbaarheid van de LVV-plekken. Zo komt er informatie op de gemeentelijke website te staan en faciliteert de gemeente een informatiebijeenkomst over de LVV met de betrokken hulpverleners. Wij hebben in de brief gelezen die is opgesteld door de NAS, de Pauluskerk en Stichting ROS, wat de positieve resultaten zijn, bijvoorbeeld dat zeven van de tien ingediende herhaalde asielverzoeken leiden tot een asielvergunning. Maar we zijn er nog niet voorzitter. Uit de evaluatie is ook gebleken dat de beste resultaten bereikt worden in locaties met intensieve persoonlijke begeleiding zonder vooraf vastgestelde strikte termijnen. Strikte en korte termijnen leiden tot meer op-straat-zetting. Hulpverleners hebben de tijd nodig om een vertrouwensband op te bouwen maar ook om praktische zaken voor elkaar te krijgen. In de praktijk blijkt dat er in zes maanden geen duurzame oplossing kan plaatsvinden. Rotterdam kent als enige stad geen 24 uren-LVV-opvang. Waarom is dat zo? Kan de wethouder dat toelichten? Het WODC schrijft dat de 24 urenopvang zorgt voor een stabiele en rustige omgeving voor de cliënten. Ook biedt het de ruimte voor noodzakelijke begeleiding. Kunnen we dat hier ook implementeren? Kunnen we als Rotterdam er dus nu ook eindelijk voor kiezen om deze mensen ook echt waardig op te vangen? Tot zover.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers? Ja. Partij van de Arbeid.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Ja, dank voorzitter. We hebben veel bijdragen gehoord. De PvdA sluit zich aan bij de bijdrage van Volt in de eerste plaats, en dan GroenLinks, ChristenUnie en BIJ1. Voorzitter, alle maatregelen die gaan over ongedocumenteerde mensen, mensen die geen papieren hebben zoals wij dat met z'n allen hebben afgesproken, zijn gericht op een terugkeer. Inmiddels is er een grote groep mensen die niet terug kan

keren en leeft in Limbo. Vooral die groep zeer schrijnend voorzitter. Wij ondersteunen alle moties die zijn ingediend, in elk geval van Volt en van de ChristenUnie. En wij hopen dat de wethouder die ik ken als iemand die de menselijke maat hoog heeft zitten, ook maatregelen zal steunen die de menselijke maat voor deze groep mensen ook beter zal maken. Voorzitter, iedereen die hier in de raadzaal, iedereen die hier in Nederland een hond heeft, iedereen die in Rotterdam een hond heeft, heeft ook een hond met een hondenpaspoort. Dat wilde ik nog even zeggen. Laat dat tot je doordringen. Dank voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGRS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, dank. De menselijke maat is nu al een aantal keren gevallen en we hebben het er hier in deze raad op tal van onderwerpen regelmatig over. Sterker nog, we hebben sinds een jaar ongeveer een programma Menselijke maat in deze stad. Dat is een verworvenheid, alleen laten we dat niet van toepassing zijn op sommige mensen. En dat zijn mensen zonder papieren. Als je het schrijnende verhaal daarover wilt zien en horen, en ook dat is al een aantal keren gezegd, moet je de documentaire Leven in Limbo kijken, die zich in deze stad afspeelt. En dan gaat het helemaal niet over die papieren werkelijkheid van de buitenschuldverklaringen en er is altijd een weg te bewandelen. Er zijn voor deze mensen op een gegeven moment geen wegen meer te bewandelen. Als je het minder schrijnende en wat luchtigere verhaal over de ongedocumenteerden wilt kennen, dan moet je het kinderboek Otje lezen. Dus misschien nog even een tip aan de heer Ceulemans, misschien is dat wat lichter verteerbaar voor hem. Want Otje heeft een vader en die heet Tos, en Tos heeft geen papieren. En daardoor leven Otje en Tos in Limbo, in dat boek. En uiteindelijk, door allerlei omstandigheden, maar ik zou vooral zeggen: lees het boek, komt het op het einde tot een gesprek tussen Otje en de burgemeester van Kokkelburg. En Otje zegt: wilt u zorgen burgemeester, dat hij papieren krijgt zodat hij mag werken en ergens mag wonen en gewoon in z'n auto kan rijden zonder dat hij wordt opgepakt? En de burgemeester van Kokkelburg geeft daarop papieren, maakt gebruik van zijn discretionaire bevoegdheid. Ik maak deze vergelijking omdat het niet zo kan zijn dat wij de menselijke maat in deze stad alleen van toepassing laten zijn op mensen die een papier kunnen laten zien en niet op die mensen die geen papier kunnen laten zien en dat is buiten hun schuld. Nu is het heel ingewikkeld met deze kwestie, want we hebben inderdaad ook nog het schrijven gehad van de ngo's over de LVV en daarin staat ook weer eens een keer: het is niet voor niets zo dat deze mensen vaak ook, want je krijgt ze niet echt in kaart, want zij zitten eigenlijk in het informele netwerk zoals we dat noemen, en vaak ook omdat ze zich niet durven te wenden tot het formele netwerk omdat ze dan bang zijn om net zoals Tos, opgepakt te worden. Daarom zou mijn oproep zijn en ook mijn enige vraag aan de wethouder: we weten van die heel goede ngo's die we in deze stad hebben, die ook onder andere hoofdrolspelers zijn in die documentaire waar we het zo vaak over hebben, dat zij enigszins zicht hebben op deze mensen, enigszins zicht hebben op hun problematiek en enigszins proberen bij te dragen aan een menswaardig leven voor deze mensen. Dus mijn vraag aan de wethouder zou zijn en mijn oproep aan ons allen: laten we als gemeente maximaal met deze partijen samenwerken, onze oren goed te luisteren leggen bij hen en kijken wat wij als praktische oplossingen kunnen bieden aan deze mensen zodat ook zij een enigszins menswaardig bestaan in deze stad kunnen hebben. Dank.

De **VOORZITTER**. De heer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Dit is natuurlijk een debat waarin een aantal gemeenteraadsleden hier eigenlijk een beetje de rol van Tweede Kamerlid innemen, want het gaat voornamelijk over landelijke wetgeving die we gewoon dienen te volgen. Wat dat betreft sluit ik me aan bij het betoog van de heer Ceulemans. We hebben in Nederland

een zorgvuldig en vaak ook langdurig asielbeleid. Mensen krijgen echt een zorgvuldige procedure en wanneer men is uitgeprocedeerd dient men gewoon Nederland te verlaten. We hebben hier ook een groep ongedocumenteerden waarvan de toekomst gewoon niet in Nederland ligt. We hebben met de LVV en de pilot waaraan we meedoen ook een goede manier om daarmee om te gaan. Daar hebben we het uitgebreid in de commissie over gehad. Dus wat dat betreft doet de wethouder op dit punt gewoon goed werk en volgen we dat met veel belangstelling. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Segers-Hoogendoorn heeft een vraag.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, dank. Ja, ik vind het ook, u sluit uw ogen mijnheer Becker voor het feit, u pakt weer precies die groep en u bestempelt ze weer. Zij kunnen terug en zij moeten terug. Nogmaals, er zijn meerdere partijen die gewoon zeggen, en het is ook gewoon bewezen dat er mensen zijn die niet terug kunnen. Er bestaat formeel geen land van herkomst. Zie de voorbeelden, opnieuw, in die documentaire. En u zegt hier: we hebben landelijke wetgeving en die wordt prima uitgevoerd. En ik vind dat u daarmee uw verantwoordelijkheid als gemeenteraadslid van Rotterdam niet neemt. Dat is wat ik tegen u zeg. Want u neemt uw verantwoordelijkheid niet. U weet dat deze mensen er zijn, althans u zou het kunnen weten. En u zegt eigenlijk: voor mij bestaan ze niet want ze hebben geen papieren. Kunt u daar nu eens op ingaan in plaats van deze groep, waar wij volgens mij terecht aandacht voor vragen, alleen maar te bestempelen als mensen die niet van zins zijn om terug te keren.

De **VOORZITTER**. De heer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Nou, we hebben voorzieningen voor ongedocumenteerden, de LVV, maar er is een grote groep die in een soort schijnwereld leeft omdat ze inderdaad duiken en dat is iets wat zeer ongewenst is, want die worden inderdaad ook uitgebuit. Die hebben slechte huisvesting. Maar dat is wel een groep die moedwillig duikt voor het systeem en voor de voorzieningen die er daadwerkelijk wel zijn.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, het klopt niet wat de heer Becker zegt. Het klopt simpelweg niet. Ik heb al eerder het voorbeeld gegeven van de Marokkaanse man. Die duikt niet, sterker nog, die belt aan bij het ROS, die bellen met de Marokkaanse ambassade, die proberen uit het land van herkomst zogezegd papieren te krijgen en hij krijgt ze niet. Dus hij kan stap 1 niet zetten. En waar ik u toe oproep, is uw ogen niet voor die mensen te sluiten. Dat is precies waarom Volt het initiatief heeft genomen om dit debat te voeren. Dat is waarover we het hebben. En daar moet u op reageren.

De **VOORZITTER**. De heer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Ik heb net gereageerd op de vraag van de heer Segers-Hoogendoorn.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, het is tekenend dat de reactie uitblijft, want de heer Segers heeft hier natuurlijk een heel goed punt. Aanvullend daarop zegt u: dit is rijksbeleid. Maar als we kijken naar de moties die langskomen, zijn dat nu juist dingen die we als gemeente zouden moeten willen doen. Dus kunt u daar ook op reageren? Bijvoorbeeld de motie, ik noem maar

een voorbeeld, die ik toevallig net zelf als laatste heb ingediend dat er een aanspreekpunt komt in de gemeente, die casuïstiek waarmee mensen geen toegang hebben tot medische zorg dat dat wordt voorkomen. Dat zijn dingen die wij hier kunnen doen. Kunt u reageren op dat soort moties? Wilt u daarin mee? Want dat zijn dingen die we hier zelf kunnen doen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Dat is de motie van de ChristenUnie volgens mij die u benoemt. Mensen hebben recht op die medische zorg. Dat is gewoon beleid. Dat is er al. Volgens mij moet de wethouder ook nog reageren op die motie. Want de vraag is in hoeverre die zorg niet bekend is. In de toelichting die we in de commissie hebben gehad, wordt aangegeven dat die zorg daadwerkelijk wel onder de aandacht wordt gebracht. Maar ja, als er gevallen zijn dat dat niet bekend is, dan zou dit kunnen helpen. Wat dat betreft kijk ik ook naar de wethouder. Ik heb nog geen inhoudelijke reactie op die motie gezien. Want die was volgens mij tijdens de commissiebespreking nog niet bekend.

De **VOORZITTER**. U was uitgesproken mijnheer Becker? Andere sprekers. Ja.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, het is heel goed dat dit onderwerp uitgebreid in de commissie is besproken en dat dit ook hier op de agenda is gezet. Het is goed dat er gesproken is met de organisaties die hiermee bezig zijn. Dus dank aan Volt, die het op de agenda heeft gezet en dank ook aan al die mensen in de stad, waaronder veel SP-leden die zich inzetten voor die ongedocumenteerden. Want ik wil iedereen toch wel een beetje herinneren aan hun eed op de Grondwet van allen die zich in Nederland bevinden, en dus ook in Rotterdam. Respect voor menselijke waardigheid van iedereen op basis van gelijkwaardigheid en door de organisatie van de solidariteit. Daar staat de SP voor en ook voor ongedocumenteerden. Dat van die documenten is een bureaucratisch stempel. Voor ons zijn het mensen en zo moeten we ze ook behandelen en zo zullen wij ook stemmen als het over de moties gaat.

De **VOORZITTER**. Dank u. Mevrouw Van de Peppel.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Dank u wel voorzitter. We debatteren vandaag wederom over bestaansrecht. Echter, het recht te bestaan vindt al plaats in de baarmoeder wanneer cellen zich vermenigvuldigen en ontwikkelen tot een mens. Het verlaten van de moederschoot bepaalt je plek op de aarde. Tot nu toe heeft de persoon geen enkele invloed gehad op het bestaansrecht. Het is dan ook volledig terecht dat een persoon zelf invloed wil hebben waar en hoe hij of zij bestaan opbouwt. Zeker wanneer dit bestaan bedreigd wordt door oorlog, politiek, geaardheid of andere levensingrijpende invloeden. Het ontkennen van het recht op bestaan van mensen is een politieke keuze van hen die het goed hebben. Is de wethouder het met ons eens dat hoe wij omgaan met mensen zonder de juiste papieren een politieke keuze is en dat wij die het goed hebben andere keuzes kunnen maken dan we nu doen. Welke politieke keuzes gaat u vandaag maken?

De **VOORZITTER**. Dank u. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, dank u wel. Duurzaam perspectief, dat is waar we naartoe werken voor iedereen die in de LVV terechtkomt en dat is dus blijkbaar niet voor iedereen weggelegd. Het is ook niet zo eenvoudig als het klinkt, en dat blijkt wel uit de documentaire Leven in Limbo en uit de evaluatie van de LVV. Maar wat is nu een duurzamer perspectief dan een opleiding volgen hier in Nederland met een perspectief op een baan? Daar zitten veel ongedocumenteerde jongeren om te springen. Jongeren die hier in Nederland zijn

geworteld, de taal spreken, hier basis- en vervolgonderwijs hebben gevolgd, maar vanwege een scala aan redenen hier niet mogen of kunnen studeren, de Dreamers. En ik mis hier ook aandacht voor in de evaluatie van de LVV. Ik vraag daarom aan de wethouder of hij kan toezeggen dat hij de casuïstiek van de Dreamers meeneemt in de gesprekken die plaatsvinden met de rijkspartners en andere pilotgemeenten over deze groep. Want voorzitter, ik begrijp heel goed dat we als gemeente Rotterdam niet de regels kunnen aanpassen die gelden voor de Dreamers, maar ik weet wel dat we hier aandacht voor kunnen vragen. Daarnaast voorzitter, heb ik met interesse de landelijke evaluatie van de pilot gelezen en ik lees daarin enerzijds dat steden dezelfde rijksregels hanteren, maar anderzijds dat er wel lokale accenten worden gelegd. Ik lees bijvoorbeeld dat er steden zijn waar relatief vaak een oplossing wordt gevonden en steden waarbij er bijvoorbeeld vaak sprake is van vertrek, en dat het rapport niet helemaal duidelijk maakt wat nu de oorzaken zijn voor de verschillen in resultaten, terwijl wel ook in de basis dezelfde regels worden gehanteerd. Er wordt aangegeven dat het kan liggen in de perspectiefbepalingen die worden gehanteerd of de termijnen of de toegangscriteria of de samenwerking van de samenwerkingspartners. Als ik het goed heb begrepen, en dat is dan mijn eerste vraag aan de wethouder, gaan we als Rotterdam zelf ook een evaluatie verrichten. Ik zou graag aan de wethouder willen vragen of hij wil toezeggen dat hij in de evaluatie in ieder geval de toegangscriteria meeneemt die wij hanteren in de Rotterdamse LVV.

De **VOORZITTER**. Voordat u verdergaat wil mevrouw Elfilali een vraag stellen.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ja, dank voorzitter. Mooie woorden van D66, met name over de Dreamers. Kan ik hieruit opmaken dat mevrouw Maassen zich aansluit bij de motie over de Dreamers?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ik wacht de reactie van de wethouder eerst af voordat ik daar mijn eigen oordeel over vel, ook omdat ik weet dat de complexiteit van die Dreamers vooral is gelegen in landelijke regelgeving.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ik nodig D66 uit om de motie even te lezen. Het is een onderzoeksmotie om te kijken wat wij kunnen doen. Volgens mij sluit dat heel mooi aan bij wat u zegt. Volgens mij kunt u daar gewoon – ik nodig u uit om het te lezen en mee te tekenen. En ik had inderdaad ook zelf de vraag gesteld aan de wethouder om landelijk aandacht te vragen, dus mooi dat u daarop aansluit.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Een onderzoeksmotie om te werken aan een onderwijsconvenant, ik weet niet of dat nu de oplossing is voor de Dreamers. Dan ga ik verder. Tot slot voorzitter, lees ik in de evaluatie over de tegengestelde perspectieven van samenwerkende partners. De wethouder heeft ook kort in zijn brief hier al op gereflecteerd hoe de samenwerking werkt, maar ik zou toch nog een keertje willen vragen hoe nu de samenwerking is met de Rotterdamse partners hier in Rotterdam. Werkt dat nu goed en wat kan er nog beter? Ik hoop dat dat ook wordt meegenomen in de evaluatie.

De **VOORZITTER**. Nog een vraag van de PvdA.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Ja voorzitter, aan de ene kant begrijp ik de vraag wel die mevrouw Maassen stelt aan de wethouder via de voorzitter over de samenwerking tussen de organisaties. Maar ik vraag me af of mevrouw Maassen zelf ook al contact heeft gehad met organisaties en zelf niet een beeld heeft kunnen vormen daarover?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, welzeker, ik heb ook met Stichting Ros gesproken. U was er niet bij, maar een andere keer ben ik ook aangesloten bij de organisatie die in de buurt van de Schiekade is gelegen, ja Formaat. Dus ja, ik heb welzeker met die organisaties gesproken, maar ik hoor ook graag van de wethouder wat zijn perspectief daarop is, want ik wil namelijk een breed beeld van hoe mensen en hoe de organisaties de samenwerking ervaren. Daar hoort ook het perspectief van de wethouder bij.

De **VOORZITTER**. Ja.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Ja voorzitter, dat is goed, maar ik ben ook wel benieuwd naar wat uw bevindingen zijn. Op welke manier zou de gemeente of de wethouder zich meer kunnen inzetten voor mensen zonder de juiste papieren?

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Volgens mij is dat het gesprek gaande houden, een evaluatie hanteren waarbij er wordt geluisterd naar wat de observaties zijn van de samenwerkende partners en hoe we ervoor kunnen zorgen dat we allemaal de neuzen dezelfde kant op hebben staan. Dat betekent af en toe naar jezelf kijken en zeggen: oké, wij moeten onze werkwijze aanpassen, en soms betekent dat dat je van een ander vraagt om een stapje jouw richting op te nemen.

De **VOORZITTER**. De heer Balwantsingh.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Ik heb geen flauw idee hoe ik dit precies moet begrijpen. Misschien kan mevrouw Maassen toch beter uitleggen. Want onze hoop is natuurlijk gevestigd op partijen als DENK en D66 binnen dit hele verhaal, want anders komen we nergens. Hoe u eigenlijk denkt bij te dragen aan die menselijke maat voor mensen zonder de juiste papieren?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). U vraagt nu hoe ik mijn bijdrage wil leveren?

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Nee, mijn vraag is eigenlijk heel simpel. U heeft gesprekken gevoerd met organisaties. U heeft een beeld kunnen vormen over de situatie van ongedocumenteerde mensen. Wat vindt u als D66 dat zou moeten gebeuren om die menselijke maat, waar uw partij ook voor staat, voor die mensen te vergroten?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Nou ja, ik vind het een heel ingewikkeld onderwerp en daarom heb ik ook mijn best gedaan om me erin te verdiepen. Wat ik bijvoorbeeld van Stichting ROS heb begrepen is dat zij bijvoorbeeld moeite hebben met het feit dat we in Rotterdam een termijn van zes maanden hanteren. Nu heb ik in de evaluatie van de landelijke LVV gelezen dat achttien maanden niet altijd helpt in het proces. Omdat dat dan een heel lang proces is in de LVV. Ik heb van de wethouder begrepen dat die zes maanden nooit in steen staat

geschreven, maar dat daar ook een verlenging in plaatsvindt. Wat ik lastig vind, is dat we soms mensen weigeren bij de LVV aan de deur. Daarom vraag ik: kunnen we nog eens een keertje goed kijken naar de toegangscriteria, wie er wordt binnengelaten? Dat heb ik ook gehoord van Stichting ROS. Ze zeggen dat niet iedereen binnenkomt. Daarom vraag ik ook aan de wethouder of we daarnaar kunnen kijken. Ook lees ik in de evaluatie dat de samenwerking niet altijd ertoe leidt dat de beste resultaten worden behaald. Dat zijn allemaal zaken waarvan ik denk: oké, daar moeten we naar kijken. Dat moeten we verbeteren. Maar ik zeg niet dat ik de waarheid in pacht heb. Die heb ik niet. Ik vind het een heel ingewikkeld onderwerp en ik probeer te werken naar een manier waarop we inderdaad wel hogere percentages krijgen waardoor iedereen een duurzaam perspectief heeft.

De **VOORZITTER**. De heer Balwantsingh.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Ja, via de voorzitter dan een oproep, als mevrouw Maassen zo meteen de motie optekent, dan stemmen wij voor.

De **VOORZITTER**. Dat gaan we zien. Andere fracties? Ja. Forum voor Democratie.

De heer **OOSTDIJK** (fvd). Dank voorzitter. Alweer enige tijd geleden hebben we kunnen luisteren naar enkele sprekers die zich bekommeren om ongedocumenteerde Rotterdammers. Voor de inzet van deze sprekers kun je eigenlijk alleen maar respect hebben. Mensen blijven mensen uiteraard en een ieders persoonlijk leed zal iedereen met een klein beetje empathie aanspreken en wellicht ook ontroeren. Wat we echter niet uit het oog moeten verliezen is dat de term ongedocumenteerd een veelomvattend begrip kan zijn, maar altijd neerkomt op een persoon die om wat voor reden dan ook niet gerechtigd is om in Nederland te verblijven. Dat in Rotterdam gehandeld wordt in overeenstemming met de landelijk gestelde beleidskaders is daarom ook begrijpelijk. Dat Rotterdam zijn verantwoordelijkheid neemt door ongedocumenteerden van basiszorg te voorzien, zolang de ongedocumenteerde in ons land verblijft, is menselijk en logisch, maar er zal in de regel gewerkt moeten worden aan een andere oplossing dan ongedocumenteerd in Rotterdam dan wel ergens anders in Nederland te verblijven. Terugkeer is wat ons betreft de meest voor de hand liggende oplossing. Wat staat de Rotterdamse samenleving te wachten als je dit niet als overheid nastreeft en actief inzet op oplossingen zoals eerder aangegeven? Kan de wethouder aangeven wat er juist in deze collegeperiode wordt gedaan aan het voorkomen dat mensen in het spreekwoordelijke Limbo terecht gaan komen? Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Dan denk ik dat we nu toe zijn om te luisteren naar de wethouder. Wethouder Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Dank voorzitter. LVV is inderdaad uitgebreid gesproken in de commissie en ik heb heel veel vragen daar proberen te beantwoorden. Het is een onderwerp dat blijft leven, want we hebben het inderdaad over mensen. Ik heb toen tijdens de commissie ook aangegeven wat ik het belangrijkste vind als we het hebben over mensen, dat je ze waardig behandelt maar ook duurzaam perspectief biedt, in combinatie met de menselijke maat. Wij zijn een van de zes gemeenten die op dit moment een pilot aan het uitvoeren zijn. Daar is inmiddels een evaluatie van. Ik hoor dat u die heeft gelezen. Maar het is goed om daar even het volgende over te zeggen. Die evaluatie gaan we bespreken met de ngo's. U hebt daar een aantal vragen over gesteld. Wat vinden ngo's, hoe vindt de samenwerking met de ngo's plaats? Ik kan zeggen dat de samenwerking met de ngo's goed is. Ik zie niet meteen aanleiding om te denken dat het ergens beter zou moeten. We hebben wel heel duidelijke kaders als het gaat om hoe we omgaan met de pilot hier in Rotterdam en welke afspraken daarover zijn gemaakt. Vooralsnog hebben de ngo's aangegeven: binnen

die kaders kunnen wij gewoon dat werk leveren. Onzes inziens gaat dat goed, zeker omdat elke casus individueel beoordeeld wordt. Als we dan komen op die zes maanden, daar heb ik in de commissie ook al iets over gezegd, is dat die niet zo hard wordt toegepast zoals we hebben afgesproken aan de voorkant, omdat we altijd willen dat er een oplossing komt. Het is ook goed om te noemen dat het nog steeds om een pilot gaat. Dus wij hebben als gemeente ook geen juridisch kader, anders dan dat het gemandateerd is vanuit de staatssecretaris op dit moment, waarin wij handelen om dat humane, dat menselijke toe te passen op de mensen die hier in de stad zijn. Een andere opmerking die ik wil maken is het onderscheid tussen mensen die binnen de LVV binnenkomen en de groep ongedocumenteerden. Ik merk ook dat in die discussie die vermenging enorm aan het ontstaan is. Dan een aantal vragen. De stadskaart die weer terugkomt. Zoals ik net zei is er geen juridische basis waarbij wij ongedocumenteerden hier een aantal voorzieningen kunnen bieden, want anders druist dat tegen een aantal wetten in. Zo'n stadskaart zoals in andere landen gebeurt, ik ken die wetgeving in uw voorbeeld, de VS bijvoorbeeld, die vergelijking kan ik niet maken. Wat ik wel weet, en daar hebben we het in de commissie ook over gehad, is dat Amsterdam dat gesprek aan het voeren is. Alleen vindt de invoering van een stadskaart of stadspas daar op dit moment ook niet plaats. Dus die lopen ongetwijfeld tegen dezelfde zaken aan als wij.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, even een vraag, is dat dan bijvoorbeeld reden, ook als u merkt dat dat bij andere steden ook is, je probeert daar iets mee te doen, en u zegt: u heeft zich ook aan de wet te houden, ik heb hier wettelijke beperkingen. Maar is dat dan bijvoorbeeld een reden om in VNG-verband of rechtstreeks als grote steden zich tot de regering te wenden en daar te vagen of er wel mogelijkheden zijn?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ik begon te zeggen voorzitter, wat wij belangrijk vinden is dat mensen een waardig bestaan krijgen en met duurzaam perspectief. In de voorzieningen die wij aanbieden moet dat daarin passen en niet dat er een soort schijnwerkelijkheid gaat ontstaan, dat je hier door middel van een bepaalde pas een soort recht krijgt om hier te verblijven. Ik vind het belangrijk binnen de trajecten te zoeken naar oplossingen. Binnen de LVV of er een herhaling is van de asielprocedure en dat die nogmaals getoetst wordt dat je hier mag blijven. Is dat niet het geval, dan moeten we serieus kijken hoe je dus waardig eventueel terugkeer of doorreis kan regelen. Dat is wat er gebeurt binnen LVV en dat zou wat mij betreft ook het uitgangspunt moeten zijn. Ik heb gezegd: als die zes maanden te kort is, desondanks blijven inzetten op duurzaam perspectief, maar dat zijn eigenlijk de smaken die er op dit moment zijn binnen de LVV en ook binnen de wettelijke kaders. Het faciliteren van ongedocumenteerden zie ik echt als het creëren van een schijnwerkelijkheid waarbij die waardigheid en duurzaam perspectief enorm aan het ontbreken is.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Soms is het in dit soort complexe zaken inderdaad moeilijk om dat te knippen, maar hierbij zou ik denken dat je best wel goed zou kunnen knippen. Want er zijn gewoon mensen aanwijsbaar die alles in het werk stellen om bij het zogenaamde land van herkomst te zorgen voor die juiste papieren, en die die niet krijgen. Dus dan werkt het land van herkomst niet mee. Die mensen zou je kunnen proberen in beeld te brengen en dan zou je voor die mensen in ieder geval dat kunnen regelen. Dan

doe je ook helemaal niets in mensen perspectief bieden wat niet eerlijk is of zo. Dan doe je echt iets aan die menswaardigheid, rechtstreeks. Dus u zou zich voor die specifieke doelgroep op die manier wel kunnen inzetten.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, ik blijf dan even bij het verhaal van het CDA als het gaat om Otje en de vraag aan de burgemeester. Kijk, er is discretionaire ruimte in de schrijnende verhalen die er zijn in de stad, dat de burgemeester te allen tijde kan zeggen: oké, dit is echt zo'n casus die ik moet pluggen of kan pluggen bij de staatssecretaris om toch nog tot een oplossing te komen. Dus ja, maximale inzet voor allerlei groepen, verschillende groepen, verschillende casussen, waar wij inzetten op waardig en duurzaam perspectief. Dus in lijn met wat u vraagt, dat gebeurt al. Ik wil dan niet ingaan op een heel concreet voorbeeld, maar er zijn voorbeelden te noemen hierin. Ik had ook een vraag ten aanzien van een app. Volgens mij was die ook van Volt. Waarbij basisinformatie te vinden is. Wat het Rode Kruis daarin doet, en ik weet niet of dat dan een app is, maar sowieso is er op hun site informatie te vinden, ook in een andere taal dan het Nederlands, waarbij ook een link is te vinden als het gaat om ngo's hier specifiek in Rotterdam. Dan voorzitter, is er een aantal keer gevraagd: oké, ik heb u meegenomen in de procedures of in het proces straks van het bespreken van die evaluatie, we willen dat heel graag doen met de ngo's hier in Rotterdam. Vervolgens heb ik eind december nog even een bestuurlijk overleg met betrekking tot die evaluatie. Daarin vraagt u: neem dan even een aantal zaken mee, waaronder de casuïstiek van de Dreamers. Maar er ligt nu ook een motie die ik zo van advies zal voorzien. Dus ja voorzitter, die kan ik meenemen in het gesprek. Even denken, de 24 uursopvang is ook een aantal keer genoemd. Dat kan ik ook meenemen in de evaluatie enerzijds, ik wil daarbij wel zeggen, het is niet zo dat als het gaat over 24 uursopvang, dat de mensen die nu in de LVV zitten om 8.00 uur naar buiten worden gewieberd. Dat beeld is het niet. Er worden ook activiteiten georganiseerd waarbij mensen aan dagbesteding kunnen doen. Het is dus niet zo: u slaapt alleen en u gaat weg. Dat is de situatie nu.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Dank u. Mijn vraag specifiek is, waarom we daar nog niet voor hebben gekozen, aangezien daar in andere pilotsteden wel voor is gekozen. Ik hoor dat u dit wilt meenemen in de evaluatie, maar is er een specifieke reden waarom we dat nog niet aanbieden?

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Nou, ik ga hem dan even specifiek noemen. U zegt heel stellig dat Rotterdam als enige geen 24 uursopvangvoorziening kent. Dat is dus niet het geval hè. Bij het ROS, u komt daar regelmatig, u zou het moeten weten, zou ik dan bijna willen zeggen, maar wat ik begreep is dat deelnemers daar gewoon overdag kunnen blijven en andere LVV-deelnemers kunnen overdag ook gewoon gebruikmaken van verschillende dagopvangvoorzieningen zoals ik net zei. Tijdens het gesprek van de evaluatie zou ik dit ook nog eens kunnen vragen aan de ngo's, maar ook meenemen richting het rijk.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Dank voor deze toezegging om dat inderdaad mee te nemen. Kunnen wij dan als raad daar ook over worden geïnformeerd wat de uitkomsten zijn van uw afwegingen om wel of geen 24 uursopvang te gaan doen? Want u zegt: het ROS heeft inderdaad 24 uursopvang, maar ik had het bijvoorbeeld over de Capelsebrug, waar wel sprake is van een nachtopvang. Daar vinden de ngo's ook wat van. Dus kunt u naast de

toezegging om dat inderdaad te gaan bespreken met ze ook een terugkoppeling geven aan ons over de uitkomsten?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Jazeker voorzitter, natuurlijk. Dan de laatste vraag hoe we kunnen voorkomen dat mensen in Limbo terechtkomen. Nou, elk individu is weer uniek. Daar zetten wij maximaal op in. Maar ik begon ook te zeggen dat 5.000 tot 8.000 mensen op dit moment leven in Limbo. Er zijn verschillende manieren om die mensen daar uit te halen. Het CDA gaf net het voorbeeld van het Otje-verhaal, zal ik maar zeggen, waarin de discretionaire ruimte van de burgemeester toegepast wordt tot mensen die zich alsnog binnen LVV melden om te kijken hoe ze aan duurzaam perspectief geholpen kunnen worden. Dan had ik een aantal moties voorzitter. Motie 1, 'Perspectief voor Rotterdamse Dreamers'. Hij wordt een aantal keer genoemd, maar ik moet u zeggen dat zoals het dictum er nu staat, ik hem helaas moet ontraden. Het is een groep die op dit moment in Limbo leeft, nogmaals, wij zetten in op een waardig bestaan, duurzaam perspectief. Maar zoals u hem hier formuleert is hij voor mij, samen met wethouder Onderwijs, moet ik even afstemmen, maar zoals het er nu staat moet ik hem helaas ontraden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Dank voorzitter. Dan is natuurlijk mijn vraag wat er nodig is om hem wel te kunnen omarmen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Nou ja, kijk, dat u vraagt naar een onderzoeksmotie, dat lijkt me helder. Maar zo gespecificeerd met de onderwijsinstellingen. Ik zou hem, kijk, ik wil bijna een formulering gaan doen hoe het dictum zou moeten zijn, maar dat lijkt me ongepast in dezen. Maar zoals het er nu staat kan ik hem niet omarmen. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ja, dat is niet aan mij. Nogmaals, u dient een motie in, u vraagt mij deze motie uit te voeren. Hoe dan? Dat is aan u als raad. Ik ben niet voor het formuleren van het dictum voor u in de motie. Het enige wat ik zeg, zoals het hier nu staat, kan ik hem niet omarmen omdat hij daarmee niet uit te voeren is voor ons.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, dan heeft de raad volgens mij toch ook wel het recht om wat preciezer van het college te horen wat het college dan vindt hoe die nu staat. Wat is dan, tegen welk woord of welke woorden in die motie heeft het college dan bezwaar? Want alleen maar in algemeenheid zeggen: zoals het hier staat. Daar kunnen we natuurlijk niets mee. Dan slaan we het debat dood. Als de wethouder niet zelf wil meedoen aan het herformuleren, heeft hij wel de plicht om preciezer aan te geven wat dan het probleem is.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Nou ja, het grote probleem is dat ik zeg dat dit niet binnen de wettelijke kaders valt. Het is een onderzoeksmotie, dat geeft enigszins ruimte om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om te kijken of je deze doelgroep duurzaam perspectief zou kunnen bieden. En binnen het onderwijs, en daarmee heb ik eigenlijk nu al een suggestie gedaan hoe je dus het dictum zou kunnen formuleren.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja maar voorzitter, dit is geen argument. De motie vraagt om een onderzoek. De motie vraagt helemaal niet om de wetten te overtreden. Dus daar kan de wethouder het dan niet mee oneens zijn. Dus ik zou nogmaals de vraag willen stellen wat er nu in die motie verkeerd staat, wat de wethouder niet kan uitvoeren.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Voorzitter, het zou enorm helpen als er een onderzoeksmotie komt die de ruimte geeft om te kijken naar de mogelijkheden voor deze specifieke doelgroep duurzaam perspectief binnen het onderwijs of opleiding. Als het er zo staat, dan geeft dat voldoende ruimte om hem eventueel van een ander advies te kunnen voorzien.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Dank voorzitter. In mijn optiek staat dat er, maar als ik het even goed begrijp en goed luister, dan zit misschien het probleem in het woord convenant. Als dat hem is, dan kan ik natuurlijk eventjes kijken naar het dictum.

De **VOORZITTER**. Voordat we gaan stemmen over de moties hebben we nog uitgebreid de tijd om nog naar die teksten te kunnen kijken. U kunt verdergaan wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Goed, het zou fijn zijn als u daar nog naar kijkt. Dan zou ik hem alsnog van advies kunnen voorzien. Dan heb ik motie 2, ook van Volt, 'Een waardige oude dag voor ongedocumenteerden'. Ja, dat vraagt ook weer het faciliteren van de ongedocumenteerde doelgroep hierin. Zoals ik zei, dat ondersteunen wij niet. Dus helaas moet ik deze ook ontraden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Voorzitter, volgens mij staat er onderzoeken hoe we deze doelgroep van ongeveer honderd mensen in Rotterdam zouden kunnen helpen. Dat sluit volgens mij aan bij de woorden die u net had voor de Dreamers.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Nee voorzitter, de mogelijkheid die ik hier zie voor deze doelgroep is zich aanmelden binnen de LVV en dat eventueel als way out te gebruiken voor duurzaam perspectief als zijnde doorreis of terugkeer. Maar om in gesprek te gaan met maatschappelijke organisaties om ongedocumenteerde ouderen in Rotterdam verder te helpen, dat zie ik niet. Daarom moet ik hem helaas ontraden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). Ja, nu grijp ik wel in. Ik heb het allemaal laten gaan, maar u heeft het over ouderen die dertig tot veertig hier zitten en u gaat ze helpen om de doorreis en terugkeer te organiseren. Van ouderen die al veertig jaar in Rotterdam wonen? Ja, dan zakt mijn broek ook af.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, er is een wettelijk kader waarin wij moeten opereren, dus ik begrijp de verbazing van mevrouw Verkoelen niet echt.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). Nou, die wil ik wel uitleggen. Als je veertig jaar in Rotterdam ongedocumenteerd leeft, een totaal leven hebt opgebouwd, totaal nergens meer naartoe kunt. Kijk, met die jongeren, ik vind het hartstikke vervelend, maar dan kun je nog zeggen: die kunnen nog alle kanten uit, maar ouderen die veertig jaar lang in Rotterdam wonen en leven in de schaduw van onze samenleving, om daarvan te zeggen: ik snap de verbazing niet dat die mensen niet terug willen naar hun eigen land. Ze kennen de taal waarschijnlijk niet eens meer wethouder. Waar hebben we het hier nu over? Ik bedoel, het zijn honderd mensen waar we het over hebben. Daar zou u toch uw nek voor uit kunnen steken? Om een start te maken om deze discussie te eindigen. Want het is echt heel verschrikkelijk wat dat betreft. En ik dacht: ik laat het lopen allemaal wat er gebeurt, maar nu zie ik echt, dan denk ik: als u het daar nog heeft over doorreis en terugreis, na veertig jaar. Dan zitten we toch echt op een andere golflengte met elkaar te praten als college en raad.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Nou ja, volgens mij verschillen wij inderdaad van mening. Kijk, wat ik zeg is op het moment dat we het hebben over waardig en duurzaam perspectief is de vraag of je met deze motie de oplossing hebt. Ook bij die doelgroep, mevrouw Verkoelen, waar uw broek van afzakt, is het zo dat je die duurzaam perspectief wilt bieden en dat op individueel niveau moet gaan beoordelen. Ik kan ook u voorbeelden noemen van mensen die hier dertig, veertig jaar in Rotterdam waren, zijn of waren geweest, die ook kiezen om waardig terug te keren. Het hoeft geen verbazing te zijn, want dit zijn ook de individuele gevallen van ouderen die hier langer zijn geweest. Daarom zou ik voorstellen, eventueel als way out via LVV, te kijken wat de mogelijkheden zijn. En ik heb artikel 64 niet genoemd als eventueel tijdelijk, op medische gronden, maar op individueel niveau kijken wat de mogelijkheden zijn in dit soort trajecten.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Voorzitter, ik haak even aan op de woorden van de wethouder, want er lijkt een discrepantie tussen wat hij zegt en hoe hij de motie leest. Want volgens mij doelt de motie inderdaad op het onderzoeken hoe je deze groep van honderd mensen, precies zoals ook 50PLUS zegt, die hier al langer zijn, inderdaad maatwerk kunt bieden en kunt helpen. Dus volgens mij is dat heel dicht bij de woorden van de wethouder.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, ik begrijp dat die redenatie wordt gedaan, maar het is niet anders dan alle andere ongedocumenteerden. Dus alle ongedocumenteerden, die 5.000 tot 8.000 die we hebben in Rotterdam, zouden die route kunnen bewandelen op zoek naar een waardig en duurzaam perspectief. Dus het geldt niet alleen voor ouderen, dus daarom zou ik hem niet specifiek voor deze doen, want anders ga ik uitzonderingen maken. Tegelijkertijd zeg ik, want u stelt een vraag om voor een andere doelgroep een uitzondering te maken, om dat te voorkomen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali, mag ik u vragen om ook aan uw spreektijd te denken?

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Voorzitter, ik vraag niet om een uitzondering, ik vraag om aandacht voor twee doelgroepen en om te gaan kijken hoe we die kunnen helpen in Rotterdam.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, ik kan het blijven herhalen. Een mogelijke way out, dan doe ik ook weer een suggestie, een mogelijke way out is dus aanmelden bij de LVV. Zo zou je ze kunnen helpen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Ja voorzitter, de wethouder heeft het steeds over duurzaam perspectief bieden en onderzoeken naar en gesprekken en individuele casussen. Volgens mij heeft deze motie het over in gesprek gaan, onderzoeken tot, kijken wat er mogelijk is. Nogmaals, zoals mevrouw Verkoelen inderdaad ook al zei, we hebben het over ouderen die hier al dertig, veertig jaar zijn, die medische klachten hebben, die dus echt niet meer terug kunnen. En als we dan alleen maar zeggen: we vragen met deze motie om te kijken wat we kunnen doen voor hen, lijkt me dat toch wel het minste wat we moeten kunnen. Ik wil toch echt wel aan de wethouder vragen om er nog één keertje naar te kijken of hij deze motie toch niet anders kan interpreteren wellicht dat het wel klopt, dat het wel aansluit bij de woorden die hij zelf ook gebruikt, duurzaam perspectief bieden, want we hebben maar 45 LVV-plekken. Die honderd mensen kunnen daar dus niet in, dus volgens mij moeten we dan toch kijken naar iets anders.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, ik vind het ongepast om geen antwoord te geven, maar het is echt weer een herhaling. Ook voor deze doelgroep, zij kunnen zich melden binnen de LVV, waarin gekeken wordt, maatwerk en zorgen voor een duurzame oplossing en perspectief hierin. Of het nu medisch is of dat er een andere reden is, maar er wordt altijd op individueel niveau gekeken wat de mogelijkheden zijn.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). En wat gebeurt er dan met de mensen die dan de 46^e persoon zijn? Wordt er dan geen duurzame oplossing voor hen geboden?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Voorzitter, vooralsnog zitten we niet op 46, dus laten we die mensen ernaartoe sturen totdat we dat probleem hebben, en daar dan pas over gaan nadenken. Ik bedoel, vooralsnog zitten we lange tijd niet op 45. Dus ik zie het probleem nog even niet.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Ik vind het fijn dat we nu nog niet in die problemen zitten, maar kunnen we dan niet beter nu al een plan maken voor het moment dat we die 46^e persoon dan wel binnenkrijgen? Want het lijkt me een beetje te laat als we dan pas een oplossing

gaan vinden. Dus het zou de wethouder sieren als hij nu alvast een duurzaam plan maakt voor die 46^e persoon die dan straks gaat aankloppen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Voorzitter, we hebben zo'n 5000 tot 8000 ongedocumenteerden in de stad en we zien nu sinds de pilot is gestart eigenlijk een heel lage bezettingsgraad. Ik zie niet nu naar aanleiding van een discussie hier in de raad dat we ineens boven de 45 schieten. De wat-als-discussie voer ik liever niet hier. Ik begrijp uw zorg, maar u mag erop vertrouwen dat als zich de situatie daar voordoet, dat ik daar adequaat op zal anticiperen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Ja, dank voorzitter. Nou, we hebben dus met een aantal van die ngo's gesproken en het probleem was dus juist dat er geen zichtbaarheid was voor die LVV-opvangplekken. U heeft dan de toezegging gedaan dat u dit zichtbaar gaat maken, dat er informatieavonden worden gefaciliteerd. Er komt informatie op de gemeentewebsite te staan. Dus dat is al een heel groot probleem waarom die bezetting zo laag was, die nu getackeld is. Dus daarom mijn vraag: waarom gaan we nu niet alvast een plan maken voor het moment dat die 46^e gaat aankloppen? Want u heeft al toezeggingen gedaan om die lage bezettingsgraad op te lossen. Dat heeft u zelf gedaan.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Wat ik heb gedaan is toegezegd dat we de zichtbaarheid van de LVV... Ik heb niet gezegd: daarmee gaan we de bezettingsgraad verhogen. Dat maakt u ervan. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Maar dat is wel uw opmerking. Die wil ik dan wel even gemarkeerd hebben. Dus u vraagt: wilt u het bestaan van de LVV's zichtbaar maken op twee manieren? Enerzijds op de website, anderzijds ook een bijeenkomst organiseren met de ngo's. Daarvan heb ik gezegd: dat lijkt me een goed idee, dat gaan we voor u doen. Om vervolgens dan te zeggen daarmee als doel om de bezettingsgraad te verhogen, dat verzint u er op dit moment even bij. Maar ik wil ook even zeggen: we zitten nog steeds in een pilot en dat betekent voorzitter, dat we nog aan het zoeken zijn wat de beste optie is voor Rotterdam. Als straks blijkt dat het anders moet, dan zal dat uit de volgende evaluatie komen, maar vooralsnog is dit wat het is.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Dank voorzitter. Ik denk dat u me verkeerd begrijpt. Mijn collega Vlieger heeft zojuist aangegeven, of gevraagd wat we gaan doen op het moment dat die 46^e aanklopt, omdat wij dus een max. hebben in deze stad. U zegt dan vervolgens dat u dat probleem nog niet ziet omdat we een heel lage bezettingsgraad hebben in deze stad. Vervolgens zeg ik dan dat u dat dus heeft opgelost, in ieder geval door informatie te voorzien in de toekomst om ervoor te zorgen dat de LVV zichtbaarder is. Dus dan terug bij de vraag van mijn collega Vlieger: wat gaat er dan gebeuren met de mensen die ook een duurzame oplossing verdienen, wat u steeds benoemt, maar dus niet onder die 45 mensen vallen? Ik zeg niet dat u de bezettingsgraad gaat verhogen. Dat heb ik nooit gezegd. Dat impliceert u dan hiermee. Maar ik zeg: wat gaat u dan... wat is dan de toekomst voor die 46^e persoon? Is dat gewoon: nee, succes ermee, je mag lekker op straat slapen. Dat is mijn vraag. Niet of u de bezettingsgraad gaat verhogen, want ik weet dat u dat niet gaat doen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Voorzitter, ik zit even te zoeken naar waarom ik deze discussie zou moeten voeren terwijl die er niet is. Ik heb proberen uit te leggen dat ik uit een wat-als-discussie wil blijven. De situatie doet zich gewoon niet voor. Punt. En als die zich voordoet, dat heb ik ook gezegd, mag u erop vertrouwen dat ik daar adequaat op zal gaan anticiperen. Wat zou ik dan nog meer moeten zeggen voorzitter dan dit om de boodschap goed over te brengen?

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja voorzitter, u hoort de verbazing een beetje in de raad over hoe u omgaat met, laten we zeggen, bejaarde mensen. Bejaarde mensen die u terugstuurt naar een LVV die mogelijk aan de Capelsebrug in een stapelbed terecht moeten komen op zoek naar een duurzaam perspectief. Dat is in feite wat u voorstelt. Uiteindelijk is dat natuurlijk een politiek besluit en mogen we daar ook als raad, alle partijen, zelf iets van vinden en een besluit over nemen. Daartoe wil ik ook alle partijen oproepen. Maar zou u als u straks gaat evalueren met de ngo's dit punt ook, net als de 24 uurs- en nachtopvang, nadrukkelijk willen agenderen? Zij zien namelijk een groeiende groep oudere ongedocumenteerden. Zij denken aan een oplossing. Zou u kunnen toezeggen, dat u dat in de evaluatie nadrukkelijk wilt benoemen en ook aan ons wilt terugkoppelen wat daar de uitkomst van is?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Dat is echt een constructieve vraag voorzitter, en dat vind ik tof. Kijk, dat zijn wel zaken. Zeker, niet alleen met de ngo's, ik wil hem nog even een stap verder meenemen. Ook tijdens bestuurlijk overleg met de staatssecretaris zou ik die groep kwetsbare ouderen wel expliciet willen benoemen, naast de vraag van mevrouw Maassen als het gaat om de toegangscriteria en de doelgroep Dreamers. En dan hebben we het over. Want dat is het gremium waar ik dan ook tot eventuele nieuwe afspraken kan komen binnen die mandatering die we hebben als simpele gemeente. Dus ja, dat zou ik kunnen toezeggen. En nee, ik ben niet, het is niet of-of. Kijk, op dit moment zitten die ouderen al in een schrijnende situatie. U kunt mij niet wijsmaken dat ze nu een fantastische situatie hebben waarbij ik een voorstel doe om binnen de LVV te melden en eventueel wel tot duurzaam perspectief te komen. Want die doelgroep is er, zit in een schrijnende situatie, een kwetsbare situatie, vaak ook met medische klachten. En dan hoop ik oprecht dat ze binnen de LVV wel een serieus perspectief krijgen, want dat hebben ze nu ook niet. En dat is niet omdat ze dan in Capelle op een stapelbedje slapen. Dat is misschien even tijdelijk, maar ik hoop dat een structurele oplossing dan wel wat anders wordt.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Voorzitter, motie 3, 'Geen schijntermijn in Rotterdam'. Daarvan heb ik ook gezegd dat ik die ook meeneem in de evaluatie. Dat heb ik in die brief geschreven, wel wetende dat het beeld dat wij zien van die langer dan zes maanden, maar van de laatste periode is. Als we dus langer terugkijken, zien we dat het allemaal wel binnen die zes maanden viel en de laatste periode zien we dat dat iets toeneemt. Om die reden, ik kan de motie ontraden, maar wel de zesmaandentermijn meenemen in de evaluatie als onderwerp.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja voorzitter, dat is eigenlijk ook wat de motie vraagt hè, want hij zegt niet: ga het nu veranderen. Maar hij zegt: ga met de partners hierover in gesprek. Dus als u nu zegt: ik zeg toe dat ik dit in de evaluatie ga doen, dan zegt u in feite al dat u de motie gaat uitvoeren. Dus wat dat betreft zie ik het eigenlijk als een omarmen.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Nou ja, u hebt het over de LVV-partners. Ja, deels, maar ook dit als pilot wil ik liever meenemen aan de tafel van het bestuurlijk overleg dan met de LVV-partners, de ngo's. Dat is even het onderscheid dat ik hierin maak.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja voorzitter, de ngo's zijn hier heel duidelijk over. De korte opvangtermijn van zes maanden leidt in Rotterdam tot het kleinste percentage duurzame oplossingen en het hoogste percentage mob. Dat is wat de ngo's hier stellen. Als dat hun signaal is en u ziet ze als partner waarmee u goed samenwerkt, dan is het toch logisch dat u dit punt dan ook echt met hen gaat bespreken en gaat zoeken: hoe kunnen we nu zorgen dat die termijn waar we al soepel mee omgaan, dat we het zo gaan inrichten dat zoveel mogelijk mensen tot een duurzame oplossing gaan komen.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Nou ja, ik zei, ik wil het woord overbodig niet gebruiken, maar daarmee is deze motie overbodig. Het staat op het lijstje om dit sowieso in de evaluatie mee te nemen en te bespreken. Daarbij zeg ik wel: dit is het beeld dat wij zien van de laatste periode en niet daarvoor. Dus daarom heb ik hem zo geformuleerd. Dus hij is overbodig.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, dus u zegt in feite toe dat u precies gaat uitvoeren wat er in de motie staat en daarmee is hij overbodig. Nou ja voorzitter, dan kan ik hem intrekken, maar dan wel met de toezegging genoteerd dat hij wordt uitgevoerd.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). U stelt hem wel heel stellig. Ik wil me constructief opstellen naar u toe, maar ik ben er even over aan het nadenken of ik hem zo stellig moet noteren. Geef me even die ruimte. Nogmaals, volgens mij zeggen wij hetzelfde, alleen niet zozeer alleen LVV's, laat ik hem dan ook daar neerleggen. Maar het gaat er mij om dat we met name tijdens dat bestuurlijk overleg hem in de breedte bespreken. Als ik hem zo mag nuanceren, dan mag hij op deze manier genoteerd worden.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Motie 4 voorzitter, ook van de ChristenUnie, laat ik maar meteen zeggen dat ik hem zal moeten ontraden. Kijk, er is al een kader en werkwijze voor de LVV. De LVV is voor een deel van de ongedocumenteerden een oplossing, en de werkwijze is constant in ontwikkeling en wordt op basis van de landelijke evaluatie weer tegen het licht gehouden. Daarin streven we ook samen met het rijk en andere gemeenten naar een uniform werkproces. We willen als gemeente ook de ruimte te houden om maatwerk te kunnen verrichten en zoals we dat nu ook al doen bij de toelating en verblijfstermijnen. Dus die moet ik helaas ook ontraden voorzitter. Dan heb ik motie 4. O nee, dat was motie 4. Dan motie 5 voorzitter, samen met het veld onderzoeken hoe men kan komen tot een vast aanspreekpunt. Ik zal niet zeggen ontraden, maar hij is overbodig. Dat

komt doordat de ziekenhuizen daar al op inzetten, maar ook de straatdokters zijn betrokken bij de zorg van onverzekerden. Dus dat maakt het overbodig voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja voorzitter, ik lees berichten bijvoorbeeld op LinkedIn, van mevrouw Van Tongerloo, de straatdokter. Zij heeft voorbeelden van mensen die naar de cardioloog moeten. Die moeten door de cardioloog worden gezien. En dan is er iemand bij de receptie en die weigert de toegang tot de cardioloog, terwijl het van levensbelang is. En dan is er niet op dat moment een aanspreekpunt in de gemeente die zegt: dit kan niet, dit is tegen de wet, hier gaan we nu op handelen. Daarom denken wij dat dit soort mensen, zoals de straatdokter, maar het ROS kent deze casussen ook, geholpen zijn met een persoon met mandaat die kan zeggen: dit kan niet, we gaan het nu oplossen. Dat is in feite wat we vragen. Het is niet overbodig, want we lezen op LinkedIn nog steeds die berichten.

De **VOORZITTER**. U was klaar. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, ik begrijp dat dat echt schrijnende situaties zijn. We weten van het ROS dat ze sowieso een Erasmuspaspoort hebben dat eigenlijk al een middel is om aan te geven: oké, ik ben onbekend of ongedocumenteerd maar ik heb medische zorg nodig en dit is eigenlijk het document dat ik daarvoor gebruik. En natuurlijk zien we dat de toegang tot medische zorg soms lastig is voor een aantal mensen. Dus ja, het zijn schrijnende situaties, maar ik heb echt wel vertrouwen in de ziekenhuizen dat het ergens toch ook wel een keer moet doorsijpelen zodat zo'n Erasmuspaspoort toch daarin ook zou moeten kunnen helpen. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Is er behoefte aan een tweede termijn? Niet. Dat is niet het geval. Dan dank ik u zeer. Dan ga ik naar de toezeggingen die zojuist door de wethouder zijn gedaan. Het is volgens mij een drietal in totaal. De wethouder zal in het bestuurlijk overleg en het gesprek met ngo's naar aanleiding van de landelijke evaluatie LVV aandacht besteden aan de casuïstiek van de Dreamers en de 24 uursopvang en een terugkoppeling van de gesprekken sturen. Wethouder, ik check het nog één keer, klopt dat? Ja. Dan de volgende toezegging, ook duurzaam perspectief voor ouderen en toegangscriteria LVV is toegezegd. En hij zal in het bestuurlijk overleg over LVV-partners reflecteren op de zes maanden-termijn, naar aanleiding van motie 3 van de heer Vonk. Dat klopt ook? Andere toezeggingen hebben wij niet genoteerd. Dan dank ik u zeer. Mevrouw Maassen?

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ik meende ook een toezegging te hebben gehoord over het betrekken van de toegangscriteria in de evaluatie, of heb ik dat nu net niet goed verstaan?

De **VOORZITTER**. Volgens mij heb ik dat net gezegd, als ik mij niet vergis. Bij dezen, het staat ook in het verslag.

6.2 *Het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de realisering van een walstroominstallatie in de Cruise Terminal op de Wilhelminapier, alsmede met betrekking tot het voornemen van burgemeester en wethouders om de zeecruise te continueren aan de Wilhelminapier*

De **VOORZITTER**. Agendapunt 6.2, het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de realisering van een walstroominstallatie in de Cruise Terminal op de Wilhelminapier, alsmede met betrekking tot het voornemen van het college van

burgemeester en wethouders om de zeecruise te continueren aan de Wilhelminapier. De heer Bonte.

De heer **BONTE** (lr). Dank u wel voorzitter. Wat Leefbaar Rotterdam betreft gaan cruiseschepen vanaf 2024 aan de stekker. Dieselgeneratoren kunnen dan uit als ze aan de Wilhelminakade liggen en dat is goed voor de luchtkwaliteit en het vermindert geluidshinder. Zo draagt walstroom bij aan het verbeteren van de leefomgeving. Daarom hebben wij in 2019 met de motie 'Walstroom voor cruiseschepen' het college opdracht gegeven een walstroomfaciliteit te realiseren aan de Wilhelminapier en deze motie is destijds met algemene stemmen aanvaard. Het gevraagde besluit over het investeringsvoorstel van maximaal € 11,25 miljoen betreft de uitvoering van deze motie. De adviescommissie Aanwending verkoopopbrengst Eneco heeft hierover positief geadviseerd. En onlosmakelijk verbonden aan deze investering is het continueren van zeecruise aan de Wilhelminapier voor een lange termijn, zodat de investering kan worden terugverdiend. De unieke locatie in de binnenstad van de onlangs gerenoveerde cruiseterminal is goed voor de marktpositie van Rotterdam als cruisehaven, doet recht aan de historie van onze stad, zorgt voor verbinding van de bewoners van Rotterdam met de haven en het is goed voor de Rotterdamse economie met gemiddeld ongeveer € 400.000,00 aan inkomsten per scheepsbezoek. Dat is goed voor de werkgelegenheid en het levert 300 fte aan banen op. Voorzitter, natuurlijk moet de scheepvaart schoner, de vraag is niet of maar wanneer alle schepen walstroom moeten gebruiken in de haven van Rotterdam. Wat Leefbaar Rotterdam betreft, hoe eerder hoe beter. De binnenvaart is al tien jaar aan de walstroom. De ferry's in Hoek van Holland ook al enkele jaren, Heerema op de landtong Rozenburg en straks de cruiseschepen aan de Wilhelminapier. Containerschepen zijn wat ons betreft de volgende. Dat moet gefaseerd worden ingevoerd, zodat betrokken partijen tijdig hun investeringen kunnen plannen. Daarom voorzitter, de volgende motie, 'Sneller aan de stekker', die kort samengevat het college verzoekt om samen met het Havenbedrijf Rotterdam en de samenwerkende partijen het uitrollen van walstroom voor containerschepen waar mogelijk te versnellen. Tot zover. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, ik zou twee vragen willen stellen. De eerste vraag gaat over de impact voor de bewoners dat die cruiseschepen er komen en straks in veel groteren getale daar moeten komen. Wat is uw reflectie op wat het voor de bewoners betekent? En de tweede vraag is de impact op het milieu. Want ik hoor enorme juichverhalen over de economische impact, maar de verlenging, en dan heb ik het niet over de walstroom, maar over de verlenging van de aanleg van cruiseschepen aan de Wilhelminakade, wat is daarvan de impact op Rotterdam?

De **VOORZITTER**. De heer Bonte.

De heer **BONTE** (lr). Als ik de vraag goed begrijp de verlenging dat de cruiseschepen aan de Wilhelminakade aanmeren? Nou ja, door het aanbrengen van een walstroomfaciliteit is in feite de uitstoot als ze daar aangemeerd liggen straks nul. Dus dat is denk ik een heel positieve. Dat is in het kort mijn antwoord.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, een wetenschapper zei een tijd geleden dat een wandeling over de Erasmusbrug net zo vervuילend is als een wandeling door Beijing, en dat was met name veroorzaakt door de cruiseschepen. Dat zal inderdaad minder worden, maar het is

natuurlijk nog steeds een aanmerkelijke bijdrage aan de luchtvervuiling als die cruiseschepen daar ook binnen komen varen en gaan aanleggen. En heeft u ook die milieu-impact op uw netvlies?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank voorzitter, ik wil toch even reageren op de ChristenUnie, dat hij het wellicht ook wel met mij eens is dat een van de grootste vervuilers die binnenvaartschepen zijn die continu varende ontgassen en daar is nog steeds niets aan gedaan in Rotterdam.

De **VOORZITTER**. U mag er binnen dertig seconden op reageren.

De heer **VONK** (cu). O ja, een terecht punt voorzitter. Dus ik ben inderdaad ook voor veel meer maatregelen. Eentje is: geen cruiseschepen meer aan de Wilhelminakade. En daarna gaan we ook die binnenvaartschepen wat mij betreft gezamenlijk aanpakken.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank. Maar die honderd cruiseschepen die dadelijk aan de walstroom zitten, zijn een stuk minder vervuilend dan elke dag al die binnenvaartschepen die dus varende ontgassen.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, dat klopt. Het kan nog veel erger wellicht. Maar zeggen: het is nu minder vervuilend, dat is dus greenwashing. Dat is een vervuilende industrie goedpraten met een maatregel zoals walstroom. Het blijft vervuilend en dat in een stad die nog net weer is aangemerkt als de meest smerige stad van Nederland.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ik vind het ook opruiend om te zeggen dat er zo ongelofelijk veel cruiseschepen bij gaan komen, want het zijn er 100, wellicht 120, maar zo ongelofelijk veel meer niet.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja voorzitter, het zijn er echt meer. Ik hoor ook getallen van 150 die nodig zouden zijn om de businesscase uiteindelijk rond te krijgen. Dus er gaan veel meer schepen komen. Ook dat is trouwens wat de bewoners aangeven en waar ze ook ontzettend bang voor zijn. Dus ook de impact op de bewoners zou ik ook graag mee willen nemen in dit debat.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter, ik wil even ingaan op de interruptie van mevrouw Van Groningen. Zij heeft het over compleet andere schepen. Wat is haar mening dan over de cruiseschepen die zo ontzettend vervuilend zijn? Ja, andere schepen zijn ook vervuilend, maar cruiseschepen zijn ontzettend vervuilend. Wat is daar uw mening over?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank voorzitter. Wat ik probeer aan te geven is dat die binnenvaartschepen elke dag door onze Maas heen varen. Die varen door het volledige landschap. Die stoten daar hun schadelijke stoffen uit. We hebben het over honderd cruiseschepen op jaarbasis. Daar proberen wij een verduurzamingsslag in te maken en dat gaat al heel veel van die vervuiling weghalen. Overigens zijn ze al een heel stuk minder vervuilend dan tientallen jaren geleden.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **BONTE** (lr). Dank u wel voorzitter. Ik wilde nog even reageren op de interrupties. Het is in Rotterdam zo dat er per jaar 30.000 zeeschepen de Rotterdamse haven aandoen. Daarvan zijn er dus honderd cruiseschepen, dus in die verhouding praten we. Dat wil zeggen dat de verhouding 1 op 300 is. Dan heb ik het liever over die 299 andere schepen en daar heb ik ook die motie over ingediend, dus onder andere containerschepen, om die ook zo snel mogelijk aan de walstroom te hebben. Dat is één. En twee, het generatorverbod gaat wel degelijk heel erg helpen om schone lucht te krijgen in Rotterdam. Dus dat is echt de weg voorwaarts en daar wil ik echt een lans voor breken.

De **VOORZITTER**. U was klaar mijnheer Bonte, ja?
De heer Bonte heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Sneller aan de stekker

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van de realisering van een walstroominstallatie op de Wilhelminapier;

constaterende dat:

- het Havenbedrijf Rotterdam als doelstelling heeft dat minimaal 90% van de offshore, ferry's, cruise- en roll-on-roll-off-schepen én containerschepen in Rotterdam in 2030 gebruik moet maken van walstroom;
- dit de uitstoot met ongeveer 200.000 ton CO₂ en 2500 ton stikstof reduceert;
- de havens van Rotterdam, Antwerpen, Hamburg, Bremen en Le Havre de handen ineen hebben geslagen om de versnelde uitrol van walstroom een duwtje in de rug te geven, zodat het in deze havens uiterlijk in 2028 gelijktijdig wordt uitgerold (denk aan infrastructuur uitrollen voor grote schepen etc.);

overwegende dat:

- ieder jaar duizenden containerschepen de Rotterdamse haven aandoen en daarbij aangemeerd aan de wal, door het laten draaien van hun dieselgeneratoren en/of hulpmotoren, zorgen voor veel uitstoot van CO₂, stikstof en fijnstof;
- de gezondheid van bewoners van regio Rotterdam gebaat is bij een schonere lucht;

verzoekt het college:

- met het HBR en de samenwerkende partijen het uitrollen van walstroom voor containerschepen waar mogelijk te versnellen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S.M. Bonte en D.A. van Groningen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, het moge duidelijk zijn dat wij het liefst de cruiseschepen zien verdwijnen uit de stad. Dat is het uitgangspunt van GroenLinks en dat zal het ook blijven. Wij zien geen plek voor vervuilende cruiseschepen die ervoor zorgen dat de luchtkwaliteit hard achteruitgaat. Cruiseschepen brengen veel meer vuil in de lucht dan alle andere soorten verkeer. Daarmee raken wij weer verder verwijderd van het behalen van onze klimaatdoelen. Er is geen plek voor de overlast die de cruiseschepen veroorzaken bij de mensen die wonen aan onze kades. Er is geen plek voor de gezondheidsrisico's die de cruiseschepen veroorzaken. Natuurlijk is walstroom ook wat GroenLinks betreft een goede ontwikkeling. Want als de cruiseschepen er zijn, dan graag aan de walstroom, net als alle andere schepen overigens. Als wij cruiseschepen gaan faciliteren, dan zien wij het liefst de cruiseschepen naar een locatie zo ver mogelijk buiten de stad. Het is duidelijk dat het college en de coalitie dat anders zien en de keuze voor de Wilhelminakade eigenlijk al vaststond voordat het voorstel naar de raad ging. De keuze voor de Wilhelminakade wordt grotendeels gemaakt op basis van esthetiek. Het zou grootstedelijk zijn om cruiseschepen midden in de stad te hebben. Daarbij wordt bijna niet gesproken over nog belangrijkere waarden. De letterlijke gezondheid van onze bewoners, of misschien het klimaat. Wordt daar nog wel eens aan gedacht? De natuur? GroenLinks maakt zich zorgen om de toekomst van de stad. Wij vinden het zorgelijk dat andere partijen die zorgen van vele bewoners op de Wilhelminapier en verder kennelijk dus niet zien. De prioriteit ligt bij wat leuk en mooi is, niet bij wat urgent en noodzakelijk is. Wij willen ook zeker weten dat deze ontwikkeling niet betekent dat we juist meer ruimte gaan geven aan de cruiseschepen in de stad. Ik wil de wethouder dan ook vragen om te bevestigen dat dit voorstel niet betekent dat de Cruise Port mag uitbreiden. Goed, omdat we in beginsel de cruiseschepen niet willen faciliteren dienen wij een amendement in om tussentijds te evalueren of deze locatie van walstroomaansluiting ook op termijn als wenselijk wordt gezien. Dit amendement heet 'Tussentijds evalueren cruiseschepen'. Ik heb er nog een paar. En omdat wij ons zorgen maken om de impact van het verder groeien van de cruise-industrie, dienen wij een motie in om een milieueffectrapportage te laten uitvoeren, genaamd 'Mer Mer Mer'. Dit omdat wij het zorgelijk vinden dat wij met dit raadsvoorstel een erg lange termijn weer vast gaan zitten aan vervuilende cruiseschepen in het hart van onze stad. Als derde dienen wij een motie in over de terugbetalingstermijn. Wij zien graag dat al na vijf jaar wordt terugbetaald en dat zou ook moeten kunnen volgens de aangeleverde stukken. Wij zien graag dat de wethouder in gesprek gaat met CPR. Deze motie heet 'Terugbetaling eerder dan vijf jaar'. Als vierde dienen wij een amendement en motie in om te onderzoeken dat de walstroompunten groene energie gebruiken. Dit is noodzakelijk om te kunnen spreken van een duurzame stap deze richting op. Deze heten allebei 'Zo groen als maar kan'. Graag zien wij een terugkoppeling daarover in de raad in het eerste kwartaal van 2023. Voorzitter, als laatste dien ik een motie in over een participatietraject. De wethouder gaf al in de commissie aan en toe dat er vrijwel geen ruimte voor bewoners is om hun zorgen te uiten over deze ontwikkeling en die ruimte moet worden gecreëerd, al duurt het misschien iets langer voordat die punten er dan zijn. Deze motie heet 'Participatietraject Wilhelminapier'. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ik heb nog een vraag aan GroenLinks. We moeten vandaag stemmen over het raadsvoorstel. Er ligt een raadsvoorstel voor dat het verlengd wordt tot 2044. Daar heb ik u in uw bijdrage niet over gehoord. Dus mijn vraag is eigenlijk hoe u over het raadsvoorstel gaat stemmen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter. Zoals ik al zei wil GroenLinks geen cruiseschepen in de stad, dus wij zullen ook tegen het raadsvoorstel stemmen.

De **VOORZITTER**. U was klaar mevrouw Morkoç? Mevrouw Morkoç, was u klaar? Dan komt er een vraag van mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja dank. Ik dacht dat de partij van de duurzaamheid GroenLinks was. Dan blijkt dus toch dat er partijen hier in de raad zijn die duurzaamheid in ieder geval belangrijk vinden. Ik zou juist denken dat u juist voor het raadsvoorstel zou stemmen omdat u daarmee in ieder geval de gelegenheid geeft in uw ogen de vervuilende cruisesector de mogelijkheid te bieden dan te verduurzamen. Wij gaan in ieder geval voor het behoud van cruise in de stad en we willen dat graag duurzaam doen. Ik had gedacht u aan mijn zijde te vinden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter. Zoals mevrouw Van Groningen weet, heb ik in de commissie ontzettend vaak een poging gedaan om hier echt een duurzame stap van te maken. We hebben gesproken over andere locaties, ver buiten de stad. We hebben het gehad over de impact van walstroom. We hebben het over heel veel dingen gehad waarvan een groene partij vindt dat dat echt duurzame stappen zijn. En een walstroompunt midden in de stad, waardoor je er eigenlijk voor zorgt dat zo'n cruiseschip door de hele stad gaat varen en vervolgens midden in de stad gaat aanmeren, waardoor de luchtvervuiling niet beter gaat worden, waardoor de bewoners van de Wilhelminakade niet een fijnere situatie hebben, dat vinden wij niet een echte verduurzaming. Daarnaast willen wij wel meedenken, we vinden walstroom geen slechte ontwikkeling. Vandaar de moties die wij hebben ingediend en de amendementen die wij hebben ingediend. Maar in principe is GroenLinks tegen een vervuilende industrie. En de cruiseschepenindustrie is er daar een van.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank. Ja, dat is dan toch wel interessant dat het vorige college waar uw partij onderdeel van uitmaakte heeft voorgesorteerd op deze locatie omdat ze alle businesscases bekeken hebben en dit was gewoon de meest succesvolle locatie om ook binnen afzienbare tijd een walstroominstallatie te realiseren, dus hoe kijkt u daar dan naar?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, het was nooit het punt van GroenLinks dat de Wilhelminakade de beste locatie was. Het liefst zagen wij een locatie ver buiten de stad. Nogmaals, walstroom vinden wij een goede ontwikkeling. Een walstroompunt midden in de stad vinden wij een heel slechte ontwikkeling.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç heeft de volgende moties en amendementen ingediend.

Motie 2. Mer Mer Mer

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van agendapunt 6.2, Het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de

realisering van een walstroominstallatie in de Cruise Terminal op de Wilhelminapier, alsmede met betrekking tot het voornemen van burgemeester en wethouders om de zeecruise te continueren aan de Wilhelminapier;

constaterende dat:

- in het voorstel wordt gesproken over een walstroominstallatie op de Wilhelminapier;
- er geen milieueffectrapportage (MER) heeft plaatsgevonden voor deze locatie;

overwegende dat:

- ondanks dat de installatie zagezegd inpandig zal zijn, er wel degelijk mogelijke effecten zijn voor het milieu;
- een MER inzicht geeft in de milieueffecten van een project;
- door het meenemen van een MER eventuele besluitvorming anders kan uitvallen;
- milieueffecten meegenomen moeten worden om een volledig beeld te krijgen van de kosten en baten van een project;

verzoekt het college

- een milieueffectrapportage te laten opstellen de walstroominstallatie op de Wilhelminapier voorafgaand de start van de werkzaamheden;
- de resultaten van deze MER terug te koppelen naar de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç en T.J. Vonk

Motie 3. Terugbetaling eerder dan vijf jaar

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van agendapunt 6.2, Het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de realisering van een walstroominstallatie in de Cruise Terminal op de Wilhelminapier, alsmede met betrekking tot het voornemen van burgemeester en wethouders om de zeecruise te continueren aan de Wilhelminapier;

constaterende dat:

- er een ingroeiperiode is afgesproken met CPR en CPSP;
- de terugbetaling van de investering in de walstroominstallatie daarom pas na vijf jaar na aanleg van start gaat;

overwegende dat:

- via de motie Resultaatverplichting aansluiting op walstroom (100%) (22bb4945) alle cruiseschepen vanaf 1 januari 2027 op walstroom moeten worden aangesloten;
- dit ruimte geeft om de terugbetalingsvoorwaarden aan te passen;
- van de reeds gemaakte (bekende) boekingen voor 2024 en verder 97% van de cruiseschepen een aansluitingsmogelijkheid op walstroom heeft;
- de wethouder heeft aangegeven dat dit een goed perspectief biedt voor de ingroeiperiode (22bb007863 Beantwoording Technische Vragen GL incl. second opinion over Investerings walstroom cruisterminal);

verzoekt het college:

- met Cruise Port Rotterdam in gesprek te gaan over sneller dan na vijf jaar te starten met de terugbetaling van de Eneco-subsidie;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç, T.J. Vonk en I. Elfilali

Motie 4. Zo groen als maar kan

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van agendapunt 6.2, Het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de realisering van een walstroominstallatie in de Cruise Terminal op de Wilhelminapier, alsmede met betrekking tot het voornemen van burgemeester en wethouders om de zeecruise te continueren aan de Wilhelminapier;

constaterende dat:

- in de afdoening van toezegging 22bb004881 staat dat Cruise Port Rotterdam voornemens is groene energie te gebruiken voor de walstroominstallatie;

overwegende dat:

- een voornemen niet bindend is, waardoor er een mogelijkheid om grijze energie te gebruiken voor de walstroom is;
- de duurzaamheid van de investering hierdoor lager kan uitvallen dan gehoopt;

verzoekt het college:

- te onderzoeken hoe in de subsidiebeschikking vastgelegd kan worden dat CPSP zoveel mogelijk gebruik zal maken van groene stroom;
- de wethouder dit laten terug te koppelen aan de raad in het eerste kwartaal van 2023;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç

Motie 5. Participatietraject Wilhelminapier

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van agendapunt 6.2, Het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de realisering van een walstroominstallatie in de Cruise Terminal op de Wilhelminapier, alsmede met betrekking tot het voornemen van burgemeester en wethouders om de zeecruise te continueren aan de Wilhelminapier;

constaterende dat:

- er bij het aanwijzen van de Wilhelminapier als locatie voor walstroom en daarbij als locatie voor de zeecruise geen participatietraject voor de omgeving is opgezet;

overwegende dat:

- de zeecruise erg speelt bij bewoners van de Wilhelminapier en dat de meningen hierover ver uiteenlopen onder de omwonenden;
- participatie van burgers bij gemeentelijke besluiten bijdraagt aan het vertrouwen in de gemeente;

verzoekt het college:

- een participatietraject op te zetten voorafgaand het plaatsen van de walstroominstallatie op de Wilhelminapier;

- eventuele bevindingen van dit participatietraject mee te nemen in de besluitvorming over het plaatsen van de walstroominstallatie op de Wilhelminapier;
- dit terug te koppelen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç, T.J. Vonk en I. Elfilali

Amendement A. Zo groen als maar kan

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de realisering van een walstroominstallatie in de Cruise Terminal op de Wilhelminapier, alsmede met betrekking tot het voornemen van burgemeester en wethouders om de zeecruise te continueren aan de Wilhelminapier;

Besluit: <toevoeging>

4. Te besluiten om in gesprek te gaan met de Cruise Port Rotterdam om groene energie te gebruiken voor de walstroominstallatie en daarover terug te koppelen aan de raad in het eerste kwartaal van 2023."

w.g. M.Y. Morkoç

Toelichting:

In de afdoening van toezegging 22bb004881 staat dat Cruise Port Rotterdam voornemens is groene energie te gebruiken voor de walstroominstallatie. Aangezien een voornemen niet bindend is, is er een mogelijkheid om grijze energie te gebruiken voor de walstroom, waardoor de duurzaamheid van de investering lager uitvalt dan gehoopt. Om te garanderen dat de walstroominstallatie zo duurzaam mogelijk is, wordt Cruise Port Rotterdam verplicht groene energie te gebruiken.

Amendement B. Tussentijds evalueren cruiseschepen

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de realisering van een walstroominstallatie in de Cruise Terminal op de Wilhelminapier, alsmede met betrekking tot het voornemen van burgemeester en wethouders om de zeecruise te continueren aan de Wilhelminapier;

Besluit:

punt 3: Te besluiten om zeecruise aan de Wilhelminapier voor een voldoende lange periode te continueren zodat de bijdrage van de gemeente in de investering in de walstroominstallatie terug te verdienen is, waarbij het huidige inzicht is dat dit een looptijd is van twintig jaar vanaf moment van operationeel zijn van de walstroominstallatie in 2024. Hiermee geeft u opvolging aan het advies van de Adviescommissie aanwending verkoopopbrengst Eneco om het politieke risico te mitigeren betreffende het voortbestaan van de Cruise Terminal als locatie voor zeecruise;

te vervangen door:

punt 3: Te besluiten om zeecruise aan de Wilhelminapier te evalueren na tien jaar op de wenselijkheid van deze locatie voor cruiseschepen gezien de risico's voor onder andere het milieu en de gezondheid van de bewoners en de stad. De heroverweging vindt plaats met

inachtneming van het advies van de Adviescommissie aanwending verkoopopbrengst Eneco om het politieke risico te mitigeren betreffende het voortbestaan van de Cruise Terminal als locatie voor zeecruise."

w.g. M.Y. Morkoç

Toelichting:

Gezien de ontwikkelingen die in de wereld, zeecruise, en op de Wilhelminapier plaatsvinden, is het vastzetten van de zeecruise voor twintig jaar te verstrekkend. Binnen deze twintig jaar kunnen er ontwikkelingen plaatsvinden die ervoor zorgen dat de zeecruise op de Wilhelminapier niet meer passend is voor de bewoners, de stad of de industrie. Vanwege de lange looptijd is een tussentijdse heroverweging daarom op zijn plaats.

De moties en amendementen zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Helder, dank u zeer. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, dank u wel voorzitter. Met het oog op mijn spreektijd zal ik het wat inkorten. Ik sluit mij gemakshalve aan bij de bijdrage van GroenLinks. Daar kan ik mij zeer goed in vinden. Wij zijn zeer voor walstroom maar tegen de voorwaarden die er nu aan gekoppeld zijn, namelijk het verlengen van de cruisevaart. Daar kunnen wij als smerigste stad van Nederland denk ik nu niet voor stemmen. Waar wij ons ook zorgen over maken, en dat is met name op signalen van de bewoners, is de enorme impact op de leefbaarheid, en er gaan straks veel meer huizen in die buurt komen. Er wonen mensen en gewoon voor hen in hun achtertuin worden cruiseschepen aangelegd. Zij maken zich grote zorgen en zeggen: kunnen wij ook misschien gaan maximeren? Ik hoor mevrouw Van Groningen steeds consequent over honderd spreken. Is het dan zo dat wij dat gaan vastklikken op honderd en niet meer? Maar als je naar de bewoners luistert, zou je eigenlijk moeten zeggen: vijftig en niet meer, want anders is de leefbaarheid ernstig in het geding. Ik luister naar die bewoners en ik aarzel nog even over welke motie ik ga indienen, dus dat ga ik in de tweede termijn doen, met het getal. Wordt het vijftig of wordt het honderd, daar denk ik nog even goed over na.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Dank voorzitter. Volt is een toekomstgerichte partij en we kijken naar de lange termijn. We staan voor een schoon, innovatief en groen Rotterdam en we staan ook positief tegenover de ontwikkeling dat schepen gebruik gaan maken van walstroom. Maar vandaag ligt er ook een groot besluit voor ons voor de toekomst, voor de langere tijd. Wij zijn net als eigenlijk de ChristenUnie en ook GroenLinks niet overtuigd van de locatie voor de investeringsplannen aan de Wilhelminapier. Dat walstroom bijdraagt aan onze klimaatdoelen en minder CO₂-uitstoot, dat moedigen we aan en dat juichen we ook toe. Maar waar geen rekening mee wordt gehouden is dat we alsnog in de binnenstad fijnstofuitstoot hebben, stikstof, vervuiling, hinder, dus dat zijn zaken die wij niet voor onszelf kunnen rechtvaardigen, zeker niet als je kijkt naar de lange termijn. Wij kunnen niet meegaan in een beweging om vervuilende voer- en vaartuigen in de stad te behouden of eigenlijk naar ons toe te gaan trekken. We staan zeker open voor andere locaties, maar in de binnenstad is voor ons niet de juiste weg. Veel dank aan de wethouder die ons na de commissievergadering van de vorige keer nog een brief heeft gestuurd met de argumentatie over waarom de Maasvlakte geen geschikte locatie zou zijn. Nu hebben we daar nog steeds twijfels over, want eigenlijk komt het erop neer dat het nooit serieus is overwogen, zoals

GroenLinks ook al zei, dus het is ook nooit serieus bekeken en onderzocht. Toch even een aantal vragen over de brief die wij hebben gekregen. Allereerst schrijft de wethouder dat voor een cruisterminal een landoppervlak nodig is van minimaal 400 meter bij 100 meter en een kade van minimaal 400 meter lang en 12 meter diep. Nou, we hebben dat eventjes binnen onze fractie uitgetekend, ik heb daar ook een mooi plaatje van. Overigens had de wethouder ook beloofd dat bij dat stuk een plaatje zou komen, maar dat heb ik niet gezien. Maar hoe past dit op de Wilhelminakade wel als het bij de Maasvlakte al niet mogelijk zou zijn? En er wordt ook gezegd dat een investering aan de Maasvlakte € 60 miljoen zou kosten. Ik zie nergens een onderbouwing van dat bedrag, dus ik zou graag nog even willen horen waar dit bedrag vandaan komt.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç wil u een vraag stellen.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter, ik wilde alleen nog even een kleine nuancering maken. We hadden inderdaad een brief gekregen met argumenten waarom de Tweede Maasvlakte niet geschikt zou zijn. In die brief staat eigenlijk alleen maar dat het gebaseerd op esthetiek niet geschikt zou zijn.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Dank voorzitter. Ik ga afronden. Ik wil graag twee moties indienen, een over een Europese stroom voorwaarts, omdat wij een van de dingen die de wethouder tijdens de commissie zei, aanmoedigen, dat hij samen met andere Europese havens wil gaan samenwerken om te kijken hoe we ook containerschepen zo snel mogelijk kunnen verduurzamen.

De **VOORZITTER**. Gaat u door.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). En nog een tweede motie dat we ook gaan kijken naar de andere kant van de Kop van Zuid om die kant ook te gaan vergroenen en te gaan zorgen dat het een prettige leefomgeving is voor de omwonenden.

De **VOORZITTER**. U krijgt nog een vraag van de heer Bonte. Mijnheer Bonte, u was gaan staan.

De heer **BONTE** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Ik heb een vraag voor mevrouw Elfilali. Is zij ervan op de hoogte dat de cruiseschepen ook een steeds schonere aandrijving krijgen, dus op LNG, en dat daar bij het grootste schip, de Aïda heet die geloof ik, al sprake van is en dat daar Shell ook bunkert met LNG en dat die ontwikkeling ook gaande is? Schonere aandrijving, dus niet alleen de walstroom maar ook de aandrijving, en wellicht in de toekomst ook elektrisch. In die zin moeten we natuurlijk ook denk ik rekening houden met een totale nul-uitstoot van cruiseschepen in de toekomst.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ik ben zeker op de hoogte van ontwikkelingen en innovaties. Het is natuurlijk fantastisch, maar dat lost op dit moment niet onze problemen op. Dat duurt ook nog een tijdje. We blijven stikstof houden, we blijven fijnstof houden en we blijven de hinder houden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali heeft de volgende moties ingediend.

Motie 6. Een Europese stroom voorwaarts

"De gemeenteraad van Rotterdam, op 1 december bijeen ter bespreking van het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de realisering van een walstroominstallatie in de Cruise Terminal op de Wilhelminapier, alsmede met betrekking tot het voornemen van burgemeester en wethouders om de zeecruise te continueren aan de Wilhelminapier;

constaterende dat:

- jaarlijks 30.000 zeeschepen de haven van Rotterdam aandoen;
- het college aangeeft dat het wil aanzetten op de grootschalige aanleg van walstroom om de uitstoot van de containerschepen in Rotterdamse haven te verminderen;

overwegende dat:

- de wethouder heeft aangegeven dat hij zich wil richten op het aanleggen van walstroom voor containerschepen in de Rotterdamse haven en hierin nauw te willen samenwerken samen met de Europese havensteden Hamburg en Antwerpen;
- deze inzet een goede eerste stap vooruit is in het verduurzamen van de maritieme sector;

roept het college op om:

- in het tweede kwartaal van 2023 de raad te informeren over de plannen van het college omtrent de samenwerking met de Europese steden Hamburg en Antwerpen bij de grootschalige aanleg van walstroom voor containerschepen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. Elfilali en D.A. van Groningen

Motie 7. Vergroen de Holland Amerikakade!

"De gemeenteraad van Rotterdam op 1 december bijeen ter bespreking van het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de realisering van een walstroominstallatie in de Cruise Terminal op de Wilhelminapier, alsmede met betrekking tot het voornemen van burgemeester en wethouders om de zeecruise te continueren aan de Wilhelminapier;

constaterende dat:

- de huidige Holland Amerikakade op de Wilhelminapier, door het gebruik ervan als aanlegplaats voor cruiseschepen, ook op de momenten dat er geen cruiseschip aangemeerd is een grijs, onaantrekkelijk en voetgangersonvriendelijk gebied is;
- er op dit moment op de Holland Amerikakade niks verwijst naar de unieke geschiedenis van de kade;

overwegende dat:

- een voetgangersgebied zoals de Holland Amerikakade baat heelt bij groen en voorzieningen zoals bankjes, prullenbakken en waar mogelijk een verwijzing naar de unieke geschiedenis van de kade;

roept het college op om:

- ten tijde van de realisatie van de walstroomvoorziening in de cruiseterminal aan de Wilhelminapier een plan uit te werken hoe de Wilhelminakade door middel van innovatie technieken kan vergroenen en voor voetgangers aantrekkelijk gemaakt kan worden;

- hierbij rekening te houden met groen en voorzieningen voor voetgangers zoals bankjes, prullenbakken en waar mogelijk een verwijzing naar de unieke geschiedenis van de kade;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. Elfilali en M.Y. Morkoç

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Kuzu.

De heer **KUZU** (denk). Ja voorzitter, dank u wel. Het is een onderwerp dat uitgebreid is besproken in de commissievergadering. Mijn fractie is er een voorstander van dat we fossiele brandstoffen op termijn gaan uitfasen en we zien inderdaad dat er enorme ontwikkelingen zijn op het gebied van aandrijving, zoals collega Bonte aangaf en we zien dat die ontwikkelingen vrij rap gaan. Walstroom is wat dat betreft een oplossing en uiteraard begrijp ik de zorgen van een aantal collega's. Het is wat onze fractie betreft ook een belangenafweging. Een belangenafweging waarbij enerzijds gekeken wordt naar de economische aspecten, want het levert een enorme bijdrage aan de stad. We kijken naar de werkgelegenheidsaspecten. Het levert inderdaad banen op. En aan de andere kant is het zo dat we vanuit de gemeente een bedrag investeren van € 11,25 miljoen met een terugbetalgarantie, een uitgebreide businesscase. Voorzitter, al met al, alle belangen afwegende zal mijn fractie instemmen met het raadsvoorstel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ja, dank voorzitter, een vraag aan de heer Kuzu of hij ook het belang van de Rotterdammers en ook met name de omwonenden heeft meegewogen.

De heer **KUZU** (denk). Uiteraard voorzitter, het is een belangenafweging waarbij je gaat kijken naar de volledige breedte. Uiteraard kijk je ook naar de belangen van de bewoners. En aan de andere kant kijk je ook naar de belangen waar het gaat om de werkgelegenheid. Je kijkt naar de belangen waar het gaat om de economie. En al met al, al die belangen afwegende, kunnen wij instemmen met het raadsvoorstel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Ik ben eigenlijk ook wel benieuwd of Volt, mevrouw Elfilali ook op de hoogte is van het aantal klachten dat we per jaar binnenkrijgen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali, de vraag was aan u, of u op de hoogte bent van het aantal klachten dat binnenkomt.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ik begrijp de vraag niet zo goed.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Nunnely, nog een toelichting?

Mevrouw **NUNNELY** (d66). De vraag is, we zijn natuurlijk met bewoners in contact over dit belangrijke thema voor de stad en allemaal zijn we natuurlijk echt actief in de stad ook bezig om bij bewoners op te halen hoe hun leefomgeving voelt en zeker bij dit thema. Mijn vraag

is: bent u op de hoogte van het aantal klachten dat wij van de omwonenden binnen hebben gekregen, die last hebben van de cruiseschepen?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ik heb deze vraag vorige week tijdens de commissie gesteld aan een van de sprekers en kreeg daar geen antwoord op. Ik ben zelf wel in contact met in ieder geval de wijkraden van Kop van Zuid en Katendrecht en je ziet gewoon dat de meningen heel erg verschillen. Dus misschien dat dat een beetje een beeld geeft.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Ja, die vraag is inderdaad gesteld en daarom is het ook belangrijk voor ons als raadslid om ook zelf onderzoek te doen. Het zijn 53 klachten in totaal, dus ik denk dat het ook gewoon heel goed is om met elkaar dus te kijken waar het over gaat en met name zeker ook de bewoners niet in de kou te laten staan. Maar ik hoop ook wel dat we hier goed met elkaar naar kijken van het aantal en ook wat de opbrengsten zijn.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, niet op dit onderwerp, maar het is 12.25 uur en om 12.30 uur staan hier een aantal mensen. Die zijn te gast, die komen iets aanbieden. Dus ik stel voor dat we... Kunnen we dit onderbreken of hoe gaan we dit afmaken?

De **VOORZITTER**. Het is aan u, aan de raad. Het is denkbaar dat wij de eerste termijn raad afmaken en dat we de beantwoording van de wethouder na de lunch plannen en dan kunt u dan eventueel uw tweede termijn ook doen. Maar dat is aan u, als u dat wilt. Is er draagvlak voor dit voorstel? Dat we de eerste termijn van de raad afmaken en dat de beantwoording van de zijde van het college aanvangt na de lunchpauze en dan doen we de tweede termijn en dan gaan we verder. Mijnheer Coşkun, kunt u dit voorstel dragen?

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, dat hangt een beetje van de tijd af. Maar we moeten die mensen niet te lang laten wachten. Dat vind ik geen goed gastheerschap.

De **VOORZITTER**. Het lijkt mij niet verstandig om midden in de termijn af te ronden, dus we vragen de burgers nog even geduld te hebben. Misschien even de bode vragen om even onze gasten te vragen nog even geduld te betrachten totdat de eerste termijn van de raad is afgerond. Ik verwacht dat wij misschien nog een kwartiertje nodig zullen hebben. Goed. Mijnheer Kuzu hebben we gehad. Dan gaan we naar mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, dank u voorzitter. Inmiddels woon ik al bijna 25 jaar in Rotterdam. Bijna 25 hè, welteverstaan. En ik durf ook echt te zeggen dat ik mij gewoon Rotterdammer voel. En dat is enerzijds omdat ik gewoon houd van deze stad. Ik houd van deze havenstad. En ik krijg altijd kippenvel en als ik het zeg dan voel ik dat ook, als ik die grote containerschepen de haven zie binnenvaren. Maar ik voel me ook trots als ik die machtige cruiseschepen aan de kade zie liggen en misschien zelf ook wel een beetje klein, want het zijn nogal grote schepen. En met mij zijn er vele Rotterdammers en overigens ook niet-Rotterdammers die ongelofelijk blij zijn met de cruisesector en die het ook een warm hart toedragen en onder hen zijn vele Rotterdammers wonend op die Wilhelminapier, die gewoon genieten van dat uitzicht aan hun kade. Ze zijn bijvoorbeeld werkzaam geweest op de HAL of werken nu nog in de haven en vinden het belangrijk dat wij die connectie tussen de haven en de stad maken. Ze zijn dus trots op de haven, trots op haar historie, maar ze

zijn dus ook trots op de cruisesector en haar cruiseschepen. En dat is dan iets wat we samen delen. De Rotterdamse VVD is altijd een groot voorstander geweest van het goed kijken naar die belangen tussen haven en stad en we vinden het dan ook belangrijk dat we die cruise houden in Rotterdam. Want die cruise draagt bij aan de economie, aan de werkgelegenheid, maar ook aan het stimuleren van toerisme, wat wij ook belangrijk vinden als stad. En het laat zien dat er verbinding is tussen die haven en de stad. Maar ook dat we investeren in de cruisesector van de toekomst.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter. Ik hoor de VVD praten over de belangen van de haven en de stad, maar kan de VVD ook ingaan op de belangen van de natuur, het klimaat.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Zeker, en daarom investeren we juist ook in die haven, in die cruisesector om te verduurzamen. Dat vinden wij ongelofelijk belangrijk. We hebben ook altijd gezegd dat we dat graag doen met de bedrijven hier.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter. Kan de VVD dan ook ingaan op het feit dat we hiermee de cruiseschepen voor een veel langere tijd faciliteren dan zonder?

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, en dat is ook de bedoeling. Want ik heb graag dat ze hier zitten en dat ze hier de transitie doormaken en dat wij kunnen laten zien dat wij de duurzaamste haven van Europa en zo u wilt van de wereld zijn. En dat past ook bij Rotterdam. Wij zijn een stad die durft te innoveren, die die stappen durft zetten in die duurzame toekomst. En dankzij dit raadsvoorstel dat het zaadje had geplant in 2019 kunnen we dus nu in die nabije toekomst die duurzame cruiseschepen naar Rotterdam halen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter, dus als ik het goed hoor wil de VVD het liefst iets minder vervuiling in plaats van gewoon geen vervuiling.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Zoals ik het aangaf vind ik het belangrijk dat we hier met de bedrijven in de haven die transitie doormaken. Zij willen ook veranderen en uiteindelijk zal een hele sector moeten veranderen en dan heb ik liever dat wij dat hier in Rotterdam doen met deze stap voor walstroom. En dan is het dus ook zaak dat we kiezen om die walstroom aan te leggen op die plek waar het het meest succesvol is en waar we het ook het snelst kunnen doen. Want liever vandaag nog dan gisteren. Ik bedoel morgen. Een beetje gek is dat. Ik zeg het even opnieuw: liever vandaag dan morgen. Het is dus nu zaak vaart te maken met die aanleg en te zorgen dat die businesscase goed is. En terwijl ik dat zeg wil ik een klein erratum van net nog eventjes herstellen. Ik zei 120, maar in de businesscase staat inderdaad 150, er wel van uitgaande dat ze dus allemaal netjes aan de stekker kunnen liggen. Wij vinden het in ieder geval belangrijk dat we binnenkort een economisch historische plek hebben voorzien van een stekker waarmee we weer een hele tijd vooruit kunnen. En als laatste punt hoopt de Rotterdamse VVD natuurlijk dat we ook snel met dat verkeerscirculatieplan komen, want dat is ook iets waar de bewoners ook met name overlast van hebben. Het verkeer, zodat dat verkeerspuntje eindelijk is opgelost. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voorzitter, 50PLUS vindt het geweldig dat een havenstad als Rotterdam in het hart van haar stad dergelijke kleine drijvende dorpen kan ontvangen. Ook al tonen de onderzoeken aan, mevrouw Van Groningen, sorry, dat cruiseschepen amper geld uitgeven in de stad. Deze cruiseschepen trekken in ieder geval wel keer op keer veel toeristen en Rotterdammers naar de Erasmusbrug. En dat betekent voor 50PLUS Rotterdam dat een cruiseterminal aan de Wilhelminapier goed mogelijk zou moeten zijn. Voorzitter, afgelopen weken stond het weer met grote sinterklaasletters in de kranten: Rotterdam is de vuilste stad in het land en onze inwoners leven veel korter. Dat kan wel oplopen tot zeven jaar korter dan in de rest van het land. Alleen daarom al is 50PLUS groot voorstander van walstroom voor cruiseschepen. Maar voorzitter, voor wat betreft de investering in de walstroomvoorziening op de Wilhelminapier kost de walstroominstallatie zo'n € 2,5 miljoen en het college is bereid om voor de helft aan deze walstroominstallatie bij te dragen. Dat gaan we doen vanuit de Eneco-gelden, € 11,25 miljoen. En deze zal door de Cruise Port Shore Power BV terugbetaald worden. En daar start de Cruise Port na vijf jaar mee. De terugbetaling is gebaseerd op 1500 cruiseschepen gedurende twintig jaar waarvan er minstens honderd per jaar zullen aanleggen. Buiten dat deze aantallen aanmeringen volgens 50PLUS Rotterdam wensdenken is, 50PLUS denkt dat het er eerder niet meer dan vijftig zullen worden, wil 50PLUS Rotterdam in ieder geval ook niet meer dan vijftig aanmeringen op jaarbasis. 50PLUS Rotterdam ziet ook helemaal niet de reden waarom de gemeente dit geld zal gaan betalen. Het terrein is van het Havenbedrijf en dat krijgt leges van de cruisereederijen voor het aanleggen aan de Wilhelminapier. De cruisereederijen worden rijk aan deze cruisevakanties en de gemeente zorgt voor de vergunningen, faciliteert dergelijke mogelijkheden en waarom zouden we dan ook nog gaan meebetalen aan de aanleg van de walstroom? Waarom kan het Havenbedrijf met al haar dochters het niet zelf ophoesten? Want zoals 50PLUS eigenlijk vindt, 50PLUS vindt eigenlijk gewoon dat we niet moeten betalen aan de aanleg van de walstroom. Vandaar dat 50PLUS Rotterdam een motie indient die het college oproept om niet € 11,25 miljoen via het Eneco revolverende fonds in te zetten in deze cruiseterminal. Tot zover. En die vijftig per jaar is meer dan zat om met mijn kinderen keer op keer te gaan kijken.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 8. Niet de gemeente staat aan de lat voor de aanleg van walstroom!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 01 december 2022 ter bespreking van het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de realisering van een walstroominstallatie in de Cruise Terminal op de Wilhelminapier, alsmede met betrekking tot het voornemen van burgemeester en wethouders om de zeecruise te continueren aan de Wilhelminapier;

constaterende dat:

- cruiseschepen passen in het beeld van een havenstad zoals Rotterdam is;
- het terrein waar de cruiseterminal gevestigd wordt van het Havenbedrijf is;
- voorzien is een Walstroomvoorziening op de Wilhelminapier aan te leggen.

overwegende dat:

- het Havenbedrijf leges ontvangt van cruiseschepen;
- de gemeente faciliteert en de vergunningen verzorgt;
- 50PLUS Rotterdam maximaal vijftig cruiseschepen op jaarbasis in het hart van de stad voldoende vindt;

- de kosten van de aanleg van een walstroomvoorziening 22,5 miljoen euro is;
- de gemeente niet aan de lat staat om de gewenste walstroominstallatie te financieren;

draagt het college op:

- om financieel niet te gaan bijdragen aan de aanleg van een walstroominstallatie op de Wilhelminapier;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Zijn er andere sprekers? Mevrouw Nunnely nog.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. De transitie naar een gezonde duurzame stad heeft veel stappen nodig en daar is walstroom een essentiële voor. Wat D66 betreft gaan alle schepen over op walstroom en daarbij is de cruise ook een onderdeel daarvan. We zien dat andere locaties in de stad niet geschikt zijn op dit moment voor de cruise en daarmee kunnen wij ons vinden in het voorstel om aan de Wilhelminapier walstroom in te zetten voor cruiseschepen. Wel hebben we nog een paar vragen. Is de wethouder bereid om onderzoek te doen naar de overlast van de cruiseschepen voor de omwonenden en daarbij het aantal gewenste cruiseschepen mee te nemen? Er zijn klachten over de uitlaatgassen en daarbij is het ook van belang om wel te kijken en met elkaar ook uit te spreken dat walstroom eigenlijk een oplossing kan zijn voor de klachten. En ik ben benieuwd of de wethouder daartoe bereid is om dit ook vooral te monitoren.

De **VOORZITTER**. De raad weet dat als ik de telefoon opneem dat dat indringend is, anders doe ik het namelijk niet. Mevrouw Morkoç, een vraag?

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter, ik had van D66 toch iets meer verwacht rondom klimaat en milieu. Kan de woordvoerder daar iets meer op toelichten?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Dat klopt, en daarom denk ik ook dat het gewoon goed is om niet achterover te hangen maar vooral stappen hierin te maken en dat begrijpt GroenLinks zeker.

De **VOORZITTER**. U was klaar mevrouw Nunnely? Andere sprekers bij dit agendapunt? De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, de SP zit er een beetje in zoals mevrouw Verkoelen van 50PLUS net verwoordde. Ja, soms zijn wij het eens. Dat schijnt verbazingwekkend te zijn. Maar dat is helemaal nergens voor nodig. Nee, mevrouw Verkoelen zegt soms ontzettend rake dingen. Soms ook niet, maar goed, laten we daarbuiten blijven. Goed voorzitter, de cruiseterminal. Wij vinden wel, kijk, als je zo'n flatgebouw voor je neus krijgt en dat ligt daar dagenlang of iedere dag een ander of twee keer per dag één, dat is wel een beetje te veel, dus wij willen dat graag maximeren. Wij willen wel dat daar walstroom komt, want dat is gewoon goed voor de gezondheid van de stad, ook voor andere schepen die daar liggen. Dus daar moet zo snel mogelijk walstroom komen. Waar ik het niet helemaal eens ben met mevrouw Verkoelen, het Havenbedrijf is ook van ons. Dus in de stukken stond dat er ook rijkssubsidie zou komen. Nou, daar heb ik niets van teruggezien. Maar misschien

kan de wethouder daar antwoord op geven. Dus dat is een vraag aan de wethouder: waar blijven de andere financiers? Want het Havenbedrijf is ook van de stad Rotterdam. Dat is ons geld, daar krijgen wij ook dividend van. Dus je kunt zeggen het Havenbedrijf alles of uit Eneco-gelden, maar wat ons betreft maakt het niet zoveel uit. Laten we maar zo snel mogelijk daar walstroom aanleggen, maar wel het aantal cruiseschepen maximeren tot vijftig, misschien een compromis voor de heer Vonk, honderd, vijftig, vijfenzeventig. Maar ook niet meer, want dan wordt het echt onleefbaar voor de mensen die daar wonen en gaat de leukigheid er ook wel van af. Want iedere keer naar zo'n schip gaan kijken, honderdvijftig keer per jaar, is ook wel een beetje te veel. Dus zo zit de SP erin voorzitter, en we zijn zeer benieuwd hoe de wethouder nog iets kan vertellen over de financiering.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. de Partij voor de Dieren is geen voorstander van de cruisevaart. En al helemaal niet midden in de stad op zo'n plek die je eigenlijk aan de Rotterdammers zou moeten geven in plaats van aan zo'n grote vervuiler. Geef die kade gewoon terug aan de Rotterdammer en maak er wat moois van. Voorzitter, dit idee zal ook niet de CO₂-uitstoot verminderen maar juist vermeerderen. Waarom? Omdat je een businessmodel nodig hebt om je investering terug te verdienen. Dus er zullen alleen maar meer cruiseschepen komen en dat verhoogt alleen maar de CO₂-uitstoot. Het verbaast me dan ook dat het college en de coalitiepartijen hiermee akkoord kunnen gaan, zeker gezien hun grote woorden, vandaag nog hebben we dat kunnen lezen in het Rotterdams Dagblad, van onze klimaatwethouder, die op dit dossier trouwens schittert door afwezigheid, maar het gaat de klimaatdoelen niet dichterbij brengen, sterker nog, verder weg. Voorzitter, voor ons ligt het raadsvoorstel. De Partij voor de Dieren zal tegen dit raadsvoorstel stemmen en dat heeft er met name mee te maken omdat je je hier gewoon vastlegt tot en met 2044. Je krijgt een lock-in van de zeevaart-industrie en we hebben bij het Warmtebedrijf gezien waar dat toe kan leiden. We zitten ook nog tot diep in de jaren veertig vast aan de afvalverbranding Rijnmond die afval uit het buitenland moet importeren om maar die pijpen te laten gaan. Kortom voorzitter, wij vinden dit geen goed voorstel. We hebben nog wel een vraag aan de wethouder, want ik ben ook wel benieuwd. We krijgen een prachtige ontwikkeling aan de Rijnhaven waar alleen maar nog meer bewoners, nog meer mensen gaan wonen. Hoe ziet hij die vervuiling van dat cruiseschip dat er toch langs moet ten opzichte van de ontwikkeling op de Rijnhaven?

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Andere sprekers? De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Voorzitter, ik houd het kort. Onze partij is altijd voorstander geweest van deze plek in de stad voor de cruiseterminal en dus ook het aanleggen van de cruiseschepen, simpelweg omdat het ook een A-locatie nodig heeft om als businessmodel toeristisch ook gewoon te werken. Dan kun je het beter niet doen als je het heel ver weg legt. Dat is altijd ons standpunt geweest, maar wel met walstroom. En hier is natuurlijk wel de heel moeilijke afweging tussen: wil je duurzaam of wil je duurzamer. En wij hebben de neiging om in dit dossier het door te laten wegen naar duurzamer, dus hier te helpen om dit snel te verduurzamen en daarvoor hebben we deze stap nodig. Maar allebei de amendementen van GroenLinks zijn wat ons betreft wel noodzakelijke correcties op het raadsvoorstel. Evengoed de motie volgens mij, dacht ik, over het maximeren van het aantal schepen. Dus we willen die opt-out hebben na tien jaar, staat volgens mij in het amendement van GroenLinks. Halen die amendementen het niet, dan stemt mijn partij tegen het raadsvoorstel.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers? Dan hebben we alle sprekers gehad. Conform het ordevoorstel van zojuist gaan we nu schorsen voor een lunchpauze met dien verstande dat het goed is om te weten dat er raadsgasten op u wachten beneden voor het aanbieden van een burgerinitiatief.

De heer **COŞKUN** (sp). Voorzitter, ik hoor net dat het aanbieden al gebeurd is, dus dat is een beetje vreemd dan.

De **VOORZITTER**. Dan kunt u zich nog altijd vervoegen bij de burgers beneden in de hal. Misschien willen ze alsnog met u spreken. Ik schors de vergadering tot 13.30 uur. De vergadering is geschorst.

(De vergadering is geschorst.)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 1 december 2022

Notulen van de raadsvergadering van 1 december 2022 (middagzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 16

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb, met dien verstande dat het voorzitterschap van 14.27 uur tot 15.44 uur en van 16.10 uur tot 16.14 uur is waargenomen door de heer B. van Schaik

Voor de presentielijst van deze vergadering wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering.

Namens het college zijn tegenwoordig de heer F. Achbar, de heer V.P.G. Karremans, de heer S. Kasmi, de heer R.A.C.J. Simons, de heer E. Yigit en mevrouw C.M. Zeegers

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders, met dien verstande dat zij van 13.40 uur tot 15.00 uur en van 18.18 uur tot 18.23 uur is waargenomen door de heer A.C. de Bondt

Heropening

De **VOORZITTER**. Wij heropenen de vergadering. Mag ik u vragen te gaan zitten en ook een beetje stilte in de raadzaal. Ik geef graag het woord aan wethouder Simons.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja, dank u voorzitter. Walstroom roept veel enthousiasme, zowel in de commissie als in deze raad. In de commissie hebben we echt twee lange commissies gehad. Ik heb ook goed geluisterd naar iedereen. Volgens mij heb ik alle informatie die ik tot mijn beschikking had met u gedeeld. Daar zaten soms antwoorden bij waarbij sommigen liever een ander antwoord hadden gehad, maar dit is wel wat ik heb gekregen. Het eerste, de laatste brief die ik heb gestuurd ging over de Tweede Maasvlakte. Ik heb dat gewoon aan het Havenbedrijf gevraagd. Ik heb net ook nog even gevraagd wat de onderbouwing is. Die vierhonderd meter is er ook bij de Wilhelminapier, en dat kost ongeveer zoveel. Er moet land opgespoten worden, er moet ontsloten worden, dus het is geen exact bedrag maar een orde van grootte. Er werd daarstraks ook gememoreerd, volgens mij door de heer Bonte, dat die walstroom aan de Wilhelminapier het resultaat is van een motie van uw raad uit 2019, door de heer Koster en anderen, die met algemene stemmen is aangenomen. Het tweede punt dat ook net werd gevraagd, over de participatie, heb ik eigenlijk ook al beantwoord in de commissie. Dus ik zal er maar een paar dingen uitlichten, anders ga ik in herhaling vallen. Het vorige college heeft in maart vorig jaar dit besluit genomen. Dat heeft gewoon de contracten in concept, alles afgestemd. Dan moet ik gewoon eerlijk zeggen, die was even vergeten te participeren. Ik heb ook in de commissie gezegd: we staan nu aan de vooravond voor het definitieve besluit en ik ga niet participeren om het participeren, want dat is ook oneerlijk naar de bewoners. Want eigenlijk is het besluit dit voorjaar al genomen en heb ik de opdracht gekregen om het netjes uit te werken, naar de Eneco-commissie te gaan, enzovoort.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter. Zou de wethouder kunnen toelichten wat hij bedoelt met 'het besluit is al genomen'. Want het besluit is nog niet genomen en het is nooit te laat voor participatie. De bewoners hebben ruimte nodig om hun zorgen kwijt te kunnen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Nou ja, kijk, ik heb daar in de commissie ook heel duidelijk al antwoord op gegeven. Je hebt ook gewoon een begeleidingscommissie van de Wilhelminapier. Die komt vier keer per jaar bijeen. Daar is het wel ter sprake gebracht, maar in de commissie werd aan mij gevraagd: is er voor dat besluit een heel participatietraject geweest? Dat besluit is in concept hè, want we gaan nu pas besluiten. Maar het vorige college heeft dat gewoon besloten en die stukken die ik van het vorige college heb gekregen, dat is allemaal dit voorjaar afgestemd en die ga ik nu verder uitvoeren. Daar hebben we het twee commissievergaderingen over gehad. En ik ben wel van participatie, heel erg zelfs, maar dan wel echte participatie. En daar is het nu gewoon te laat voor. Dat heb ik ook in de commissie gezegd, dus dat zeg ik nu nogmaals. Dan toch nog even iets over de klachten, om toch nog eens even iets in perspectief te zetten. Ik ben er nog achteraan gegaan. Dit jaar zijn er 52 calls geweest, dus 52 cruiseschepen zijn aangemeerd. We hebben in totaal 53 klachten gekregen via de officiële instanties. Van die 53 klachten gingen er 48 over de uitlaatgassen, roet en lawaai. Nu wil het dat met die walstroom er dus 48 van die 53 klachten gewoon niet meer zijn. En ook in het debat net werd ook wel weer een beetje een eenzijdig beeld neergezet van bewoners die dan allemaal zo tegen zouden zijn. Ik heb vorige week ook goed naar de sprekers geluisterd en u ook misschien. Er was inderdaad een bewoner die heel erg uitgesproken was. Maar er waren ook twee andere die juist heel erg positief waren. Als ik me gewoon op de officiële cijfers baseer, dan kan ik niet zeggen dat er een overlastprobleem is. Sterker nog, ook de mevrouw die er was, die de retail in de stad vertegenwoordigde, die zei dat ze juist heel blij was met de extra klandizie. Ze namen zelfs mensen in dienst die bijvoorbeeld goed Duits spreken om de cruise passagiers te ontvangen. We hebben het ook gehad, en dat heb ik ook gezegd, het is geen wiskunde hè, maar wat houden we over? Net werd ook het bedrag van € 400.000,00 genoemd. Ik denk dat dat gemiddeld oké is. Maar de helft van de passagiers gaat letterlijk te voet de Erasmusbrug over, naar het restaurant, naar de winkels. En daar werken onze Rotterdammers. Het draagt weer een stukje bij aan onze welvaart. Er werd ook nog gevraagd, door de heer Coşkun die er nu niet is, of er ook gebruikgemaakt is van rijks subsidie. Ja, dat heb ik volgens mij ook in de commissie gezegd, we hebben € 2,3 miljoen van het rijk gekregen in deze businesscase. D66 heeft om een toezegging gevraagd, anderen hebben moties en amendementen ingediend. Het lijkt mij goed om gewoon aan de hand van de moties en de amendementen die van advies te voorzien, omdat nogmaals in mijn beleving alles al is gedeeld in de commissie. En mocht u nog dringende vragen hebben, dan hoor ik dat wel. D66 heeft gevraagd, wil je nu ook gewoon gaan onderzoeken of de overlast straks, 1 januari 2027... naar aanleiding van een motie van uw raad is er een generatorverbod. Dan ontstaat er een nieuwe situatie. Er komen mogelijk een aantal meer schepen. Dat heb ik ook in de commissie gezegd, dat is gewoon gebaseerd op de trend. Ik denk dat de klachten enorm gaan afnemen naar wat ik net heb gezegd. Want er zit nog een ander element aan dat ik niet benoemd heb en dat is de logistiek. Ze zijn met buffering bezig hè, dus dat de vrachtwagens ergens anders staan en een voor een voor de proviand en dergelijke komen. Dat moet verder geoptimaliseerd worden, daar ben ik het ook mee eens. Daar werken we hard aan. Maar ik zeg dat graag toe. Want ik vind het ook gewoon belangrijk dat we ook gewoon monitoren of de verwachte effecten, wat we nu voor ons zien, ook daadwerkelijk plaatsvinden. Dan is ook de tijd dat we dat met elkaar kunnen monitoren. Want tot die tijd is zeg maar wat het nu is en zijn we die installatie aan het bouwen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Dank u wel voorzitter. Fijn om te horen dat u deze toezegging doet, maar het gaat ook met name om, wat voor de bewoners heel belangrijk is, al die hekken die daar te lang blijven staan. Hoor ik u zeggen dat dat ook goed gemonitord gaat worden?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Nou, sterker nog, dat moet gewoon nu geregeld worden en daar ga ik ook achteraan. Want dat is wat we nu kunnen doen. Voor die andere toezegging is het goed als we daadwerkelijk aan de walstroom kunnen. Als uw raad vandaag besluit om met dit raadsvoorstel mee te gaan, dan is het over anderhalf jaar zover. Maar ik vind ook over de afspraken die we nu hebben gemaakt, ook met die hekken, daar moeten we gewoon nu actie ondernemen. We moeten niet wachten tot morgen, dus ik kan gewoon toezeggen dat we daar beter op gaan letten en ook desnoods gaan handhaven als dat moet. Ik hoop dat het niet nodig is. We gaan gewoon in gesprek met Cruise Port en dan moet het wat mij betreft gewoon goed komen, want zo moeilijk is het allemaal niet.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Dan heb ik een aantal moties. De eerste motie die ik hier voor me heb, is 'Sneller aan de stekker'. Daarmee roept u eigenlijk op om mij in te zetten om de walstroom na de cruiseschepen ook voor de containerschepen en andere schepen gewoon voortvarend op te pakken. Dat zie ik als een steun in het beleid waar ik elke dag mee bezig ben, dus deze kan ik van harte omarmen. Dan heb ik motie 2, 'Mer, mer, mer'. Die vraagt iets wat niet nodig is, om een milieueffectrapportage. Dat heb ik in de commissie ook uitgebreid toegelicht. Er is niet sprake van een gebiedsontwikkeling. De installatie wordt gewoon in een gebouw geplaatst. Daar zijn geloof ik al meer dan tien vergunningen voor nodig. Dus deze motie is overbodig en daarom ontraad ik om hier voor te stemmen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter. Het is toch wel echt wezenlijk zo dat er effect zal zijn op het milieu met deze ontwikkeling. Cruiseschepen zullen er langer zijn en er zullen meer cruiseschepen zijn. En het argument dat het inpandig zou worden gerealiseerd vind ik ook een beetje zwakjes, omdat als er inpandig een benzinestation zou worden gerealiseerd zouden we ook iets anders zeggen. Dat het inpandig is, is geen argument.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja, kijk, ik noem het bewust, een milieueffectrapportage maak je als je iets gaat veranderen in een gebied. Wat gaan we veranderen in het gebied? We gaan een walstroombestemming maken dus daar zou een milieueffectrapportage voor nodig zijn. Als we kijken wat het effect van die installatie is, daar hoeft je geen raketgeleerde voor te zijn. Dat is een positief effect op het milieu. Hoezo weten we dat niet?

De **VOORZITTER**. U hoeft niet te reageren op een opmerking die buiten de microfoon gemaakt wordt.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). In plaats aan de generator gaan we aan de walstroom. Dan kan ik toch alleen maar concluderen dat dat lokaal – een milieueffectrapportage gaat

altijd over een lokale situatie – dat daardoor de lucht schoner wordt, het geluid gaat uit. Dus ja, we kunnen natuurlijk wel alles gaan onderzoeken, maar we hebben ook wel wat beters te doen. Ik ben ook geadviseerd dat het in dit geval niet nodig is. Behalve om de argumenten die ik net noemde heb ik ook gewoon natuurlijk advies gevraagd, is dit nodig en mij is te verstaan gegeven dat dit niet nodig is. Dan kom ik bij motie 3, 'Terugbetaling eerder dan vijf jaar'. Dat vind ik een goede motie, omdat dat ook in lijn is met het advies van de Eneco-commissie, dus die kan ik omarmen. 'Zo groen als maar kan', dat is een motie hè, dus u roept mij op om ervoor te zorgen dat van de stroom zoveel mogelijk groen is. Die kan ik ook omarmen met de kanttekening dat de groene stroom er wel moet zijn. Dus als er geen groene stroom is, dan gebruiken we gewoon grijze stroom, want dat is nog altijd beter dan de generatoren. Dus met deze toelichting kan ik de motie 'Zo groen als maar kan' omarmen. Dan komen we bij 'Participatietraject Wilhelminapapier'. Dat heb ik net al toegelicht, hier ben ik tegen, of ik kan hem niet omarmen. Dus mijn advies is om hier niet voor te stemmen. Dan de motie van Volt en de Rotterdamse VVD, 'Een Europese stroom voorwaarts'. Ik heb ook in de commissie verteld dat ik wat harder wil lopen dan de huidige betrokken partijen en dat ik daar het initiatief heb gezocht in Hamburg en in Antwerpen. Daar zijn we mee bezig, dus ik zie deze motie als een steun in mijn rug voor het beleid van het versnellen van het invoeren van de walstroom, dus die omarm ik. Dan krijgen we de motie 'Vergroen de Holland Amerikakade'. Op zich een sympathieke motie, dat vond ik ook in de commissie. Maar ik heb me er ook over laten adviseren en toen viel bij mij al snel het kwartje. Kijk, het is gewoon een werkkade. En net zoals elke werkkade in de haven, kun je daar geen bomen planten of andere dingen doen, want die staan gewoon in de weg. Maar het mooie is, dat ik u niet helemaal met lege handen naar huis hoeft te sturen, want aan de andere kant van de Wilhelminakade wordt de Rijnhaven ontwikkeld en daar komt ook een drijvend getijddepark en daar wordt ook meer groen aangelegd. Dus eigenlijk is dat mooi, de noordkant van de Wilhelminakade is voor degenen die een beetje minimalistisch zijn ingesteld en houden van mooie stenen en af en toe een bankje. En de andere kant van de Wilhelminakade wordt steeds groener in de loop van de tijd. Dus ondanks dat het een sympathieke motie is, adviseer ik om deze reden tegen deze motie te stemmen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Dank voorzitter. Dat klinkt leuk en ook sympathiek als antwoord, maar dat is natuurlijk niet zo. Want er zijn natuurlijk ook mensen die daar wonen en die dan uitzicht hebben aan de harde kant, zeg ik maar even, de grijze kant. In de motie gaat het er ook over dat je op innovatieve manieren kunt kijken hoe je tot groen en ook geschiedenis en cultuur kan komen, dus volgens mij zijn er ook wel andere wegen om toch beide kanten van groen te kunnen voorzien.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Nogmaals, zoals u het ook zegt klinkt het heel erg sympathiek, maar ik heb dat echt laten uitzoeken en ik heb zelf ook als stuurman heel wat kades bezocht en hier moet gewoon gewerkt worden. Cruiseschepen moeten ook van proviand worden voorzien. Er moeten gewoon vrachtwagens en bussen komen. Daar kun je dan geen bomen neerzetten. Innovatief, ja, dat gaan we ook doen hè. Bankjes, prullenbakken, prima. Maar ook bijvoorbeeld een boom in een plantenbak. Daar ben je gewoon € 20.000,00 per jaar aan kwijt, heb ik me laten vertellen. Dat vind ik het gewoon niet waard omdat je gewoon straks naar de andere kant kunt gaan en van het groen genieten. Dus ik kan deze motie ook gewoon om die reden niet uitvoeren.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Dat er gewerkt moet worden begrijp ik. Het is alleen zo dat daar ook mensen wonen, lopen, er is een kunstacademie, een fotoacademie, dus er zijn ook studenten. Het gaat dus niet alleen maar over de mensen die daar moeten werken en de toeristen die er uit komen. Er zijn ook mensen die langs moeten kunnen lopen. Kinderen, gezinnen, fietsers, hoe gaat de wethouder dat oplossen en ook daar aandacht voor hebben?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ik heb er ook weleens met mijn gezin en mijn kinderen gelopen en ik vond het mooi. Een mooi uitzicht naar de Erasmusbrug, een lekker ruim uitzicht. Ja, en aan de andere kant kun je naar de haven kijken. Ik vond het prachtig. Dat is natuurlijk maar hoe je het beleeft.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Dat is de situatie voorzitter als niet al die hekken daar staan. Als u er regelmatig zou komen, zeg ik via de voorzitter, zul je merken dat het een paar keer per week een heel andere situatie is, en daar gaat het om. De mensen die daar wonen en dat dagelijks mee moeten maken.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ik ben afgelopen maandag nog op de Wilhelminapier geweest en ik kwam er ook vaak in de jaren negentig. Toen ging ik eten in Hotel New York. En als ik dan denk, als iemand toen tegen mij had gezegd: die hele Wilhelminapier staat na dertig jaar helemaal vol met torens, dan had ik die mensen voor gek verklaard. En ik keek natuurlijk ook nog even met de ogen van naar aanleiding van dit debat. Het was natuurlijk 10 uur 's ochtends, en ik dacht: wat is het hier rustig, het is bijna een vredige oase waar je graag wilt wonen en verblijven. En wat u zegt, dat het een paar keer per week die hekken er staan, ja, dat zou theoretisch niet kunnen kloppen, want dan zouden er dus een paar cruiseschepen per week moeten komen. Nou, het aantal staat nu op 52. Dus minimaal één keer per week is sprake van een hek en dat is ook zo. Dat moet dan gewoon goed neergezet worden en daar moet ook rekening gehouden worden met de veiligheidsdiensten, de ambulances en alles en dat wordt het ook. Ja, en de Wilhelminapier is natuurlijk groter dan die kant, dan kun je ook gewoon een ommetje maken langs de andere kant. Dan heb je wat meer lichaamsbeweging. Dat lijkt me ook nog goed. Dus wat mij betreft zie ik de problemen niet zo.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Tot slot voorzitter, wil ik dan de wethouder vragen of hij in ieder geval toezeggen dat hij ook zal blijven houden voor deze situatie voor de bewoners, ook omdat volgens het bestemmingsplan de kade een voetgangersgebied is. Dus als hij mij in ieder geval kan toezeggen dat hij daar aandacht voor blijft houden, kunnen we in ieder geval ook even verder.

De **VOORZITTER**. Wethouder. Of u heeft een vraag? Ja mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Dank u wel voorzitter. Ik ben blij met de toezegging wethouder dat u dat net al heeft aangegeven om te handhaven op de hekken. En inderdaad, ook aan mevrouw Elfilali, wij wonen allebei op dit gebied van Zuid, laten we samen wat wandelingen

doen zodat we kunnen kijken hoe we de wethouder hier nog meer kunnen ondersteunen, maar ook met de bewoners die er last van hebben. Want ik woon zelf op Zuid, ik loop daar regelmatig langs en inderdaad staan die hekken er, maar volgens mij heeft de wethouder nu ook gezegd dat we gaan handhaven en dat we daar samen dan ook naar kijken dat er ook wordt gehandhaafd.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Dat lijkt me een mooi initiatief dat hier in de raad ontstaat, dus dat juich ik van harte toe. Kijk, de burgemeester zei nog net even tegen mij: je hebt natuurlijk ook de security code naar aanleiding van de aanslagen van 11 september in 2001 en dat er allerlei verplichtingen ook zijn aan die hekken en hoe ruim dat moet zijn. Dus aan die wettelijke internationale verplichtingen moeten we ook wel voldoen. Dat heeft allemaal te maken met het voorkomen van terrorisme. Met dat rekening houdend, waar we gewoon de wet moeten volgen, zal ik natuurlijk kijken wat er mogelijk is, en wat er mogelijk is zal ik doen. Want ik ben het wel met u eens: vaak zijn er misschien toch nog wat kleine oplossingen die in het dit geval de voetgangers ook wat makkelijker maken. Ik ben ook blij, ik hoop dat u ingaat op het voorstel van mevrouw Nunnely, u woont daar volgens mij samen in de buurt, dan kunt u mij nog eens een keer naar aanleiding van uw wandelingen voorzien van adviezen en die zal ik serieus in overweging nemen. Maar dat neemt niet weg dat ik toch de motie 'Vergroen de Holland Amerikakade' moet afraden. Dan kom ik bij de motie 'Niet de gemeente staat aan de lat voor de aanleg van walstroom!' Ja, dan zeg ik: gedane zaken nemen geen keer. Nogmaals, dat is dit voorjaar zo besloten. Ik vind er ook wat van, iedereen kan er wat van vinden, maar dan komen we nooit verder met elkaar, om die reden ga ik deze motie dus afraden. Dan kom ik bij het amendement 'Zo groen als maar kan'. Ik heb net al aan GroenLinks de motie toegezegd. Dit amendement gaat verder en gaat zo ver dat ik het niet kan waarmaken, dus ik adviseer om hier tegen te stemmen. Dan heb ik nog een ander amendement van GroenLinks, 'Tussentijds evalueren cruiseschepen'. Ja, we gaan nu een commitment aan van twintig jaar. Ik heb ook net gezegd aan D66 dat we in 2027 gaan kijken wat de effecten zijn van de walstroom. In 2030 verloopt het contract met de cruise terminal, dus dat is eigenlijk al een natuurlijk evaluatiemoment. Ja, en wat u vraagt, dat haalt ook de businesscase onderuit, dus zoals die nu geformuleerd is, kan ik hem niet omarmen. Dus anders gezegd, ik adviseer u om tegen dit amendement te stemmen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter, ik zie niet zozeer in dat het amendement 'Zo groen als maar kan' verdergaand is. Het is hetzelfde als de motie, maar een amendement is om het in het raadsvoorstel op te nemen. Dat lijkt me alleen maar goed. Over het tweede amendement lijkt het me ook fijn als we tussentijds zouden kunnen evalueren. Dat hoeft niet per se de businesscase waar u zo in gelooft onderuit te halen. Juist misschien om het te versterken is het goed om het te evalueren.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Nou, laat ik dan zeggen dat het amendement overbodig is want er zijn al twee natuurlijke evaluatiemomenten. Die heb ik net aan uw raad toegezegd naar aanleiding van de vraag van D66. En het natuurlijke evaluatiemoment dat van de Cruise Port het contract verloopt, en dat is in 2030. Dus ik vind nu dit amendement, laat ik het dan iets anders formuleren, overbodig, te vroeg, en niet nodig.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter, dus de wethouder bedoelde niet dat een evaluatiemoment ervoor zal zorgen dat de businesscase onderuit wordt gehaald.

De **VOORZITTER**. Wethouder

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Op dit moment wel, want die businesscase is natuurlijk gebouwd uit verschillende bouwstenen. Daar zit ook een periode van twintig jaar aan. Je moet ook voor continuïteit en stabiliteit zorgen, want ik heb ook een opdracht van u, maar ook van de Eneco-commissie, dat we na vijf jaar moeten kijken of we het niet door de markt kunnen laten herfinancieren. En de markt wil gewoon een stabiele situatie en niet dat ze denken: de politiek gaat nu snel voorbij en dan kun je alles weer veranderen. Dan gaan banken er gewoon niet in investeren, dus dat vind ik ook een belang, die continuïteit en dat we daarmee ook gehoor geven aan de Eneco-commissie en het verzoek uit uw raad.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). En dan ben ik ook benieuwd naar de toelichting met betrekking tot het milieu, want dit gaat voornamelijk over economische waarde. En daarnaast ook mijn vraag over het amendement 'Zo groen als maar kan'.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Nou, ik heb uw motie net omarmd, het gebruik van groene stroom. Ik denk dat dat op dit moment meer dan voldoende is, laat ik dan zeggen, dit amendement voegt er niets aan toe, dus overbodig, dus daarom tegen. Iets anders formuleren, maar het blijft nog steeds tegen.

De **VOORZITTER**. Ja, mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Het zijn geen antwoorden op mijn vragen. Mijn vraag was wat het dan verstrekkender maakt. Want als de motie wordt omarmd is het juist goed om dit mee te nemen in het raadsvoorstel. En het andere was het milieuaspect in de evaluatie.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja voorzitter, ik heb volgens mij al een paar keer met andere bewoordingen antwoord gegeven. Ik zal nog één poging wagen. Als we het over het milieu hebben, dan kan alleen maar de groene vlag uit vandaag als uw raad hier voor stemt, want het milieu wordt alleen maar beter. De luchtkwaliteit wordt beter, het geluid wordt minder, dus alles wat GroenLinks altijd wenst gaat gewoon gebeuren. Dus ik snap u ook gewoon niet, en ik ben er gewoon op tegen door de redenen die ik net heb genoemd. En nogmaals, ik heb uw motie met alle liefde omarmd omdat ik daar ook mijn best voor wil doen. Dit amendement voegt daar niets aan toe, want de motie laat mij gewoon nog ruimte. Als er geen groene stroom is, dat we toch zorgen dat die schepen aan de walstroom kunnen. Dat is nog altijd beter dan de generator. Dus zo heb ik naar dit amendement gekeken en daarom kan ik er niet mee instemmen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, dan maak ik dus twee constatering. Het ene is dat het vastleggen van het verzoek om groene energie te vergaand zou zijn voor het raadsvoorstel. En het ander is dat tussentijds evalueren niet goed zal zijn voor de case omdat er waarschijnlijk uit zal blijken dat het niet goed is voor het milieu.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Het is zo mooi dat u om een evaluatie vraagt terwijl u het antwoord al weet. Waarschijnlijk ja. Nogmaals, er zijn al twee natuurlijke evaluatiemomenten. En de Rotterdamse raad kennende zal in de komende jaren ongetwijfeld nog wel een keer deze vraag opkomen. Dan hebben we wat meer informatie en ziet de wereld er ook heel anders uit. Dus nogmaals, ik kan dit amendement niet omarmen.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ik wil toch nog even terug naar het GroenLinks-amendement over de tussentijdse evaluatie van de cruiseschepen. Als wij vandaag instemmen met het raadsvoorstel, dan begint dat in 2024 en duurt dat tot 2044. U zegt: ik ga evalueren, onder andere in 2030. Mijn vraag is: wat gaat u dan precies in 2030 evalueren, want u zit vast aan dat contract. Dus wat gaat u dan evalueren?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Nou, ik heb gezegd een evaluatiemoment. Je kunt natuurlijk heel veel dingen evalueren. Een van de dingen die we dan gewoon moeten evalueren is het contract met de Cruise Port. En in 2027 als eenmaal alle schepen aan de walstroom zijn, dan gaan we gewoon kijken wat de uitwerking is. Nou, ik verwacht een heel positieve uitwerking. Maar goed, dat heb ik net toegezegd, dus we hebben al een evaluatiemoment over een aantal jaren. Daar komen ook weer conclusies en aanbevelingen aan en ik denk dat dat een beter moment is om eventueel nog een vervolgstap te nemen omdat je dan ook gewoon de relevante informatie hebt die je nu nog helemaal niet hebt. Dus ook vanuit dat perspectief omarm ik dit amendement niet.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter, dan gewoon voor mijn duidelijkheid, dan snap ik toch iets niet. In 2030 loopt gewoon het huidige contract af. In 2024 gaat u een nieuw contract aan met deze financiering, met dit raadsvoorstel dat tot 2044 loopt. Dus dan heb je toch in 2030, wat ga je dan zitten evalueren? Wat gaat u dan evalueren?

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Nee, kijk, ik had de term evalueren misschien niet moeten gebruiken, want u raakt er helemaal van in de war. Maar we hebben gewoon een contract met Cruise Port, dat in 2014 is afgesloten en in 2024 is er een tussenmoment. Dan zal ik kijken maar dat is dan alleen met toestemming van hen, want zij hebben recht om dat te verlengen tot en met 2029. Dus in 2030 vervalt het contract met de Cruise Port Terminal. Laat ik het dan zo zorgvuldiger formuleren, dat contract moet dan verlengd worden of veranderd of er komt een andere speler. Het tweede punt is dat we in 2027, als het generatorverbod eenmaal van kracht is, dan gaan kijken wat de effecten zijn. Dus dat is dan in een nieuwe situatie de eerste stap in een evaluatie. Met deze twee stappen voor ogen vind ik het nu totaal overbodig om al iets voor over tien jaar af te spreken, want in 2027 beginnen we er al mee, dus nogmaals, in mijn ogen is het overbodig.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, met permissie, ik vind de reactie van de wethouder op dit amendement niet sterk. En om meerdere redenen niet sterk. Als eerste, ik breng maar even in herinnering om wat we nu gewoon lopend hebben spelen, het contact met Trevvel. Zijn we daar geweldig tevreden over? Ik dacht het niet. Proberen we daar alles aan te doen binnen het contract om het beter te maken? Ik dacht het wel. Het maakt niet uit van welke partij of welke wethouder het is. Dat willen we anders. Maar dat is de lock-in, waar de heer Van der Velden het terecht over had. Contractueel. Dan kun je evalueren wat je wilt, je kunt ontevreden zijn wat je wilt, met 45 mensen hier in de raad, dat doet niks. Dit amendement biedt u de mogelijkheid om een opt-out te hebben en het zou denk ik verstandig zijn, raadzaam, nog even los van allerlei voorbedachte dingen die eruit zouden kunnen komen, dat het economisch geweldig interessant is of dat het juist voor de duurzaamheid geweldig oninteressant is, het zou ons allemaal een dienst bewijzen om na verloop van tijd met die opt-out te kunnen zeggen: wij willen opnieuw dat contract bezien en dat hebben wij ook in ons raadsvoorstel staan. Dus ik snap werkelijk niet waarom u om die reden het amendement van GroenLinks niet gewoon hartstikke omarmt, want het helpt zowel u met uw denk ik terechte voordelen die u mogelijk economisch ziet, als anderen die zeggen: maar wacht eens even hier, we hebben heel grote zorgen over de duurzaamheid.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja, het voorbeeld van Trevvel, dat is de bekende appels met peren, want in het debat in de eerste termijn werd ook het Warmtebedrijf genoemd. Daar hadden we bedragen over honderden miljoenen, dus dat is een compleet andere zaak dan we nu hebben. Wat we nu afspreken met het raadsvoorstel is dat we ons twintig jaar committeren, dus dat is gewoon een businessaspect en dat wordt doorbroken door dit amendement en dat wil ik gewoon niet, want dan haal je de businesscase onderuit. Dat heb ik net ook al gezegd met een ander argument, dus ja, ik weet dat u het er niet mee eens bent, want u bent wel voor walstroom maar nu even niet, en dat soort argumentatie, wat mij altijd hogelijk verbaast, helemaal van GroenLinks, maar goed.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, ik ben dan toch wel blij met de interruptie die ik heb geplaatst, want de wethouder zegt het nu klip-en-klaar. Ik wil het amendement gewoon niet, omdat we ons voor twintig jaar committeren. Dat is gezegd, dat staat in de notulen. Het maakt dus niets uit wat er verder gebeurt, of je over tien jaar een bepaalde afweging maakt waarbij je de weging anders doet, economische voordelen misschien tegenvallen ten opzichte van de duurzaamheidsnadelen. U zegt gewoon: ik wil me twintig jaar committeren, dat is waar het raadsvoorstel voor staat. Ik ben nu nog zekerder dan ik al was, dat als het amendement niet wordt aangenomen, wij tegenstemmen.

De **VOORZITTER**. Wethouder Simons.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja, ik ben een beetje verbaasd over uw reactie. In de stukken staat gewoon twintig jaar. Dat hebben we in de commissie ook behandeld. U doet net alsof het een nieuw fenomeen is, maar dat is het gewoon niet. En wat het verschil is met Trevvel en het Warmtebedrijf dat u noemt. Als de nood aan de man is, kunnen we hier natuurlijk veel makkelijker uit, want we hebben het over een relatief kleine investering. We hebben het niet over een paar honderd miljoen, dat speelde bij het Warmtebedrijf en bij Trevvel heb je het ook over enorme bedragen. Dus het is een heel andere situatie, zelfs als het allemaal in de doemscenario's die hier worden geschetst allemaal helemaal fout afloopt, dan hebben we nog een relatief kleine schuld. Dus ook vanuit dat perspectief zie ik totaal niet de reden waarom we dat nu al zouden moeten afspreken. Het risico dat u ziet is er gewoon niet.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Dat vind ik altijd makkelijk hè van een wethouder, om maar even te bepalen het geld dat de Rotterdammer inbrengt, omdat we altijd nog af kunnen kopen. Daar gaat het niet om. De les van het Warmtebedrijf was juist, en ik kan me elke commissievergadering herinneren, ook uw partij, dat we er zo van baalden dat we vastzaten aan dat meer dan tienjarig contract met de AVR, waar we eigenlijk allemaal van af wilden. Ik kan me herinneren dat Leefbaar Rotterdam dat ook nog had. En de toelichting op dit amendement vind ik juist heel juist gesteld van GroenLinks. De wereld verandert, de wereld gaat snel, zorg nu gewoon als gemeente dat je dan op een gegeven moment een weegmoment hebt na tien jaar: is dit nog wel toepasbaar. Want tot 2044 een contract afsluiten. Ik moet eerlijk zeggen: waarvoor doet u dat? Omdat de banken u geen lening wilden verstrekken? Die vonden het te risicovol. De banken willen het niet, u gaat het doen en nu committeert de gemeente Rotterdam zich tot 2044 dat daar de cruiseschepen komen. Ik denk dat het zeer onverstandig is. Dat zeg ik u in november 2022, ik zou zeggen: luister ernaar.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ik moet even denken aan de woorden van de heer Kuzu net, dat het ook een belangenafweging is. Nogmaals, u verwijst naar het Warmtebedrijf. U weet dat het om een heel andere orde van grootte ging, om heel andere bedragen. Dus nogmaals, vanuit dat perspectief is het risico beperkt. En u als raad gaat erover of wij gewoon bereid zijn om in totaal € 20 miljoen te investeren in walstroom. Een stukje duurzaam. In deze raad praten we heel veel over verduurzaming en vergroening. Maar dit is nu eens een concreet punt dat we daar daadwerkelijk een stap kunnen zetten en ik zie het ook als een doorbraakdossier, want hierna moeten de containerschepen komen en de andere schepen. En wij geven hier als gemeente inderdaad het goede voorbeeld door hierin geld te investeren en dat geeft ons ook een betere positie om vanaf nu andere partijen aan te spreken om hetzelfde te doen. Dus ik begrijp helemaal niet vanuit het perspectief van de Partij voor de Dieren en GroenLinks dat ze nu eindelijk kunnen verduurzamen, aan de walstroom kunnen, waar we letterlijk schone lucht krijgen, minder herrie, en dat we nu allemaal tegen zijn. Zo komt er natuurlijk van die heel duurzaam- en klimaatagenda helemaal niets terecht.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, er wordt gewoon niet duidelijk genoeg over gesproken dat we vragen om een evaluatie. Het is een mooi moment om al die mooie dingen die u noemt te evalueren. Daar gaat het om. Kan de wethouder daarop ingaan?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ik heb gezegd wat ik heb gezegd voorzitter en ik ga mezelf niet nog drie keer herhalen.

De **VOORZITTER**. Helder. U kunt verdergaan of was u klaar?

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Naar mijn weten heb ik alle moties behandeld die ik hier op tafel heb gekregen. Ik begreep dat er in tweede termijn mogelijk nog nieuwe moties worden ingediend. Daar wacht ik dan maar even op.

De **VOORZITTER**. Dan ga ik vragen of de raad behoefte heeft aan een tweede termijn. Dat is het geval. Of misschien nog een vraag?

De heer **VONK** (cu). Nog even de veegronde, dus even in technische tijd.

De **VOORZITTER**. Ik kan niet beoordelen of het in technische tijd is, maar ik ga ik ervan uit dat u dat goed doet.

De heer **VONK** (cu). Ja, ik had inderdaad gezegd dat ik een motie overwoog om een maximum te stellen, maar ik wacht even de reactie van de wethouder af op het maximum om te bepalen wat voor getal daaraan gekoppeld gaat worden. Ik vroeg me dus even af hoe de wethouder staat tegenover een maximum, bijvoorbeeld een maximum waar de bewoners om vragen van vijftig of mogelijk eentje dat wat meer in de buurt komt van de businesscase, richting bijvoorbeeld de 75.

De **VOORZITTER**. Dat is een eerder gestelde vraag die nog om een antwoord vraagt.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja, mijnheer Vonk refereert ook altijd aan bewoners. Ik heb ook bewoners gesproken en daar heb ik deze vraag nog nooit gehoord. Ik raad dit ten stelligste af. Dat heb ik ook al eerder in de commissie gezegd. Dus als u een motie of een amendement indient, zal ik adviseren om daar tegen te stemmen.

De **VOORZITTER**. Helder. Is er behoefte aan een tweede termijn? Dat is het geval. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Een opengebleven vraag.

De **VOORZITTER**. Een opengebleven vraag.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter. ik had nog een vraag gesteld en die luidde als volgt: ik wil de wethouder dan ook vragen om te bevestigen dat dit voorstel niet betekent dat de Cruise Port mag uitbreiden.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Dit voorstel betekent dat wij een gezonde toekomst voor ons zien van de cruise in Rotterdam. We hebben tot nu toe 52 calls dit jaar. Gezien de algemene langetermijntrend verwachten we dat dat zal stijgen. Dat hebben we ook nodig om de businesscase rond te krijgen, dus vanuit dat perspectief zullen er naar verwachting, en ik heb ook geen glazen bol, meer cruiseschepen in Rotterdam komen. Dat klopt.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ook een overgebleven vraag. Ik had ook een vraag gesteld over de € 60 miljoen die wordt genoemd in de brief die de wethouder nog heeft nagestuurd en de onderbouwing daarvan. Ik heb het antwoord niet gehoord.

De **VOORZITTER**. De wethouder heeft geantwoord maar waarschijnlijk is het ontsnapt.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ik heb deze vraag ook beantwoord aan het begin van mijn betoog. Ik heb naar aanleiding van uw vraag advies gevraagd aan het Havenbedrijf

Rotterdam. Dat heeft gezegd dat de afmetingen die we nodig hebben om een nieuwe kade aan te leggen en alle toebehoren, een orde van grootte heeft van € 60 miljoen. Dat is natuurlijk niet exact, want u stelt deze vraag vanochtend, ik heb zo goed mogelijk gevraagd bij de partij die daar verstand van heeft en weleens vaker een kade aanlegt, en die heeft dat aan mij doorgegeven. Dus dat heb ik straks ook gezegd, dat is het antwoord op uw vraag.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali. Nu gaat de tijd lopen.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Bedoelt de wethouder dat het antwoord dan nog gaat volgen? Dat mag van mij ook hoor, dat we de onderbouwing later nog krijgen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Nou, kijk, dit is de onderbouwing voor dit moment, want we gaan niet een nieuwe kade bouwen op de Tweede Maasvlakte om de verschillende redenen, dus ik ga daar ook geen onderzoek naar laten doen want dat kost gewoon geld, en dat is gewoon geld in de Maas gooien. Dit is het antwoord dat ik u kan geven op dit moment en dat is gezien het besluit waar we voor staan ook afdoende, want als vanavond uw raad besluit om het raadsvoorstel aan te nemen, dan is het helemaal niet meer relevant wat een eventuele kade op de Tweede Maasvlakte kost.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Voorzitter, er wordt iets opgeschreven in een brief. Dus ik denk dat de raad recht heeft om te weten waar dat vandaan komt, wat de achtergrond daarvan is. Dus het lijkt mij een legitieme vraag waar de wethouder ook op langere termijn, of een volgende keer op terug mag komen. Het heeft ook wel te maken met mijn controlerende taak, want er wordt iets gezegd over een bedrag en er wordt iets gezegd over afmetingen. En als wij gewoon dezelfde afmetingen zeg maar doortrekken op de Wilhelminakade, dan kom ik niet tot het stukje dat nu cruise terminal is, dus vandaar dat ik die vraag stel, dus ik zou het toch op prijs stellen als we de onderbouwing van het bedrag nog wel ontvangen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ik heb ook net al gezegd dat gewoon de lengte van de kade, de gehele kade, aan de Wilhelminapier gewoon genomen is en dat is 400 meter. Daar ga ik maar even van uit. En daar hebben ze ook gekeken naar een vergelijkbare situatie dan op de Tweede Maasvlakte. Dus ja, ik heb gewoon antwoord gegeven op uw vragen, dus ik zou niet weten. Nogmaals, de bron is het Havenbedrijf en ik mag verwachten van een havenbedrijf dat ze adequaat kunnen inschatten wat de orde van de grootte is. Wat een kade uiteindelijk precies kost, dat hangt helemaal van het gebruik af, dat moet echt allemaal doorgerekend worden met ingenieursbureaus en alles en nog wat. Dus meer dan dit antwoord is er gewoon niet te geven zonder heel veel kosten te gaan maken. En nogmaals, het geld is schaars, dat kunnen we beter gebruiken. Dus ik vind dat ik uw vragen meer dan voldoende heb beantwoord. Ja, en that's it.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Maar u kunt dat toch gewoon delen met de raad op de vraag van Volt?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja, volgens mij heb ik dat net gedaan. Ik wil het antwoord nog wel een keer op papier zetten, met als bron het Havenbedrijf als u daar behoefte aan hebt, met alle liefde, maar ik heb het nu gezegd. Maar als u zegt: ik wil nog een brief van u hebben, met de gegevens die ik over uw vraag van het Havenbedrijf heb gekregen, dan zet ik die gewoon in een brief. Als u dat graag wilt. Zeg het maar.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Misschien een suggestie, u kunt toch gewoon een verslag van uw gesprek met het Havenbedrijf aan de raad ter beschikking stellen? Wij zijn toch immers aandeelhouder dus het gaat ons toch aan? Dat lijkt me geen probleem.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja, als je hier vijf minuten praat wordt het al groter. Het gaat nu al over verslagen. Kijk, ik ben heel uitgebreid op uw vragen ingegaan in de commissie. Alle punten over die Tweede Maasvlakte stonden al in andere stukken. Die heb ik als service voor u gewoon in een brief op een rijtje gezet. Nu is er nog één vraag bij gekomen. Die heb ik gewoon aan het Havenbedrijf gesteld, of mijn ambtenaren hebben dat gedaan, en dit is het antwoord. Dus ja, er is geen verslag, er is gewoon een vraag gesteld vanochtend. Ik heb gevraagd: wat is het antwoord? Nou, dat antwoord heb ik al twee keer gegeven. En nogmaals, als u heel graag wilt dat ik dat op papier zet, ja, ik vond het zonde van de tijd en het geld, maar als u dat graag wilt, no problem. Dan zal ik uw vraag op papier zetten en het antwoord van het Havenbedrijf eronder.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ja, dank voorzitter. Ik zou het inderdaad waarderen als de wethouder mijn vraag, dus de onderbouwing van die € 60 miljoen, en dat vraag ik vanuit mijn controlerende taak, op papier stelt, dan ben ik tevreden.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ik zal doen wat ik net heb toegezegd.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja voorzitter, dank u. Nou ja, de wethouder gaf aan dat hij vanochtend die vraag aan het Havenbedrijf heeft gesteld. U krijgt een antwoord. Checkt u dat antwoord dan nog of lepelt u hier gewoon zomaar op wat het Havenbedrijf zegt of heeft u dat antwoord van het Havenbedrijf nog gecheckt?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Wat denkt u zelf? Ik bedoel, we hebben hier gewoon een havenbedrijf en het is hun dagelijks werk. Er wordt hier 's ochtends een vraag gesteld en 's middags beantwoord ik hem, in die orde van grootte. Natuurlijk check ik dat niet. Hoe zou ik dat moeten checken? Moet ik een ingenieursbureau inhuren in drie jaar tijd? Dat gaat toch niet? Dus ik bedien u zo goed mogelijk als het kan, ik vertel ook de bron en that's it, meer kan ik niet doen.

De **VOORZITTER**. Zijn alle vragen zo beantwoord? Geen behoefte aan aanpassingen van moties of iets van dien aard? Nee? Dan geef ik u de gedane toezeggingen mee. De toezeggingen walstroom cruise terminal, de wethouder zegt toe de verwachte effecten van de walstroom te monitoren en hierover te rapporteren. Een toezegging walstroom is ook dat de wethouder in gesprek gaat met de Cruise Port over de hekken die geplaatst zijn. En ik voeg eraan toe dat hij ook met mij graag in gesprek zou moeten over de SPS-code maar dat is vers twee. En indien nodig zegt de wethouder ook te zullen gaan handhaven. Mijnheer Vonk?

De heer **VONK** (cu). Ja voorzitter, het ging voor mij nog even wat snel. In de tweede termijn wil ik toch nog een motie en een amendement indienen. U heeft uw mening gegeven over het maximum aantal cruises dat u wilt. U heeft recht op uw mening maar de raad natuurlijk ook, en ik wil graag een raadsuitspraak over het maximum en daarom dien ik een amendement in dat zegt: stel het maximum op 75 en een motie stel hem op 50, en ik hoor graag wat de raad daarvan vindt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk heeft een motie en een amendement ingediend.

Motie 9. Niet meer dan 50 calls aan de kade

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van het Investeringsvoorstel Walstroom voor Zeecruise en bestendigen Zeecruise aan de Wilhelminapier;

constaterende dat:

- gedurende de tijd dat een zeecruiseschip aan de kade ligt, het grootste deel van de kade niet door voetgangers gebruikt kan worden;
- de Holland Amerikakade volgens het bestemmingsplan voetgangersgebied is;
- de businesscase voor een walstroominstallatie uitgaat van ten minste 100 bezoekende zeecruiseschepen (calls) per jaar met een mogelijke doorgroei tot 150 calls per jaar;
- de businesscase voor de walstroominstallatie verbetert bij een toename van het aantal calls;
- er geen afspraak gemaakt is over het maximumaantal calls aan de kade van de Wilhelminapier, maar nu vanwege de businesscase wel wordt voorgesteld het contract te verlengen van 2030 tot minimaal 2044;
- bewoners van Rotterdam en de Wilhelminapier in het bijzonder niet geconsulteerd zijn over het investeringsvoorstel en er geen participatie is geweest over wat zij vinden van het vaker afsluiten van de kade en de beoogde contractverlenging;

overwegende dat:

- in de Samenwerkingsovereenkomst uit 2013 tussen gemeente en Havenbedrijf Rotterdam is afgesproken dat "de uitoefening van zeecruiseactiviteiten op de Wilhelminapier geen afbreuk mogen doen aan de beoogde hoogwaardige stedenbouwkundige kwaliteit van de Wilhelminapier, maar dient zij deze juist te versterken";
- bij de vaststelling van het bestemmingsplan Kop van Zuid door meerdere partijen vraagtekens gezet zijn bij de draagkracht van de Wilhelminapier voor verdere groei van het aantal calls;
- dit niet in het bestemmingsplan geregeld kon worden maar dat dit later aan de orde zou komen;
- het niet wenselijk is dat een businesscase bepaalt hoe vaak het voetgangersgebied niet toegankelijk is;

- het aantal woningen en kantoren op de Wilhelminapier sterk zal toenemen door oplevering van de Sax en bouw op de locaties Baltimore en Chicago;

verzoekt het college:

- het aantal calls aan de Wilhelminapier met ingang van 1 januari 2024 te maximeren tot 50 per jaar;
- dit besluit te verwerken in alle relevante afspraken en overeenkomsten;
- er streng op toe te zien dat de kade tijdens een call niet langer dan strikt noodzakelijk is afgesloten voor voetgangers en dat CPR zich houdt aan de gemaakte afspraken, zoals beperken geluidsoverlast, vrachtwagens op afroep, etc.

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, M.Y. Morkoç, P.J.H.D. Verkoelen en T.S.J. Coşkun

Amendement C. Zeecruise aan de kade – Kwaliteit voor kwantiteit

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van het Investeringsvoorstel Walstroom voor Zeecruise en bestendigen Zeecruise aan de Wilhelminapier;

besluit: <toevoeging>

3. dat de uitoefening van zeecruiseactiviteiten op de Wilhelminapier geen afbreuk mag doen aan de beoogde hoogwaardige stedenbouwkundige kwaliteit van de Wilhelminapier, maar deze juist dient te versterken, waarbij het huidige inzicht is dat 75 calls per jaar daarom het maximumaantal calls is."

w.g. T.J. Vonk, M.Y. Morkoç, P.J.H.D. Verkoelen en T.S.J. Coşkun

Toelichting:

In de Samenwerkingsovereenkomst uit 2013 tussen gemeente en Havenbedrijf Rotterdam is afgesproken dat "de uitoefening van zeecruiseactiviteiten op de Wilhelminapier geen afbreuk mogen doen aan de beoogde hoogwaardige stedenbouwkundige kwaliteit van de Wilhelminapier, maar dient zij deze juist te versterken". Het is goed daar sterk op te blijven toezien, waar nodig maatregelen te treffen en tevens een grens aan de groei van het aantal bezoekende zeecruises te stellen en die niet te laten bepalen door een businesscase of marktontwikkelingen. Bij de vaststelling van het bestemmingsplan Kop van Zuid zijn door meerdere partijen vraagtekens gezet zijn bij de draagkracht van de Wilhelminapier voor verdere groei van het aantal calls. Het aantal woningen en kantoren op de Wilhelminapier zal sterk toenemen door oplevering van de Sax en bouw op de locaties Baltimore en Chicago. Met 75 bezoekende zeecruises op jaarbasis kan de walstroominstallatie in twintig jaar terugbetaald worden.

Ps. Mocht het nodig zijn voor de kwaliteit van het gebied dan levert een lager maximum een langere terugbetaalperiode op.

De motie en het amendement zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Wethouder, wilt u nog eens even naar de motie kijken, of u daar nog even op kunt reageren? Ik geef ze u ter hand zodat u er iets van kunt zeggen. Als u meer tijd nodig heeft, dan hoor ik het graag.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ik heb in eerste termijn de heer Vonk ook beantwoord. Zowel de ingediende motie als het amendement ontraad ik en ik heb de toelichting al gegeven.

De **VOORZITTER**. Helder. Dan beëindig ik de beraadslagingen op dit punt.

6.3 *Debat over 'Rellen en belagen politie na België en Marokko', aangevraagd door de leden Coenradie en Lansink-Bastemeijer*

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar het volgende agendapunt, het debat over rellen en belagen politie na België en Marokko. Ik wil de heer Van Schaik vragen om de voorzittershamer vast te houden.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Goed, dan heropen ik de vergadering en ik heb het genoegzaam onderwerp 6.3 te mogen voorzitten, het debat over de rellen, het belagen politie na België en Marokko. Het is aangevraagd door de leden Coenradie van Leefbaar Rotterdam en Lansink-Bastemeijer van de Rotterdamse VVD. Ik geef als eerste het woord aan mevrouw Coenradie van Leefbaar Rotterdam. Zij is alvast gaan staan.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Bij ons allemaal bekend, de rellen van afgelopen zondag, na de wedstrijd Marokko-België. Waar in Marokko een feestvreugde was, was het hier in Rotterdam allesbehalve een feestvreugde, sterker nog, het was één grote ellende. Ik heb gemerkt in de aanloop naar dit debat dat er een lichte kramp was her en der, want men is wellicht bang dat ik het hier vandaag ga hebben over 'de Marokkaan'. Nou, ik kan u geruststellen, dat ga ik niet doen. Want dan zou ik hetzelfde doen als wat ik een aantal raadsleden vorige week verweet over 'de politie'. Ik ben heel blij dat een aantal Marokkanen in Marokko maar ook een aantal Marokkaanse Nederlanders zich ontzettend goed hebben uitgesproken tegen het gedrag van deze groep Marokkaanse jongeren. Maar waarom heb ik dan deze debataanvraag uitgezet? Simpelweg omdat er een angst leeft voor elke eerstvolgende wedstrijd die Marokko zou spelen, of ze nu winnen of verliezen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). U heeft een interruptie van de heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ja, Marokkaanse jongeren hoor ik hier zeggen. Het zijn gewoon Rotterdamse jongeren. Het zijn gewoon Rotterdammers, dus ik vind dat onderscheid dat dan wordt gemaakt, Marokkaanse jongeren, eigenlijk niet zo van toepassing. Het zijn gewoon Rotterdammers.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Gaat u verder mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Nou nee, het gaat over Marokkaanse jongeren, en dat blijkt wel uit het feit dat dit jongeren waren met een Marokkaanse vlag na de wedstrijd Marokko-België, die zich afzetten tegen de Nederlandse autoriteit. En laten we wel eventjes alles benoemen zoals we het benoemen. Als het gaat over Feyenoord-hooligans, dan struikelt heel de raad over elkaar om vooral ook die groep te benoemen, en voor mij zijn het dus vooral Marokkaanse jongeren. En die hebben duidelijk laten zien dat zij een voorliefde hebben voor het land Marokko en zich afzetten tegen de Nederlandse autoriteit.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). U heeft een aantal interrupties tegood. Ik zag als eerste mevrouw Mohamed-Hoesein, daarna mevrouw Vlasblom en daarna mevrouw Reitema gaan staan. Mevrouw Mohamed-Hoesein, u als eerste.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ja voorzitter, ik heb eerst even het betoog van mevrouw Coenradie proberen af te wachten. Want het begon met de rellen. We hebben rellen gehad op de Coolsingel mevrouw Coenradie. Dat was wel van een heel andere orde. Dit was inderdaad geweld, er was sprake vanrellende jongeren, een groepje, een klein groepje waar sprake was van raddraaiers. Tegelijkertijd benoemt u daarna vervolgens ook nog Marokko. Marokkanen. U zet Rotterdamse jongeren, Nederlandse jongeren weg, op basis waarvan? Op basis van het feit dat zij een vlag in hun hand hebben? Dat zijn supporters, mevrouw Coenradie. Dat zijn supporters van een voetbalclub, dat zijn supporters wanneer er een WK is, van een land. En het Marokkaanse elftal, mevrouw Coenradie, heeft Nederlandse spelers. Dat heeft Nederlandse spelers met een Rotterdams tintje. Die zitten in dit Marokkaanse elftal. Dus dat u daar zo op afgeeft, vind ik verbazingwekkend. U zet jongeren weg. U zet zelfs het Marokkaanse elftal dat bestaat uit Nederlanders, weg. Wij mogen dus kennelijk als die jongeren, die vieren dat Marokko heeft gewonnen, niet vieren dat Nederlandse voetballers succes hebben.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Vlasblom, op hetzelfde onderwerp? Gaat uw gang. Daarna mevrouw Reitema, daarna mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Dank voorzitter. Ja, ik sluit hier eigenlijk direct op aan, want aan het begin van uw betoog zegt u dat u niet een onderscheid wilt maken over 'de Marokkaan' en vervolgens doet u dat direct nadat u dat zegt wel. Waarom kunnen we het niet hebben over een groep mannen die het verpesten voor de rest? En niet dat we het onderscheid maken tussen Nederlander, Marokkaan, of waar iemand ook vanaf komt. Dat zijn gewoon mensen die aan het rellen zijn. Waarom is die etniciteit zo belangrijk voor u?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitsma, op hetzelfde onderwerp.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, Reitema, nog even. Ja, ik verbaas me gewoon, want volgens mij is de titel van het coalitieakkoord waar Leefbaar Rotterdam onderdeel van is, 'Eén stad'. Waarom wordt hier niet de daad bij het woord gevoegd, waarom wordt hier niet naar gedragen en waarom blijft Leefbaar Rotterdam stigmatiseren? Iedereen in Rotterdam is gewoon Rotterdammer, dus stop ook met het selectief uitlichten van iemands achtergrond. Want mij interesseert het niet of je oma in Noord-Afrika of in West-Europa geboren is, als je je misdraagt, dan word je daarop aangesproken. En ik denk dat iedereen het ermee eens is dat we deze rellen afkeuren. En daar wil ik het over hebben, en niet over de afkomst van de rellen van de groep die dat toevallig nu doet. Rellen, misdragingen, komen in alle bevolkingsgroepen voor, dus stop met stigmatiseren en gedraag je naar de woorden 'één stad'.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, dit is heel erg makkelijk op te lossen. Je kan het gewoon supporters van het Marokkaanse elftal noemen. Als ik nu besluit supporter te worden van het Senegalese elftal, dan blijf ik Rotterdammer. Ik blijf Nederlander, ik ben dan supporter van het Senegalese elftal. En ook al hul ik me van top tot teen in de Senegalese vlag, ik blijf Rotterdammer en Nederlander. Dus het is heel makkelijk op te lossen, doe een klein beetje moeite.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Nou, het is wel fijn dat iedereen ook eventjes zijn eigen politiek statement hierover heeft kunnen maken. Ik heb daarin een paar vragen gehoord maar vooral meer politieke statements en dat is natuurlijk iedereen goed recht. En onderscheid maken, dat heb ik gehoord. Nou nee, het gaat hier niet om onderscheid maken, maar laten we even wel de zaken benoemen zoals ze zijn. Het gaat hier om Marokkaanse jongeren en daar kunnen we linksom, rechtsom heel erg moeilijk doen, maar als we het in de ene discussie hebben over minderheden en dan benoemen we juist wel Marokkaanse mensen, Turkse mensen, Antilliaanse mensen of welke groep dan ook, maar in deze context willen we het daar dan niet over hebben. Dan kan het opeens niet. Nou, dat bijt voor mij.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). U heeft in de eerste plaats een interruptie van mevrouw Bokhove, daarna mevrouw Mohamed-Hoesein en daarna mevrouw Reitema. Mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Ja, dank u wel voorzitter. Mevrouw Coenradie doet nu moeilijk, want ze zei: ik wil het eigenlijk hebben over dit, maar die begint inderdaad vooral over andere zaken. En het verbaast me zo hè, want ze heeft eerder gesproken, toen er rellen met Nederlanders waren, Feyenoord-Rome in ieder geval, Feyenoord-supporters: er is een heel grote groep die het wel netjes gedaan heeft. En op heel veel plaatsen is het wel goed gegaan. Het was mooi geweest als het overal zo was geweest. Maar aangezien u een tweet de wereld heeft ingezonden, moet u niet verbaasd zijn dat we dit wel accentueren. Want wij moeten ook benoemen wat er gebeurt in de stad. U zegt in een tweet: we maken ons heel erg druk om een groep Marokkaanse jongeren die zich zo verwant voelt en zo begaan is met het thuisland dat ze zich afzetten tegen de Nederlandse autoriteit. Dat vind ik nogal een conclusie. Want misschien waren dat gewoon jongeren die net zo ontspoord waren geraakt als die Feyenoord-fans, omdat ze toevallig fan van Marokko zijn. En wie zegt dat dat meteen tegen de Nederlandse autoriteit is? U trekt zelf die grote broek aan en u schuift die discussie naar voren en dan roept u over zich af dat we het niet meer hebben over die rellen. Want ik vind iedere rel verwerpelijk hier in de stad. Ik vind het doodzonde van onze stad. We zijn Rotterdammers en we hebben onze stad te sparen en met elkaar op een fatsoenlijke manier om te gaan. Voor mij is de grootste gemene deler dat het met name jonge mannen zijn die vaak rellen veroorzaken. Ik zie weinig vrouwen tussen relzoekend publiek.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Mohamed-Hoesein op hetzelfde onderwerp.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ja voorzitter, ik wil wel de vraag stellen aan mevrouw Coenradie: waarom bent u zo geobsedeerd door de achtergrond van derellende Rotterdammers? Want we moeten inzetten op het voorkomen van die rellen. We moeten inzetten op het bestraffen van de daders. Niet op de achtergrond, in elk geval niet dat u kijkt naar waar zij vandaan komen en zeggen: met een vlaggetje van Marokko zijn het Marokkanen. Het zijn nog altijd Rotterdammers mevrouw Coenradie. Dit zijn Rotterdammers waar we mee aan de slag moeten. Waar, als er iets gebeurt dat misgaat, dat we daarop ingrijpen, maar niet mensen wegzetten op basis van hun achtergrond. En dat is wel een concrete vraag: waar komt die obsessie vandaan? Want het is niets anders dan starten met een punt over oplossen en kijken naar de rellen, maar vervolgens het alleen maar over de achtergrond hebben.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Dank. Ja, even helemaal los van welke mogelijke xenofobe onderbuikgevoelens er ook mogen zijn. Wat draagt het bij aan de oplossing om iemands achtergrond te benoemen? En dat is echt een oprechte vraag. Wat helpt het in de oplossing? Ik zie het niet. Het is puur stigmatiseren.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Vlasblom op hetzelfde onderwerp.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Dank voorzitter. Nou, ik wil wel ingaan op wat u net zegt of vraagt over waarom we, zoals u zegt, minderheden, ik noem het gemarginaliseerde groepen, wel kunnen benoemen. Nou, die benoemen we om ervoor te zorgen dat we het scherp houden, dat we deze groepen niet discrimineren. En dat is nu precies wat u nu aan het doen bent.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Elfilali op hetzelfde onderwerp.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Dank voorzitter, ik heb een vraag aan mevrouw Coenradie. Wat ben ik voor u, zeg ik via de voorzitter. Ben ik een Marokkaans raadslid in de gemeenteraad? Of ben ik een Rotterdams, Nederlands en in ons geval Volt, een Europees raadslid dat hier zit?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mijnheer Lansink-Bastemeijer, graag via de microfoon, want het is toch een belangrijk debat. Dus dat wil ik ook serieus houden. Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Nou, op die laatste vraag kan ik geen antwoord geven, want ik ken u eigenlijk niet goed genoeg. Dus daar kunnen we het dan misschien binnenkort nog over hebben. Even over het andere. Wat ik heel vervelend vind is dat ik een debat heb aangevraagd naar aanleiding van de rellen na de wedstrijd Marokko-België. En de een na de ander heeft de behoefte om Leefbaar Rotterdam of mij, maar laten we het even wat breder trekken, Leefbaar Rotterdam in de hoek te zetten van: kijk ze eens stigmatiseren, kijk ze eens de boel opschudden, want het gaat hier over Marokkaanse jongeren. Laat ik even vooropstellen, de insteek van het debat gaat over de rellen, en gaat om hoe wij het kunnen voorkomen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). U heeft een interruptie. Een punt van orde gaat voor. Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ja voorzitter, ik wil wel benadrukken dat ik van mening ben dat wanneer de vraag wordt gesteld dat we hier wel Rotterdamse raadsleden hebben, dat we hier Nederlandse raadsleden hebben, en dat dat ook gezegd mag worden en dat wanneer de vraag wordt gesteld, dat u die vraag ook moet beantwoorden, zeker als u. Nou goed, sorry, punt van orde voorzitter. Ik verzoek dan ook... Voor onze fractie is het wel duidelijk, mevrouw Elfilali is een Rotterdams raadslid.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Jawel, mevrouw Mohamed-Hoesein, ik ga een eind met u mee. Maar er wordt een stortvloed van vragen op mevrouw Coenradie afgevuurd, wat kan. Vervolgens is ze aan beantwoording bezig en staat alweer iemand op. Moet ik dan als voorzitter iemand laten staan en door laten gaan, of gaan we nu gewoon door met mevrouw Vlasblom? Eerst de vragen?

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Ja, deze vraag kan niet boven de markt blijven liggen. In Rotterdam is ieder raadslid Rotterdammer en raadslid. Ik denk dat het goed is als mevrouw Coenradie dat ook uitspreekt en erkent.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dan blijft u allemaal nog even staan en gaan we naar de beantwoording van mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Ja, voor mij zijn jullie allemaal Rotterdamse raadsleden. Maar laat ik even vooropstellen, het gaat hier even niet over de Rotterdamse raadsleden, het gaat over een stel Marokkaanse jongeren. En ik benoem dat inderdaad zoals ik dat benoem, zoals ik dat ook zou benoemen als het gaat om Feyenoord-hooligans. Ik ben zelf een Feyenoord-supporter. Maar ik zou het ook Feyenoord-hooligans noemen. Als het overigens tweehonderd Engelsen waren geweest, had ik ook gezegd: tweehonderd Engelsen, want de gemene deler, daar gaat het om. Het zijn jongens die op dat moment, inderdaad voornamelijk jongens, met de Marokkaanse vlag na de wedstrijd Marokko-België. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) U mag praten via de microfoon en via de voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie, ik ben de voorzitter, en mevrouw Mohamed-Hoesein, u weet als je voorzitter bent dat het een hell of a job is om het netjes te leiden. Ik doe het met alle plezier, maar dan wens ik ook vanaf de andere kant dat er even gewacht wordt. Door de microfoon praten als ik het woord geef. U het woord.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Voorzitter, mevrouw Coenradie geeft aan dat zij selectief keuzes maakt en selectief kiest welke groep zij wil aanspreken, want de ene keer gaat het om jongeren, en zij kiest gewoon ervoor om te zeggen: die jongeren, nou, dat is niet dit keer. Dit keer wordt het Marokkanen. En vandaar ook de vraag, maar daar wacht ik nog het antwoord op af, vanwaar die obsessie?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie, ik ga het nu een-op-een doen.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Nee, het is geen obsessie. Ik geef gewoon aan wat ik heb gezien. En volgens mij mag ik met mijn stem als volksvertegenwoordiger ook benoemen wat ik daarvan vind en hoe ik dat zie.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ja, u beseft ook dat op die manier mensen wegzetten, jongeren wegzetten, leidt tot stigmatisering. En daar hebben we in deze raad ook vaak over gesproken, namelijk xenofobe uitspraken. En dat is datgene waartoe u bijdraagt.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Ik zet deze mensen niet weg, deze groep van vijfhonderd mensen die voor ellende in de stad hebben gezorgd, laten we het daar alsjeblieft vooral over hebben in dit debat, die zetten zichzelf buitenspel.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ja voorzitter, laten we het dan vooral hebben over het feit dat er rellen zijn geweest en dat er schade is geweest en dat er hulpverleners zijn die daaronder hebben geleden. En laten we het niet hebben over de achtergrond waarmee u

bent gestart, mevrouw Coenradie. En dan kunt u niet in deze raad werpen dat u daar niet een punt van maakt. Keer op keer. En dat nogmaals in heel duidelijke bewoordingen zegt. U hebt daar kennelijk niet genoeg zelfinzicht in. Maar het is wel een obsessie mevrouw Coenradie. Het is tijd dat u daar even goed naar kijkt en op reflecteert, want dit is xenofobie.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Ik was al lang klaar geweest met dit debat als ik gewoon de gelegenheid had gekregen. Maar volgens mij krijg ik de ene vraag na de andere vraag en blijven we vooral heel erg lang hangen op het feit dat ik het Marokkaanse jongeren noem. En u verwacht misschien van mij dat ik die woorden terugneem of dat ik hier zeg dat ik inderdaad een obsessie heb. Nou helaas, dan moet ik u teleurstellen, dat ga ik hier niet zeggen. Ik heb geen obsessie en ik laat me al helemaal niet in een hoek zetten waarin ik niet thuis hoor. En ik zou heel graag zo meteen verder willen gaan met mijn debat.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Dank voorzitter. Ik wil hier toch wel even een punt van maken dat u in het begin eerst een heel grote groep jongeren discrimineert en stigmatiseert en dat vervolgens bij mijn ontzettend prettige collega mevrouw Elfilali ook doet en in de beantwoording zegt dat u er geen antwoord op kan geven, want u kent haar niet goed genoeg. Mijn vraag is: kent u al deze jongeren waar u zo'n mening over heeft, ook persoonlijk? Want anders kunt u daar toch ook niet enigszins iets van vinden?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Nee, ik hoef ze niet persoonlijk te kennen, maar ik heb gezien dat ze bijna allemaal een Marokkaanse vlag hebben. En laten we even vooropstellen dat ik het zo typerend vind dat heel veel Marokkanen hier in Nederland, die zichzelf ook Marokkaanse Nederlander noemen, heel veel Marokkanen in het buitenland, allemaal dit veroordelen, en wij hier ontzettend spastisch lopen te doen over het woord Marokkaanse jongeren. Heel bijzonder. Maar ik gebruik dat woord en ik heb het recht om dat te gebruiken en ik laat me toch echt niet in een hoek wegzetten, nogmaals.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, ik heb nog steeds geen antwoord gehad op mijn vraag wat dit bijdraagt aan de oplossing van het probleem door te benoemen waar iemands grootouders geboren zijn. Ik vraag me ook echt oprecht af of mevrouw Coenradie beseft dat het probleem dat u zogenaamd aan wilt pakken, zelf verergert door te stigmatiseren. Beseft u dit?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Nee, ik ga hier gewoon niet in mee, in deze typering. Nee.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema, een vervolg.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Het is volgens mij een heel simpele vraag: wat draagt het toevoegen van iemands etniciteit, achtergrond, afkomst of whatever, wat iemands identiteit

is, wat draagt het bij aan de oplossing van het probleem? Dat is de derde keer dat ik de vraag stel. Wat voegt het toe?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie, het is aan u of u antwoord wilt geven of niet.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dat klopt voorzitter. Wat voegt het toe? Ik heb het recht om dat te benoemen en het is aan iedereen om daarin een waardeoordeel te geven. Ik geloof heel erg in de stelling benoemen, want dan kun je het ook gericht aanpakken. Als er Feyenoord-hooligans opstaan om hier rellen te hebben, dan vinden we het ook prettig om dat allemaal te kunnen benoemen, want dan kunnen we het heel gericht aanpakken. En op dit moment moeten we hier kiekeboe over gaan spelen? Ik weiger daarin mee te gaan.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, u zegt nu vanuit Leefbaar Rotterdam: ik laat me niet in de hoek zetten. Maar door het constant te hebben over Marokkanen in plaats van makkelijk te kunnen zeggen: supporters van het Marokkaans elftal, zet u uzelf in de hoek. Dat doet niemand anders voor u. Dat heeft u ook helemaal niet nodig. Dat kan u zelf prima. U zet uzelf constant in die hoek en zo komt u er ook niet uit.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Voorzitter, de vraag wordt gesteld wat het benoemen bijdraagt aan een oplossing en vervolgens zegt u eigenlijk gewoon precies het tegenovergestelde. U moet eens een keer goed naar uzelf luisteren, mevrouw Coenradie. U spreekt uzelf tegen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie, u kunt verdergaan.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter, ik hoorde geen vraag hierin. Ja, de reden van de aanvraag van het debat.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Voorzitter, excuses. U zegt: mevrouw Coenradie, u kunt verdergaan. Even een punt van orde is dit hè. Er liggen nog een aantal vragen die nog openstaan, dus ze kan niet verdergaan met haar verhaal voordat ze een aantal vragen beantwoord heeft. De vragen uit de interruptie.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Prima, dat mag u, zeker, u bent een van de raadsleden die dat mag. Echter, heeft mevrouw Coenradie al de tijd gehad om alle antwoorden te geven? Dus die komen er waarschijnlijk nu aan. Daar ga ik van uit. En als dat niet zo is, dan hebben we altijd de befaamde veegronde, waar die vragen nog een keer in technische tijd gesteld kunnen worden. Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Ja, en in deze hele voorbereiding, want uiteraard hebben we al het een en ander voorbereid.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Een punt van orde voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Een punt van orde, de heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Nou, voor zover ik weet gaat een raadslid over zijn of haar eigen woorden. En als er vragen gesteld worden door andere raadsleden, dan is het aan een raadslid zelf hoe hij of zij daarmee omgaat. Een veegronde is alleen van toepassing op een wethouder.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Daar heeft u inderdaad gelijk in. En inderdaad gaat een raadslid over zijn eigen woorden. Maar met een veegronde bedoelde ik eigenlijk de onbeantwoorde vragen en in dit geval kan dat ook van een raadslid zijn. Gaat u verder mevrouw Coenradie. Mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Ja voorzitter, ik zie toch de neiging om nu verder te gaan met het verhaal en ik heb vragen gesteld waar dit raadslid ook dertig seconden voor krijgt om daar in ieder geval een antwoord op te gaan geven. Zoals het nu gedaan is, inderdaad het opstapelen van de vragen, maakt het niet duidelijker voor onze nieuwe spelregels, dus ik heb dan toch liever dat u gewoon die interrupties een-op-een laat beantwoorden. Dan hebben we én meer kans op een antwoord en dan kan mevrouw Coenradie ook gewoon gebruikmaken van die dertig seconden. Want ik denk dat ze gewoon heel bereidwillig is om ons ook gewoon antwoorden te geven.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Daar was ik ook mee begonnen en ik geef nu het woord aan mevrouw Coenradie met de vraag: kunt u beantwoording geven op de aan u gestelde vragen?

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Ja, dan ben ik even nieuwsgierig welke vragen ik niet heb beantwoord, want de een na de ander stond op om zijn vragen te stellen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). De vierde keer, in technische tijd alstublieft. Wat voegt het toe aan de oplossing van het probleem, dat u volgens mij net als ieder ander wil aanpakken, want niemand is het eens met de rellen, maar wat voegt het toe om constant te benoemen dat iemand Marokkaanse roots zou hebben of heeft? Wat voegt het toe aan de discussie? Wat voegt het toe aan de oplossing? Helemaal niets.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Ja, dat vind ik dan heel vervelend, want ik heb die vraag dus net beantwoord, alleen bent u het niet met mij eens. En dat kan, dat is uw goed recht. Maar ik ga niet elke vraag vier keer beantwoorden. Ik heb het woord aanvankelijk bedoeld, Marokkaans, één keer wil ik dat in het debat benoemen. U nodigt me uit om het nu heel vaak te benoemen, want u stelt mij allerlei vragen dus ik geef daar antwoord op. Wat voegt het toe, is concreet uw vraag. Ik vind het prettig, en dat recht heb ik, om zaken te benoemen. Want als je het benoemt, kun je het aanpakken. Op het moment dat het gaat over Feyenoord-hooligans, praat ik ook niet over: ja, het zijn allemaal jonge mannen, ergens tussen de dertig en de veertig. Dan heb ik het ook gericht over Feyenoord-hooligans. Als het Engelsen waren geweest dan had ik ook gezegd: het zijn zoveel Engelsen. En dat u het niet met mij eens bent, dat mag, maar ik vind het van toegevoegde waarde.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, ik vind het eigenlijk bijna een beetje grappig, want u zegt het eigenlijk zelf: er is wel een gemeenschappelijke noemer, we zien namelijk dat het vooral

jonge mannen zijn. Dat is iets wat we als gemeenschappelijk zien dat voorkomt. Maar u noemt net hooligans en whatever en andere voorbeelden, maar de gemeenschappelijke noemer die u hier stelt, is er helemaal niet voor allemaal excessen tijdens demo's, tijdens rellen, tijdens weet-ik-veel, allerlei vernielingen van de stad. De noemer die u benoemt, bestaat helemaal niet. En afgezien daarvan voegt het ook niets toe. Dus nogmaals de vraag wat het toevoegt aan de oplossing van het probleem om te benoemen waar iemands grootouders geboren zijn.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Ik ga de vraag niet voor de vijfde keer beantwoorden. Dus als u het niet erg vindt ga ik door met mijn betoog.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Voorzitter, ik herhaal graag in technische tijd mijn vraag, zodat mevrouw Coenradie daar alsnog antwoord op kan geven. Ik heb haar gewezen op twee tweets die zij heeft geschreven, een over Feyenoord-hooligans, waar zij sprak over een grote groep die het wel netjes had gedaan en op heel veel plaatsen is het wel goed gegaan. Mooi als het overal zo was geweest. Een heel andere beoordeling dan de Marokkaanse jongeren waar ze over spreekt. Daar maakt ze zich erg druk om, en zij concludeert ook dat die zo verwant zijn en zo begaan met het thuisland dat ze zich afzetten tegen de Nederlandse autoriteit. Nou inderdaad, hoe komt ze daarbij, waarom kan ze die conclusie trekken? Hoe kan zij weten dat dat gericht is tegen de Nederlandse autoriteit en niet het gevolg van gewelddadig gedrag, zoals dat ook bij die Feyenoord-hooligans is geweest in het verleden?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Dat haal ik uit het feit dat er agenten zijn die gewond zijn, dat zij zich inderdaad afzetten tegen de Nederlandse autoriteit. Dat had ik inderdaad destijds ook kunnen zeggen over de Feyenoord-hooligans, dat die zich afzetten tegen de Nederlandse autoriteit, maar als ik elke tweet dezelfde tekst ga gebruiken wordt het misschien ook saai. U kent het allemaal wel, je gebruikt af en toe ook andere teksten. Daar zit niet een onderscheid in als het erom gaat dat de een een Marokkaanse achtergrond heeft en de ander een Feyenoord-achtergrond. Dat maakt voor mij helemaal niets uit. Daar zit geen oordeel in. Maar laten we nu gewoon even de zaken benoemen zoals ze zijn. Dat is het enige. Maar de debataanvraag gaat eigenlijk over heel wat anders. Dat gaat over de angst die we, we, ik hoor heel veel Rotterdammers om me heen, hebben bij elke wedstrijd die Marokko wellicht nog gaat spelen, gaat winnen, gaat verliezen, gaat gelijkspelen, wat kunnen we verwachten? Vanmiddag hebben we nota bene Marokko-Canada en de kans is groot dat Marokko wint.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Nou, ik val nu echt bijna van mijn stoel dat er alleen maar wordt gekeken wat de resultaten zijn van als Marokko gaat spelen of ze wel of niet winnen. Dadelijk vliegt Nederland uit de poule. Ik weet dat de VVD nog wel met een motie komt, maar dadelijk vliegt Nederland uit de poule. Dadelijk zijn er hier mensen in Rotterdam niet blij omdat Nederland uit de poule is gevlogen. Dan bent u niet bang voor rellen of dan wilt u geen maatregelen? Ik zou willen weten welke maatregelen er in zijn algemeenheid zijn genomen om te zorgen dat we deze rest van het WK en in de hele toekomst van Rotterdam geen rellen...

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ik ga u even onderbreken. Blijft u gerust even staan. Ik wil de raad graag vragen stilte te hebben en te luisteren, want er wordt hier een discussie gevoerd en het rumoer op de achtergrond is hoger dan waar de discussie te horen is. Ik geef u nog even het laatste gedeelte, maar ik denk dat het duidelijk was. U stond vlak bij elkaar, dat scheelt dan. Goed. Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Nee, ik ben niet bang dat als Nederland wint of verliest dat er rellen ontstaan. Daar ben ik inderdaad niet bang voor, want daar heb ik op dit moment nog geen aanleiding voor. Als u dan dat wat breder had willen trekken, dan had u het ook vrij gestaan om een debat aan te vragen. Naar aanleiding van afgelopen zondag denk ik: goh, ik merk dat ik het spannend vind maar ik hoor ook de geluiden om me heen, goh, wat gaat dit betekenen voor de komende wedstrijden? In die hoedanigheid ben ik dus ontzettend nieuwsgierig naar de huidige situatie, naar de huidige stand van zaken, en tegelijkertijd ben ik ook benieuwd hoe we het een en ander kunnen voorkomen. Want als we het hebben over de huidige situatie, hoe staat het bijvoorbeeld met de gewonde agenten? Ik heb begrepen dat er twee agenten gewond zijn en dat vind ik nogal wat. Maar tegelijkertijd zijn er ook ondernemers met schade. We hebben te horen gekregen dat de directeur van Pathé materiële schade heeft en tegelijkertijd ook mensen binnen heeft moeten houden en voorstellingen heeft moeten annuleren. Dat vinden we kwalijk en we zijn ook wel benieuwd, als er schade is, op wie dat eventueel verhaald kan worden. Tegelijkertijd, het voorkomen, ik had het er net al over. We hebben vanmiddag een wedstrijd. Ik mag bijna hopen, nou, dat gaan we natuurlijk allemaal niet redden, dat nog voordat de wedstrijd is afgelopen, wij klaar zijn met de raad. Want ik voel een angst, en met mij nog veel meer Rotterdammers, om zo naar huis toe te gaan, want wie weet komen er weer rellen. Nou, en dat veiligheidsgevoel, daar wil ik iets aan doen. En ik praat hier nogmaals niet alleen namens mezelf, maar namens heel erg veel Rotterdammers. Wat kan de burgemeester aan dat veiligheidsgevoel doen en hoe zorgen we voor nog meer aanhoudingen als we kijken naar de vier aanhoudingen die in ieder geval bij mij tot nu toe bekend zijn? Ik hoop dat de burgemeester de raad daarover wil blijven informeren.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Heeft mevrouw Coenradie met het uitspreken van de woorden: er is dadelijk een wedstrijd en ik ben eigenlijk...

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Sorry, ik onderbreek u even. Wilt u een gesprek achterin voeren? Het is echt hinderlijk vanaf deze kant om het te volgen. Dus als u even met elkaar in conclaaf wilt, loopt u dan even naar achteren. Mevrouw Bokhove, gaat u verder.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Dank u wel. Heeft mevrouw Coenradie enig idee wat de woorden 'er is dadelijk een wedstrijd en ik ben dadelijk eigenlijk al bang voor de afloop, ik durf dadelijk niet naar huis', doen met het veiligheidsgevoel van heel veel andere mensen in deze gemeente? En ik vind het eigenlijk ook stigmatiserend om van tevoren al te gaan zeggen: het zal wel weer verkeerd gaan. Ik vind dat echt heel kwalijk.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel. Nou, het is niet dat ik mensen angst in de mond leg, mensen geven dat bij mij aan en ik spreek ook namens mezelf. En volgens mij heb ik dat recht om hier ook iets namens mezelf uit te spreken. Dus ja, en die angst heb ik dan niet gecreëerd, dat is een creatie van afgelopen zondag.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ik ben dan benieuwd: hebt u nooit angst wanneer er andere rellen zijn hier in de stad? Is er nooit angst wanneer de Feyenoord-supporters en Ajax-supporters hier staan? Is dat alleen wanneer Marokko een wedstrijd speelt, waar Nederlandse spelers in meespelen?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter, nogmaals, ik laat me niet in een hoek wegzetten. Het betekent, op het moment dat er rellen zijn of er worden rellen verwacht of die kans is aanwezig, ja natuurlijk is er angst. Dat geldt niet alleen voor mij, dat geldt voor heel veel mensen. En natuurlijk heeft dat effect op het veiligheidsgevoel. Dat is toch hartstikke logisch? Dat heeft helemaal niets met Marokko-België te maken, maar Marokko-België en alles wat daarna gebeurde, is wel de aanleiding geweest van die angst waar ik het dus nu over heb.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Voorzitter, eerst zei mevrouw Coenradie het te hebben over angst voor rellen. En dat is er ook wanneer er andere voetbalwedstrijden zijn. Bent u dan bereid om te zeggen dat we geen enkele voetbalwedstrijd meer moeten hebben in Rotterdam omdat u angst hebt voor rellen en voor geweldsincidenten? Ondernemers zijn niet voor de eerste keer geconfronteerd met enorme schade aan hun panden. Met enorme schade aan hun terrassen. Het is de zoveelste keer. Mevrouw Coenradie, ik ben toch wel benieuwd, nogmaals, u benoemt het keer op keer, u vindt het prettig om te benoemen zegt u, om te werken aan een oplossing. U vindt het prettig om te benoemen, Marokkanen, bent u dan nu zover dat u in staat bent om te erkennen dat het een obsessie is?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Nee, en ik laat me ook door onze eigen coalitiepartner niet in deze hoek zetten. Het is geen obsessie en het is de laatste keer dat ik daar iets over ga zeggen. Het is geen obsessie. Bij elke rel die er plaatsvindt, of het nu Feyenoord is die speelt of bij wijze van spreken de plaatselijke schaakclub, als er rellen zijn dan zal Leefbaar Rotterdam altijd als eerste opstaan in de media en buiten de media, hier in de raadzaal om een debat aan te vragen om te kijken of we kunnen mee tekenen. En overigens, bij voorgaande rellen hebben zowel PvdA als GroenLinks ook mee getekend, dus dan staan we er altijd, net zoals nu en benoemen we, net zoals toen, dit nu ook. Gewoon zoals de zaken er zijn.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ja voorzitter, ik ben me terdege bewust van het feit dat mevrouw Coenradie van Leefbaar Rotterdam is, waar wij een coalitie mee hebben gevormd. Ik vraag me alleen af of mevrouw Coenradie zich dat bewust is en of zij het coalitieakkoord goed heeft gelezen en nu op deze manier denkt dat zij daar goed uitvoering aan geeft.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Die vraag laat ik bij u.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Ja, dank voorzitter. Ik vind het best wel bijzonder, want u maakte in het begin een vergelijking over de situatie met de politie, wat sommige mensen zeiden, waaronder ik, dat op het moment dat er een incident plaatsvindt, dat het een incident is en dat we niet van een patroon mogen spreken want dan is het een soort klopjacht tegenover de politie. Nu is er een incident geweest met deze voetbalwedstrijd, maar vult u direct het patroon in. U spreekt zichzelf wel een beetje tegen wat dat betreft, vindt u niet?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Interessant. Een incident vergelijken met het verstoren van de openbare orde. Ja, ik zie daar een verschil in. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Ja, eigenlijk een vraag naar aanleiding van dat een-tweetje tussen DENK en Leefbaar Rotterdam. Ik denk altijd, hoe is het denkbaar? Want u schrijft beiden, of u beweert beiden dat u aan de kant staat van één stad. En ja, wat dat dan is, de stad van mevrouw Mohamed-Hoesein, waar ik me wat welkomer bij voel dan de stad van mevrouw Coenradie. Maar dit is niet één stad, dit is één pot nat op deze manier. Want het lijkt nu een praatje voor de Bühne. Wie gaat zijn tanden laten zien? Gaat Leefbaar Rotterdam dadelijk het stemgedrag van DENK dicteren of hoe moet ik dat zien? Het is nu niet één stad. Dit komt bij mij over als één pot nat, en ik wil niet dat dit een praatje voor de Bühne is. Ik vind dat er ook iemand zijn tanden moet laten zien dan.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Bokhove, is dit een vraag aan mevrouw Mohamed-Hoesein? Ja (Er wordt buiten de microfoon gesproken.). Nee, we zijn even bezig met een debat, aangezwengeld door mevrouw Bokhove, die nu van twee partijen antwoord wil. Ik ben er net op gewezen dat ik het vervelend vond dat alle partijen aan het woord kwamen op hetzelfde onderwerp. Daarvan heb ik gezegd dat we het dan een-op-een gaan doen. Dus mevrouw Mohamed-Hoesein, aan u het woord.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Voorzitter, er is nog altijd sprake van een coalitie waarbij ik datgene waar ik het niet eens ben met mevrouw Coenradie, zal belichten. En daar is uiteindelijk geen coalitieakkoord voor nodig om of de verschillen of de overeenkomsten te vinden. Maar hier, op dit punt, verschillen we wezenlijk van inzicht.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dan uw kant van het verhaal mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Nou ja, daar kan ik me wel in vinden, in deze woorden.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Van Wifferen, de voorzitter leidt de vergadering en die geeft het woord. En als u het woord wilt is dat prima, maar ik heb geen hulpvoorzitter nodig. Aan u het woord.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Excuses voorzitter en dank voor het woord. Ik wil nog wel eventjes in deze zaal zeggen dat we heel vaak vanuit de hoek van de oppositie te horen krijgen: ja, de coalitie tikt alles af en er is geen ruimte voor debat en al die dingen. Zijn we het

een keertje flink oneens, krijgen we dat weer om onze oren. U moet wel een keertje consequent blijven. Ik kan u een kleine cursus dualisme geven, maar dat bewaar ik voor later.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Vlasblom. Het was een warm pleidooi van mevrouw Van Wifferen en ik zag er geen vraag in, dus ik ga verder met mevrouw Vlasblom. Mevrouw Bokhove, voor u hetzelfde (Er wordt buiten de microfoon gesproken.). Dan gaat u staan en dan krijgt u van mij het woord. Maar eerst mevrouw Vlasblom want die stond al een tijdje.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Dank voorzitter. Maar ja, goed, als u geen patronen wilt zien in geweld van agenten naar burgers maar wel wil zien van burgers naar agenten, dat schuurt gewoon heel erg bij mij. En op het moment dat u die patronen weigert te zien als het van een andere kant komt, vul die dan niet in voor deze kant van het verhaal. Het is gewoon echt meten met twee maten wat u doet. Dus wees dan consequent, zie overal patronen in, of zie nergens patronen in. Want het is geweld tegenover groepen. Agenten tegen burgers, burgers tegenover agenten.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Nee, ik zie dat nog steeds als twee verschillende zaken.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, ik wil even terug naar het vorige punt want dat vond ik zeer interessant. Mag ik mevrouw Coenradie vragen of zij zelf nu niet vindt dat gezien het feit dat zij vorige week zei over de politierellen dat DENK toch wel even de coalitie had moeten informeren en toch even had moeten afstemmen, vindt u niet dat dat ook nu had moeten gebeuren van u richting DENK?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Dat is iets tussen DENK en Leefbaar Rotterdam.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Helemaal met u eens, maar gaan wij daar nog van u de informatie over krijgen, of kunnen we...

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Nee.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mijnheer Moti en andere raadsleden, om het ordentelijk laten verlopen van dit debat wil ik u nogmaals, het is nu de derde keer dat ik het vraag, rustig laten verlopen, ieder heeft zijn eigen betoog, prima, maar er niet doorheen te praten. Mevrouw Verkoelen. Punt. Dat was tijdens de actua, moest ik een punt maken. Maar nu mag ik u weer het woord geven.

Mevrouw **VERKOELN** (50+). Juist, diezelfde vraag heb ik natuurlijk aan mevrouw Mohamed-Hoesein van DENK. Hoe staat u daarin?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Mohamed-Hoesein. U mag hem zeker herhalen.

Mevrouw **VERKOELN** (50+). Dank u wel. Dan herhaal ik hem in technische tijd. Kan mevrouw Mohamed-Hoesein vertellen hoe zij erin staat, het feit dat ze vorige week op haar vestje gespuugd werd dat ze het over politierellen had zonder daar even met de coalitiepartner Leefbaar Rotterdam over af te stemmen? Hoe vindt u nu dat dat nu eigenlijk identiek andersom gebeurt en u niet even geïnformeerd bent door uw coalitiepartner Leefbaar Rotterdam over dit gegeven?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Mohamed-Hoesein, u mag erop reageren, maar ik wil wel voorstellen dat we er niet vergaderingen van vier weken geleden bij gaan halen, maar dat we wel doorgaan. Gaat u door. Goed, mevrouw Coenradie, u kunt verdergaan.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Ja, ik kwam toch echt wel bij het einde van het debat. Wie had dat zo'n beetje gedacht. Ik hoop dat tussen al het rumoer en geruis de vragen helder waren voor de burgemeester en ik kijk ook uit naar de antwoorden en uiteraard kijk ik ook uit, met heel erg veel Marokkanen hier in Nederland en de Marokkanen die dan in het elftal spelen, naar een heel mooie zege en een heel mooi feestje nadien. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. De volgende spreker is de heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Nou voorzitter, ik zal maar proberen iets verstandigs te zeggen, want als het over veilig gaat, zeg ik altijd maar, dan moet je de VVD bellen. Voorzitter, afgelopen zondag resulteerde het winnen van een wedstrijd in het bekogelen van onze dienders, van onze politie, met glas en vuurwerk. En laat ik dat in deze positie nog maar eens heel klip-en-klaar aan Rotterdam verkondigen. Dat is onacceptabel. Handen af van onze dienders. Ik zeg het nogmaals, handen af van onze dienders. Je zal maar politieagent, man of vrouw, zijn, met kinderen thuis en een partner, terwijl je daar voor de rust van Rotterdam staat te werken en men denkt dat het kan om de politie op die manier te bekogelen met van alles en nog wat, met twee politieagenten die in het ziekenhuis belanden. Voorzitter, nogmaals, dat is onacceptabel. We hebben de afgelopen tijd een aantal van dit soort grootschalige rellen gehad in onze stad. Ik refereer even naar de Beijerlandselaan, de Coolsingelrellen, en is steeds is de aanleiding verschillend, maar het patroon van vernielingen in de stad, de vorige spreker sprak ook al over vernielingen bij Pathé, maar het patroon van vernielingen in de stad en het aanvallen van de politie, is hetzelfde. En dat moet stoppen. Voorzitter, ik heb daar een aantal vragen over. In hoeverre zijn de relschoppers daadwerkelijk op zoek naar een confrontatie met de politie, of vindt er geweld richting de politie plaats omdat de politie ingrijpt? Een soort van actie-reactie. Met andere woorden, worden de rellen gestart met als doel het aanvallen van de politie, of is dat andersom? Als we kijken naar de beelden van de rellen, zowel bij de Beijerlandselaan, de Coolsingel en de rellen afgelopen zondag, dan valt ons op dat het vaak jonge mensen zijn en dat deze helden op sokken zich verschuilen achter capuchons. Daarover ook een aantal vragen aan de burgemeester. Zijn er verdachten aangehouden? Volgens mij inderdaad tot op heden vier. Of zijn er personen in beeld die worden gerechercheerd naar aanleiding van de beelden die mogelijk op camera's, waar wij zo'n fan van zijn, zijn opgenomen, naar

aanleiding van de voorgaande rellen. De volgende vraag: was er voorafgaand aan de wedstrijd rekening gehouden of een risico-inventarisatie gedaan over mogelijke onregelmatigheden? Voorzitter, Rotterdam was niet de enige plaats waar afgelopen zondag rellen hebben plaatsgevonden. Maar als we kijken qua tijdlijn, dan begonnen de rellen in België, om vervolgens overgenomen te worden, hebben wij gereconstrueerd, in Nederlandse steden waaronder Rotterdam. Waar wij nu benieuwd naar zijn, is in hoeverre bijvoorbeeld sociale media hier al dan niet een rol in spelen. Daarover ook een aantal vragen. Is er op basis van berichten op sociale media te zien dat de rellen van afgelopen zondag een antwoord of kopieergedrag is op de rellen in andere steden? En ten tweede, zo ja, zijn er dan mogelijkheden binnen het instrumentarium van de politie of de gemeente om hierop ook actie te ondernemen dan wel denkt de politie na over dat soort maatregelen? Voorzitter, tot slot, zoals ik al zei, meerdere rellen de afgelopen tijd in Rotterdam en ook de vorige keer bij de Coolsingelrellen heb ik ook verwezen naar de lessons learned, wat hebben we nu geleerd en in hoeverre zijn deze lessons learned ook toegepast bij de rellen zoals we die afgelopen zondag hebben gekend? Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. De heer Vonk. U slaat over. De heer Kind. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Dank voorzitter. Ja, wat een verademing om te horen dat de andere aanvrager van het debat zonder stigma's hierover het woord kan voeren. Laat het duidelijk zijn dat de PvdA het absoluut afkeurt wat er is gebeurd. Als onze stad wordt vernield, als mensen gewond raken, is dat natuurlijk onacceptabel. Maar wij gaan echt absoluut niet mee met de xenofobe onderbuikgevoelens van andere partijen en we doen niet mee in selectieve verontwaardiging en wij zien ook absoluut niet in hoe dit bijdraagt aan oplossing van het probleem. Nogmaals, iedereen in Rotterdam is Rotterdammer en dit is één stad. Stop met stigmatiseren, stop met het selectief uitlichten van iemands achtergrond. Want niemand praat de rellen goed en we zoeken allemaal naar een oplossing. Nou goed, ik ben blij dat wel een deel van het debat daarover is gegaan. Daarover hebben wij ook een aantal vragen aan de burgemeester. Want de PvdA pleit voor het opsporen van de daders en het verhalen van de schade die zij in onze stad hebben aangericht. Ook wil de PvdA van de burgemeester horen of deze rellen een verrassing waren voor de driehoek en zo ja, waarom een blinde vlek zoals deze heeft kunnen bestaan? En kan de burgemeester ook aangeven of wij in Rotterdam net als in Amsterdam risicogebieden gaan aanwijzen? En is de gemeente bereid om wat te organiseren vanuit de gemeente zodat mensen daar veilig WK-wedstrijden kunnen kijken? Dus bijvoorbeeld schermen plaatsen buiten, maar dat het in ieder geval vanuit de gemeente gefaciliteerd wordt en dat mensen daar kunnen kijken. Dat was het, dank.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel mevrouw Reitema. Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Voorzitter, het wereldkampioenschap in Qatar is in volle gang. Mannenvoetbal verbindt, dat bleek afgelopen zondag ook. De prachtige overwinning van het Marokkaanse elftal met meerdere Nederlandse spelers, zelfs met een Rotterdams tintje, was dan ook reden voor een feestje. En door velen werd het op een positieve en leuke manier gevierd. Maar voorzitter, helaas werd het voetbalfeest in Rotterdam vooral bekend dankzij een groepjerellende raddraaiers en de impact daarvan, financiële schade voor ondernemers, stigmatisering van groepen Nederlanders en letsel en uitval bij hulpverleners en ondernemers. Laat ik heel duidelijk zijn, vandalisme, rellen en geweld moeten worden bestraft, het moet worden gesanctioneerd. En voorzitter, ik signaleer ook dat hulpverleners, politie en ambulancepersoneel steeds vaker mikpunt worden van

doelgerichte agressie. Ook dat is onacceptabel. Onze hulpverleners maar ook onze ondernemers moeten veilig hun werk kunnen uitvoeren. Het zijn onze partners, het zijn onze broers, onze zusters, onze ouders die daar werken. Het zijn onze ondernemers. En net zo hard als wij die kunnen aanspreken op momenten dat het verkeerd gaat, net zo graag willen we dat ze ook veilig thuiskomen. Dat ze veilig zijn. En voorzitter, laten wij ervoor waken dat een handjevol rotte appels nooit maar dan ook echt nooit een reden mag zijn dat Rotterdammers op basis van hun achtergrond worden gestigmatiseerd, worden weggezet. Dat soort xenofobe uitspraken hebben wat mij betreft geen plek in deze stad, in mijn stad. Maar ook de stad zoals mevrouw Elfilali heeft aangegeven, van haar, de stad van iedereen die zich Rotterdammer noemt. De stad van iedereen die hier zijn wortels heeft.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Mevrouw Vlasbloem staat op mijn lijstje.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Dank voorzitter, en het is Vlasblom. Maar wel leuk, Vlasbloem, klinkt gezellig. Voetbalrellen zijn niet onbekend voor onze stad. Sterker nog, het gebeurt heel erg vaak, veel te vaak. Voorzitter, u kunt zich vast de rellen na Feyenoord tegen AS Roma nog herinneren, of pas geleden, toen hooligans in Oostenrijk rellen lieten uitbreken na de wedstrijd tegen Sturm Graz. U kent het wel. De rellen zijn dan ook altijd een recept met dezelfde ingrediënten. Dingen in de fik steken, vechtpartijen, vernielingen en het bekogelen van mensen met voorwerpen. Maar precies die ingrediënten zijn ook de ingrediënten voor een ander recept, namelijk toxische masculiniteit. Toxische masculiniteit voorzitter, dat is hoe we dit gedrag noemen. En mensen die hier last van hebben zullen dit niet gauw toegeven, ze zullen niet gauw toegeven dat het komt door sociale druk, het riskeren van kritiek van andere mannen en erbij willen horen. Het weegt zwaar op mannen. Het komt door het krampachtig onderdrukken van emoties, de druk om altijd succesvol te zijn, sterk, veel geld te verdienen en noem maar op. Boys will be boys, zeggen ze dan. Het zou een overlevingsmechanisme zijn. Het is nu eenmaal zo, toch? Maar als het nu eenmaal zo is, botsen we tegen een volgend probleem aan. Dat zou betekenen dat het nooit zou kunnen veranderen en dat we het maar andere benamingen gaan geven, of dat we opeens giftige mannelijkheid gaan reduceren naar een etniciteitskwesitie. Want volgens dit debat moeten we uitkijken voor Marokkaanse jongens die voetbal kijken. Want zij zouden wel zorgen voor rellen. We hoeven niet te focussen op waar deze mensen inherent door gedreven worden, waardoor ze de neiging hebben om dingen te vernielen, toch? Toch is ervoor gekozen om dit debat te reduceren tot een etniciteitskwesitie, maar voorzitter, wat blijkbaar nog niet helemaal lijkt binnen te komen bij het gros van de mensen is dat het daar echt helemaal niets mee te maken heeft. Het is dan ook ontzettend zonde dat de discussie volledig is afgeleid van het werkelijke probleem. Het is makkelijk, het is makkelijk om het op etniciteit te gooien in plaats van de op grimmige kant van culturele normen en waarden rondom mannelijkheid. Etniciteit is toch een stuk concreter, makkelijker te behappen, makkelijker om een oordeel over te vellen. Dat is een beetje de gedachtegang die wij zien gebeuren voorzitter, en dat vind ik jammer. Wat er dan vervolgens gebeurt, is dat we bewust bezig zijn met het polariseren en demoniseren. We zijn weer aan het wij-zij-denken. We zijn Marokkaanse mannen aan het demoniseren en voeden het idee dat zij als enigen schuldig zijn aan het gedrag van toxische masculiniteit. In deze raadzaal creëren we steeds weer opnieuw het proces waarbij groepen tegen elkaar worden gezet in plaats van naast elkaar. Voorzitter, we moeten er samen voor gaan zorgen dat mannen niet meer het gevoel ervaren van sociale druk en kritiek. Laten we bouwen aan een systeem waar zij zich veilig voelen om niet alleen maar mee te hoeven gaan met de rest. Een systeem dat houdbaar is, en dat ervoor zal zorgen dat er meer ruimte komt voor allerlei verschillende vormen van mannelijkheid. Mensen worden gevormd door hun omgeving voorzitter. En het is aan ons de taak om een omgeving te bieden waar mensen zichzelf kunnen vormen op basis van authenticiteit. Laten we dan ook stoppen met

het vingertje wijzen naar specifieke groepen, maar van dat vingertje een uitreikende hand maken. Ik heb net benoemd dat we naast elkaar moeten gaan staan, niet tegenover elkaar. Het is moeilijk om concreet en direct iets te doen aan de drang van vernieling, erbij horen en meedoen met rellen. Het enige wat we echt kunnen doen, is niet langer onze ogen sluiten voor het diepgewortelde probleem en de bouwstenen leggen voor systemische verandering. Een systemische verandering in de breedste zin, want we hebben het hier over het systeem waar we allemaal in leven. We kunnen altijd repressief reageren op dit soort patronen, maar het is en blijft een diepgeworteld patroon dat niet zal verdwijnen door alleen straffen. Het zal uiteindelijk verdwijnen door radicale liefde te tonen naar hen die niet het gevoel hebben dat zij de ruimte hebben om hun eigen authentieke vorm van mannelijkheid te kunnen vormgeven.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). U heeft een interruptie van de heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja voorzitter, ik heb lang gewacht en zitten denken: ga ik nu opstaan of niet, want ik dacht: ik wil het eerst maar eens begrijpen. Maar wat zegt u nu? Zijn de rellen nu ontstaan doordat de politie ingreep? Is dat uw analyse? Op basis van toxische masculiniteit? Ik moet even oefenen, want het is een nieuw woord voor mij. En moeten we dus in liefde optreden als er met glaswerk en vuurwerk richting onze dienders wordt gegooid? Wat is nu precies het punt? Want u legt iets neer waar ik nog nooit van heb gehoord, dus daar ga ik me op inlezen. Dat zeg ik eerlijk. Maar wat is nu de pointe die u wilt maken?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Dank voor deze vraag, want nee, wat ik zeg is dat alleen het straffen van dit gedrag niet alleen de oplossing is, maar dat het gedrag om te gaan vernielen en om te gaan rellen voortkomt uit toxische masculiniteit en dat we het gesprek moeten aangaan waar dat gedrag vandaan komt, om het bij de wortel te kunnen aanpakken. Dat is wat ik zeg.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Maar deze mensen zijn toch nog helemaal niet gestraft? In die zin, er is gewoon opgetreden toen er al lang en breed iets aan de gang was. Dus daar zit een beetje mijn probleem met uw betoog. Wat heb ik nu aan uw analyse van toxische masculiniteit, in het tegengaan van rellen die op dat moment ontstaan? Wat is de bijdrage van dat model, laat ik het maar even noemen, in het tegengaan van rellen als ze op dat moment ontstaan?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Ik heb het over hoe we vanaf nu verdergaan omdat we nu het debat voeren van wat er de komende tijd gaat gebeuren bij voetbalwedstrijden. Dus dat de mensen die dit nu hebben gedaan, die ook gestraft moeten worden hè, ik zeg ook niet dat dat niet moet gebeuren, maar niet alleen. Dat we het gesprek met ze aangaan om te kijken waar het gedrag vandaan komt.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja oké, dus dan is uw toxische masculiniteitsdenken vooral iets waar we in de preventie iets zouden kunnen doen, maar wanneer eenmaal de rellen aan de gang zijn, heeft dat eigenlijk geen waarde, of is het geen instrumentarium. Is dat zoals ik het mag begrijpen?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). U mag het inderdaad zien als preventief middel, en dat is dan ook mijn analyse, en ik denk daarom ook een waardevolle analyse. Want we hebben zojuist een heel pittige discussie gehad over wat de gemene deler is in dit verhaal, en dit is mijn gemene deler, namelijk toxische masculiniteit. Dat het mannen zijn die dit doen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Er is een interruptie van mevrouw Reitema op de heer Lansink-Bastemeijer.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, als we het hebben over effectiviteit en het echt oplossen van problemen, voorkomen van geweld en dus ja, effectief beleid, dat moet de VVD aanspreken, denk ik juist dat de analyse van collega-raadslid van BIJ1 juist hartstikke goed is. En ik vraag me af of de VVD liever alleen maar pleisters wil plakken?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Nee hoor, de VVD wil het gewoon begrijpen en de VVD doet ook een initiatiefnota Veilige schoolroutes, die helemaal over preventie gaat. Dus ik weet niet waar u dat verhaal vandaan haalt, maar de VVD is de enige partij die én repressie én preventie totaal als één pakket ziet in de veiligheidsketen. Dat kan geen enkele partij in deze raad met droge ogen hooghouden. Ik zal het u maar zeggen. Ik zal het u maar zeggen. Dus ik kan niets met uw vraag. Ik wilde gewoon begrijpen wat we doen met deze analyse van BIJ1 op het moment dat er al rellen zijn. En dan zijn het gewoon ontaarde jongeren, die willens en wetens, wat mij betreft, onze dienders aanvallen. En dan kan je weten dat ze toxisch masculien zijn, maar dan wil ik vooral weten: wat heeft het op dat moment voor waarde om te weten dat ze toxisch masculien zijn? Dan moet denk ik gewoon de politie, de ME en de lange lat eroverheen en zeggen: dit accepteren we niet. Dan gaan we daar toch niet een beetje lopen knuffelen en zeggen: u bent zo toxisch masculien, kom even hier, ik geef een kusje op je voorhoofd en we gaan weer verder. Dat gaan we toch niet doen?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja oprecht, ik vind het echt een beetje het belachelijk maken van het betoog van een collega-raadslid, die echt een heel terecht punt maakt van een groot onderliggend probleem van veel geweld in deze samenleving. Het verbaast me dat de VVD die – daar is de PvdA ook van hè, repressie én preventie – dan zou de VVD toch juist dit verhaal interessant moeten vinden en er niet zo lullig over moeten doen?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ik heb verdorie vijf minuten van mijn spreektijd gebruikt om te begrijpen wat het in deze setting kan betekenen en ik heb vastgesteld dat het in deze setting weinig oplevert, maar in de preventie heel erg veel. Wat wilt u nog meer van mij horen?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Nou, ik houd niet van de ondertoon van alsof hier een heel erg raar verhaal verteld wordt. Ik denk dat het een heel belangrijk verhaal is en dat wil ik benadrukken.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Ja, dat was dus ook echt mijn betoog en ik denk dat ik wel wil onderstrepen dat mijn partij inderdaad gelooft in preventie en daarom is deze analyse ook supersgeschikt voor preventie. Dus dat lijkt mij een goed antwoord op uw vraag.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank voor uw bijdragen. Ik heb mijn lijstje afgewerkt, maar ik kijk of er nog andere partijen zijn die het woord willen voeren op dit onderwerp en volgens mij is dat mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, de meeste vragen zijn gesteld, daar wil ik me bij aansluiten, bij de PvdA en de VVD over de rellen. Was men voorbereid, hoe kijkt men naar de volgende van deze wedstrijden, maar ook hoe de burgemeester deze ongeregelde heden weegt? Hoe weegt hij dat ten opzichte van andere voetbalrellen? En ik wil nog wel even uitspreken namens D66 dat wij het ook echt ongelofelijk bizar vinden dat er een pot voetbal gewonnen wordt en dat je dan als supporters van het Marokkaanse elftal de boel gaat vernielen. Het is echt ongelofelijk. Dus wat dat betreft vinden we ook echt dat de opsporing ook heel erg belangrijk is. Ik zit nog wel een beetje te kauwen op het verhaal van BIJ1. Ik vond het toch mooi in deze raadzaal. Ik heb het nog nooit zo uitgesponnen gehoord. Ik heb het zelf ook weleens ingebracht, dat het vooral mannen zijn die ook zorgen voor het grootste deel van de criminaliteit. Maar binnen mijn fractie moet ik wel zeggen dat ik daar weerwoord op krijg, omdat dit weer neigt tot stigmatisering van mannen, waar we ook weer niet voor zijn. En dat wil ik gezegd hebben, zeker omdat we uit onderzoek weten dat vrouwen aan een opmars bezig zijn in de criminaliteit. Dus ook dat moeten we niet onder het tapijt vegen en daar een eerlijke en open discussie over voeren. Maar alsnog vond ik het een heel mooie bijdrage, mijn complimenten, tot zover.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel voor uw betoog. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, het is mooi dat mevrouw Van Wifferen nu ook het boetekleed wil aan gaan trekken, maar daar kunnen we allemaal mee door. Maar ik ben wel zeer benieuwd naar de reactie van de burgemeester, want de tijd dat ik last had van toxische masculiniteit ligt alweer een tijdje achter mij en het tijdperk van liefde heb ik al lang geleden omarmd. Maar volgens mij heeft het wel iets met voetbal te maken. Of het nu in Graz is of in Rome of hier op de Coolsingel, waarvan het voordeel is, las ik laatst, dat het mannen ervan weerhoudt om echt oorlog te gaan voeren, zoals in Oekraïne. Ze kunnen beter met voetballen achter een balletje aan hollen en soms ontspoord dat dan op de Coolsingel. Maar voorzitter, ik wil er toch als SP wel iets over zeggen, want ik vind het wel nodig, de toon waarop dit debat is aangevraagd beviel ons ook allerminst. De veroordeelde relschoppers en laat hun vermeende achtergrond achterwege, want dat werkt echt stigmatiserend. Is onnodig en ook schadelijk. Zie bijvoorbeeld de column van Özcan Akyol afgelopen maandag in het AD. Heel veel van onze jongeren hebben daar last van. Het zijn onze jongeren, onze hooligans, en wij moeten daar wat mee doen. En ik ben heel benieuwd wat de burgemeester daaraan gaat doen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Dan kijk ik nog eenmaal, andermaal de raadzaal in of er nog andere partijen zijn die een bijdrage willen leveren en als dat niet het geval is, geef ik het woord aan de burgemeester.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Ja voorzitter, het debat begon ietwat netelig maar kreeg uiteindelijk toch wel een bijzondere draai vond ik zelf in de loop van het debat. En zo kun je allerlei smaken proeven. Ik ben wel blij dat de heer Coşkun uiteindelijk bekent dat hij dat stadium van toxische masculiniteit allang verlaten heeft en dat hij de liefde heeft omarmd, maar dat was niet wat mevrouw Vlasblom zei. Ze had het over radicale liefde. Dat was toch wel een bijvoeglijke bepaling, harder, dat is het gaspedaal iets harder indrukken. En in die zin gaf mevrouw Vlasblom een sociologische verhandeling die niet mag misstaan in al die analyses van de afgelopen dagen in de kranten, van veel sociologen, criminologen et cetera. Maar praktische handelingen zoals die van mijnheer Lansink, die horen er natuurlijk ook bij, gewoon heel nuchter van: je hebt een probleem en wat doe je daarmee? Heb je het zien aankomen en hoe kun je in de toekomst vermijden dat het nog een keer gebeurt? Dat zijn natuurlijk ook wel weer allemaal ingrediënten die in hetzelfde verhaal denk ik thuishoren. Ik heb de afgelopen dagen bij wijze van grap tegen iemand gezegd: als je praat over integratie, dan is wat deze jongens gedaan hebben eigenlijk de ideale vorm van integratie blijkbaar, want anderen hebben hun goed de koers gewezen en dat deden ze. Tot iemand tegen me zei: nee, nee, nee, burgemeester, dat klopt niet. Want deze jongens zijn hier gewoon geboren, dus met integratie heeft dit niets te maken. Het zijn gewoon Rotterdammers die in West of in Zuid of in Oost geboren zijn. Het zijn gewoon inderdaad kids met een volledig Rotterdamse tongval die je hier niet zou herkennen als mensen van buiten of die Nederland binnenkomen om te integreren. En iedereen tast werkelijk in het duister. Al die sociologen die ik gezien heb de afgelopen dagen in allerlei media, allemaal, ze waren het niet met elkaar eens. Ze hadden allemaal hun eigen beelden van hoe het mogelijk is dat zoiets ontstaat. Dat een vreugdevolle gebeurtenis, als je je daarbij aangetrokken voelt... Ik vond de analyse van mevrouw Van Wifferen eigenlijk het mooist. Je kunt ook gewoon een aanhanger zijn van Senegal. Dat is toch mooi. En ik zag ook in de stadions de afgelopen tijd als ik weleens naar voetbal keek, aanhangers vanuit verschillende delen van de wereld in de uitdossing van een heel ander land. Qatarezen in de uitdossing van Argentinië, dat vond ik ook wel mooi. Of de Saudiërs in de uitdossing van de Mexicanen. Dat vond ik ook wel mooi. Dus blijkbaar kun je om allerlei moverende redenen toch aanhanger zijn van een land en daar komt het voorzitter, en dat is volgens mij een belangrijke toevoeging, zonder loyaliteit aan de orde te stellen. En dat moeten we niet doen, daar moeten we echt wegblijven. Je kunt hier gewoon in Nederland – elke avond kun je al die televisiezenders aanhoren, de analyses over voetbal, al die voetbaldeskundigen. Die adoreren weleens een elftal, of adoreren een speler, of gaan heel erg hakken op een speler die veel had moeten leveren maar niet heeft geleverd. Messi bijvoorbeeld. En zo kun je dat allemaal denk ik aan je voorbij laten komen. Maar één ding is zeker, ik was wel heel blij dat er ook vanuit de Marokkaans-Nederlandse gemeenschap met grote felheid gereageerd is op wat er gebeurd is in Rotterdam. Want tellen, daar heb ik zelf wel een wat andere definitie bij. Wat er gebeurd is, kan niet. Dat verstoren van die openbare orde op die grootschalige wijze, want dat vind ik eerlijk gezegd, ik vind het veel meer een verstoring van de openbare orde op heel grote wijze dan echt tellen. Omdat bij tellen vaak brandstichtingen aan de orde zijn, vernielingen, het moedwillig slopen van panden, stelen. Dan zit je eigenlijk een beetje in dat klimaat. Dat was veel meer in België aan de orde en eigenlijk nauwelijks in Nederland, want in Den Haag en Amsterdam is hier en daar een autootje in de fik gegaan. Volgens mij is alleen op één plek een auto in de fik gegaan. In Rotterdam is dat allemaal uitgebleven. Ik heb de hele gang van zaken gevolgd via de politieradio en ik kon redelijk live meeluisteren met wat er precies aan de hand was. Het waren vooral jongens die naar buiten gingen om initieel blijkbaar hun feest te vieren, maar het ontaardde, misschien door de masculiniteit die mevrouw Vlasblom

benoemde, in pogingen om een tram tegen te houden, het verkeer tegen te houden. Of inderdaad met glas gooien naar de politie en met andere voorwerpen gooien naar de politie, maar rellen zoals we op de Coolsingel hebben gehad waarbij echt flink gesloopt is, dat is ons gelukkig bespaard gebleven. Er is eigenlijk aan de gemeentelijke eigendommen niets gebeurd. Wel aan Pathé Theater. Hier aan de noordzijde, aan de schouwburg, is een deur aan diggelen gegaan en het klopt, de directie heeft mensen binnen moeten houden en dat is naar. Dat hoort niet, dat mag dus ook niet. Waren we erop voorbereid? Niet op deze manier. We waren voorbereid op mogelijk gebruik van de fontein, u weet dat ik er altijd wat bezwaren tegen had, tegen de fontein. Maar uw raad heeft er altijd van gezegd dat dat toch eigenlijk mogelijk moet zijn. Mevrouw Van Wifferen, ik memoreer dat nog even. Dus de politie was voorbereid op een mogelijke vreugde-uiting bij de fontein, in de wetenschap dat de Rotterdamse politiek dat geen bezwaar vond, eventuele verkeersmaatregelen, het was ook Black Friday, dus op die manier hadden wij sowieso wat mensen op de been in het centrum. En we hadden de ME on call. Blijkbaar niet in andere steden, maar wij hadden de ME on call. En het was op die manier ook mogelijk om de ME vrij snel op de locatie te hebben. Uiteindelijk maakt het wel uit, als de ME op de linie gaat staan, dan druipen dat soort jongens wel af. Ik vond overigens het getal van 500 wel indrukwekkend veel. Dat is niet iets waarvan je zegt, dus dat moet je echt flink bijbenen als politie om die in toom te houden. Om die uit elkaar te drijven, 500 vond ik een groot aantal. Dat vond ik een grote tegenvaller. Wat ik ook wel bijzonder vond is dat het zich redelijk concentreerde aan de noordkant van de stad. In heel Rotterdam waren er mogelijkheden voor deze jongeren om gezamenlijk voetbal te kijken. Dat was een vraag van een van u. Er waren mogelijkheden georganiseerd in buurthuizen, clubhuizen, Feijenoord, Hillesluis, Bloemhof, waren volop mogelijkheden om gezamenlijk naar voetbal te kijken. Ik krijg eigenlijk één signaal van SPIOR dat dat in Crooswijk wellicht ontbrak. Daar is naar gekeken vanuit het jongerenwerk, om dat nog eventueel bij te benen. Maar op alle andere plekken waren er mogelijkheden om gezamenlijk naar voetbal te kijken. Zijn we nu uitgerust voor vandaag? Jazeker. Je laat je niet nog een keer verrassen als het nog een keer gebeurt. En op social media, de openbare social media volgt de politie het altijd. Het eerste socialmediacentrum van de politie in Nederland is in Rotterdam. Daar zijn we altijd trots op, maar daar waren geen indicaties op. Wij houden het erop dat uiteindelijk Brussel de trigger heeft doorgegeven. We houden het erop, want daar had je natuurlijk twee rivalen tegenover elkaar. Die hebben we hier niet gehad met deze wedstrijd. Uiteindelijk lijkt het erop dat het feit dat het daar grootschalig ontspoorde, uiteindelijk voor heel veel van die jongeren de trigger gaf. Ik zag in het begin ook rijdend vanuit Schiphol naar huis beelden vanuit Den Haag, de Vaillantlaan, mij bekend. Grote groepen mensen die de hele openbare ruimte in bezit hebben genomen, maar vredig met elkaar liepen, met fotootjes en vlaggetjes. Toen dacht ik: zo kan het ook. Dat mag, als je op die manier je vreugde wilt uiten. Maar de politie te lijf gaan, dat kan niet. Daar is een streep overgegaan. Daarvan moeten we zeggen: dat doe je niet. Er zijn vier aanhoudingen verricht. Meer aanhoudingen zijn er niet, maar het is niet uitgesloten dat de camerabeelden tot nog meer aanhoudingen zouden kunnen leiden en ik denk dat het goed is dat we ook vooral dank je wel zeggen tegen al die min of meer onbetaalde opvoeders op social media afgelopen dagen, die hun walging uitgesproken hebben over wat er gebeurd is en ook tegen de mensen in een taal die ze zelf verstaan zeggen: doe het niet, het is niet goed. Bedrijven, in dit geval het bedrijf dat schade heeft opgelopen, ik vrees dat het een zaak van de verzekering zal moeten zijn. Daar heeft de gemeente geen rol in. Uiteindelijk gaat het er bij het verhalen van schade om dat je ook iemand moet kunnen oppakken die direct te linken is aan dat feit en die aanhouding heeft op die manier niet plaatsgevonden. En schade verhalen op de gemeente kan alleen als die schade is ontstaan door toedoen van de gemeente zelf, en dan moet je ook nog eens een economische schade hebben die een bepaald percentage van een jaaromzet aan de orde is en dat is vaak niet het geval. Nou mijnheer Lansink, eens, blijf met je poten van onze dienders af. Als onze dienders iets onaangenaams doen dan

krijgen ze ervan langs, maar het is ook nodig dat wij ze ook beschermen en ook voor hen opkomen als het op deze manier gebeurt. Volgens mij is dat de keerzijde van de pendant van ons werk. Was het uit een confrontatie? Wij denken dus van niet. Wij denken niet dat er een geplande confrontatie was. Wij denken dat gewoon drommen mensen de straat op zijn gegaan om iets te vieren en dat dat omsloeg, waarschijnlijk onder invloed van de beelden die uit Brussel binnenkwamen. Het heeft ook niet geleid tot vernielingen in Rotterdam, die zijn niet genoteerd. Ik heb net iets gezegd over onderzoek. Niet actief maar wel als camerabeelden daar aanleiding toe geven en we zijn gesteld voor vandaag. Kopieergedrag denken wij dus en de lessons learned passen wij wat mij betreft ook toe voor vandaag en voor de komende periode. Mevrouw Reitema sprak ook over de opsporing, over de schade. Daar heb ik iets van gezegd. De verrassing, de blinde vlek, nee, geen blinde vlek, maar geen enkele reden, want de politie is een duur apparaat, om die zomaar op de been te brengen, dat doe je als het echt nodig is. Die hadden wij on call en ze waren vrij snel gemobiliseerd en uiteindelijk hebben ze de rust laten terugkeren. Het lijkt mij goed dat inderdaad mensen worden aangemoedigd om vooral met elkaar voetbal te gaan kijken. Mevrouw Vlasblom, ik vind het een interessant beeld dat u schetst. Toxisch weet ik eerlijk gezegd niet. Ik vind dat lastig omdat dat iets met giftig te maken heeft. Maar dat het met mannelijk gedrag is, ja, volgens mij kunnen we dat alleen maar omarmen. Merendeels mannelijk gedrag, af en toe vrouwen, het is een vorm van bewijsdrang: ik was daar, er even een fotootje van maken dat je een tram tot stand hebt laten brengen en wow, daar tegenover anderen groots mee doen, totdat de politie langskomt en dan ga je mee. Dan is de mannelijkheid ook wel weer weg want voor de rechter krimpen ze in elkaar en zeggen ze: ja sorry, dat had ik zo niet willen doen. Dat soort gedrag. Maar ik daag u uit om eens een keer die verhandeling op te schrijven. Ik ben er wel in geïnteresseerd. Dus laat die gedachten en laat die pen maar eens een keer gaan. Want als u zegt, wat gaan wij met die mannen in hun mannelijkheid doen? Daar zijn systematische veranderingen voor nodig en een van de beelden die u schetst is een vorm van radicale liefde. Vervolgens zegt u in de toelichting: dat zou dan niet zozeer om te repareren zijn, maar dat zou juist bedoeld moeten zijn om te verhinderen dat deze mannen dat pad opgaan. Ik vind dat reuze interessant, dus schrijf dat maar eens op. Dan drinken wij er nog een kop koffie over.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). U heeft een interruptie van mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Nou voorzitter, een aanvulling, het is een bekende theorie. Ik kan me er ook goed in vinden en het is zeker goed om daar kennis van te nemen, omdat die ook veelal in de bestrijding van geweld tegen vrouwen ook genoemd wordt. Dus hij is breder inzetbaar. Dus ik wil dat graag ondersteunen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank voor uw aanvulling. Burgemeester.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Ja voorzitter, de afgelopen veertien jaar ben ik half socioloog geworden, maar dat wil zeggen dat ik nog steeds de helft mis. Dat betekent dus dat er nog alle ruimte is voor improvement en voor verbetering en om te leren. Dus ik sta er graag voor open. Nou, mevrouw Van Wifferen, ja, verbazing over rellen bij winst. Ja, natuurlijk helemaal eens dat dat verbaast. Maar ik vond ook uw uitdrukking: ik zou uitgedost kunnen zijn zoals Senegalees omdat ik in Senegal ben geweest, of ik vind dat land mooi en ik vind die voetballers mooi, dat kan natuurlijk ook. In die zin vind ik het belangrijk dat wij wel over dit soort dingen blijven spreken zonder loyaliteit aan de orde te stellen. Deze jongens zijn waarschijnlijk gewoon in Rotterdam geboren en zijn volstrekt loyaal aan Nederland. En waarschijnlijk zijn ze volstrekt loyaal aan Feyenoord of aan Sparta of aan Excelsior omdat hun spelers daar ook herkend worden. En ik ben ervan overtuigd dat als het Nederlands elftal kampioen wordt en we vieren feest op de Coolsingel, ik kijk even naar mijnheer

Lansink, mevrouw Van Groningen is er niet, dat zij volop mee zullen doen. En als Marokko weer een volgende stap verder komt, zullen ze daar ook ongelofelijk blij mee zijn, zonder dat dat iets zegt over liefde voor Nederland. Loyaliteiten hebben niets te maken met smaken als het gaat om kunst, voetbal of allerlei andere dingen. Als we die dingen uit elkaar houden dan hebben we geen giftige discussie, maar hebben we een mooi debat over hoe wij ervoor zorgen dat Rotterdam gewoon met elkaar een mooi potje voetbal kan gaan kijken.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Ja, van wellicht aankomende feestjes toch eventjes terug naar de gewonde agenten, want ik heb het idee dat op die vraag nog geen antwoord is gekomen.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Ja. Nee, dat ben ik vergeten. Er stond ook het een en ander in de krant. Het betrof twee agenten. Die zijn niet opgenomen in het ziekenhuis. Die zijn naar het ziekenhuis gegaan en die zijn behandeld en zijn naar huis gegaan. En ik heb me laten vertellen door de politiechef dat de verwondingen aanzienlijk meevallen. Er is uiteindelijk ook niemand opgenomen in het ziekenhuis. Het lijkt me goed dat wij ook hierbij stilstaan.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dat was de beantwoording door de burgemeester. Zijn er vragen blijven liggen waarop u geen antwoord hebt gekregen? De heer Van der Velden. U had dacht ik geen vraag gesteld. In tweede termijn misschien?

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Nee, ik heb een vraag aan mevrouw Coenradie als dat mag.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dat kunt u zeker. Mevrouw Coenradie, u krijgt een vraag van de heer Van der Velden. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Nou ja, mevrouw Coenradie gaf aan in haar betoog dat zij heel veel mensen heeft gesproken die angst hadden voor een volgende wedstrijd. Mevrouw Coenradie had zelf ook angst, eventueel voor vanmiddag, de wedstrijd Canada-Marokko die om 16.00 uur begint. En na het verhaal van de burgemeester gehoord te hebben, heeft u nog angst om straks naar huis te gaan in uw eigen stad?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Nou, wat fijn deze empathie. Ja, angst. Nou ja, we gaan het meemaken. Ik hoop dat als Marokko wint dat het gewoon een gezellig feestje wordt, want dat gun ik iedereen. Ik kan natuurlijk niet praten over de angst bij andere inwoners, dus dat weet ik niet en daar heb ik natuurlijk ook een stem voor. Maar als ik voor mezelf praat, nou ja, ik ben ook wel blij als ik dan gewoon thuis ben. Ja, dat klopt.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Dan kijk ik de raad in of er behoefte is aan een tweede termijn en ik zie zo dat daar geen behoefte aan is. Dan stel ik een schorsing van een kwartier voor.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER**. Ik heropen de vergadering. In ordetijd, de heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, dank. Ik wilde van de gelegenheid gebruikmaken bij het heropenen van de vergadering om het agendapunt 6.1 heel kort te heropenen om nog een motie in te dienen over ongedocumenteerden.

6.1 *Ongedocumenteerde Rotterdammers - vervolg*

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ik zal hem heel kort toelichten. Aangezien mijn afdronk van het debat toch ook...

De **VOORZITTER**. Dan is het wel verstandig dat wij even wachten op de komst van de wethouder en wellicht hebben we een waarnemend voorzitter nodig. Mijnheer Van Schaik, wilt u even de voorzittershamer vasthouden? We wachten heel even tot wethouder Achbar binnenkomt.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Goed, dan heropen ik de vergadering en gaan we even terug naar agendapunt 6.1. Ik begrijp dat de heer Segers-Hoogendoorn nog een aanvulling heeft op dat onderwerp. Aan u het woord.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja dank voorzitter, de burgemeester had het inderdaad goed begrepen. Het is inderdaad een motie die een verzoek doet aan de burgemeester. Mijn afdronk van het debat is namelijk met name dat we een tamelijk selectieve groep, die we goed in beeld kunnen hebben ook, die buiten hun schuld en al langere tijd aanwezig zijn in deze stad, op geen enkele manier aan de juiste papieren kunnen komen en dat we daar een discretionaire bevoegdheid voor hebben die bij de burgemeester ligt. Deels bij de burgemeester echt zelf, om in heel uitzonderlijke gevallen zelf een oplossing te doen, maar een wat vaker gebruikte maar niet vaak genoeg gebruikte discretionaire bevoegdheid waarbij de burgemeester zelf rechtstreeks contact legt met voorheen de staatssecretaris, maar sinds 2019 is die discretionaire bevoegdheid bij de staatssecretaris weg, en ligt die nu bij de directeur van de IND. Waar de burgemeester zich rechtstreeks kan wenden tot de directeur van de IND. Dus ik heb hier de motie 'Otje en de burgemeester', die de burgemeester verzoekt vaker gebruik te maken van die discretionaire bevoegdheid richting de directeur van de IND, en bij de regering in Den Haag aan te kaarten dat de politiek-discretionaire bevoegdheid van de bewindspersoon in dit soort gevallen gemist wordt. Dank.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel.
De heer Segers-Hoogendoorn heeft de volgende motie ingediend.

Motie 6. Otje en de burgemeester

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022, ter bespreking van agendapunt 6.1: 'Ongedocumenteerde Rotterdammers';

constaterende dat:

- er in Rotterdam ongedocumenteerden zijn die, zonder daar zelf schuldig aan te zijn, geen voet aan de grond kunnen krijgen bij instanties om verandering in hun situatie aan te brengen;
- deze ongedocumenteerden niet zelden ook ouderen zijn die al jaren (in Limbo) leven in Rotterdam;

overwegende dat:

- we de plicht hebben te zorgen voor een menswaardig bestaan voor iedereen;
- de burgemeester een discretionaire bevoegdheid heeft om in schrijnende gevallen in te grijpen en te zorgen voor oplossingen;

verzoekt de burgemeester:

- in gevallen van schrijnende situaties van ongedocumenteerden die al langere tijd in de stad verblijven en buiten hun schuld niet de juiste papieren in handen krijgen om een menswaardig bestaan op te bouwen, vaker de eigenstandige discretionaire bevoegdheid te gebruiken om dergelijke gevallen direct onder de aandacht te brengen bij de directeur van de IND;
- bij de regering in Den Haag aan te kaarten dat de momenteel afwezige discretionaire bevoegdheid van de verantwoordelijk bewindspersoon voor dit soort gevallen gemist wordt;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.G.C. Segers-Hoogendoorn

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Het woord is aan de burgemeester om de motie te bekijken en te beantwoorden.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Dank u zeer. Deze motie appelleert eigenlijk aan een praktijk die mij bekend is. Uw raad weet dat allemaal niet zo heel erg expliciet, maar ergens in een van de voorgaande raden is er wel eens bij stilgestaan. Inderdaad, in voorkomende gevallen heb ik de mogelijkheid om uit oogpunt van humaniteit in zeer ernstige gevallen iemand bij het kabinet of in dit geval bij de IND voor te dragen. Ik noem u twee voorbeelden, dan heeft u een beetje idee waar we over spreken. Een van de voorbeelden was een uitgeprocedeerde Somalische mevrouw. In die periode dat ze aan het procederen was, kreeg ze een buitengewoon agressieve vorm van huidkanker en de artsen oordeelden op medische gronden dat die mevrouw niet langer blootgesteld mocht worden aan zon. Terugkeer naar een zonnige omgeving was levensgevaarlijk. En op grond daarvan heb ik gemeend om de staatssecretaris te verzoeken die mevrouw op grond van humanitaire gronden toe te laten tot Nederland. En dat geschiedde. Een zeer uitzonderlijke situatie betrof een Palestijnse heer, die tientallen jaren in Nederland leefde, afkomstig was uit een dorp dat ooit Palestina was maar nu Israël. Daar was de bevolkingsadministratie inmiddels vernietigd. Maar om een Nederlands paspoort te krijgen moest hij een geboortebewijs overleggen. Dat was niet beschikbaar, want de administratie was er niet. Ik heb toen mijn toevlucht genomen tot de Verenigde Naties, want die kent namelijk voor dit soort uitzonderlijke gevallen een commissie die eventueel een geboorteakte kan reconstrueren. Bijna een jaar later was het antwoord: het is niet mogelijk. Op grond daarvan heb ik de minister toentertijd verzocht om te bevorderen dat die mijnheer toch een Nederlands paspoort kreeg. Hij voldeed aan alle andere eisen, maar een geboorteakte kon hij niet tonen. En het was onredelijk om het niet tonen van een geboorteakte nog langer tegen te werpen zoals dat heet. Twee voorbeelden om u ook te illustreren over welke netelige kwesties wij het hebben en dus niet zomaar over iets voor de hand liggends. Ik vergewis mij ook altijd van tevoren of zo'n stap ook tot een succes kan leiden, er wordt eerst gesondeerd of het zinvol is om het aan te dragen. Hoeveel keren komt dat per jaar voor? Enkele keren. Afgelopen jaar geen één keer. Twee, drie, vier keer per jaar, daarop beleid baseren lijkt mij zinloos. Ik vind het fijn dat u mij die ruimte biedt en laat om ook te handelen in voorkomende humanitaire omstandigheden. In die zin snap ik

deze motie en het oordeel daarover is aan uw raad, wat u daarmee wilt doen. Maar weet dat ik dat in het verleden wel eens gedaan heb en ik sluit ook niet uit dat ik het in de toekomst ook nog een keer zal doen. Voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Tot zover. En dan geef ik hierbij het stokje weer over aan u.

5.3 *Het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de aankoop van het pand Lange Hilleweg 256*

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar agendapunt 5.3. Dat gaan we onthameren, want het was de bedoeling dat dat gehamerd zou worden, het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de aankoop van het pand Lange Hilleweg 256. Mevrouw Van Aalst.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Excuus, u zag mij niet terwijl u het punt aan het afsluiten was, maar ik wilde eigenlijk ook nog even gebruikmaken van de gelegenheid om bij hetzelfde punt als de heer Segers-Hoogendoorn een aangepaste motie rondom de Dreamers in te dienen met ook nog een extra ondertekenaar.

6.1 *Ongedocumenteerde Rotterdammers - vervolg*

De **VOORZITTER**. Oké. Mevrouw Elfilali heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1A. Perspectief voor Rotterdamse Dreamers

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van het agendapunt Ongedocumenteerde Rotterdammers.

constaterende dat:

- ongedocumenteerde kinderen en jongeren 18+ (Dreamers) het grootste deel van hun vormingsfase, en soms al hun hele leven in Rotterdam of Nederland wonen, de taal vloeiend spreken, hier vrienden hebben en hier dus al geworteld;
- deze Dreamers op hun achttiende in een administratief gat vallen en hun jonge leven dan stil komt te staan;
- we hiermee jong talent om bij te dragen aan onze stad onbenut laten;

overwegende dat:

- het coalitieakkoord 'Een Stad' stelt dat wie in Rotterdam woont, een Rotterdammer is en hoort mee te doen;
- Dreamers net als hun leeftijdsgenoten de behoefte hebben om te studeren en een kans te maken op een baan en daarmee economisch en maatschappelijk kunnen bijdragen aan onze stad;
- er in Rotterdam grote tekorten zijn in diverse sectoren, er een noodzaak is tot meer kennis en sleutelpersoneel in Rotterdam en Dreamers hier hun steentje aan kunnen bijdragen;

verzoekt het college:

- te onderzoeken wat de bestaande mogelijkheden zijn voor de doelgroep Dreamers met betrekking tot onderwijs en opleiding;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. Elfilali, M.M. Vlasblom, T.J. Vonk, S. van de Peppel, L.S. Vlieger, N. Balwantsingh, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, P.J.H.D. Verkoelen en A.J.A. Maassen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Het is aan de wethouder om te bepalen of hij nu daarover wil adviseren of dat het later kan. Het kan nu.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, dit is inderdaad een aangepaste motie omdat die van vanochtend ontraden was. Zoals het dictum nu geformuleerd is zou ik deze motie kunnen omarmen.

De **VOORZITTER**. Ik check nog één keer. Is over dit onderwerp nog iets te zeggen, anders sluit ik het onderwerp nu echt af. Mooi.

5.3 Het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de aankoop van het pand Lange Hilleweg 256 - vervolg

De **VOORZITTER**. Dan toch mevrouw Van Aalst.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Voorzitter, Rotterdam-Zuid voelt zich al jarenlang de grote vergaarbak voor huisvesting bijzondere doelgroepen. Bloemhof is hier net als Lombardijen en Beverwaard en Zuidwijk en tal van andere wijken een voorbeeld van. Naast de vele locaties waar bijzondere doelgroepen worden opgevangen, wonen er ook veel Rotterdammers die verward zijn of psychische hulp nodig hebben. Dit in combinatie met bewoners die zelf ook flink moeten knokken om sociaal-maatschappelijk vooruit te komen, resulteert in wijken die door hun hoeven zakken. Loop je door Bloemhof heen, dan heb je veel last van zwervers en verslaafden. Je ziet ze op straat hangen en ze geven overlast. Op een paar minuten lopen zitten maar liefst acht HBD-voorzieningen. Daarom dan ook een verzoek aan dit college, niet alleen vanuit de wijkraad maar ook namens de bewoners en de ondernemers, om het pand Lange Hilleweg 256 wel aan te kopen, maar dit prachtige pand, het Sint-Franciscus-klooster, uiteindelijk een andere bestemming te geven. Een huisartsenpraktijk, een jongerenhub, senioren. Het pand leent zich uitstekend om er gemeenschappelijke organisaties te huisvesten, waar Bloemhof baat bij heeft. Laten we duidelijk zijn. Leefbaar Rotterdam pleit niet om per direct de dak- en thuislozen op straat te zetten. Wij begrijpen ook dat je niet met een pennenstreek zestig opvangplekken kan weghalen en die in één keer elders in de stad te huisvesten. Maar zorg ervoor dat er de komende jaren doorstroming plaatsvindt naar andere plekken in de stad met meer draagkracht dan wijken zoals Bloemhof. Kortom, wij willen dat Bloemhof weer op adem komt. Wij dienen dan ook een motie in die het college verzoekt om te gaan werken aan het afvloeien van het aantal dak- en thuislozen aan de Lange Hilleweg en tevens te gaan werken aan een sociaal-maatschappelijke bestemming voor het pand, die ten goede komt aan alle bewoners in Bloemhof.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Aafjes-van Aalst heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Maatschappelijk doel voor de gemeenschap

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van raadsvoorstel over kredietaanvraag aankoop Lange Hilleweg 256;

constaterende dat:

- Antes haar vastgoedportefeuille wil herschikken en derhalve heeft besloten tot verkoop van het pand aan de Lange Hilleweg 256;
- het college een kredietaanvraag van 2.310.000 euro heeft gedaan voor de aankoop van dit desbetreffende pand, waar al decennialang opvang wordt geboden aan dak- en thuislozen;
- de Wijkraad Bloemhof in een ongevraagd advies pleit voor een andere sociaalmaatschappelijke bestemming voor dit pand;

overwegende dat:

- Bloemhof een zeer kwetsbare wijk is, met verschillende complexe uitdagingen op het gebied van het sociaal-maatschappelijk domein;
- een groot deel van Bloemhof te kampen heeft met meervoudige problematiek, variërend van drugsproblematiek en verwarde personen tot aan diepe armoede en structurele onveiligheid;
- alleen al aan de Lange Hilleweg, Strevelsweg en Putsebocht maar liefst acht HBD-voorzieningen geplaatst zijn, waarbij de diverse panden voor ambulante zorg nog niet eens zijn meegenomen;
- de wijk Bloemhof, met al haar uitdagingen voor de komende jaren, deze enorme sociaalmaatschappelijke last niet kan dragen en daarom meer moet worden ontzien in deze taak;
- dergelijke (bovenstaande) problematiek ook naar voren is gebracht tijdens de participatiemomenten van de Wijkraad Bloemhof;
- een andere bestemming voor dit pand, gezien de forse hoeveelheid opvangplekken, niet op korte termijn gerealiseerd kan worden;

verzoekt het college:

- de komende periode te werken aan het afvloeien van het aantal dak- en thuislozen in het pand gelegen aan de Lange Hilleweg 256;
- te werken aan een andere sociaal-maatschappelijke bestemming voor dit pand, waar de Bloemhofse gemeenschap als geheel baat bij heeft, bijvoorbeeld een huisartsenpost of voorzieningen voor jongeren en/of ouderen;
- de bewoners en Wijkraad van Bloemhof hier zoveel mogelijk bij te betrekken;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. C. Aafjes-van Aalst

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Iemand hier nog over? De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, ik zal het kort houden. De PvdA snapt de aankoop van deze bestaande locatie, waar eigenlijk niets aan verandert. Tegelijkertijd zien we ook wel dat wijken, zeker op Zuid en Bloemhof zoals mevrouw Van Aalst ook al zei, toch wel onevenredig worden belast als het gaat om de opvang van maatschappelijk bijzondere doelgroepen, waar andere wijken, zoals Kralingen en Hillegersberg, als je naar de kaart kijkt,

gewoon witte vlekken vertonen. Het college doet hier eigenlijk iets heel bijzonders. Het koopt een pand dat eigenlijk te duur is voor een zorginstelling en subsidieert de huur zodat de zorginstelling daar toch de opvang kan realiseren. Wat ons betreft zou dit vaker moeten gebeuren. Want tot nu toe is altijd het argument geweest in wijken als Kralingen en Hillegersberg dat de vastgoedwaarde te hoog is om daar maatschappelijke opvang betaalbaar te kunnen realiseren. Eigenlijk zou ik het college willen aansporen om dat wat nu gebeurt bij de Lange Hilleweg ook te doen in wijken waar nu een ondervertegenwoordiging is van maatschappelijke opvang, zodat we de lasten in deze stad ook eerlijk verdelen en dat lijkt alleen maar beter voor iedereen, ook voor de mensen in Bloemhof.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, dit is ook uitgebreid besproken in de commissie ZWCS, waar mevrouw Van Aalst helaas toen niet bij aanwezig kon zijn. De wethouder heeft daar ook wel op geantwoord. Natuurlijk is het zo, we staan volledig achter de woorden van de heer Moti, maar ook wel achter mevrouw Van Aalst en de bewoners van Bloemhof die dat pand voor andere maatschappelijke doeleinden zouden willen gebruiken gezien de druk die er al is op die wijk met maatschappelijke opvang. Maar de wethouder kan dat misschien beamen, zijn er andere panden die wel leeg kunnen komen en die dan naar Kralingen of Hillegersberg of dat er andere plekken zijn die nog groen zijn op de kaart van maatschappelijke opvang. Dus niet zozeer dit pand, dat hier de daklozen gewoon kunnen blijven, maar of er andere panden in Bloemhof vrij kunnen komen waardoor de druk op de bewoners van Bloemhof kan worden verminderd.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Andere sprekers? Ja? Mijnheer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Dit punt hebben we uitgebreid in de commissie besproken. We vinden dit ook een goede ontwikkeling, dat we dat pand van Antes onderhands aankopen. Het is belangrijk om dak- en thuislozenopvang ook goed te organiseren in alle wijken van Rotterdam. Maar het is ook belangrijk om de brandbrief van de wijkraad serieus op te pakken en toch wel te evalueren welke wijken in Rotterdam nu belast zijn met dit soort opvangcentra. Is het misschien een idee om dit soort opvanglocaties dan ook beter te verspreiden door de stad heen? Volgens mij had de wethouder toen ook een toezegging gedaan om met een overzicht te komen dan wel de opvanglocaties in Rotterdam beter in kaart te brengen, zodat we dan ook kunnen kijken hoe de opvanglocaties in de stad zijn verspreid. Wellicht heeft de wethouder daar al een antwoord op. Zo niet, kan de wethouder toezeggen om dit dan ook zo snel mogelijk met de raad dan wel met de commissie te delen? Maar verder vinden wij dit een goede ontwikkeling. We vinden dit raadsvoorstel dan ook gepast en zullen hier ook op instemmen, maar wel met de kanttekening dat we inderdaad de zorgen van mevrouw Van Aalst mee moeten nemen, de zorgen van de wijkraad mee moeten nemen en goed moeten luisteren naar de ontwikkelingen in een wijk als Bloemhof en ook inventariseren hoe dit zich in de rest van de stad voordoet. Zo ook om problemen rondom overlast, criminaliteit en dat soort zaken dan ook goed in kaart te brengen, in beeld te krijgen, om dat dan ook heel goed en tijdig op een juiste wijze te handhaven. Want buurtbewoners moeten daar zo min mogelijk last van hebben. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u. Andere sprekers? Mevrouw Van Aalst, u had nog een vraag willen stellen aan de heer Elbay.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Nee, niet een vraag, maar wel een aanvullend verzoek aan de wethouder inderdaad op de woorden van mijnheer Elbay. Collega De Waard heeft

het in de commissievergadering ook al gevraagd, de zoneringskaart, en de wethouder ging daar achteraan. Alleen is mijn verzoek eigenlijk of we dat al voor woensdag zouden kunnen krijgen, want woensdag staat beschermd wonen op de agenda en het zou heel fijn zijn als we dan eigenlijk al de zoneringskaart in handen hebben.

De **VOORZITTER**. Helder. Wethouder Buijt.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Dank u wel voorzitter, dank u wel raadsleden. Uiteraard deelt het college de zorgen die hier kenbaar zijn gemaakt, met name door mevrouw Van Aalst, maar ook door andere raadsleden, dat er eigenlijk een onevenredige druk wordt gelegd op sommige wijken in deze stad. En die bevinden zich met name in Zuid, maar in West zijn ook een aantal wijken die net zo goed als een wijk als Bloemhof onevenredig zwaar belast worden. En dat heeft ook echt de aandacht van het college. Binnenkort komt er een nieuw plan Huisvesting kwetsbare personen, en het is ook echt een doelstelling van het college om dan ook heel nadrukkelijk te kijken wat de draagkracht is van een wijk. En als een wijk op donkerrood staat, dan is dat eigenlijk aanleiding om daar in principe zeer terughoudend in te zijn. Dus dat zit ook echt op het netvlies van de komende jaren, dat we ook gaan zorgen dat wijken die onderbedeeld zijn, dat daar meer focus op komt. Dat betekent dus ook dat je soms een duurder pand zou moeten aankopen, zoals de heer Moti ook zegt, alleen is het niet altijd een kwestie van wel of niet kunnen, het is ook vaak een kwestie dat er heel veel aandacht is van marktpartijen op zo'n pand, dus dat het ook vaak niet zo makkelijk is om eraan te komen. Maar het heeft dus wel degelijk de aandacht. Wat ik wel wil opmerken over Bloemhof is dat daar inderdaad op dit moment relatief veel opvang is, maar dat er een ander pand vlakbij, aan de Strevelsweg, van Pameijer is. En zoals het er nu uit ziet zijn we daar in vergevorderde onderhandelingen mee om daar een andere locatie buiten de wijk voor te vinden. Dus daarmee gaat de druk op die wijk al een stukje weg, een behoorlijk stuk weg. Want de overlast in dat pand is ook aanmerkelijk groter dan het huidige pand. Dus dat is in ieder geval iets wat we op dit moment aan kunnen geven dat daar wel een stukje verlichting aan zit te komen. En dan kom ik uiteraard bij uw motie uit. Die kan ik niet omarmen. Wel de intentie die u uitspreekt, die deelt het college ook nadrukkelijk. Maar op dit moment zou het niet fair zijn om dat te doen, om verschillende redenen. Ten eerste is het zo dat we het ook niet helemaal na kunnen komen aan de bewoners. Want dat is een proces waar echt jaren overheen gaat en dan zouden we valse verwachtingen wekken. Als we volgens mij iets niet moeten doen, is het dat. Het is ook een beetje selectief, want er zijn heel veel wijken, te veel wijken. En dan zouden we deze wijk, waar het nu al lukt om een opvang weg te krijgen, eigenlijk bevoordelen op andere wijken waar het probleem ook speelt. En al met al is ook echt de intentie om die verdeling eerlijker te maken. Dus voor dit moment herkent het college zich in uw oproep, maar zou voor dit specifieke pand nu deze uitzondering maken, niet goed uit te leggen zijn. Dus ik ontraad deze motie. Uw vraag om het in kaart te brengen, dat heb ik inderdaad gedaan. Ik kan nu niet inschatten of dat voor woensdag lukt. Dus ik doe mijn best, want ik vind het ook belangrijk dat niet alleen het aantal mensen dat in een opvang in een wijk zit allesbepalend is. Het gaat er ook om op hoeveel locaties het dan is, en het kan ook zijn dat je soms acht locaties hebt, en als dat nu de enige graadmeter is. Ja, als het acht locaties met tien mensen zijn, dan kun je dat beter hebben dan vier locaties met vijftig mensen. Het heeft dus ook nog te maken met de zwaarte van zorg die geleverd wordt, dus ik vind dat zo'n kaart wel in evenwicht moet zijn met alle elementen en niet alleen maar het aantal opvanglocaties waar we nu in Bloemhof dus naar gekeken hebben. Dus al met al hoop ik zo in ieder geval uw vragen die we overigens inderdaad in de commissie al uitgebreid besproken hebben, beantwoord te hebben en doe ik mijn best voor woensdag, maar kan ik het niet beloven vanaf deze kant. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank. Is er behoefte aan een tweede termijn? Eenmaal, andermaal. Niet, dan sluit ik de beraadslagingen.

7. TWEEMINUTENDEBATTEN

7.1 *Het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de aankoop van de paviljoens Coolsingel 191-217 en Coolsingel 207-231*

De **VOORZITTER**. 7.1 is nu aan de orde, het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de aankoop van de paviljoens Coolsingel 191-217 en Coolsingel 207-231. De heer Verhoef wil er volgens mij een bijdrage aan leveren.

De heer **VERHOEF** (lr). Dank u wel voorzitter. Leefbaar Rotterdam ondersteunt deze strategische aankoop. Het sorteert immers voor op de ontwikkeling die de gemeente op deze plek voorheeft, het project Hart 010 met de aanpak van station Beurs. Leefbaar Rotterdam roept het college wel op om in gesprek te gaan om in goed overleg met de huidige ondernemers toe te werken naar die toekomst. Deze ondernemers zijn daar al geruime tijd gevestigd en zitten daar met langdurig lopende contracten en met de juiste vergunningen. We horen daarom graag van de wethouder op welke termijn en op welke wijze zij dit vorm gaat geven. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Andere sprekers bij dit agendapunt? De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Met het investeringskrediet wordt een prima strategische verwerving gedaan. Wij hopen dat met Hart 010 het metrostation Beurs nog beter uit de verf komt. Simpel, hoe beter het ov, hoe blijer de Partij voor de Dieren wordt. Wij zeggen dus ja tegen dit verzoek van het college tot instemming. We hebben wel twee wederverzoeken voorzitter. De eerste is om de contracten van de exploitanten van het hamburgerrestaurant en de gokhal in de twee paviljoens bij einde contract niet te gaan verlengen. Wij vinden het onwenselijk dat dit aanbod van goederen en diensten vanuit gemeentelijk vastgoed wordt gedaan. En dit kan voorzitter. We hebben even de moeite genomen om hierover vragen te stellen, over beëindiging van de huidige contracten. En het antwoord is, wij halen aan: de eerste mogelijkheid voor de verhuurder om de drie contracten van de huurders op te zeggen, is respectievelijk 31 augustus 2026, 31 december 2031 en 31 augustus 2033. Dus het kan. Het tweede verzoek is om in de herijking van de Kadernota vastgoed een paragraaf te wijden aan verhuring van gemeentelijk vastgoed over het aanbod aan goederen en diensten van commerciële huurders die het college vanuit het eigen vastgoed al dan niet wil toestaan. Dat zijn onze moties.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer.

De heer Van der Velden heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Huurrelatie met hamburgerrestaurant en gokhal beëindigen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van Investeringskrediet verwerving paviljoens Coolsingel 191-217 en Coolsingel 207-231;

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdam met verwerving van de paviljoens Coolsingel 191-217 en Coolsingel 207-231 huurbaas wordt van zowel een exploitant van een hamburgerrestaurant en een inrichting voor kansspelen;

overwegende dat:

- de gemeente Rotterdam publieke waarde wil genereren met de middelen die zij tot haar beschikking heeft, zoals verhuring van vastgoed aan partijen die diensten of goederen leveren aan het publiek;
- veel Rotterdammers lijden aan overgewicht en aanbod van fastfood een evident slechte voedselomgeving biedt;
- gokverslaving een groeiend probleem vormt en het faciliteren van kansspelen in gemeentelijk vastgoed haaks staat op ons beleid schulden en armoedeproblematiek tegen te gaan;

verzoekt het college:

- de huurrelatie met de uitbaters van het hamburgerrestaurant en de gokhal te beëindigen op het moment dat de huidige huurcontracten aflopen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden en P.J.H.D. Verkoelen

Motie 2. Wat kan wel, wat kan niet

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van Investeringskrediet verwerving paviljoens Coolsingel 191-217 en Coolsingel 207-231;

constaterende dat:

- de gemeente een vastgoedportefeuille van duizenden objecten kent, waarvan een aanzienlijk deel commercieel geëxploiteerd wordt;

overwegende dat:

- verhuring van gemeentelijk vastgoed een rol kan spelen in het sturen op aanbod van goederen en diensten aan de Rotterdammers die maatschappelijk relevant zijn en publieke waarde toevoegen aan de stad;
- Rotterdammers een mening hebben over de rol die de gemeente Rotterdam zou moeten spelen in het faciliteren van bepaald aanbod;

verzoekt het college:

- in de eerstvolgende herijking van de Kadernota vastgoed een paragraaf over het verhursbeleid op te nemen, te weten welk aanbod van goederen en diensten in aanmerking komen voor verhuur van gemeentelijk vastgoed aan derden;
- in de paragraaf in ieder geval een oordeel uit te spreken over de wenselijkheid van aanbod van fastfood en kansspelen aan het algemeen publiek;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden en P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Dank u wel voorzitter. Ik doe deze inbreng namens mijn collega De Haan. Voorzitter, in de commissie BWB refereerde mijn collega De Haan er al even aan. Het probleem dat Rotterdam al een tijd teistert, dat wellicht zo medio jaren zeventig in alle hevigheid losbarstte, zeker op de Coolasingel, en dat zich sindsdien soms al te hardnekkig in onze publieke Rotterdamse buitenruimte heeft weten te handhaven, het paviljoen. En daar waar het in die beginjaren zeventig zo rond de manifestatie Communicatie 70 nog om bescheiden maatvoeringen ging, transparant van opzet, zie je de omvang van de paviljoens daarna groeien en worden ze robuuster. Vanaf eind jaren zeventig bevindt zich rond dat metrostation Churchillplein bijvoorbeeld al een joekel van een bioscoopaviljoen, Alhambra. Voor de betere films overigens, Woody Allen, Werner Herzog en al dat soort arthousespul. Twee bioscoopzalen in een paviljoen met in totaal bijna vierhonderd stoelen. D66 is dan ook blij dat er middelen worden vrijgemaakt om de derde generatie paviljoens op deze plek uiteindelijk waar mogelijk uit te faseren. Want het zal nog wel heel even duren. Maar wie op de oude kaarten van Rotterdam kijkt en ook op die van de wederopbouw, ziet een fraaie zichtlijn van de Coolasingel naar de Schiedamse Vest lopen. Probeer je het ook even voor te stellen. Kijk door in het verlengde van Donner, die iets schuine as, dwars door die huidige paviljoens heen, en even vooruit een grote sprong over de tunnelbak van de Westblaak en je staat op die Schiedamse Vest. Tot wat een kwaliteitsslag kan deze aankoop leiden, met uiteindelijk het verdwijnen van deze paviljoens. Wanneer zo richting begin jaren dertig ov-knooppunt Churchillplein wordt aangepakt, niet alleen onder de grond maar ook boven de grond. Een perspectief dat mijn fractie maar al te graag ziet. Je zou in het verlengde bijna gaan fantaseren, Tim doet dat, over de terugkeer van het G.K. van Hogendorpplein inclusief beeld. Maar wellicht vergaloppeer ik mij nu.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers? Niet? Wethouder Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. En ook goed om te horen dat u in de raad ook blij bent dat we deze unieke kans hebben kunnen aangrijpen om die paviljoens te verwerven, zodat we ook met Hart 010 echt een stap kunnen gaan maken op het moment dat we verder zijn in de plannen rond die gebiedsontwikkeling. Maar dan hebben we deze paviljoens in bezit en kunnen we ook echt slagen maken om de toegang tot dat metrostation te verbeteren en ook de buitenruimte daaromheen heel veel meer kwaliteit te laten toevoegen met ook mooie zichtlijnen, waar menigeen over kan wegdrumen. Tegelijkertijd zitten er nog huurders in deze twee paviljoens en zoals Leefbaar Rotterdam ons opriep om goed met hen in gesprek te gaan, zodat zij weten dat zij daar rechtens kunnen blijven zitten en op enig moment zal inderdaad de termijn verlopen zijn en kunnen wij overgaan tot het slopen van deze paviljoens. Maar daarvoor geldt wel dat er een goed ruimtelijk-orderingsproces aan vooraf is gegaan. En wij willen gewoon met die huurders heel goed zorgen dat zij naar alternatieve locaties op zoek kunnen gaan op het moment dat de huurcontracten worden beëindigd, of de eindtijd van de huur is afgelopen en op grond van de gebiedsontwikkeling zij ook zullen gaan vertrekken uit deze paviljoens. Maar met die gesprekken starten wij natuurlijk nu zo'n beetje op. Dat is niet iets van één gesprek maar van meerdere. En het college wil goed omgaan met de huurders die ze hebben, dus dat zullen we zorgvuldig doen en volgens alle regels die daarvoor zijn. Dus goed dat u daarnaar vraagt. De Partij voor de Dieren heeft een motie ingediend 'Huurrelatie met hamburgerrestaurant en gokhal beëindigen'. U vraagt dus ook die huurrelatie te beëindigen op het moment dat de huidige contracten aflopen. Zoals het juridisch dan zit, is dat op het moment dat het contract de eindtijd is genaderd en wij zouden die willen opzeggen, dan hebben wij daar een goede juridische onderbouwing voor nodig en het moet namelijk door de rechter worden goedgekeurd. Op het moment dat wij nog geen gebiedsontwikkeling gaande hebben, dus die

juridische onderbouwing vanuit ruimtelijke ordening nog niet hebben, kunnen wij dat ook niet zomaar opzeggen. Dus deze motie moet ik om die juridische redenen ontraden. We moeten eerst die gebiedsontwikkeling, dat ruimtelijke ordeningsproces goed hebben ingeregeld, zodat we de juiste juridische basis ook hebben om de relatie te beëindigen.

De **VOORZITTER**. Nog een motie van advies voorzien door wethouder Simons.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja, dank u voorzitter. De motie 'Wat kan wel, wat kan niet?' Die loopt vooruit op de herijking van de kadernota. Dat hebben we ook besproken in de commissie. Daarbij heb ik ook meermaals aangegeven dat wij niet op de stoel van de ondernemer willen zitten, dus niet hier vanuit het stadhuis gaan bepalen, fastfood zoals u noemt, of andere zaken waarvan je kunt zeggen dat dat misschien niet goed is, maar ja, de Rotterdammers hebben ook heel veel keuzes hè. Als ze naar een vegetarisch restaurant willen, kan dat ook. Dus het aanbod, dus op de stoel van de ondernemer willen we niet gaan zitten. Maar wat we wel belangrijk vinden, en ik heb ook gisteren nog gevraagd om dat op te nemen in de nieuwe Kadernota vastgoed, is een stukje branchering. Want we willen ook niet dat we in één straat tien fastfoodrestaurants hebben of tien kappers. Dus ik kan die motie zoals die nu is gesteld niet omarmen, maar ik kan u wel toezeggen dat we een stukje branchering in de kadernota gaan bedingen en dat gaan we ook nog verder gezamenlijk in de commissie bespreken en uitwerken. Dus dat als reactie op uw motie.

De **VOORZITTER**. Zijn er nog vragen blijven liggen? Is er behoefte aan een tweede termijn? Niet. De wethouder heeft aangegeven een toezegging rondom branchering in de richting van de Partij voor de Dieren, dus die arresteren wij dan in het verlengde van het afwijzen van de motie.

7.2 Het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Bijdragen aan de regionale economie, onderzoek naar economisch programma MRDH', alsmede het voorstel met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar het volgende tweeminutendebat, het rapport van de Rekenkamer Rotterdam, 'Bijdragen aan de regionale economie, onderzoek naar economisch programma MRDH'. De heer Bonte.

De heer **BONTE** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Het rapport van de Rekenkamer is uitgebreid uiteengezet, toegelicht en besproken in de commissie. Leefbaar Rotterdam onderstreept en ondersteunt de conclusies en aanbevelingen, ook uit het ontwerpbesluit. Met betrekking tot aanbeveling 1 heeft de fractie een voorkeur voor scenario 2. In onze beleving sluiten scenario 1 en 2 elkaar ook uit, maar misschien kan de wethouder daar ook op reflecteren.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema. Het gaat over? De heer Kuzu. Gaat over. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Zoals ik in de commissie al heb gezegd, is de Rotterdamse VVD heel blij dat er eindelijk een mooi Rekenkamerrapport ligt over onze belangrijke economische pijler. Want uiteindelijk is een sterke economische pijler van belang, niet alleen voor onze stad maar juist ook voor die regio. En waarom is dat? Omdat er heel veel kansen liggen op economisch vlak in onze regio waar we volgens mij met een goed uitvoerende functionerende pijler nog meer effect kunnen krijgen. We zijn dan ook ongelooflijk blij dat het college de aanbevelingen overneemt die in het rapport worden gesteld en aan de slag gaat met de uitvoering, dus om die uitvoeringspijler te optimaliseren en helemaal SMART te maken. We vinden het natuurlijk wel belangrijk dat we dat ook

kenbaar maken in het raadsbesluit en vandaar dat wij een amendement hebben, 'Rotterdam kiest scenario 2 voor de MRDH', waarin we laten toevoegen dat we specifiek voor het tweede scenario kiezen, zodat we inderdaad die pijler SMART en doelmatig kunnen laten opereren. Ik dien het samen in met Volt en D66. Ik zal het alvast op het schaalte leggen. Daarnaast vinden we het tot slot natuurlijk ook belangrijk dat we leren van andere steden. In het rapport van de Rekenkamer werd al kort verwezen naar München en in het kader van best practices dienen we ook de motie in 'Betrek de markt best practices voor de MRDH', met Volt, D66 en GroenLinks. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen heeft de volgende motie en het volgende amendement ingediend.

Motie 1. Betrek de markt best practices voor de MRDH

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 1 december 2022, ter bespreking van het raadsvoorstel Rapport Rekenkamer Bijdragen aan de regionale economie;

constaterende dat:

- in het Rekenkamerrapport "Bijdragen aan de regionale economie" twee scenario's worden geschetst om de huidige opzet van de uitvoerende functie te heroverwegen;
- het college deze aanbeveling overneemt en voor het tweede scenario kiest om de uitvoeringsfunctie te herinrichten;

overwegende dat:

- in het rapport verwezen wordt naar het model dat in München wordt gehanteerd;
- München een lange traditie kent in het financieel ondersteunen van economische ontwikkeling;
- waarbij een nadrukkelijke samenwerking met de marktpartijen wordt gezocht;
- er vanuit de MRDH veel projecten in samenwerking met marktpartijen worden uitgevoerd;
- echter in het verleden vele projecten niet doelmatig zijn uitgevoerd;

roept het college op:

- te onderzoeken of er best practices te vinden in het model van München die we kunnen inbrengen voor het verbeteren van de uitvoering van de projecten ten behoeve van het economisch vestigingsklimaat;
- over de uitkomsten hiervan de raad te informeren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. D.A. van Groningen, I. Elfilali, J.M. Nunnely en M.H. Biljoen

Amendement A. Rotterdam kiest scenario twee voor de MRDH

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 1 december 2022, ter bespreking van het raadsvoorstel Rapport Rekenkamer Bijdragen aan de regionale economie;

besluit:

de aanbevelingen 1 tot en met 5 uit het rapport "Bijdragen aan de regionale economie" over te nemen:

Aanbeveling 1:

heroverweeg de huidige opzet van de uitvoerende functie waarmee projecten in de regio worden gefinancierd. Voor deze heroverweging ziet de rekenkamer twee scenario's die in de afweging kunnen worden betrokken:

- het eerste scenario is het programma economisch vestigingsklimaat terugbrengen tot de strategische en facilitaire functie. Daarbij is nog steeds enige financiering nodig ter ondersteuning van deze functies (de huidige procesmiddelen). Ook kan worden overwogen de subsidiëring van InnovationQuarter en YES!Delft te handhaven. Deze subsidies worden gebruikt voor uitvoering van activiteiten op de schaal van de gehele MRDH;
- het tweede scenario is het herinrichten van de uitvoerende functie. In dit scenario blijft de MRDH activiteiten, in de regio financieren, maar wordt de huidige bijdrageregeling stopgezet. In plaats daarvan moet een nieuwe vorm van financiering worden ontwikkeld met een duidelijke relatie met de strategische doelstellingen en een doelmatige wijze van verstrekking;

hier aan toe te voegen:

- het college kiest bij de uitwerking van de eerste aanbeveling specifiek voor het tweede scenario. Het scenario dat stelt dat de uitvoerende functie binnen de economische pijler opnieuw zal worden ingericht zodat deze pijler SMART en doelmatig kan opereren."

w.g. D.A. van Groningen, I. Elfilali en J.M. Nunnely

Toelichting:

In het Rekenkamer Rapport "bijdrage aan de regionale economie" worden twee scenario's geschetst om de huidige opzet van de uitvoerende functie te heroverwegen. Het college heeft aangegeven deze aanbeveling over te nemen en daarbij voor het tweede scenario te kiezen om de uitvoeringsfunctie te herinrichten. Door het in het besluit op te nemen is de koers voor de toekomst voor de MRDH ook helder;

De motie en het amendement zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? Mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. De regio Rotterdam bruist van talent in het ondernemerschap. De stad moet, nou ja kan hier ruim baan aan geven, om zo ook in de toekomst voldoende werkgelegenheid en kansen te bieden aan inwoners. Als centrum van een gigantische economische regio kan Rotterdam een voortrekkersrol pakken in het toekomstbestendig maken van deze regio. We zorgen daarom voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Ondernemerschap dat wordt gestimuleerd door beperkende regels te verminderen, een goede infrastructuur en aantrekkelijke stad en regio hiervan te maken en daarom ondersteunen wij de motie en het amendement van de VVD.

De **VOORZITTER**. Helder. Andere sprekers? Niet?

De heer **COŞKUN** (sp). Jawel.

De **VOORZITTER**. Toch.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, ik dacht dat de heer Balwantsingh opstond en dat hij wat wilde zeggen, maar voorzitter, nee, natuurlijk zijn wij ook voor een sterke economische pijler. Dat zeg ik ook tegen mevrouw Van Groningen. Maar de vraag is of de MRDH daar wat aan

toevoegt. Natuurlijk is het prima om samen te werken, maar de Rekenkamer stelt er juist zeer kritische vragen over dat wij geld pompen in een MRDH dat er vervolgens niet zoveel aan doet om onze economische pijler te versterken. Dus wij worstelen als SP erg met zo'n regio. Want of je hebt een provincie, of je hebt een regio. Dus wij zijn voor die samenwerking, wij zijn erg voor dat Rekenkamerrapport en we willen ook eigenlijk alle aanbevelingen onverkort overnemen. We hopen dat het college dat ook doet en niet alleen naar de letter maar ook naar de geest van de aanbevelingen van de Rekenkamer. We zouden graag zien dat we toch weer die discussie starten: wat doen we nu met die provincie of de regio. Wij zijn erg voor de regio, maar dan moeten we verlost worden van de provincie. Of andersom.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja, om maar te beginnen met de heer Coşkun, verlost worden van de provincie en dan kiezen voor de regio, dat is natuurlijk een oude discussie over de bestuurlijke spaghetti. Nou ja, goed, een interessante discussie, maar misschien een beetje buiten de scope van nu. We zitten daar met 23 gemeenten. We hebben € 6,6 miljoen te besteden met elkaar. We hebben ook de vervoerspoort voor economie, die is € 600 miljoen. Van die € 6,6 miljoen blijft € 5,4 miljoen over om projecten van te draaien. De aanbevelingen van de Rekenkamer nemen wij over, maar bij aanbeveling 1 zitten er twee keuzemogelijkheden in. De Rekenkamer heeft geconstateerd, je handelt op strategisch, facilitair en operationeel niveau. Zij heeft eigenlijk geconstateerd dat we het op strategisch en faciliterend niveau goed gedaan hebben, maar op operationeel niveau niet goed, omdat de projecten onvoldoende aansloten bij de strategie en ze ook niet SMART waren geformuleerd, dus ook afrekenbaar. Daarom kan ik ook het amendement, 'Kies voor scenario 2 voor de MRDH' omarmen. Ik zal dat natuurlijk ook inbrengen in de MRDH. Daar ben ik nog wel afhankelijk of 22 andere gemeenten hier ook enthousiast over zijn. Ik denk het haast wel, maar daar ga ik in ieder geval mijn best voor doen. Dan de motie 'Betrekt de markt best practices voor de MRDH'. Die verwijst naar het model van München. Het model van Eindhoven en Amsterdam ken ik een beetje, dat snap ik ook wel. München eerlijk gezegd niet, dus ik ben ook erg benieuwd wat daar gaat uitkomen en daarom kan ik deze motie ook omarmen. De heer Bonte, u had als eerste de vraag: welke keuze maken we. Dat is met het aannemen van dit amendement, ik heb het ook in de commissie gezegd, dat is aanbeveling 1, scenario 2. Dus dat we ook die operationele zaken gewoon opnieuw herinrichten, SMART maken en dat we het schaarse geld goed besteden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank voorzitter, en om het voor de boeken helemaal goed te doen heb ik nog het amendement waar ook inderdaad D66 op stond, want op degene die u net hebt gekregen, stond het logo nog niet op. Dus voordat het in de molen gaat, dacht ik: dan maar het juiste amendement.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja, nu D66 erop staat kan ik hem niet meer omarmen. Grapje.

De **VOORZITTER**. U bent klaar wethouder? Toch nog een vraag van mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Nee, even een opmerking op de wethouder, laten we dat vooral vasthouden.

De **VOORZITTER**. Voor een grap is altijd ruimte.

7.3 *Het voorstel tot vaststelling van het 'Kader invoering betaald parkeren en verlenging venstertijden'*

De **VOORZITTER**. Dan gaan wij naar 7.3, het voorstel tot vaststelling van het 'Kader invoering betaald parkeren en verlenging venstertijden'. Op mijn lijst staat mevrouw Van Wifferen. Die is er niet. Dan de heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Voorzitter, de eerste persoon die graag morgen voor iets betaalt wat vandaag gratis is, moet ik nog tegenkomen. Op 30 november jl. en vanochtend heb ik zo'n twintig e-mails gehad van Rotterdammers die geen voorstander zijn van het invoeren van parkeervergunningen in hun wijk. Ze hebben het gevoel door het stadsbestuur als pinautomaat te worden gebruikt en Leefbaar Rotterdam snapt dat gevoel. Vandaar dat we ervoor gezorgd hebben dat de kosten van de eerste vergunning verlaagd worden. Voorzitter, wat we hier daadwerkelijk aan het doen zijn, is het repareren van gemankeerd beleid dat door het vorige college is ingezet door wijk per wijk te beoordelen: is er bewust een waterbedeffect gecreëerd en worden bewoners een draagvlak ingetreiterd met tussendoor alle overlast van dien. Wat we hier aan het doen zijn, is het voorkomen van overlast, juist ook in het belang van bewoners in wijken die nu geen overlast ervaren. Als we dit niet doen dan kan ik u garanderen dat die overlast er wel gaat komen. Wijkvreemde parkeerders zullen altijd op zoek blijven gaan naar een plek om gratis te parkeren en daar zetten we hiermee een punt achter. Rotterdammers die nu geen plek in hun eigen wijk kunnen vinden, kunnen het dankzij dit voorstel straks wel. Rotterdammers die blij zijn hun auto in hun eigen straat te kunnen parkeren, kunnen het dankzij de invoering van parkeervergunningen ook blijven doen. Natuurlijk zijn er wel wat zaken die iets beter geregeld moeten worden dan nu wordt voorgesteld, vandaar dat Leefbaar Rotterdam ook meetekent op een aantal moties die op dit onderwerp nog worden ingediend. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Van Wifferen. O, u hebt een vraag. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, een vraag aan de heer Van Drunen. Kunt u aangeven wie er van 2014 tot 2018 in het stadsbestuur zat toen dat ook wijk voor wijk gebeurde?

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Toen zat Leefbaar Rotterdam in dat stadsbestuur en blijkbaar zijn er nu verstandigere keuzes gemaakt dan destijds zijn gemaakt.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, bewoners zijn het gewend dat zij hun auto voor de deur kunnen zetten en ervaren dat ook als hun recht, als iets wat bij hun huis hoort. Je koopt een huis en daar hoort een parkeerplek bij, het liefst voor je deur en als dat niet gratis is dan word je daar boos over, maar laten we eerlijk zijn, je koopt je huis, je koopt niet de stoep, je koopt niet de straat, je koopt niet de parkeerplek. Het is historisch zo gegroeid en daarom wordt het ervaren als een recht dat die parkeerplek gratis en van jou is, maar op die plek van die parkeerplaats kan ook een boom, een speeltoestel of een grotere stoep. Er kan van alles gebeuren dat ook geld kost en parkeerplaatsen kosten geld. Het geld dat we nu voor een parkeervergunning vragen dekt bij lange na niet de kosten van het aanleggen en het onderhoud van een parkeerplek. Dus ook met deze coalitie en met het betaald parkeren wordt de automobilist aan alle kanten gesubsidieerd en toch vindt D66 dit een goed voorstel

omdat wij vinden dat het een goede stap is naar het beperken van het automatische recht van de auto in de stad en te zorgen dat de fietser en de voetganger en ook het groen meer voorrang krijgen.

De **VOORZITTER**. Een interruptie.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, mevrouw van Wifferen zegt dat we moeten stoppen met het subsidiëren van parkeerplekken, die nemen ruimte in beslag en daar moet je voor betalen. Dat kan een legitiem standpunt zijn en dat snap ik, maar waarom steunt mevrouw van Wifferen en D66 het beleid om juist op de plek waar de mensen met de grootste portemonnee wonen in Rotterdam, Hillegersberg, om daar wel de parkeerplekken te blijven subsidiëren? Dat zegt dit kader, in Hillegersberg wordt geen betaald parkeren ingevoerd.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Politiek is compromissen sluiten en als het aan D66 lag, was het natuurlijk gewoon de hele stad. We hebben nu een groot deel van de stad, het is een mooie eerste stap.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Maar waarom dan in de wijken met de kleinste portemonnee beginnen en niet in de wijken met de grootste portemonnee?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, een reden die daar wel achter ligt is dat in de wijken waar er nu voor gekozen is wel sprake is van veel parkeerplekken en veel auto's. Het is niet helemaal want we hebben zo'n ring getekend waar het dan binnen is, ook om het duidelijk te houden, maar ik moet ook toegeven, ik merk het ook aan mijn eigen verhaal, ik begin een beetje te zwalken, het is natuurlijk een beetje arbitrair waar je de grens legt, maar voor D66 was het een mooi resultaat dat we nu in een groot gedeelte van de stad betaald parkeren hebben en dat we het ook in één klap regelen, we pakken die pijn in een keer. We snappen dat het lastig voor mensen is en we snappen ook dat mensen er boos over zijn, maar het automatische recht op een gratis parkeerplek die de gemeente geld kost, dus op subsidie voor de automobilist zijn we langzaam aan het terugschroeven en daar ben ik trots op.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter dan zal ik D66 aan mijn zijde vinden als ik een amendement indien om betaald parkeren in de hele stad in te voeren.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter, lekker makkelijk natuurlijk van GroenLinks. Ik zei net dat het een compromis in de coalitie is en dat kan ik niet even met GroenLinks met een een-tweetje terugdraaien. Wij hebben hier belangrijke stappen gezet om de stad voor een deel aan de fietser, aan groen, aan speelgelegenheid terug te geven en het automatische recht van de auto niet meer het zwaarst te laten wegen. We zorgen nog steeds voor veel parkeerplaatsen, we zorgen nog steeds dat het gesubsidieerd wordt, maar

GroenLinks kan niet die afspraken openbreken. We zijn hartstikke blij met de stappen die nu zijn gezet.

De **VOORZITTER**. Goed mevrouw Van Wifferen. Mijnheer Vonk, u hebt geen spreektijd, maar u mag in blesuretijd nog wel een paar zinnen zeggen.

De heer **VONK** (cu). Dank u wel voorzitter, dan zou ik graag heel kort een motie willen indienen en die even kort toelichten. Wij kunnen ons in grote lijnen vinden in het voorgestelde parkeerbeleid, maar wij maken ons wel grote zorgen over heel veel vrijwilligers die hun auto in de stad moeten parkeren en daarom zijn wij heel erg voor een maatschappelijke parkeervergunning. Dat is een fenomeen dat op dit moment in meerdere steden wordt ingevoerd en we willen graag dat wethouder daarmee aan de slag gaat. Het liefst ga ik daar even met hem over in debat, maar dat gaat niet. Ik dien de motie in, wacht even op de reactie op die motie en bekijk dan wat ik daar verder mee doe.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Maatschappelijke parkeervergunning voor vrijwilligers

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van het kader invoering betaald parkeren en verlenging venstertijden;

constaterende dat:

- met dit voorstel betaald parkeren in Rotterdam fors wordt uitgebreid, zowel qua gebied als qua venstertijden;
- maatschappelijke organisaties, kerken en sportverenigingen in hoge mate afhankelijk zijn van vrijwilligers die vaak veel van hun tijd en energie belangeloos geven aan de samenleving;
- vanwege tijden en locaties vrijwilligers in voorkomende gevallen afhankelijk zijn van vervoer per auto;
- er signalen binnenkomen dat betaald parkeren in toenemende mate vrijwilligers op kosten jaagt;
- andere steden, zoals Amsterdam, Haarlem, Tilburg en Rijswijk, een maatschappelijke parkeervergunning kennen.

overwegende dat:

- vrijwilligerswerk belangrijk is voor veel organisaties en voor de vrijwilligers zelf en het daarom van belang is dit zo laagdrempelig mogelijk te houden;
- veel organisaties moeite hebben met het vinden en vasthouden van voldoende vrijwilligers;
- het niet de bedoeling van de invoering van betaald parkeren is om een drempel te vormen voor vrijwilligerswerk;
- een maatschappelijke parkeervergunning niet gratis hoeft te zijn, maar bijvoorbeeld een tarief heeft gelijk aan de eerste bewonersvergunning;
- er verschillende manieren zijn waarop een maatschappelijke parkeervergunning qua voorwaarden en kenmerken kan worden ingevuld (zie diverse voorbeelden uit andere steden¹);

verzoekt het college:

- te onderzoeken op welke wijze een maatschappelijke parkeervergunning in Rotterdam kan worden ingevoerd en hiervoor uiterlijk in juli 2023 een voorstel te doen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, T.S.J. Coşkun en R.G.C. Segers- Hoogendoorn

¹ Rijswijk: <https://www.rijswijk.nl/ondernemers/product/parkeervergunning-maatschappelijke-instellingen>
Haarlem: <https://haarlem.nl/parkeervergunning-voor-maatschappelijke-instellingen>
Tilburg: <https://www.tilburg.nl/actueel/nieuws/item/goedkoper:-parkeren-maatschappelijke-instelling/>
Amsterdam: <https://www.amsterdam.nl/parkeren-verkeer/parkeervergunning/parkeervergunning-maatschappelijke/>

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Kuzu.

De heer **KUZU** (denk). Voorzitter dank u wel. Betaald parkeren binnen de ring met uitbreiding van de venstertijden is geen populaire maatregel. Desalniettemin is dat nodig om de parkeerdruk in een aantal wijken te verlagen. Wij hebben daarvoor getekend in het coalitieakkoord en ik vind het ook een verstandige maatregel om het in één keer te doen in een kadernota en het niet iedere keer, wanneer het wijk voor wijk wordt ingevoerd, opnieuw te doen. Toch zien we een aantal elementen dat een motie verdient. In de eerste plaats kunnen mantelzorgers in de knel komen op het moment dat sprake is van uitbreiding van de venstertijden waardoor zij minder de gang kunnen gaan maken naar degene die zij verzorgen. Daar hebben wij een motie over, 'Waardering voor de parkerende mantelzorger'. De tweede categorie zijn de bezoekers. We kennen in Rotterdam de zogenaamde bezoekersparkeervergunning, daar staat momenteel jaarlijks een urentermijn van 500 uur voor. Wij zien graag dat het college dit goed monitort en wanneer het maar voor 35% wordt gebruikt dan stellen wij voor om dit over een jaar uit te breiden evenredig al naargelang de uitbreiding van de venstertijden. We begrijpen dat dit het beste kan door het generiek te doen. Voordat mijnheer Moti mij vraagt 'waarom kiest u dan niet voor Hillegersberg?', zoals de heer Moti ook weet, wordt op dit moment de verlengde A16 aangelegd waardoor een wijk als Hillegersberg binnen een aanzienlijke termijn ook binnen de ring gaat vallen. Dus de ene VVD-hobby lost de andere VVD-hobby op en ik hoor graag van de wethouder of hij vindt dat Hillegersberg straks ook binnen de ring gaat vallen wanneer de verlengde A16 wordt gebouwd. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Kuzu heeft de volgende moties ingediend.

Motie 2. Uitbreiding bezoekersparkeervergunning

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van het 'Kader invoering betaald parkeren en verlenging venstertijden';

constaterende dat:

- het college ervoor heeft gekozen om betaald parkeren in te voeren binnen de gehele ring en de venstertijden uit te breiden naar 23.00 uur;
- de gemeente Rotterdam een bezoekersparkeervergunning kent waarbij bezoekers voor 500 uur per jaar voor een gereduceerd tarief kunnen parkeren;

is van mening dat:

- het eerlijk zou zijn om vanwege de uitbreiding van de venstertijden voor betaald parkeren het aantal uur per jaar ook uit te breiden;

verzoekt het college:

- te monitoren of de 500 uur aan bezoekersparkeereenheden voldoende is in de wijken waar een uitbreiding is van de venstertijden;
- als voor het einde van een volledig jaar tenminste 35% van de uitgegeven bezoekersvergunning volledig is benut een passende generieke verhoging mogelijk te maken;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kuzu en B. van Drunen

Motie 3. Waardering voor de parkerende mantelzorger

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van het 'Kader invoering betaald parkeren en verlenging venstertijden';

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdam een mantelzorgparkeervergunning kent, waarbij mantelzorgers 500 uur per jaar gratis kunnen parkeren;
- het college ervoor kiest om betaald parkeren in te voeren binnen de gehele ring en de venstertijden uit te breiden naar 23.00 uur;

overwegende dat:

- de mantelzorgers door de uitbreiding van de venstertijden in de knel kunnen raken;

is van mening dat:

- mantelzorgers vanwege het belangrijke werk wat zij doen waardering verdienen;

verzoekt het college:

- de mantelzorgparkeervergunning generiek te verhogen naar 750 uur per jaar;
- de mantelzorgparkeervergunning beter onder de aandacht te brengen van rechthebbende mantelzorgverleners;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kuzu en C. Aafjes-van Aalst

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Mijnheer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, als er geen parkeerprobleem is dan moet je ook geen betaald parkeren invoeren en als betaald parkeren de manier is om de gemeentekas te spekken dan is het een schande dat dit gebeurt over de rug van mensen met de laagste inkomens. Ik was op 30 november jl. op een drukbezochte bijeenkomst op Zuid, in Pendrecht, en bewoners, ondernemers en sportverenigingen snappen niet waarom het college overal binnen de ring en vooral op Zuid het betaald parkeren wil uitbreiden. Er is geen parkeerprobleem en ze voelen zich dan ook gebruikt als een pinautomaat door dit stadsbestuur. Bewoners en ondernemers die nu al te maken hebben met duurdere boodschappen en hogere energieprijzen krijgen van dit college straks een extra rekening van meer dan € 100,00, terwijl in Hillegersberg de mensen met de grootste portemonnee en de

meeste auto's met rust worden gelaten. Ze voelen zich belazerd, met name door Leefbaar Rotterdam en DENK, partijen die veel stemmers op Zuid hebben. Mensen maken zich zorgen en ik sprak op 30 november jl. Sahid die aangaf dat ouderen in zijn omgeving minder bezoek krijgen en dat sociaal isolement dreigt vanwege de parkeerkosten. Ik sprak Marcel, voorzitter van de korfbalvereniging waar geen enkel parkeerprobleem is die zich zorgen maakt dat zijn leden en zijn vrijwilligers op hoge kosten zullen worden gejaagd en misschien wel hun lidmaatschap opzeggen of Ramona, een ondernemer die zei dat meer dan veertien jaar geleden al eens betaald parkeren is ingevoerd in het winkelgebied Plein 53 en nadat het winkeland publiek massaal wegbleef, de gemeente het betaald parkeren daar snel heeft teruggedraaid.

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Dank u voorzitter. Via u de vraag aan de heer Moti of hij bij die drukbezochte bijeenkomst ook heeft uitgelegd wat een waterbedeffect is of dat hij daar alleen heeft opgeroepen om mij te e-mailen.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). We hebben met de bewoners gepraat en die bewoners ervaren helemaal geen waterbedeffect, die zeggen 'wij kunnen onze auto gewoon kwijt'. Dus dat zelfverzonnen waterbedeffect is alleen maar bedacht om de gemeentekas te spekken. Mensen herkennen dat gewoon niet, mensen zeggen 'wij wonen hier in deze wijk, elke dag van de week komen we hier met onze auto aan en af en wij kunnen gewoon onze auto parkeren', dus wat is dat waterbedeffect dan?

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Dank u voorzitter. Ik vind dit wel, ik zou bijna willen zeggen een hele populistische benadering van de heer Moti, 'ik zie hier geen probleem voor mijn deur, dus er is geen probleem'. Ik had de heer Moti eigenlijk wel wat intelligenter ingeschat.

De **VOORZITTER**. Dan de heer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Ja dank u wel voorzitter. Het is mooi om te zien dat de heer Moti een beetje de rol van de VVD overneemt als verdediger van de automobilist, in de vorige periode was de PvdA juist groot voorstander van het invoeren van betaald parkeren. Betaald parkeren wordt nu niet wijk voor wijk ingevoerd waardoor je dat waterbedeffect, die overlast van auto's die net in de wijk waar het niet betaald is gaan staan... Dat zag je een paar jaar geleden op het Noordereiland, daar konden bewoners niet meer parkeren omdat iedereen die naar de markt ging zijn auto daar neerzette. Dat soort overlast wil je voorkomen, dus je wilt het in één keer invoeren om te voorkomen dat je het wijk voor wijk invoert om die problemen steeds naar een andere wijk te schuiven. Dat is het waterbedeffect dat hier bedoeld wordt, kunt u daarop reflecteren en ook op uw draai ten opzichte van de vorige periode toen u nog wel voor het invoeren van betaald parkeren was.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter het gekke is dat juist degene die draait hier een verwijt maakt naar iemand die gewoon standvastig is. Als u eens een opinieartikel van mijn collega-woordvoerder Dennis Tak uit 2019 genaamd 'Zuid is geen pinautomaat' leest dan zult u zien dat het exacte standpunt dat ik zojuist heb verwoord ook in dat artikel staat, 2019 Dagblad 010, u kunt het nakijken. Degene die hier draait is de VVD die altijd heeft geroepen: er moet eerst een parkeerdrukmeting zijn, uit die parkeerdrukmeting blijkt dat er parkeeroverlast van

meer dan 90% is en pas dan gaan we betaald parkeren invoeren. U laat dat nu los, u zadelt nu bij voorbaat alle bewoners van Rotterdam-Zuid op met betaald parkeren en u laat uw eigen kiezers in Hillegersberg met rust, daar waar de meeste auto's staan en mensen met de grootste portemonnee wonen. Voorzitter, ik rond af.

De **VOORZITTER**. U moet ook afronden, het is twee minuten hè. Jazeker, maar we hebben afgesproken dat bij tweeminutendebatten beperkt interrumperen aan de orde is, dus laten we dat ook zo houden. De heer Kuzu.

De heer **KUZU** (denk). Voorzitter, ik begrijp dat de heer Moti vijf mensen heeft gesproken, hij noemde hen ook per naam en ik zou hem willen vragen of hij hen ook heeft verteld dat de eerste parkeervergunning 20% omlaag gaat en wat de reacties van die mensen waren.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Die mensen betalen nu € 0,00 en moeten straks meer dan € 100,00 betalen, dat is echt veel meer, dat is geen verlaging voor hen.

De heer **KUZU** (denk). Nou voorzitter, ik had het over de mensen waar op dit moment al betaald parkeren is, die krijgen dus ook 20% korting en ik vraag met af of de heer Moti misschien ook vijf personen heeft gesproken die daarmee te maken hebben.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, als de heer Kuzu goed had geluisterd, had hij gehoord dat ik zei dat deze bewonersbijeenkomst in Pendrecht was en daar is nog geen betaald parkeren, dus de bewoners daar krijgen van dit college gewoon € 100,00 belastingverhoging.

De heer **KUZU** (denk). Voorzitter dan een laatste vraag. Feyenoord is bijvoorbeeld een wijk op Zuid waar ook betaald parkeren geldt en de bewoners daar krijgen 20% korting op een parkeervergunning en misschien is het wel sjiek van de PvdA om te benoemen dat de PvdA achter die maatregel staat, dat is het minste wat ik van de PvdA kan vragen.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). De PvdA heeft altijd gezegd dat wij voor goedkopere parkeervergunningen zijn. Dus ja ook in dit geval, maar waar wij niet voor zijn is mensen betaald laten parkeren voor een wijk waar geen parkeerprobleem is. Helaas kiest DENK daar blijkbaar wel voor. Voorzitter, ik had beloofd naar mijn laatste zinnen te gaan. We hebben als gemeenteraad al eerder een petitie van mevrouw Buva uit Pendrecht gekregen. De teller van die petitie blijft doorlopen en inmiddels hebben meer dan 3000 bewoners uit Pendrecht en Zuidwijk dit getekend en ik wil graag die nieuwe handtekeningen ook aan de burgemeester overhandigen met daarbij de motie 'Meten is weten' waarmee we in het kader opnemen dat betaald parkeren alleen maar wordt ingevoerd als de parkeerdruk hoger dan 90% is, dat is oud beleid. Daarnaast heb ik twee andere moties, die gelukkig ook worden gesteund door Leefbaar Rotterdam, DENK en de VVD Rotterdam, 'Stop en shop in alle winkelstraten'. Ik kan ook tellen en ook gehoord de debatten blijft het kader waarschijnlijk staan zoals dat is en dat vind ik heel jammer, maar als het dan komt, laten we dan in ieder geval de ondernemers helpen zodat hun winkelpubliek niet wordt weggejaagd. Ook een motie om de bezoekersvergunning uit te breiden. Als je betaald parkeren uitbreidt, moet je ook uit de bezoekersvergunning uitbreiden, precies zoals ook in de brief van de wijkraad Feyenoord staat.

De **VOORZITTER**. De heer Moti heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Meten is weten

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van het kader invoering betaald parkeren en verlenging venstertijden;

overwegende dat:

- het invoeren van betaald parkeren een oplossing voor parkeerproblemen zou moeten zijn en geen middel om de gemeentekas te spekken;
- daarom alleen betaald parkeren werd ingevoerd in wijken waar de parkeerdruk hoger was dan 90%;
- in sommige wijken waar betaald parkeren ingevoerd gaat worden het onbekend is of er een parkeerprobleem is omdat er geen parkeerdrukmeting is uitgevoerd;

verzoekt het college:

- altijd eerst een parkeerdrukmeting te doen en pas betaald parkeren in te voeren als de parkeerdruk hoger is dan 90%;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R. Moti

Motie 5. Vrienden en familie over de vloer, ook met een klein inkomen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van het kader invoering betaald parkeren en verlenging venstertijden;

constaterende dat:

- overall binnen de ring betaald parkeren ingevoerd gaat worden van maandag tot en met zondag tot 23.00 uur;
- Rotterdammers een bezoekersvergunning kunnen aanvragen van maximaal 500 uur per jaar (3000 eenheden);
- voor bezoekers in 2023 een tarief van € 0,12 per tien minuten gaat gelden;
- het volledig gebruiken van de bezoekersvergunning € 360,00 kost;

overwegende dat:

- veel Rotterdammers moeite hebben met rondkomen en daarom iedere euro telt;
- door de uitbreiding van de venstertijden voor betaald parkeren bezoekers vaker moeten betalen;
- betalen voor bezoekers voor Rotterdammers met een klein inkomen een drempel kan zijn om bezoekers te ontvangen;
- geld geen drempel zou moeten zijn om sociale contacten te onderhouden;
- het gezien de financiële situatie van de gemeente onnodig is om extra geld op te halen bij Rotterdammers;

verzoekt het college:

- het aantal eenheden van de bezoekersvergunning uit te breiden naar 6000 eenheden (maximaal 1000 uur);

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R. Moti en T.S.J. Coşkun

Motie 6. Stop & shop in winkelstraten

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van het kader invoering betaald parkeren en verlenging venstertijden;

constaterende dat:

- overall binnen de ring betaald parkeren ingevoerd gaat worden van maandag tot en met zondag tot 23.00 uur;
- op dit moment voor een aantal winkelstraten in Rotterdam al een stop & shop regeling geldt, waarbij bezoekers voor € 0,10 een halfuur kunnen parkeren;

overwegende dat:

- ondernemers in winkelstraten profiteren van betaalbare parkeergelegenheden;
- de retail in Rotterdam onder druk staat;
- het college wil investeren in aantrekkelijke winkelstraten;

verzoekt het college:

- in alle winkelstraten waar op dit moment nog gratis geparkeerd kan worden en later permanent betaald parkeren wordt ingevoerd een stop & shop regeling in te voeren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R. Moti, B. van Drunen, T. Kuzu en S.J.C. Becker

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja dank u voorzitter. Als laatste reactie op de woorden van de heer Moti om ook eventuele kijkers van deze raadsvergadering uit hun PvdA-droom te helpen. Het is juist een college met de PvdA dat ervoor heeft gezorgd dat de kosten van parkeervergunningen drastisch werden verhoogd. Dus het verhaal dat de PvdA zich altijd inzet voor betaald parkeren of hoe de heer Moti het ook verwoordde, is gewoon pertinent onwaar.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, ik heb eigenlijk een vraag over de motie 'Stop en shop in winkelstraten'. Waarom kiest de PvdA ervoor om toch nog steeds auto's naar de winkelstraten te krijgen? Uit diverse onderzoeken blijkt dat het meer omzet oplevert als de winkelstraten autovrij zijn.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Dat geldt zeker voor sommige winkelstraten, maar juist in de winkelstraten in de buitenwijken waar mensen na hun werk met de auto terugkeren, is het heel handig dat zij even kunnen stoppen om even een brood of wat groente te kopen voordat ze naar huis gaan en dan helpt stop en shop heel erg. Dan de vraag van de heer Van Drunen. Wat de heer Van Drunen zegt is gewoon niet waar, het vorige college heeft de parkeervergunning helemaal niet met meer dan de inflatie verhoogd, dat klopt gewoon niet. Nee dat klopt gewoon niet, die is met de inflatie verhoogd en niet meer dan dat. Ik raad u aan om dat na te kijken.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, dan even terugkomend op het antwoord van de heer Moti. Zou het dan niet beter zijn om meer parkeervoorzieningen buiten het winkelgebied te creëren zodat bewoners en ondernemers gewoon een autovrije winkelstraat kunnen hebben?

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, de PvdA is voorstander van meer ruimte voor fietsers en voetgangers, we zijn er voorstander van om onze wijken te vergroenen, maar dat doe je niet door middel van betaald parkeren, dat doe je gewoon door wijken anders in te richten. Daar waar je parkeerplekken hebt, moet je zorgen dat die in ieder geval betaalbaar blijven voor de bewoners.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Dan tenslotte voorzitter. Bijvoorbeeld op de Zwart Janstraat is eenrichtingsverkeer ingesteld, maar desondanks blijven er heel veel problemen met auto's voor de ondernemers. Zou het niet beter zijn om de Zwart Janstraat autovrij te maken en wat meer faciliteit voor auto's aan de buitenzijde te creëren?

De **VOORZITTER**. Ik constateer dat dit debat erg uitdijt. Het is wel bedoeld als een tweeminutendebat waarde collega's en anders hebt u hier een verkeerd instrument gekozen. Ik heb al vaker gewaarschuwd, als u denkt dat het een groot debat wordt kies dan een ander instrument en niet voor een tweeminutendebat. Ik verzoek u zo snel mogelijk af te ronden en houdt de interventies kort en de antwoorden ook. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter ik ga mezelf herhalen. Om een winkelstraat autoluw te maken moet je iets doen aan de herinrichting en niet het instrument betaald parkeren inzetten. Het instrument betaald parkeren zet je in om parkeeroverlast te voorkomen en nergens anders voor en zeker niet om de gemeentekas te spekken.

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Juist om het debat kort te houden, wil ik niet verzanden in een welles-nietesdiscussie met de heer Moti en daarom wil ik mijn vraag aan de wethouder richten, of hij opheldering kan geven over hoe het zit met de verhoging van de parkeerkosten door het vorige college.

De **VOORZITTER**. De heer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Ik kan die vraag ook wel beantwoorden. In 2018 is zowel de eerste als de tweede parkeervergunning in Rotterdam verdubbeld en ook het bezoekersparkeren is door het toenmalige college duurder gemaakt, toen zijn de kosten voor alle Rotterdammers hoger geworden. Het verhaal van de heer Moti is duidelijk, maar in de vorige periode is dat wel daadwerkelijk aanzienlijk duurder geworden en meer dan de inflatie. Misschien kunt u daarop reageren.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, als het gaat om de gewone parkeertarieven heeft de heer Becker gelijk, er is een tweede tarief ingevoerd, een extra tussentarief dat er daarvoor niet was. De heer Becker heeft ook gelijk als het gaat om de tweede vergunning, die is inderdaad duurder gemaakt, maar dat was niet de vraag die zojuist werd gesteld, die ging over de eerste vergunning en die is niet anders dan met de inflatie verhoogd.

De **VOORZITTER**. Ik merk aan de mimiek dat een en ander wel of niet helemaal raakt. Ik heb hier een aantal moties van de PvdA. De motie 'Meten is weten', als technet leerde ik dat overigens dat meten benaderen betekent, met een hele waslijst van mensen die kennelijk een petitie hebben ondertekend, die gaat mee als bewijsmateriaal. Dan de motie 'Vrienden en familie over de vloer, ook met een klein inkomen' en de motie 'Stop en shop in winkelstraten'. De heer Coşkun.

De heer **COSKUN** (sp). Ik zal niet meedoen aan dat jibakken over het vorige college. Als ervaringsdeskundige, voorheen in de Teilingerstraat en later in de Agniesestraat, weet ik wat het waterbedeffect is, wij hebben zelfs moeten smeken om uitbreiding naar 23.00 uur omdat je anders je auto echt niet kwijt kan en je tien keer moet rondrijden om iets te vinden. De SP is altijd voor betaald parkeren binnen de ring geweest. Helaas is dat mondjesmaat toegepast, maar nu gelukkig wel en het beste is tot 23.00 uur. Tegelijkertijd steunen wij de motie van de PvdA om het aantal eenheden van het bezoekersparkeren te verhogen van 3000 naar 6000 van harte en ook de motie van de ChristenUnie om ook de andere vormen van vrijwilligerswerk mogelijk te blijven maken. Betaald parkeren is om de parkeerdruk te verminderen, maar niet om het sociale verkeer te verhinderen, dus wij bevelen die twee moties van harte aan en we zijn zeer benieuwd of de wethouder die moties wil omarmen.

De **VOORZITTER**. Dank u. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter dank u wel. We hebben dit onderwerp natuurlijk uitvoerig in de commissie besproken en GroenLinks kan het raadsvoorstel wel volledig volgen. We hadden het liefst gezien dat betaald parkeren in heel Rotterdam wordt ingevoerd en daarover gaan wij nog in gesprek ten tijde van de eerste herziening en ik hoop dat de wethouder van Financiën dan kan meekijken met een eventueel amendement, wat dat betekent voor de nieuwe inkomsten die dan gaan komen als we betaald parkeren over de hele stad invoeren. Wat GroenLinks betreft moet voor iedere ruimte die we inzetten voor de auto die daar 23 uur per dag stilstaat worden betaald, net als D66 ook aangaf.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers bij dit agendapunt? De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. Het is al eerder besproken, waarom in de ene wijk wel betaald parkeren en in de andere wijk niet. We hebben daarvoor ook in vorige periodes al aandacht gevraagd, mijnheer Biljoen zei het ook al, maar wij gaan er niet op wachten. Vandaar dat wij nu al met een amendement komen om betaald parkeren, dat is gewoon het meest democratisch, in de tekst onder het kopje 'Kader' te wijzigen in 'verder wordt in alle wijken van Rotterdam waar nog helemaal geen betaald parkeren is

betaald parkeren ingevoerd van maandag tot en met zondag tot 23.00 uur'. Wij willen onder het kopje 'Invoering betaald parkeren binnen de ring' wijzigen in 'Invoering betaald parkeren binnen en buiten de ring'. Dus ons amendement.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement A. Overal betaald parkeren

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van het 'Kader invoering betaald parkeren en verlenging venstertijden';

besluit:

het kader invoering betaald parkeren en verlenging venstertijden als volgt te wijzigen:

I

de tekst onder het kopje 'Kader':

"Verder wordt binnen de ring waar nog helemaal geen betaald parkeren is betaald parkeren ingevoerd van maandag tot en met zondag tot 23.00 uur."

te wijzigen in:

"Verder wordt in alle wijken van Rotterdam waar nog helemaal geen betaald parkeren is, betaald parkeren ingevoerd van maandag tot en met zondag tot 23. 00 uur.";

II

het kopje:

"Invoering betaald parkeren binnen de ring":

te wijzigen in:

"Invoering betaald parkeren binnen en buiten de ring";

III

de tekst onder het kopje 'Invoering betaald parkeren binnen de ring':

"Daarom is er in het coalitieakkoord voor gekozen om in alle wijken binnen de ring betaald parkeren in te voeren. Dat betekent dat het draagvlakonderzoek, zoals hiervoor altijd werd gedaan, komt te vervallen"

te wijzigen in:

"Daarom is er in het coalitieakkoord voor gekozen om in alle wijken binnen de ring betaald parkeren in te voeren. Aanvullend hierop heeft het college besloten dat ook in alle wijken buiten de ring betaald parkeren wordt ingevoerd. Dat betekent dat het draagvlakonderzoek, zoals hiervoor altijd werd gedaan, komt te vervallen";

IV

de volgende passage te schrappen:

"Verder wordt waar binnen de ring betaald parkeren wordt ingevoerd dan wel de venstertijden worden verlengd bekeken of in de aangrenzende parkeersectoren op zondag betaald parkeren geldt. Zo niet, worden om het waterbedeffect in te dammen de één of meerdere aangrenzende sectoren automatisch meegenomen en wordt hier gelijktijdig betaald parkeren ingevoerd op zondag van 12.00 tot 23. 00 uur.

Daarnaast wordt ook in gebieden buiten de ring die vragen om een parkeeroplossing gekeken of betaald parkeren wenselijk is. Hiernavolgend wordt het kader hiervoor beschreven.

Invoeren betaald parkeren buiten de ring

- uitvoeren parkeertellingen (direct op wijkniveau) wanneer daar vraag naar is vanuit een ontwikkeling, een ongevraagd advies van de betreffende wijkraad of naar aanleiding van meldingen van bewoners en/of ondernemers over een hoge ervaren parkeerdruk;
- indien de parkeerdruk 80% of hoger is wordt het proces voortgezet beginnend met een draagvlakonderzoek onder de betreffende bewoners en ondernemers. Hieraan voorafgaand wordt de wijkraad hierover geïnformeerd;
- adviesvraag aan de hulpdiensten omdat betaald parkeren een bijdrage kan leveren aan de veiligheid en de bereikbaarheid van het betreffende gebied;
- informeren van de wijkraad over de uitkomst van het draagvlakonderzoek en de vervolgstappen. Dit biedt de wijkraad de mogelijkheid tot het indienen van een ongevraagd advies (bijvoorbeeld over het negatief adviseren op de invoering van betaald parkeren, het opnemen van een stop & shop-regeling, de hoogte van het vergunningenplafond, treffen van verkeersmaatregelen, investeringen in de buitenruimte of het meenemen van andere aandachtspunten);
- besluitvorming door het college over het al dan niet invoeren van betaald parkeren. Hierbij worden de uitkomst van de parkeertellingen, de uitslag van het draagvlakonderzoek, het advies van de hulpdiensten en het eventuele ongevraagd advies van de wijkraad afgewogen;
- informeren van de wijkraad en de bewoners en ondernemers over het collegebesluit. Als is besloten tot de invoering van betaald parkeren beslaat dit het volgende:
 - kort na besluitvorming en ongeveer twee maanden voordat betaald parkeren van kracht is worden de wijkraad en de bewoners en ondernemers over de invoering geïnformeerd. Informeren over verschillende typen vergunningen (bewoners, bedrijven, bezoekers, volgorde tussen eerste en tweede vergunning), alternatieven (P+R, deelmobiliteit) en handhaving (scanauto) zijn hierin belangrijk. Daarmee hebben bewoners en ondernemers de juiste informatie om een keuze te maken die past bij hun eigen situatie;
 - aangezien het vooral gaat om het informeren is het gesprek beperkt. Wel is het belangrijk om vragen te beantwoorden die spelen bij inwoners en ondernemers. Bijvoorbeeld over het hoe (op papier) moeten aanvragen van een parkeervergunning. Dat kan tijdens een inloopbijeenkomst. Het moment van informeren volgt hierbij de volgende stappen:
 - na besluitvorming en ongeveer twee maanden voor invoering: brief met aankondiging van invoering en uitnodiging voor inloopbijeenkomst. Op dit moment ook aandacht besteden in wijkkrant, website wijkraad en via geomarketing via sociale media;
 - ongeveer drie weken voor invoering: inloopbijeenkomst;
 - circa drie maanden na invoering houden van een parkeerdrukmeting. Dit geeft een beeld van het verschil van de parkeerdruk voor en na de invoering en hiermee de effectiviteit van deze maatregel."

w.g. R.T.J. van der Velden

Toelichting:

Wij willen dat overal in Rotterdam betaald parkeren wordt ingevoerd.

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Helder. Mijnheer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Nog heel kort voorzitter. We hebben het nu heel erg over de kosten van betaald parkeren, maar uiteindelijk zorgt betaald parkeren ervoor dat bewoners kunnen

parkeren en dat is enorm van belang want als je na een lange dag werken thuiskomt en je nog eindeloos rondjes moet rijden om een parkeerplaats te vinden, dat is echt iets waar je als bewoner van Rotterdam niet op zit te wachten. Laten we ook in ogenschouw nemen dat dit enorm van belang is en dat we met het in één keer invoeren van betaald parkeren in meerdere wijken het waterbedeffect voorkomen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank. Andere sprekers? Wethouder Mobiliteit.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ja dank u wel voorzitter. Je zit of heel principieel of heel pragmatisch in deze discussie en iedereen heeft zo zijn eigen insteek, ik zit er in ieder geval heel pragmatisch in, ik voer namelijk gewoon een coalitieakkoord uit. We hebben het in de commissie al uitgebreid over heel veel aspecten van het betaald parkeren gehad en om dat pragmatische maar eens te onderstrepen, ik ga niet de hele commissie van mijn zijde hier overdoen en ik beperk me tot het beantwoorden van de vragen en het behandelen van de moties. Allereerst de vraag van de heer Kuzu die er al reikhalzend naar uitkijkt dat Hillegersberg op een dag ooit binnen de ring zal vallen. Dan gaan we dat met z'n allen zeker vieren, dat staat nu voorzien voor 2025, maar je weet het met infrastructurele projecten, die kunnen zomaar wat uitlopen en dan kan het zomaar eens naar 2026 gaan. Dan ben ik geen wethouder Mobiliteit, dat valt net buiten deze collegeperiode en ik kan natuurlijk onmogelijk over mijn eigen graf heen regeren. Dus die vraag wil ik dan op die manier beantwoorden. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat het betaald parkeren in Hillegersberg niet wordt ingevoerd want we hebben ook afgesproken dat we daar inderdaad ook betaald parkeren invoeren als de wijkraden dat willen, de parkeerdruk hoog is en dat waterbedeffect inderdaad overwaait van binnen de ring naar buiten de ring.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). Voorzitter, mag ik de wethouder vragen of hij niet net als de Partij voor de Dieren met een amendement net duidelijk maakte, gelijke monniken gelijke kappen doet? Waarom niet, durf eens, heb het lef, zeg het eens tegen uw achterban: we gaan het doen.

De **VOORZITTER**. Wethouder Karremans.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Dat heeft niet zo veel met lef te maken voorzitter, ik durf echt wel dingen tegen mijn achterban te zeggen, maakt u zich daar zeker geen zorgen over. Het punt is hier dat we in de coalitie de afspraak hebben gemaakt dat we binnen de ring betaald parkeren maken en ik voer als wethouder dat coalitieakkoord uit en daar zit geen principiële gedachte achter, maar we doen dat om dat waterbedeffect voor te zijn, we willen niet iedere keer wachten tot je in de volgende wijk een parkeerprobleem creëert door in de aanliggende wijk wel betaald parkeren in te voeren. Op zich zit daar natuurlijk een logische gedachte achter want die ring is ergens ook een buffer voor dat waterbedeffect. Mocht dat waterbedeffect alsnog van Pendrecht naar Heijplaat overslaan, zeg ik via de voorzitter tegen mevrouw Verkoelen, dan is de optie betaald parkeren er zeker nog steeds.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, dat staat ook in het raadsvoorstel maar ik hoor het de wethouder hier zeggen en ik wil er toch nog even naar vragen. U geeft aan dat u ernaar kunt kijken als wijkraden, ook buiten de ring, aangeven dat ze betaald parkeren willen. Bent u

bereid om een adviesaanvraag naar de wijkraden te doen want ik weet niet of ze van dit middel op de hoogte zijn.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Daar zijn ze zeker van op de hoogte en ik ga niet nog een briefje aan de wijkraden sturen. Dit is ook gewoon de staande praktijk, dat deed het vorige college ook en dat weten ze ook, dat weten de wijkmanagers ook en er lopen bijvoorbeeld al aanvragen. Dat is gewoon de staande praktijk.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Het vorige college gaf aan dat eerst een parkeerdrukmeting moet worden gedaan en dit college kijkt daar nu binnen de ring van af. Hoe zit het dan buiten de ring?

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ik denk dat de heer Biljoen mijn brief aan de raad over het kader Betaald parkeren niet goed heeft gelezen. Daarin staat het allemaal netjes omschreven, we doen ook gewoon een parkeerdrukmeting en er wordt advies aan de wijkraden uitgebracht. Ik zou zeggen, lees die brief nog eens goed door, daar staat het helemaal in. Voorzitter, dan de vraag van de heer Moti. Nee, de vraag over de parkeervergunningen van het vorige college was niet van de heer Moti, maar de heer Van Drunen vroeg: wat is er nou in 2018, toen het toenmalige nieuwe college aantrad, gebeurd met die bewonersvergunning? Daar hebben we het over, niet over het straattarief. Welnu voorzitter, dat is toen verhoogd van € 5,60 naar € 9,60 en inderdaad niet met inflatie, maar dat is praktisch verdubbeld. De tweede parkeerplaats is van € 11,20 uur naar € 2,70 gegaan en nu wordt de eerste parkeervergunning met 20% verlaagd, zo is het gegaan. Dat als antwoord op de vraag van de heer Van Drunen, om dat even te verduidelijken. Dan de moties voorzitter. Allereerst de motie van de heer Vonk van de ChristenUnie die vraagt om een maatschappelijke parkeervergunning voor vrijwilligers. Ik heb in de commissie ook al gezegd dat ik wel terughoudend ben met het instellen van een specifieke vergunning voor vrijwilligers omdat ik vermoed dat heel veel mensen dan ineens vrijwilliger zijn en je weer heel veel vergunningen hebt, dat moet ook gecontroleerd worden en dat brengt ook veel uitvoeringskosten met zich mee. Het geeft natuurlijk ook meer parkeerdruk, maar ik ben het wel met de heer Vonk eens over de analyse van dit probleem want het kan voor sportclubs, bijvoorbeeld de korfbalvereniging waar de heer Moti het over had, wel bepaalde problemen creëren die we ook op een andere manier kunnen tackelen. Ik moet deze motie ontraden als die zo is geformuleerd, maar ik wil wel toezeggen dat ik met het probleem aan de slag ga om te kijken of we voor sportclubs toch een regime kunnen maken dat vriendelijker is voor vrijwilligers en mensen van de vereniging om zo goed mogelijk tegemoet te komen aan het probleem dat de heer Vonk schetst. Dat wil ik daarop zeggen.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Het gaat ons om het doel en niet per se om het middel van een motie. Dan trek ik de motie in want de toezegging is wat mij betreft voldoende.

De **VOORZITTER**. Wordt op dit punt ingetrokken. Wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ja dank u wel voorzitter. Dan de motie van de heer Kuzu over de waardering voor de parkerende mantelzorger, om die uren generiek te verhogen naar 750 uur per jaar. Dat lijkt ons een goed idee. Mantelzorgers in Rotterdam doen ontzettend veel goed werk en die verdienen ook de waardering. Omdat je te maken krijgt met een groter gebied dat betaald parkeren zal zijn, is het een logische gedachte om dit

uit te breiden en die ga ik omarmen. De andere motie van DENK over uitbreiding van de bezoekersparkeervergunning, om te monitoren of die 500 uur wel voldoende is. Die ga ik ook omarmen, ik denk dat het goed is om dat te doen. Daarbij zeg ik ook dat 6% van de mensen die de bezoekersregeling gebruiken op dit moment de volledige 500 uur gebruikt, maar ik ben het wel met de heer Kuzu eens dat we de vinger aan de pols moeten houden. Er gaat nu in heel veel wijken een ander regime met uitgebreide venstertijden gelden en het is belangrijk om te bekijken of dit wel voldoende is en of er aanleiding is om dat uit te breiden. Dat onderzoek willen we doen en daarbij houden we de vinger aan de pols. Dan kom ik bij de motie van de PvdA, beginnend bij de motie over de bezoekersvergunning, maar dat is dan de versie van de heer Moti. Die ga ik ontraden want die zegt eigenlijk 'nu direct generiek zoveel uren erbij' en in antwoord op de motie van de heer Kuzu zeg ik 'ik wil het eerst goed onderzoeken en monitoren 'dat je met die 6% niet tegen het plafond aanloopt'. We staan ervoor open om te kijken wat we in het vervolg kunnen doen, die deur is echt niet dicht, maar ik wil eerst goed het effect in de gaten houden en dan kunnen we kijken wat we moeten doen en dat is misschien wel meer dan dit. Ik wil daarmee geen verwachtingen scheppen, maar wel eerlijk zijn over wat we willen gaan doen. Dan 'Meten is weten', een motie van de PvdA. Die zegt eigenlijk: doe eerst een parkeerdrukmeting en voer niet overal betaald parkeren in, maar doe dat op de oude manier. Dat is juist wat we op een andere manier hebben afgesproken. We hebben het daar in de commissie ook vaak over gehad, betaald parkeren is niet alleen om het parkeerproblemen op te lossen, maar het is ook een manier om meer ruimte te creëren. De heer Moti weet dat ook, heel veel raadsleden hebben het er ook in de commissie over gehad, we willen in de stad ontzettend veel en we hebben maar een beperkt aantal vierkante meters, we willen in verband met de veranderende klimaatomstandigheden vergroenen, we willen bijvoorbeeld meer speelfaciliteiten voor kinderen, dat hoorde ik de sprekers ook zeggen. Je hebt ook vierkante meters nodig om dat te doen en als je een speeltuintje wilt aanleggen, kun je op diezelfde vierkante meters niet ook auto's parkeren. Dus dat is een argument om die motie te ontraden.

De **VOORZITTER**. Helder, de heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, de wethouder omarmt de motie van DENK om dat bezoekersparkeren te onderzoeken en ontraadt de motie van de heer Moti en mij over het wel uitbreiden van het bezoekersparkeren. U zegt 6%, maar 6% gaat al snel over duizenden Rotterdammers die boven dat plafond zitten, waarvan honderden... We horen toch regelmatig van mensen dat ze niet meer op bezoek gaan en dat kinderen hun ouders niet meer bezoeken, allerlei sociaal verkeer wordt belemmerd, zeker als het zich uitbreidt tot 23.00 uur. Er wordt in nogal wat wijken een financiële drempel opgelegd door die drempel van het bezoekersparkeren. We kunnen wel gaan onderzoeken tot iedereen hier moord en brand komt schreeuwen, maar regeren is ook vooruitzien, dus geef dat nou gewoon toe, het kost niet veel geld en voor die mensen is het echt een hele slok op een borrel om wel aan het sociale verkeer te kunnen deelnemen.

De **VOORZITTER**. Wethouder Karremans.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Die bezoekersregeling heeft niet als doel op zich om parkeren voor iedereen heel veel goedkoper te maken. Zo legt de heer Coşkun het nu uit; het doel moet zijn om het voor iedereen goedkoper te maken, er moet niemand tegen het plafond aan lopen. Al doen we 1000 uur, er zullen altijd mensen tegen het plafond aan lopen en dat is geen reden om het vervolgens de verhogen. Wat ik in antwoord op de motie van de heer Kuzu heb gezegd is dat we het goed willen onderzoeken en dat heeft ook te maken met hoeveel parkeerdruk je daarmee creëert, dat is namelijk precies het middel dat we willen gebruiken om die parkeerdruk te verminderen. Die bezoekersregeling is enkel een

tegemoetkoming voor mensen die bezoek krijgen en die op die manier het bezoek goedkoper kunnen laten parkeren, maar dat zorgt mogelijk ook voor meer parkeerdruk. We willen dat goed onderzoeken en weloverwogen doen en niet even met een pennenstreek een generieke wijziging doorvoeren. Dat was mijn reactie op de motie van de heer Moti.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Dan wil ik heel graag van de wethouder weten hoe hij de motie leest want DENK vraagt: als er voor het einde van een volledig jaar tenminste 35%... Over vier weken is een einde van een volledig jaar en we weten nu al of de 35% wel of niet wordt gehaald. Wanneer wilt u gaan onderzoeken?

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). In de motie staat niet met hoeveel dat het geval moet zijn, we willen dat bekijken. De eerste vraag is: tot hoever kom je in die metingen, wil je dat doen in elke wijk, wil je dat doen voor elke doelgroep en met hoeveel wil je het vervolgens verhogen? Dat zijn heel veel variabelen die mogelijk zijn in de besluitvorming die je daarop neemt. Dus voorzitter ik wil dat op een goede manier doen. Ik snap de gedachte van de motie en ik ben het er ook mee eens, ik vind het een heel reëel verhaal, maar ik wil het wel op een zorgvuldige manier doen. Dus om eerst de parkeerdruk te meten dat gaat tegen het coalitieakkoord in en we doen het niet alleen voor de parkeerdruk. Dat was overigens ook een vraag van heel veel sprekers, die zeiden 'we willen meer voorzieningen in de wijk' en die ruimte creëer je ook met dit middel, dat is een effect daarvan. Daarnaast heeft die motie geen dekking want die baten van betaald parkeren zijn al ingeboekt. Dan de laatste motie, 'Stop en shop in winkelstraten'. Die ga ik omarmen, dat vind ik een goede motie. Daarbij wel de opmerking dat te doen waar mogelijk, want niet iedere winkelstraat zal zich daarvoor lenen. Als de heer Biljoen zijn zin krijgt en de Zwart Janstraat autovrij wordt dan kan ik er onmogelijk een stop en shop in maken en er wegen ook verkeersveiligheidsaspecten mee, bijvoorbeeld hoe groot de winkelstraat is en wat de verkeersinrichting is, maar ik omarm het principe en daar wil ik ook mee aan de slag. Dus die motie ga ik omarmen voorzitter. Dan nog het amendement van de Partij voor de Dieren, ik denk dat u tussen de regels door kon lezen dat ik die ga ontraden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dan sluit ik het debat op dit punt af met de toezegging van de wethouder in de richting van de heer Vonk dat de wethouder gaat kijken naar het parkeren voor organisaties die gebruikmaken van vrijwilligers. De motie die daarover ging is derhalve ook ingetrokken. Dank.

7.4 Een nieuw adviesmodel voor de cultuursector in Rotterdam

De **VOORZITTER**. Wethouder Kasmi is inmiddels gearriveerd want we gaan het hebben over een nieuw adviesmodel voor de cultuursector in Rotterdam met de heer De Waard als eerste spreker.

De heer **DE WAARD** (lr). Dank u wel voorzitter. We hebben hier in de commissie al enorm veel over gesproken en ik heb eigenlijk ook niet per definitie vragen aan de wethouder, maar ik heb wel enkele aandachtspunten voor de wethouder die hij wellicht kan meenemen, en ik heb er alle vertrouwen in dat de wethouder dat gaat doen want ik heb heel veel vertrouwen in deze wethouder, en dat is het borgen dat het cultureel ecosysteem niet zal resulteren in een kliekvorming tussen de bestaande culturele instellingen, de borging dat de gemeente het culturele ecosysteem ook niet zal laten resulteren in het uiteenvallen van het ecosysteem bij een eventuele volgende subsidieronde en natuurlijk ook het panel waarvan de wethouder de onafhankelijkheid ook gaat borgen. Dat verwacht ik van de wethouder en daar heb ik

vertrouwen in. Verder kijk ik uit naar de briefing in januari 2023 en naar de herontwikkeling van het systeem. We houden natuurlijk de vinger aan de pols. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja voorzitter, voor de PvdA is de inrichting van een nieuw adviesmodel voor de cultuursector ongelofelijk belangrijk en daarin zijn drie elementen van belang: de advisering moet onafhankelijk en deskundig zijn en er moet ruimte voor ongevraagd advies zijn. Voor de langere termijn zullen we daar de komende tijd nog wel verder over praten met de wethouder, er komt een werkgroep waar de gemeente en de cultuursector in zitten en een kwartiermaker om de transitie met de sector door te maken. We vinden het erg belangrijk dat die rollen heel duidelijk verschillend worden gedefinieerd, zodat duidelijk is wat de verschillende taken en verantwoordelijkheden zijn want als we dat niet duidelijk maken, wordt het een ontransparante op elkaar gebalde groep en wij denken dat de onafhankelijkheid van de kwartiermaker daar niet bij gebaat is, maar daar komen we de komende tijd nog verder over te spreken. We gaan de komende twee jaar werken aan een nieuwe cultuurnota en de verdeling van de subsidies daarbij. Er komt begin 2023 een uitgangspuntennota in de raad, maar we vinden het belangrijk om de wethouder nu al twee dingen mee te geven omdat het belangrijk is dat we daar nu al aan gaan werken. We willen de hoofdlijnen van de uitgangspuntennota natuurlijk overeind houden en allereerst is het bij een gelijkblijvend budget natuurlijk wel van belang dat er ruimte blijft voor vernieuwing. We denken dat we nu al aan de wethouder moeten meegeven voor te bereiden hoe je dat precies in een uitgangspuntennota laat landen en daar hebben we samen met 50PLUS en BIJ1 een motie voor gemaakt. Ik heb nog een tweede motie die gaat over de verbreding van het cultuurbeleid naar andere beleidsterreinen. De 'IABx on culture', het advies dat in 2017 is uitgebracht, dat is vijf jaar oud, geeft ook de opdracht aan de gemeente, althans in de aanbeveling van dit rapport, om het cultuurbeleid op een meer integrale manier te benaderen als aspect bij alle beleidsterreinen en het vergt natuurlijk wel een flinke voorbereiding om dat goed te laten landen, ook nu al in de volgende cultuurnotaperiode en in de uitgangspuntennota. Daarom willen we ook dat graag meegeven aan de wethouder en het college.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Cultuur raakt mensen, maar ook beleidsterreinen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van 'Een nieuw adviesmodel voor de cultuursector in Rotterdam';

constaterende dat:

- in de brief van de wethouder over een nieuw adviesmodel voor cultuur (22bb007139) het voornemen blijkt om de adviezen uit het rapport van de internationale commissie 'IABx on culture' over te nemen en uit te voeren;
- dat in dit advies is opgenomen de aanbeveling om cultuurbeleid op een meer integrale manier te benaderen, als aspect bij elk beleidsterrein;

overwegende dat:

- dit een taak is die door de gemeente zelf moet worden opgepakt;

verzoekt college:

- in de uitgangspuntennota, voor de daarvoor essentiële beleidsterreinen, aan te geven hoe het college voornemens is om dit in te vullen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts, J. Bokhove en J.M. Nunnely

Motie 2. Ambitie voor vernieuwing

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van 'Nieuw adviesmodel voor de cultuursector in Rotterdam';

constaterende dat:

- de uitgangspunten voor het cultuurbeleid zoals vier jaar geleden geformuleerd ook voor de komende cultuurnota periode de basis is;

overwegende dat:

- continuering van inhoudelijk beleid niet mag betekenen dat nieuwkomers geen kans maken op (structurele) subsidie;

verzoekt college om:

- in de uitgangspuntennota een voorstel te doen hoe vernieuwing vorm kan krijgen en geborgd wordt;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts, P.J.H.D. Verkoelen, M.M. Vlasblom, J. Bokhove en J.M. Nunnely

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Dank u wel voorzitter. Het adviesmodel Cultuur, we hebben er vorige week flink over gesproken want bij een nieuwe koers hoor je wensen en bedenkingen uit te spreken, maar daar kwam ook een aantal zorgpunten op tafel. Dat vond de wethouder maar lastig want hij was immers positief gestemd over de toekomst die hij voor de culturele sector voor ogen heeft. Die positieve geluiden horen wij ook wel uit een deel van de sector, maar dat komt ook omdat het rapport wel multi-interpretabel is, je kunt die tekst naar eigen smaak en voorkeur inkleuren, hij is niet super eenduidig. Vragen om oplossingsrichtingen uit het rapport scherper te krijgen, vragen over de duiding van de wethouder over het rapport en zijn brief, zeker als daar verschillen tussen zitten, zijn heel terecht. GroenLinks wil niet naïef zijn want wat ons betreft heeft de wethouder nog geen reden om al achterover te leunen en daar tevreden over te zijn. De tijd is krap, er is nog geen tijdplan, er moeten nog kernteamleden worden gevonden, de cultuurloods moet nog worden aangesteld, er moet nog een geslaagde aanbesteding plaatsvinden en er moet voldoende deskundigheid worden aangetrokken terwijl dat cultuurproces bij andere steden al gestart is. Er zijn nog veel losse eindjes en de financiële kaders zijn er nog niet. Wij kijken dan ook uit naar de toegezegde update die de voortgang van de wethouder moet benadrukken en helderheid moet geven over de afspraken en de uitwerking van de zaken die in de commissie aan de orde zijn geweest. Daarbij is er nog een punt dat ik de wethouder graag wil meegeven. Vorige week in de commissie corrigeerde de wethouder mij bij mijn vraag over de financiën van de cultuurloods, hij beweerde dat de cultuurloods wordt betaald door de gemeente. Dat staat niet in zijn brief en ook niet in het adviesrapport want de cultuurloods is een functionaris die wordt gefinancierd door zowel de gemeente als de culturele sector. Adviezen die niet worden

overgenomen moeten ook nadrukkelijk in brieven van de wethouder worden overgenomen, anders voeren we eigenlijk discussies gebaseerd op los zand en weten we niet wat eenduidig is. Van GroenLinks in die zin geen moties. We willen graag een wethouder die de regie pakt en die snel met een voortgangsrapportage komt, zodat we wel verder over de inhoud kunnen spreken.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Rehim Zadeh.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Dank u wel voorzitter. Er is in de commissie al veel besproken en ik merk dat er hier en daar nog wat onduidelijkheid bij mij en mijn collega's is. Tegelijkertijd wil ik niet op zaken vooruitlopen en ik vertrouw erop dat de brief die eraan komt ons meer informatie geeft en duidelijkheid zal scheppen. Ik wil de wethouder vandaag nog wel enkele punten meegeven. Mijn fractie maakt zich namelijk zorgen om twee elementen binnen het adviesmodel, namelijk diversiteit en representatie. Dat is erg belangrijk voor ons. De transitie naar een florerend ecosysteem kent vele spelers en de spelers maken nu eenmaal het spel. We moeten er dan ook voor zorgen dat dit systeem een afspiegeling van onze multiculturele stad is. Daarnaast zien wij de rol van de kleine maker als essentieel in dit proces, een plek aan tafel met de grote jongens is namelijk niet vanzelfsprekend. De wethouder heeft toegezegd dat hij hierop zal toezien en ik heb in zijn plannen gelezen dat inclusie een belangrijk terugkerend thema is, maar toch vraag ik de wethouder naar een expliciete waarborg dat in dit adviesmodel en in de systematiek daarvan met inachtneming van de eisen diversiteit blijft plaatsvinden. Daarnaast vraag ik de wethouder naar de mogelijkheden om laagdrempelig financiële ondersteuning en begeleiding te bieden voor de kleine maker die net aanschuift om te borgen dat ze dan echt kunnen meedoen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voorzitter, eenzijdig is de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur het afgelopen jaar door de wethouder ontmanteld, zonder pardon, en erger nog zonder visie. De wethouder heeft vervolgens maanden zitten puzzelen op wat er voor het weggooien van die oude schoenen in de plaats moest komen en wat dat moet zijn ligt vandaag dan voor. Niemand weet waar we heen gaan, niemand weet wat we mogen verwachten want het resultaat van al die afgelopen maanden visie ontwikkelen is slechts een plan, is slechts een idee, is slechts een richting, niets concreets en niets direct uitvoerbaar. Nee voorzitter, we gaan vanaf januari 2023 vier jaar lang experimenteren om toe te werken naar een nieuwe vorm waarin de culturele sector en nieuwe makers in het bijzonder recht wordt gedaan in hun bestaan en dat geeft nogal aan uitdaging. Hoe regelen we dat de cultuursector niet wordt afgerekend op bezoekersaantallen en geleverde producties, maar op maatschappelijke impact en doelen? Hoe voorkomen we dat het aantal personen dat geschikt is om zitting te nemen in het kernteam beperkt blijft en binnen afzienbare tijd toch blijkt dat we oude wijn in nieuwe zakken hebben gedaan? Een Rotterdamse Raad van Kunst en Cultuur 2.0, wat een kater zal dat geven. Ondanks dat de cultuursector positief is over wat er voorligt, vreest 50PLUS Rotterdam dat dit een pyrrusoverwinning zal blijken te zijn want de beoogde samenwerking die wethouder in zijn culturele ecosysteem beoogt, staat recht tegenover de concurrentie die zich openbaart in de strijd om toekenning van subsidies aan de verschillende makers in de sector. Dat had niet hoeven als de wethouder de twee processen naast elkaar had laten lopen, de huidige RRKC zorgt voor een nieuw cultuurplan 2025-2029 en de komende jaren tot 2025 hadden we als gemeente kunnen inzetten op een nieuwe vorm waarin de culturele sector en nieuwe makers in het bijzonder recht was gedaan. Maar nee, deze wethouder weet het beter. Voorzitter, we zijn bij 50PLUS meer van evolutie dan van revolutie, liever voorzichtig dan radicaal, vandaar onze motie waarin we de wethouder oproepen stevig de vinger aan de pols te houden zodat de culturele sector niet

kopje onder gaat in de plannen van de wethouder. De wethouder vond dat overbodig want in december a.s. komt hij met een brief met een tijdlijn en het proces van het cultuurplan 2025-2029. Jammer dat die brief er nu niet bij zit maar wordt nagestuurd en daarom trekt 50PLUS de motie in en wacht de brief die er eigenlijk vandaag had moeten liggen af. Ten slotte nog een laatste vraag aan de wethouder. De huidige RRKC is uiteraard naar de rechter gestapt om te laten toetsen of het opheffen van de RRKC wel zomaar kan. Ik neem aan dat de wethouder dat zelf ook heel graag wil weten. Gaat de wethouder de financiering van deze toets vergoeden?

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. U was ruimschoots over uw tijd. Ik dacht 'er komt een motie aan dus ik laat u gaan', maar uiteindelijk werd het het aankondigen van het schrappen van een motie. Mijnheer heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ik dacht 'ik ben het alweer helemaal eens met mevrouw Verkoelen', tot ze tegen de revolutie ging prediken en daar kan ik natuurlijk niet in meegaan. De SP zet ook vraagtekens bij het weggooien van de oude schoenen van de RRKC zonder zicht te hebben op of we daarvoor pantoffels, strandslippers of soldatenkistjes terugkrijgen. De wethouder heeft mij wel van zijn goede bedoelingen overtuigd, maar niet of hij erin slaagt om binnen de door ons gestelde kaders te blijven, kaders omtrent onafhankelijkheid, kwaliteit en synergie met de rest van de stad. De culturele sector is van levensbelang voor een leefbaar Rotterdam zeg ik maar tegen de hard schrijvende heren aan de overkant. Het zijn de krenten in de pap, het bloed zweet en tranen van de talrijke zeer bevlogen Rotterdammers die zowel als professionals als als amateurs het culturele leven in onze stad inkleuren. Als zij er niet zouden zijn, konden we net zo goed in Nieuw-Amsterdam oftewel Veenoord in Drenthe gaan wonen. De wethouder en zijn adviseurs spreken over een ecosysteem en dat is allemaal mooi, maar de sector is een fruitschaal met druiven, appels, peren, bananen, kokosnoten en meloenen en als daar een ecosysteem overheen groeit dan krijg je eerst fruitvliegjes, vervolgens schimmel en ten slotte houd je iets over waarin geen druif, banaan of meloen meer is te herkennen zeg ik als gesjeesde biologiestudent. Kortom laten we de intrinsieke waarde van kunst- en cultuuruitingen niet tenietdoen bij onze zoektocht naar maatschappelijke of economische waarde van dat culturele ecosysteem. De culturele sector schijnt enthousiast te zijn en laten we daarom vooral snel aan de slag gaan en het gesprek met de stad aangaan over wat voor culturele sector we in Rotterdam willen hebben, willen behouden of willen ontwikkelen. Ik was laatst bij Boijmans op Zuid aan de Hillevliet. Daar groeit een kasplantje dat we moeten koesteren en zich laten ontwikkelen tot een Boijmans waarvan de zuiderlingen in 2029 gaan zeggen 'dat Boijmans is ons museum, dus dat blijft op Zuid'. Zo zijn er nog veel meer voorbeelden in de stad. Mensen maken de stad en dat geldt zeker voor de culturele sector, die verdient een kwalitatief hoogstaand adviesmodel en ik hoop dat de wethouder mij daar verder van kan overtuigen.

De **VOORZITTER**. Net op tijd mijnheer Coşkun, hartelijk dank. Andere sprekers bij dit agendapunt? De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ik heb geen behoefte om vooruit te lopen op de brief van de wethouder die we medio december 2022 krijgen, ik heb er alle vertrouwen in dat daarin tegemoet wordt gekomen aan alle vragen die wij vorige week tijdens het debat hebben gesteld. Ik heb nog wel een suggestie voor de wethouder. We hebben het de vorige keer gehad over het cultuurplan en ik heb toen aangegeven dat ik het heel stoer zou vinden en van lef getuigen als wij als eerste stad in Nederland structureel onze cultuurplanperiode kunnen verlengen naar zes of misschien wel acht jaar. U gaf daarbij aan dat u daar ook groot voorstander van bent. Tegelijkertijd realiseer ik me dat daar voor- en nadelen aan zitten en daarom wil ik u het volgende vragen. U gaat een onafhankelijk

bureau inschakelen om de leden van de commissie voor de nieuw cultuurplanperiode te werven en aan u als wethouder voor te stellen. Ik vraag u of u datzelfde onafhankelijke bureau wil vragen om een analyse te maken van de voor- en nadelen van het verlengen van de cultuurplanperioden naar zes of misschien wel acht jaar. Ik hoor graag of u daartoe bereid bent. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Kind.

De heer **KIND** (volt). Voorzitter, tijdens de commissievergadering van 23 november jl. heeft Volt haar zorgen geuit over het kunnen waarborgen van de onafhankelijkheid bij het vormen van het kernteam dat in de basis al zo verstrengd is. Wij hebben ook gevraagd om een garantie op sectorbrede representatie, inclusief de kleine makers. Daarnaast kijken wij uit naar de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de moties 'Inrichting tegenmacht culturele sector Rotterdam' en 'De nieuwe monogame driehoeksrelatie'. U krijgt ons vertrouwen om het plan verder uit te werken en de raad wordt tijdens het transitieproces graag tijdig en goed geïnformeerd. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Andere sprekers? Mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Dank u wel voorzitter. Na een periode van twee jaar is het herstellen van de cultuursector hard nodig waarbij we de cultuur ook inzetten op andere maatschappelijke domeinen waar ruimte is voor alle vormen van kunst en cultuur, een sector waar de kleine makers zichtbaar worden en profiteren van het triple down effect en de fair pay norm, dat de funky titel 'van groef naar groove' tot resultaten leidt waarbij de Rotterdamse kunst- en cultuursector groeit en nog meer gaat swingen, dat de nieuwe studenten van de Codarts/Willem de Kooning academie of het Piet Zwart instituut wonen en werken en een plek krijgen aan tafel in de cultuurloods. Voorzitter, van groef tot groove moet ruimte bieden aan alle vormen van kunst en cultuur, het ecosysteem, het samenwerken met de afdelingen Vastgoed, Onderwijs, Zorg, Klimaat, Duurzaamheid et cetera, het moet innovatie middels kunst en cultuur bewerkstelligen en erkenning geven aan de bestaande samenwerking. De basisgedachte moet zijn het integraal aanpakken van maatschappelijke vraagstukken waarbij cultuur een belangrijke factor is om van Rotterdam de culturele hoofdstad van Nederland te maken, een ecosysteem 2.0. Daarom kijk ik uit naar de brief over het nieuwe adviesmodel die de wethouder heeft toegezegd, waarin de wethouder deze toezeggingen opneemt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u. Andere sprekers? Wethouder Kasmi.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Een hele goede middag of is het alweer bijna avond. Een aantal vragen en een aantal moties, ik zal ze afgaan in de volgorde waarin ze zijn binnengekomen, beginnend bij de heer De Waard van Leefbaar Rotterdam. Allereerst dank voor het uitspreken van uw vertrouwen, dat wordt zeer gewaardeerd. U hebt inderdaad de zorg uitgesproken die u in de commissie ook al hebt uitgesproken over het klieken, u vraagt mij om daar heel goed op te passen. Dat zal ik doen, dat kan ik u beloven en ook ten aanzien van het niet uiteenvallen. Op dat punt kan ik zeggen dat ik daar aandacht voor zal hebben om dat zo veel mogelijk te voorkomen. U had ook een punt over het kernteam, u noemde het 'panel', maar volgens mij bedoelde u het kernteam, om dat goed te borgen. Ja, we zijn bezig met het traject om uiteindelijk tot een kernteam te komen en als daar volgende stappen in zijn gemaakt, wordt u tijdig geïnformeerd over wie er in dat kernteam zitten, wat de governance van dat kernteam is en hoe ze te werk zullen gaan, zodat u zelf ook de vinger aan de pols kunt houden. Dan ben ik beland bij de heer Engberts van de fractie van de PvdA. U pleit voor blijvend ruimte houden voor vernieuwing. Dat is iets

wat mij heel erg aanspreekt zoals u weet en ik zal daar straks bij de uitgangspuntennota zeker op toezien, daar zijn we allemaal bij. U hebt daar een motie over ingediend en daar kom ik zo op terug en ook op motie 2 over integraler cultuurbeleid. Dan mevrouw Bokhove van de fractie van GroenLinks. U gaf aan dat ik vooral niet achterover moeten leunen, maar moet doorpakken. Ik kan u daar echt in geruststellen, voor mij voelt het alsof ik net een eerste stap heb gemaakt in een hele lange reis die ik nog moet afleggen, hopelijk samen met u met ieder zijn eigen rol. Ik ga zeker niet achteroverleunen, ik heb veel werk te doen en dat ga ik met heel veel energie doen. U kijkt uit naar de updates. Zoals u weet, heb ik u in de commissie toegezegd dat ik in december a.s. kom met een update van de inrichting van het komende cultuurplanproces en de belangrijke punten daarbij. Dan de kwartiermaker, ook daarover hebt u tijdens de commissie terecht een vraag gesteld. Wellicht staat het niet in de stukken, ik heb dat niet helemaal scherp, maar ik kan u de toezegging doen, dat heb ik ook al in de commissie gezegd, dat het geld dat nu voor de RRKC is gereserveerd is bedoeld voor de kwartiermaker, om daarmee aan de slag te gaan. Voorzitter, ik zie een interruptie.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Dat stond niet in uw brief, maar op pagina 6 van de originele stukken stond dat het ook door de sector betaald moest worden en dat vond ik wel verwijtbaar eigenlijk want dat is informatie die of achterhaald is of onjuist is en dat is vervelend.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Als dat er zo in staat is dat zeker vervelend en daar zal ik nog naar kijken. De informatie die ik u nu geef is correct. Het budget dat we voor RRKC hebben gereserveerd is bedoeld voor de kwartiermaker om mee aan de slag te gaan. Ik zal de stukken zelf nog even nalezen om te kijken waar dit precies staat. Dank u zeer dat u dit onder mijn aandacht brengt. Dan ben ik bij de fractie van DENK, mevrouw Rehim Zadeh, ik hoop dat ik uw naam goed uitspreek. U had twee aandachtspunten, diversiteit en representatie. U vraagt mij hier blijvend oog voor te hebben. Ja, dat is echt een punt dat ik persoonlijk ook onwijs belangrijk vind en ik zal daar echt op toezien. We hadden bij de vorige uitgangspuntennota ook de I van inclusie als belangrijk punt, juist voor diversiteit en ik wil daar de komende tijd graag op doorzetten en daar oog voor hebben, ik ga ervan uit dat u mij daar ook gewoon scherp in houdt mocht dat niet het geval zijn. Het is in ieder geval mijn inzet en mijn intentie om dat goed scherp te houden. Dan uw tweede aandachtspunt ten aanzien van vacatiegeld voor de kleine makers, de zzp'ers. Daarover hebben we in de commissie van gedachten gewisseld en toen heb ik gezegd, en dat herhaal ik hier ter geruststelling van u, dat het de bedoeling is dat we die personen waarvoor het vanuit financiële overwegingen een drempel is om te participeren omdat ze anders het hoofd niet boven water kunnen houden, tegemoetkomen door middel van vacatiegeld. Dat is een goed punt en dat wordt meegenomen. Dan ben ik bij mevrouw Verkoelen van 50PLUS beland. U had een motie in voorbereiding die u terugtrekt en die gaat over het jaarlijks rapporteren. Ik kan u op uw wenken bedienen, ik wil u juist meer dan jaarlijks rapporteren. Vandaar dat ik in de wandelgangen al heb gezegd dat hij wat mij betreft overbodig is, u vraagt om een keer per jaar en ik wil u eigenlijk beter bedienen, dus ik ga u op verschillende momenten in het jaar, daar waar het nodig is, meenemen in de laatste vorderingen op dit hele belangrijke proces. Ik zou zeggen, ik bedien u op uw wenken. Ten aanzien van het tweede punt over het cultuurplanproces. Dat komt inderdaad in de brief die heel binnenkort, nog deze maand, naar u toe komt. U had nog een punt over de financiële toets, de financiering daarvan. Dat is nu onder de rechter en ik wil heel graag op die uitspraak wachten en op basis daarvan zal ik een eigen conclusie trekken en kijken wat daar behoorlijk en rechtvaardig is, maar het is nu

onder de rechter en ik laat dat eerst even gewoon zijn gang gaan. Dan de heer Coşkun, die had niet zozeer vragen, maar wel een aantal aandachtspunten over de culturele sector, dat dit een enorm fundament is en van belang voor de Rotterdamse samenleving. Ik kan niet anders zeggen dan dat mij dit als muziek in de oren klinkt en dat ik dat voor 100% met u eens ben. Dat is ook waarom ik deze transitie belangrijk vind, juist ook om ervoor te zorgen dat het belang ervan in de Rotterdamse samenleving wat mij betreft eigenlijk alleen maar groter wordt, zodat die diversiteit en die intrinsieke waarde, waar u het in uw betoog ook over had, juist meer tot uitdrukking komt. Daarin ben ik partner van u zou ik bijna willen zeggen en vechten we voor hetzelfde. Help mij daarbij en houd me daarin scherp, dat is in ieder geval waarvoor ik wil vechten. Dan de heer Van Dommelen, de fractie van de VVD. U had een vraag over de cultuurplanperiode, de verlenging, waar wij beiden heel erg fan van zijn, om het maar even zo te zeggen, om te kijken of we daar gewoon de kop boven het maaiveld kunnen uitsteken en kijken of we dat kunnen doen. U vraagt: kunnen we een schets, een analyse, van de voor- en nadelen krijgen, wat dat betekent als je zo'n cultuurplanperiode naar misschien zes of acht jaar verlengt? Die informatie wil ik u graag doen toekomen. Ik weet dat we in het verleden al zoiets hebben onderzocht en ik ga nog eens kijken wat we daarover hebben en dat als dat nodig is eventueel aanvullen met actuele informatie. Bij dezen ook de belofte om u als raad dat te doen toekomen; alle voor- en nadelen. Dan de heer Kind van Volt. U sprak ook uw vertrouwen uit, dank daarvoor. Dat wordt heel erg gewaardeerd, merci. Uw collega in de commissie had wat vragen en we hebben daarover gesproken. Zij had wat terechte zorgen en ik hoop dat ik die bij haar heb kunnen wegnemen. Dat kreeg ik in ieder geval via de band terug, fijn dat dit is gelukt en dat die zorgen zijn weggenomen. Dan ben ik bij mevrouw Nunnely van D66 aangekomen. U gaf in uw betoog aan vooral goed te kijken en ruimte te bieden aan alle vormen van cultuur in onze stad. Ook dat kan ik van harte omarmen, dat ben ik geheel met u eens. Dat is ook mijn inzet en ik heb ook het integraal aanpakken van maatschappelijke vraagstukken genoteerd, ook daar zou ik u de hand kunnen schudden want daar wil ik helemaal voor gaan en wat mij betreft daar heel graag samen met uw raad in optrekken. Dat zijn belangrijke punten en die neem ik dus mee. Uw betoog over dat Rotterdam de culturele hoofdstad van Nederland zou moeten worden, daar kan ik natuurlijk alleen maar heel erg een keiharde 'ja' op zeggen, laten we daarvoor gaan wat mij betreft, dat idee klinkt mij als muziek in de oren. Dan de moties en dan maak ik er een einde aan. Motie 1 'Cultuur raakt mensen maar ook beleidsterreinen' roept op om in de uitgangspuntennota voor de daarvoor essentiële beleidsterreinen aan te geven hoe het college voornemens is om die in te vullen. Dat lijkt me een goed punt en die kan ik omarmen. Ik zal u daarover informeren, we nemen die informatie in de uitgangspuntennota op. Dan uw tweede motie, ook over de uitgangspuntennota, een voorstel te doen en te kijken hoe vernieuwing vorm kan krijgen en kan worden geborgd. Ook die kan ik omarmen. U weet dat ik groot voorstander van vernieuwing ben, zeker waar het iets toevoegt. Dus het lijkt me goed om dat op de een of andere manier ook in de uitgangspuntennota op te nemen en dat zal ik ook doen. Voorzitter, tot zover.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Ik heb twee toezeggingen van de wethouder genoteerd. De eerste betreft dat de cultuurkwartiermaker wordt bekostigd uit de reguliere middelen van de gemeente en dat hij in de richting van de heer Van Dommelen toezegt verder na te denken over een cultuurplanperiode langer dan nu vier jaar, zes of acht jaar. Daar zal verder over worden nagedacht. Die heb ik genoteerd als toezeggingen buiten de advisering van de moties om. Dank. Dan sluit ik de beraadslaging op dit punt af.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Voorzitter, als ik mag. Bij dat laatste punt ging het vooral om de toezegging dat ik de informatie over de voor- en nadelen met de raad deel. Dat is een kleine opmerking daarbij richting de raad, dus dat zal ik de raad ook doen toekomen.

De **VOORZITTER**. Ik ga ervan uit dat nadenken ook gaat over het weergeven van voor- en nadelen, maar het is goed dat u dat preciseert.

7.5 De hoofdlijnen van het Armoede- en schuldenbeleid 2023-2026

De **VOORZITTER**. Het volgende punt 7.5, de hoofdlijnen van het Armoede- en schuldenbeleid 2023-2026. Wethouder Yigit is gearriveerd. Mevrouw Maassen, u staat bij mij als eerste spreker op de lijst bij dit punt.

De heer **COŞKUN** (sp). Voorzitter, even van de orde. Het is nu 17.55 uur, hoe gaan we dit proces afronden met een bijna knorrende maag?

De **VOORZITTER**. Mijn verwachting is dat we toch nog iets van een avondraad nodig hebben afhankelijk van hoe breed uw raad wil met met name mijn onderwerp Veiligheidskoers, misschien pakt u wel breed uit. We kunnen ook zeggen 'we gaan ervoor' en dat we het voor het diner afronden. Er moet ook nog gestemd worden en zo. Dat gaan we niet halen hè, nee. We proberen in ieder geval de stemming na het diner te doen tenzij u nu al wilt schorsen maar we hebben nog de tijd, laten we dit volgende onderwerp nog even afmaken.

De heer **COŞKUN** (sp). We moeten natuurlijk ook nog afscheid nemen van de heer Kuzu. Ik ben er niet voor om dit nu even af te raffelen. Het zijn twee belangrijke onderwerpen, armoede en de politiekoers, en dan nog een, en dan de heer Kuzu nog.

De **VOORZITTER**. Laten we dit onderwerp nog even afdoen en dan schorsen, nu dit en daarna schorsen. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Dank u wel voorzitter. Wij hebben in de commissie uitgebreid gesproken over de hoofdlijnennotitie en ik wil heel graag met twee moties richting geven aan de verdere uitwerking van het armoedebelief. De ene motie gaat over aandacht voor mensen die niet duurzaam zelfstandig in hun inkomen kunnen voorzien zoals mensen met een arbeidsbeperking, personen met psychische aandoeningen of chronisch zieken, omdat ik in de stukken bijzondere aandacht daarvoor miste en ook een inventarisatie van wat we als gemeente zelf aan beleid hebben waardoor mensen mogelijk in een armoedeval kunnen raken en dan denk ik bijvoorbeeld aan het invorderingsbeleid van gemeentelijke boetes of hoe we omgaan met bijvoorbeeld een sollicitatieplicht van iemand die in de bijstand zit en hoe we omgaan met de beschikbaarheid van beschutte banen. Dat is mijn eerste motie, de motie 'Buiten de boot zorgen wij voor een zwemvest', mede ingediend door GroenLinks, PvdA en DENK. Mijn tweede motie gaat over de individuele bijzondere bijstand. Ik heb namelijk in de debatten heel vaak gehoord dat mensen die buiten de boot vallen doorkunnen naar de individuele bijzondere bijstand, maar ik heb ook gelezen dat de individuele bijzondere bijstand vrij stringente voorwaarden kent en dat het eigenlijk alleen gaat over zaken die je niet zelf had kunnen voorzien et cetera, een heel streng kader, en dat we eigenlijk nooit hebben gekeken of dit werkt zoals we dat zouden willen laten werken. De tweede motie, 'Maak van de individuele bijzondere bijstand geen loketteneindstation', vraagt om dat te evalueren en wordt ook mede ingediend door GroenLinks, de PvdA en DENK. In de laatste vijf seconden wil ik graag aan de wethouder vragen of hij toch nog eens wil nadenken over een soort sociale stage waarbij beleidsambtenaren wat vaker in contact komen met mensen die in armoede leven, zodat ze ook die ervaringen bij het ontwikkelen van verder beleid kunnen betrekken.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Buiten de boot zorgen we voor een zwemvest

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van agendapunt 7.5, de hoofdlijnen van het Armoede- en schuldenbeleid 2023-2026;

constaterende dat:

- het college momenteel werkt aan een gemeentelijke armoede-en schuldenaanpak voor de periode 2023-2026;
- in het coalitieakkoord 'Eén Stad' de wens van de coalitie staat beschreven om voor Rotterdammers die in financiële nood komen of dreigen te komen klaar te staan;
- de gemeente ook de verantwoordelijkheid heeft om te voorkomen dat mensen in armoede geraken door beleid van de gemeente en zich daarvan dient te doordringen op alle relevante beleidsvelden;

overwegende dat:

- armoedeproblematiek vaak samenvalt met andere socio-economische, fysieke en/of psychosociale problemen en het daardoor van wezenlijk belang is om te kijken naar bijzondere doelgroepen binnen de populatie van Rotterdammers in armoede zodat zij niet buiten de boot vallen;
- op dit moment een visie ontbreekt over de uitgangspunten die de gemeente hanteert in het bredere beleid, bijvoorbeeld bij boete- en invorderingsbeleid, korten op de bijstand en toegankelijkheid van beschutte banen, om daarin een onnodige armoedeval te voorkomen;

verzoekt het college:

- in de verdere uitwerking van de definitieve armoede- en schuldenaanpak 2023-2026 bijzondere aandacht te schenken aan mensen die onvoldoende zelfstandig op duurzame wijze in hun inkomen kunnen voorzien, zoals mensen met een (arbeids)beperking, personen met psychische aandoeningen en chronisch zieken;
- in gesprek te treden met experts en maatschappelijke organisaties die werken met deze doelgroep, met als doel informatie op te halen en deze waar passend te verwerken in de armoede-en schuldenaanpak 2023-2026;
- hierover terug te koppelen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A.J.A. Maassen, L.S. Vlieger, S. Reitema en S. Soytekin

Motie 2. Maak van de individuele bijzondere bijstand geen loketten-eindstation

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van agendapunt 7.5, de hoofdlijnen van het Armoede- en schuldenbeleid 2023-2026;

constaterende dat:

- het college regelmatig verwijst naar de individuele bijzondere bijstand, vooral wanneer mensen tussen wal en schip vallen als het aankomt op financiële toeslagen, inkomensondersteuning of subsidies;
- de nationale Ombudsman¹ van mening is dat de bijzondere bijstand niet in elke gemeente toereikend genoeg is voor jongeren om van te kunnen (over)leven;

overwegende dat:

- Rotterdammers adequaat door de gemeente geholpen dienen te worden wanneer zij in de knel zitten en niet van hot naar her doorverwezen moeten worden;
- de zorgen van de nationale Ombudsman en andere experts over de bijzondere bijstand serieus genomen moeten worden;
- de individuele bijzondere bijstand als vergaarbak wordt gebruikt om iedereen die buiten de regels valt of in een bijzondere situatie zit naar door te verwijzen, terwijl onvoldoende duidelijk is of mensen daarmee adequaat worden bediend omdat de individuele bijzondere bijstand nog nooit is geëvalueerd;

verzoekt het college:

- de werking van de individuele bijzondere bijstand in samenhang met de andere armoederegelingen te evalueren en hierbij aandacht te besteden aan de doelmatigheid en reikwijdte hiervan;
- in deze evaluatie ook te reflecteren op het maatwerk dat al dan niet mogelijk is voor mensen die *nét* tussen wal en schip vallen vanwege gehanteerde toetsingscriteria;
- een inventarisatie te verrichten op welke andere beleidsterreinen gemeentelijk beleid kan leiden tot een onnodige armoedeval en hierop een visie te ontwikkelen die kan worden betrokken in de definitieve armoede- en schuldenaanpak 2023-2026;
- hierover terug te koppelen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A.J.A. Maassen, L.S. Vlieger, S. Reitema en S. Soytekin

¹NOS Nieuws (2022). "Ombudsman: jongeren in de bijstand hebben groot risico op financiële problemen", NOS, <https://nos.nl/artikel/2452343-ombudsman-jongeren-in-de-bijstand-hebben-groot-risico-op-financiele-problemen>. Geraadpleegd op 15 november 2022.

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (Ir). Voorzitter dank. We hebben het vandaag over de hoofdlijnennotitie, de nadere uitwerking gaat nog komen en we gaan over een aantal zaken ook nog nader in gesprek met de wethouder. Er zijn drie punten waarvoor we tegen die tijd extra aandacht vragen. De eerste is een nadere invulling van het aspect eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid. Dat komt wel terug in de hoofdlijnennotitie, maar is nog niet echt uitgewerkt en dat is op dit moment voor ons ook echt te mager omdat het echt ook wel een duidelijke pijler onder een succesvol armoedebeleid zou moeten zijn. Het tweede is het verrekenen van de vaste lasten met de bijstand, ik heb het er zowel met wethouder Versnel als met wethouder Yigit al even over gehad. De gemeente heeft best veel middelen en mogelijkheden om vaste lasten op bijstandsuitkeringen in te houden, hetzij vrijwillig hetzij verplicht. Wij zien daar veel in omdat daarmee ook meer problematische schulden kunnen worden voorkomen, die uiteindelijk heel negatieve gevolgen hebben voor de persoon in kwestie, maar ook voor de samenleving die daar uiteindelijk voor opdraait. Tot slot het kwijtschelden van schulden. Er is aangekondigd dat dit vaker gaat gebeuren en dat daar nog een nadere invulling op volgt. Wij staan daar heel kritisch in, wij hebben daar principiële problemen mee, Ik wacht op dit moment nog de nadere besprekingen af en de wethouder komt er nog op terug, maar wij zullen daar tegen die tijd kritisch in gaan. Tot slot. Er gaan weer veel moties rond, ik zie veel moties over evaluaties en onderzoeken en zo. Laten we ons het niet veel moeilijker maken dan het is. Er is notitie na notitie over geldzorgen, over hoofdlijnen en wij zullen in het stemgedrag vrij terughoudend zijn met dat

soort moties. Dat wil niet zeggen dat we de inhoud slecht vinden, maar ik ben bang dat we op een gegeven moment door de bomen het bos niet meer zien, zeker op het onderwerp waarover al zo vaak wordt gesproken.

De **VOORZITTER**. Dank. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Dank u wel voorzitter. Armoede is topprioriteit en wij krijgen een hoofdlijnennotitie die vooral bestaat uit losse flodders van bestaand beleid, rijksmaatregelen en hulp van organisaties in de stad. Wij verwachten wel meer visie en ambitie dan het doorzetten en coördineren van andermans maatregelen en die zou je wel in een hoofdlijnennotitie verwachten. In de commissie. De wethouder heeft tussen de eerste en de tweede termijn van het commissiedebat een hele week de tijd gehad en nog hebben wij niet alle antwoorden gekregen. Eén vraag wil ik er in het bijzonder uitlichten want de signalen zijn duidelijk, 28% van de Rotterdamse huishoudens, dat zijn 81.000 Rotterdamse gezinnen, kunnen de financiële klappen waarschijnlijk niet opvangen, dat zegt onze eigen onderzoeksafdeling letterlijk. In de commissie is doorgevraagd over de capaciteit van het expertiseteam Financiën dat met tien fte wordt opgehoogd en of dat wel genoeg is als we het hebben over 81.000 gezinnen die mogelijk straks bij dat team aankloppen. Voorzitter, het antwoord van de wethouder in de commissie was letterlijk: pas op het moment dat het gebeurt gaan we daarover nadenken, dan gaan we nadenken over een plan B. Ik geloofde mijn oren niet want hoe kun je nou niet voorbereid zijn op de scenario's die zo duidelijk worden voorspeld. Dit is onacceptabel en daarom dienen wij de motie in. Dan de doelstelling om minder Rotterdammers met problematische schulden te hebben. Dit college wil dit met intakes en het starten van regelingen gaan volgen, maar dit zegt niets over uitval. Het vorige college had een target gericht op een duurzame aanpak van schulden en dit is het minste wat we nu kunnen doen en het minste wat we kunnen ambiëren, daarom dienen we ook deze motie in.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema heeft de volgende moties ingediend.

Motie 3. Een gewaarschuwd mens telt voor twee

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van 'De hoofdlijnen van het Armoede- en schuldenbeleid 2023-2026';

constaterende dat:

- naar schatting van het OBI (de onderzoeksafdeling van de gemeente Rotterdam) 28% of 81.000 Rotterdamse huishoudens in de financiële problemen terecht kunnen komen;
- de omvang van het aantal mensen in de problematische schulden een schatting is;
- we weten dat op 31 december 2021 maar liefst 23.088 Rotterdammers betalingsachterstanden hadden op hun zorgpremie;
- het werkelijke aantal mensen in de problematische schulden in Rotterdam naar alle waarschijnlijkheid een stuk groter wordt en dan 23.088 is;

overwegende dat:

- op basis van de beschikbare data en inschattingen, waarvan een deel hierboven opgesomd, naar alle waarschijnlijkheid het aantal Rotterdammers in de problematische schulden groter wordt en dan 23.088 is;
- het ombudsalert de nood van anticiperend beleid laat doorschemeren met zinsneden als: 'Als ombudsman kan ik niet vrijblijvend toezien tot het straks verkeerd gaat en dan zeggen: Je kon dit van mijlenver zien aankomen (...). De gemeente kan het niet alleen, maar heeft wel de rol en positie in onze stad om het voortouw te nemen';

- de gemeente middels vroegsignalering van betalingsachterstanden zicht heeft op Rotterdamse huishoudens met financiële problemen en Rotterdammers vaak middels die weg instromen in een hulptraject bij het Expertise Team Financiën (ETF);
- het ETF volgens het actieplan geldzorgen met tien fte is uitgebreid;
- deze capaciteitsuitbreiding mogelijk niet genoeg is als we uitgaan van de prognoses van het OBI;
- de wethouder heeft aangegeven geen alternatief plan te hebben op het moment dat blijkt dat de capaciteit tekortschiet en 'pas op het moment dat het gebeurt' zal overgaan op het nadenken over een plan B;
- het binnen organisaties gebruikelijk is om risico's te identificeren, alsook de aannemelijkheid van het voordoen van een risico te bepalen, de impact van het risico te bepalen en om mitigatiemaatregelen voorbereid of uitgezet te hebben;

verzoekt het college:

- uitvoering te geven aan een risicoassessment met bijbehorende risicomonitoring en mitigatiemaatregelen voor de capaciteitsbehoefte van de gemeentelijke financiële dienstverlening (en specifiek voor het ETF);
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Reitema, P.J.H.D. Verkoelen. M.M. Vlasblom, T. Kind en R.G.C. Segers-Hoogendoorn

Motie 4. Never change a winning team: herhaal KPI duurzame schuldenaanpak

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van 'De hoofdlijnen van het Armoede- en schuldenbeleid 2023-2026';

constaterende dat:

- het college voor de komende jaren ambieert dat minder Rotterdammers problematische schulden hebben;
- het college deze ambitie wil meten aan de hand van het collegetarget schuldhelpverlening die bestaat uit twee kpi's (kritieke prestatie-indicatoren), namelijk: het vergroten van de instroom in de schuldhelpverlening (15.750 intakes afnemen) en het aanpakken van schulden door het starten van schuldregelingen (8.200 schuldregelingen starten);

overwegende dat:

- naar schatting van het OBI (de onderzoeksafdeling van de gemeente Rotterdam) 28% of 81.000 Rotterdamse huishoudens in de financiële problemen terecht kunnen komen;
- de twee schulden gerelateerde kpi's slechts gericht zijn op het opstarten van een schuldhelpverleningstraject en geen indicatie geven voor het aantal Rotterdammers dat daadwerkelijk uit de problematische schulden kan komen;
- het vorige college de duurzaamheid van de schuldenaanpak heeft verwerkt in de kpi, namelijk om 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een ondersteuningsplan te geven gericht op een duurzame aanpak van schulden;

verzoekt het college:

- het aantal ondersteuningsplannen terug te laten komen als kpi in het beleidskader, waarbij rekening wordt gehouden met de gevolgen van de verhoogde inzet op vroegsignalering;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Reitema, L.S. Vlieger, P.J.H.D. Verkoelen. T. Kind, R.G.C. Segers- Hoogendoorn en A.J.A. Maassen

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dan mevrouw Van Wifferen, die zie ik niet. Dan gaan we naar de heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Dank u wel voorzitter. Al jaren zetten partijen in deze raad zich in om maaltijden op Rotterdamse scholen mogelijk maken en voor lange tijd was dit, buiten een enkele pilot om, geen haalbare kaart. Ja, vrijwel alle partijen vonden het onderwerp belangrijk, maar er was een probleem, er was geen geld. Als reactie hierop zagen we in de hele stad initiatieven oppoppen die zeiden 'we gaan het gewoon zelf doen', ondernemers, bewoners, ouders en via allerlei services zoals een ontbijt- of een boterhamservice werd er toch iets gedaan, maar gelukkig lijken de tijden te veranderen. Op Prinsjesdag werd duidelijk dat het Jeugdeducatiefonds extra middelen krijgt om ontbijt op scholen mogelijk te maken en daarnaast is er een motie van Volt en D66 aangenomen waardoor € 100 miljoen voor schoollunches beschikbaar is gesteld. Beide regelingen zijn van toepassing op Rotterdamse scholen en Rotterdamse scholieren. De fractie van Volt vindt het belangrijk dat er zo veel mogelijk kinderen met deze regelingen worden bereikt en dat scholen die al voor genoeg andere uitdagingen staan zo veel mogelijk worden ontlast. Voorzitter, de fractie van Volt ziet daarom graag dat we bij de uitvoering van deze regelingen zo veel mogelijk aansluiten bij bestaande initiatieven, ondernemers, ouders, bewoners en andere partners in het wijknetwerk die een rol kunnen vervullen bij de realisatie van schoolmaaltijden in de hele stad. Daarom dien ik samen met collega's van DENK, de PvdA en D66 de motie 'Rotterdamse ontbijt- en lunchakkoorden' in waarin we oproepen tot samenwerking en afspraken rondom schoolmaaltijden op wijkniveau. Tot slot voorzitter ligt ook het hoofdlijndocument Armoede en schulden in Rotterdam voor ons. Het is zeker waar dat dit nog uitwerking verdient, maar ten eerste moeten we hierbij ons vertrouwen uitspreken dat we de goede weg inslaan. Er is één zaak waarop wij de komende periode expres en specifiek zullen letten en dat is hoe dit gaat landen in de wijken in Rotterdam, in de wijken waarin heel veel informele en formele netwerken rondom dit onderwerp samenwerken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Kind heeft de volgende motie ingediend.

Motie 5. Rotterdamse ontbijt- en lunchakkoorden

"De Gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van het agendapunt 'De hoofdlijnen van het armoede- en schuldenbeleid';

constaterende dat:

- in Rotterdam ongeveer 1 op de 5 kinderen opgroeit in armoede;
- Rotterdamse kinderen té vaak zonder eten naar school gaan;
- het Jeugdeducatiefonds € 4,5 miljoen heeft ontvangen van het ministerie van Sociale Zaken & Werkgelegenheid om gratis schoolontbijt aan te bieden;
- het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid € 100 miljoen heeft vrijgemaakt om gratis schoollunches te realiseren;
- beide regelingen van toepassing zijn op Rotterdamse scholen;

overwegende dat:

- het realiseren van schoolontbijt en schoollunches op Rotterdamse scholen een grote uitdaging is;
- op verschillende Rotterdamse scholen nog geen schoolontbijt of schoollunches gerealiseerd zijn;
- veel solidariteit heerst ten aanzien van dit thema bij ondernemers, ouders, bewoners en partners in het wijknetwerk;
- in de wijken verschillende faciliteiten, netwerken en functies aanwezig zijn die kunnen ondersteunen bij het realiseren van schoolontbijt en schoollunches;

verzoekt het college:

- zo veel mogelijk onderlinge samenwerking op wijkniveau na te streven op het gebied van schoolontbijt en schoollunches met als doel zoveel mogelijk kinderen te bereiken en scholen te ontlasten;
- scholen, ondernemers, ouders, bewoners en andere partners in het wijknetwerk hierbij te betrekken;
- toe te werken naar afspraken op wijkniveau;
- hierover in gesprek te blijven met schoolbesturen en de partners in het wijknetwerk;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind, S. Soytekin, S. Reitema en A.J.A. Maassen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dank voorzitter. We hebben helaas maar ook wel geheel terecht heel vaak over dit onderwerp gesproken en ik ga ervan uit dat we dat de komende periode blijven doen. Voorzitter, wij zijn in ieder geval blij dat de wethouder snel met een actieplan Geldzorgen kwam en vervolgens ook met een hoofdlijnennotitie waar wij als raadsleden de komende periode verder invulling aan zullen geven. Eén motie van mijn kant en die gaat over de verschillende armoederegelingen die in een mooi pdf'je en op Rotterdam.nl/geldzorgen staan, maar het bereikt heel veel Rotterdammers niet en zeker niet een nieuwe groep die in aanmerking voor deze armoederegelingen gaat komen. Die gaan het niet kunnen vinden en dat is natuurlijk zonde want juist in deze tijd moeten die regelingen door iedereen gekend worden en moeten we hen kunnen bereiken. Zij moeten dus ook weten dat ze hulp kunnen krijgen, bijvoorbeeld bij het kopen van een energiezuinige wasmachine. Daarom zie ik graag dat die site Geldzorgen niet alleen wordt gepromoot bij Google want veel mensen zoeken niet op de term 'geldzorgen'. Middels die motie, medeondertekend door D66, roep ik het college op om een campagne voor die site te starten op onder andere social media, maar ook op fysieke plekken in de stad. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin heeft de volgende motie ingediend.

Motie 6. Geldzorgen zoek je niet, maar heb je

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van de hoofdlijnen van het Armoede- en schuldenbeleid 2023-2026;

constaterende dat:

- de inflatie zorgt voor meer geldzorgen bij Rotterdammers waar zij hulp bij nodig hebben;
- het college een nieuwe webpagina over geldzorgen heeft gelanceerd;

- het college advertentieruimte inkoopt bij Google zoekmachines om mensen te wijzen op het bestaan van deze website;

overwegende dat:

- Rotterdammers alleen de advertentie op Google zullen vinden als ze zoeken op Google naar informatie;
- Rotterdammers ook geldzorgen kunnen hebben maar niet op Google zoeken naar informatie daarover;
- het zo kan gebeuren dat deze Rotterdammers niet weten van de hulp die zij vanuit de gemeente kunnen krijgen;

verzoekt het college:

- naast de advertentieruimte op Google ook een campagne via (sociale) media en fysieke middelen (bijvoorbeeld flyers) op te zetten over deze site en de armoederegelingen;
- de raad hierover te informeren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Soytekin en A.J.A Maassen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voorzitter, de wereld staat in brand, oorlogen bedreigen ons bestaan, de ene crisis na de andere steekt de kop op en het leidt allemaal tot hetzelfde afschuwelijke scenario, armoede, armoede, armoede. Dan moet je als overheid ingrijpen, dan moet je onorthodoxe manieren inzetten, dan moet je aanpakken en wat krijgen we van onze wethouder Armoede? Een hoofdlijnennotitie van achttien pagina's die bomvol staat met armoedige taal. We gaan evalueren, we gaan goede voorbeelden in de wereld zoeken, we gaan wetenschappelijk onderzoek doen. Dat zijn de keuzes die we maken. Voorzitter, wat hebben onze inwoners daar op dit moment aan, waar de armoede de pan uitrijst, waar de dakloosheid sky high is, waar kinderen en ouderen omvallen omdat ze geen eten meer hebben, helemaal niets. We hebben onorthodoxe maatregelen nodig. Geen schulden meer innen als overheid, vanaf vandaag 1 december 2022 lege winkelpanden en kantoren openzetten en daar daklozen in opvangen, de grootste werkgevers van de stad in een spoedberaad elkaar roepen en hen dwingen geld beschikbaar te stellen om mensen te kleden en te voeden, hen dwingen om banen te creëren voor mensen die geen nagel hebben om hun kont te krabben, de horeca die zo veel van deze gemeente krijgt dwingen om in hun gelegenheden ruimte te maken om mensen een paar uurtjes per dag op te vangen. Zo kunnen we nog tientallen plannetjes voor de korte termijn bedenken en waarom korte termijn voorzitter, omdat nu de nood hoog is, omdat nu mensen omvallen van de kou, honger en ellende. Ontbijt voor kinderen op school is geweldig voorzitter, maar daar overleven ze de winter niet op. Actie, actie, actie. Daar roept, daar schreeuwt, deze raad al om vanaf de dag dat ze geïnstalleerd zijn en daar is onze wethouder vanaf diezelfde dag stokdoof voor. Voorzitter, dit jaar wordt er zo'n € 1 miljoen voor acties uitgetrokken en in 2023 staat er € 3,5 miljoen op de balans. Fooiengeld, zeker als je bedenkt hoeveel geld we uitgeven aan evenementen, aan de horeca, aan koningsdag. 50PLUS verwacht een wethouder die daarvoor vecht als een leeuw, die daar voortdurend voor op de barricade staat. Voorzitter, 50PLUS wordt moedeloos van de voorliggende documenten. Wethouder, word wakker, kom in de benen tegen armoede en blijf niet hangen in nietszeggende

documenten die de lading van het probleem niet dekken. Wij ondertekenen alle moties van de PvdA mee.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Even een korte vraag aan mevrouw Verkoelen. Wil mevrouw Verkoelen alle evenementen in de stad die geld kosten schrappen, zodat wij iedereen in deze stad die in armoede leeft kunnen helpen?

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Nee, maar ik vind het schandalig dat we wel prioriteit geven aan evenementen en niet aan armoede. 50-50, lever er maar eentje in om armoede te bestrijden, waarom niet, kom op, onorthodoxe maatregelen.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dank voorzitter. Een vlammend betoog van mevrouw Verkoelen zoals we haar kennen met een aantal ideeën die ze ook noemt, sommige volgens mij redelijk onrealistisch. Ik vraag me wel af, en daar had ik misschien ook een beetje op gehoopt want we hebben in het verleden gemerkt dat u ook wel bedreven bent in het schrijven van moties, vijftig in één raadsvergadering, waarom u dan niet met een voorstel bent gekomen om een van deze ideeën te kunnen bewerkstelligen?

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Omdat ik er moedeloos van word. Precies zoals ik eindigde, ik word er moedeloos van. Serieus, ik wil ze graag indienen, maar ik ben tijd aan het verdoen want ik word weggestemd, u gaat ze niet steunen. U gaat ze niet steunen en daarom zei ik 'de PvdA heeft een aantal goede plannen neergezet en die pak ik mee' en ik wil graag moties indienen, maar dan wil ik van u de garantie dat, als u het ook iets vindt, het ook echt doet en dat gaat u niet doen, dan is het coalitie.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ja maar dan kunnen we net zo goed stoppen met zijn allen. Als u bij voorbaat zegt 'niemand gaat mijn motie steunen' dan wordt het leven redelijk eenvoudig inderdaad.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ik beloof het u op 17 december a.s., de laatste vergadering, kom ik met moties. U wilt ze, u gaat ze krijgen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Wij hebben tijdens de begrotingsraadsvergadering gedekte moties ingediend voor het verhogen en verbreden van inkomensondersteunende maatregelen waarmee we € 16 miljoen naar armoedebestrijding wilden krijgen en die zijn allemaal weggestemd, dus er zijn gewoon goede voorstellen gedaan.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Overigens ook door 50PLUS toen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen, er werd geen vraag aan u gesteld. Mijnheer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Ik ben het totaal niet eens met het beeld dat mevrouw Verkoelen hier schetst dat de coalitie alles blokkeert. Ook tijdens de afgelopen begrotingsraad zijn er veel moties van de oppositie aangenomen met steun van coalitiepartijen. Als het beeld dat u

nu schets waar is, kunnen we net zo goed een keer in de vier jaar een coalitieakkoord sluiten en naar huis gaan. Dat is niet hoe deze raad werkt en dat is ook niet hoe deze coalitie met de oppositie samenwerkt. We zijn één gemeenteraad en we doen het samen, dus ik herken me niet in dat beeld en u hopelijk ook niet.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). Helemaal met u eens en weet u wat al die moties die we gekregen hebben heeft betekend aan geld om in te zetten? 0,0. Wij hebben € 0,00 van de coalitie gekregen om in te zetten op armoedebeleid, op klimaat, op duurzaamheid, op alles wat we wensen, niks, 0,0. Het is geweldig dat ik die moties heb gekregen, maar als ik zeg dat het geld kost dan bent u niet thuis.

De **VOORZITTER**. Helder. Dank u zeer mevrouw Verkoelen. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Voorzitter dank. Ik ga even op een andere toon verder. In een land met zulke hoge welvaartscijfers, in een land met zulke hoge gelukscijfers, waarom voel ik me dan zo verdomd ongelukkig als ik 's ochtends door de stad fiets en overal mensen zie die de nacht op straat hebben doorgebracht, als ik langs de Pauluskerk fiets en daar de grote aantallen mensen zie die daar wachten op een maaltijd, als ik de schrijnende gevallen hoor van kinderen die zonder eten naar school gaan. Het is belangrijk om deze realiteit niet uit het oog te verliezen want ik zie dagelijks mensen die met hun ziel onder hun arm rondlopen, vragend om hulp, vragend om een kleine bijdrage, op zoek naar menselijkheid. Ik ben blij dat ik een klein beetje menselijkheid heb teruggevonden in onze aanpak, ik ben blij dat ik zie dat we de schouders eronder zetten en proberen iets te doen, nu nog resultaten boeken. Armoede is meer dan de huur of de energierekening niet kunnen betalen, dat heb ik al meermaals aangegeven, maar toch is het belangrijk om ook bij de hoge energiekosten stil te staan en de bijkomende angsten van mensen over deze hoge kosten. Daarom heb ik daar een motie voor. De motie 'Warme kamers voor iedere Rotterdammer' vraagt om in navolging van het Leger des Heils gemeenschapsgebouwen van de gemeente nadrukkelijk open te stellen voor alle Rotterdammers en hierover te communiceren, ook ondertekend door de PvdA en het CDA. Dit was mijn bijdrage.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger heeft de volgende motie ingediend.

Motie 7. Warme Kamers voor iedere Rotterdammer

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van agendapunt 7.5, de hoofdlijnen van het Armoede- en schuldenbeleid 2023-2026;

constaterende dat:

- de gestegen energiekosten in combinatie met algemene inflatie resulteren in het feit dat Rotterdammers de verwarming thuis niet willen of kunnen aanzetten;
- het Leger des Heils vanaf november overdag de deuren van haar buurthuis kamers open heeft gesteld onder de noemer 'Warme Kamers' en andere organisaties heeft opgeroepen dit voorbeeld te volgen;

overwegende dat:

- het van groot belang is dat alle Rotterdammers comfortabel de winter door komen;
- de gemeente Rotterdam hier haar verantwoordelijkheid in dient te nemen;
- het om deze reden van belang is dat de locaties van alle Warme Kamers duidelijk gecommuniceerd worden richting Rotterdammers;

verzoekt het college:

- gemeenschapsgebouwen in de vorm van Huizen van de Wijk nadrukkelijk open te stellen als Warme Kamers voor alle Rotterdammers;
- via communicatiekanalen van de gemeente Rotterdam de locaties van alle Warme Kamers in Rotterdam onder de aandacht te brengen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. L.S. Vlieger, S. Reitema en R.G.C. Segers- Hoogendoorn

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? De heer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Dank u wel voorzitter. We hebben het in de commissie meerdere keren over armoede gehad en armoede is ook een van de pijlers van dit coalitieakkoord met zelfs een eigen wethouder. Het was tijdens het sluiten van het coalitieakkoord al van belang, maar het is het afgelopen halfjaar steeds meer een thema geworden door de stijgende energieprijzen en de inflatie en het is ook mooi dat het actieplan Armoede onlangs is gepresenteerd. Voor de VVD is eigen verantwoordelijkheid ook van belang bij armoedebeleid en wij zijn dus geen voorstander van het eindeloos afkopen van schulden, dat zei Leefbaar Rotterdam net eigenlijk ook, maar juist van zaken zoals investeren in gelijke kansen door financiële educatie bij jongeren en voorkomen in plaats van genezen door vroegsignalering en door mensen te beschermen door vaste lasten van de uitkering of het salaris af te schrijven of door toeslagen direct over te maken naar het doel waarvoor ze bestemd zijn. Deze hoofdlijnennotitie is een goede eerste aanzet voor beleid dat we met vertrouwen doch kritisch tegemoet zien. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Andere sprekers? Mevrouw Van de Peppel.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Dank u wel voorzitter. In de commissie waren de wethouder en ik het er eigenlijk wel over eens dat armoede een integrale aanpak nodig heeft met verschillend beleid vanuit alle domeinen. Ik ben maar één ding vergeten aan u te vragen en dat is of u hebt toegezegd dat we dat in een beleidsnota terugzien. Dat was mijn vraag aan u.

De **VOORZITTER**. Helder. Dan de wethouder.

De heer **YIGIT** (denk) (wethouder). Om met dat laatste te beginnen, dat kan ik inderdaad toezeggen, wij gaan juist voor die integrale aanpak als het gaat om onderwijs, werk en gezondheid. Dat zijn thema's om ook uit die vicieuze cirkel te komen en u zult in het voorjaar onze plannen zien. Dat kan ik u toezeggen.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Daar zijn we al heel blij mee. Met integraal bedoelen we ook wonen net als het voorbeeld over de stijging van de woonkosten, wat niet huurverhoging was maar wat wel aan de ouders werd doorgerekend en ook klimaat bijvoorbeeld, ook daar kunnen we nog veel halen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **YIGIT** (denk) (wethouder). Ik ben het met mevrouw Van de Peppel eens, dat zijn inderdaad ook thema's die u ongetwijfeld ook in ons beleidsplan zult terugzien. Daar zijn ook heel veel raakvlakken mee als het gaat om wonen en duurzaamheid, dus u gaat dat zeker terugzien mevrouw Van de Peppel, dat kan ik aan u doorgeven. Voordat ik naar de moties ga, mevrouw Maassen van D66 had nog een vraag over een sociale stage waarbij beleidsambtenaren vaker in contact komen met het veld. Dat lijkt me wel een interessant idee. Ik weet dat wij als gemeente eerder een zogenaamde 'can do'-stage hadden en dat was ook een succes begrijp ik. Ik weet dat mijn collega Simons bezig is met het programma Menselijke maat en ik zal even bij hem op de lijn komen om te vragen of hij dit ook wil meenemen. Dus die toezegging kan ik doen richting mevrouw Maassen. Voorzitter, dan ga ik even naar de moties en ik begin bij D66, die heeft de motie 'Maak van de IBB geen loketteneindstation' ingediend. Ik kan deze motie omarmen, het lijkt mij goed om ook een evaluatie te doen als het gaat om de individuele bijzondere bijstand en onze armoederegeling om te kijken of we dat nog doelmatiger kunnen uitwerken, deze motie kan ik zeker omarmen. D66 had ook de motie 'Buiten de boot zorgen we voor een zwemvest', die vooral gericht is op mensen die wellicht chronisch ziek zijn, of we die ook in ons beleidsplan willen meenemen. Ook dat gaat u in het voorjaar in ons beleidsplan terugzien en ook deze motie kan ik omarmen. DENK heeft de motie 'Geldzorgen zoek je niet, maar heb je' ingediend en die gaat vooral over online en offline aandacht besteden aan regelingen die we op onze website hebben. Het lijkt me ook een goed idee om dit zowel online als offline te doen om zo veel mogelijk Rotterdammers te bereiken, ook omdat ze niet altijd digivaardig zijn. Dus ook deze motie kan ik omarmen. Dan ga ik naar de motie van de PvdA 'Never change a winning team'. Een goede motie en het lijkt me goed om deze ook te omarmen om de ondersteuningsplannen ook terug te zien in ons beleidskader en wij formuleren daar ook een indicator op, een kpi zoals u die noemt, en die gaat u ook terugzien. Dan heeft mevrouw Reitema ook nog een motie die ik helaas moet ontraden, 'Een gewaarschuwd mens telt voor twee' over de uitvoering en de risico's om onze capaciteit en de risico's die op het gebied van instroom kunnen komen te monitoren. Zoals u weet hebben wij tien fte extra aangetrokken en wij zijn onze instroom bij ETF dagelijks aan het monitoren. Daarnaast krijgen wij natuurlijk ook datasignalen als het gaat om betalingsachterstanden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ik begrijp eerlijk gezegd niet waarom dit niet in de commissie kon worden verteld, dan hadden wij deze motie niet hoeven indienen. Wij hebben de vraag een week van tevoren gesteld en er was ruim de tijd om dit antwoord te formuleren. Ik heb in de commissie doorgevraagd en ik ben blij te horen dat het bestaat want ik geloofde echt mijn oren niet en ik dacht 'dit kan toch niet'. Waarom horen we dit niet in de commissie, dat is de plek voor antwoorden op vragen, zodat ze niet allemaal hier hoeven te komen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **YIGIT** (denk) (wethouder). Dan is dat mijn fout mevrouw Reitema, daarvoor ook mijn excuses richting u. U hebt nu een antwoord gekregen, wij monitoren dit en blijven dat gewoon dagelijks doen en maandelijks als het gaat om de betalingsachterstanden. Voorzitter, dan heeft Volt ook een terechte motie als het gaat om...

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Heel kort. Als het gaat om bestaande acties die al gedaan worden, is het mogelijk dat we dan de toezegging krijgen dat we dan een overzicht krijgen van die monitoring en wat dat dan precies is? Is het mogelijk dat dit een toezegging wordt?

De heer **YIGIT** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, dat zijn echt werkprocessen van onze ambtenaren. Als ik dat in informatie kan gieten, wil ik u dat zeker toesturen, dat is het antwoord aan u. Volt heeft een motie over de Rotterdamse ontbijt- en lunchakkoorden. Dat is een goede motie. Ik pak even de laatste cijfers erbij, wij hebben nu elf scholen in Delfshaven die in het kader van onze pilot een ontbijt krijgen. Daarnaast zijn er 62 scholen die een ontbijt vanuit de stichting Jeugdeducatiefonds waarmee we samenwerken krijgen. We zitten op totaal 73. We willen natuurlijk meer scholen bereiken en daarvoor willen we zeker in de wijken gaan kijken hoe we ook de scholen die geen capaciteit hebben toch van een ontbijt kunnen voorzien. Ik heb enkele weken geleden in de sectorkamer Onderwijs gesproken en ook die hulp was zeker van harte welkom. Dat werd mij gezegd, dus ook die motie omtrent ontbijt- en lunchakkoorden kan ik omarmen. Dan ga ik naar de laatste motie van GroenLinks, 'Warme kamers'. U vraagt in uw motie of wij gemeenschapsgebouwen in de vorm van huizen van de wijken nadrukkelijk willen openstellen voor een warme kamer voor alle Rotterdammers. Deze motie kan ik zelf niet van advies voorzien omdat dit echt bij collega Achbar ligt, die gaat over de huizen van de wijken en als het gaat om vastgoed hebben we ook een andere collega die hierover gaat. Het lijkt me verstandig dat u dit op een ander moment indient.

De **VOORZITTER**. Als we kunnen zien dat wethouder Achbar nodig is dan nodigen we hem even uit en anders doen we dat op een ander tijdstip vandaag nog.

De heer **YIGIT** (denk) (wethouder). Dat waren de moties voorzitter.

De **VOORZITTER**. Oké. Graag een ogenblikje geduld. Wethouder Achbar, er is een motie ingediend die eigenlijk voor u bestemd is. Als u nader met uw collega gaat overleggen dan wacht ik nog even en anders graag advies op de motie. Bent u zover?

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Dank voorzitter. Ik las hem net even en ik kan daar het volgende over zeggen, dat de huizen van de wijken op dit moment gedurende hun openingstijden al algemeen toegankelijk zijn voor bewoners. We hebben wat afspraken gemaakt in de opdracht met welzijnsaanbieders als het gaat om de openstelling van de huizen van de wijken. Ik begrijp de strekking van de motie wel, maar ik moet hem helaas ontraden omdat het extra capaciteit vraagt dat niet in de opdracht zit. Als ze open zijn, kunnen ze daar in principe al gebruik van maken.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Ik wijs de wethouder erop dat ik niet vraag om een verruiming van de openingstijden, dus het vraagt volgens mij dus niet om extra capaciteit. Ik wil daar graag nog even een inhoudelijke reactie op.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Dan is hij overbodig voorzitter want die ruimte is er dan al.

De **VOORZITTER**. Helder, dank u wel. Als er verder geen vragen zijn dan sluit ik de beraadslaging op dit punt af en conform onze afspraak gaan we nu pauzeren voor het diner. Vindt u het goed als wij een uur pauzeren? Het is nu 18.30 uur en ik verzoek u om 19.30 uur terug te komen, wilt u alstublieft op tijd terug zijn. U mag met elkaar allerlei vreugdedansjes doen, maar wilt u daarmee wachten tot ik ben uitgesproken want u hoort mij niet en u weet

nu dus ook niet wat ik heb gezegd. U nu wel, maar daarachter niet. Om 19.30 uur graag terug in de raadzaal, dan kunnen we weer beginnen. De vergadering is geschorst.

(De vergadering is geschorst.)



Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 1 december 2022

Notulen van de raadsvergadering van 1 december 2022 (avondzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 16

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb, met dien verstande dat het voorzitterschap van 19.40 uur tot 20.50 uur is waargenomen door de heer B. van Schaik.

Voor de presentielijst van deze vergadering wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering.

Namens het college is tegenwoordig de heer F. Achbar

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

Heropening

7.6 Het voorstel tot vaststelling van de 'Veiligheidskoers 2023-2027'

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ik heropen de vergadering en ik heb een mededeling. Mevrouw Vlasblom heeft de vergadering verlaten, zij is vanavond niet bij de avondzitting aanwezig. Dat gezegd hebbende ga ik met u verder met agendapunt 7.6, Voorstel tot vaststelling van de Veiligheidskoers 2023-2027. De eerste spreker die ik daarvoor op mijn lijstje heb is de heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Dank u voorzitter. We hebben het hier over de veiligheidskoers en Leefbaar Rotterdam is prima te spreken over de veiligheidskoers in het algemeen. Weliswaar is het allemaal niet erg zogenaamd SMART geformuleerd, het is allemaal heel erg op hoofdlijnen, maar dat is ook logisch want het is een koers en niet een gedetailleerde routebeschrijving. Zodra zaken wat concreter en gedetailleerder worden, komt de repressie hopelijk iets meer in beeld want dat missen we op dit moment een beetje, het is met name op preventie gericht. Een van die hele concrete zaken die wij er eigenlijk in missen betreft het preventief fouilleren. Dat is iets waar vaak over wordt gesproken en vaak ook op een hele heftige manier. Ik denk dat het heel verstandig is als daar eens wat meer informatie over beschikbaar komt, bijvoorbeeld in de vorm van een technische sessie zodat iedereen hier in de raad op hetzelfde kennisniveau zit, dat er minder vanuit aannames en onderbuikgevoel hoeft worden gedebatteerd want het is wel een ingrijpende maatregel en het zou heel fijn zijn als iedereen daarvan op de hoogte is. Dat is mijn vraag aan het college. Daarbij wil ik ook graag twee moties indienen. De ene is getiteld 'Wijk aan Zet, ook op het gebied van veiligheid' want we merken dat de veiligheidsbeleving deels afhankelijk is van de mate waarin bewoners zich gehoord voelen over veiligheidskwesties in de wijk en daarom willen wij goed achterhalen waar verschillende partijen in de wijk op het gebied van veiligheid tegenaan lopen. De tweede moties is getiteld 'Zicht op sociale media'. Die dien ik in samen met de VVD en GroenLinks en die gaat echt over de preventieve kant van het verhaal. Er is weinig bekend over wat de gemeente en de politie allemaal doen op het domein van de sociale media en we willen eigenlijk dat daar meer grip op komt en ook onderzoeken of de aanpak die nu gebeurt voldoende is voor nu en in de toekomst. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Van Drunen heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Wijk aan Zet: ook op het gebied van veiligheid

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van de Veiligheidskoers 2023-2027;

constaterende dat:

- de Veiligheidskoers 2023-2027 een inzicht biedt in de mogelijke middelen en interventies die gedaan kunnen worden op het veiligheidsdomein;
- binnen het kader van de veiligheidsbeleving een onderzoek is geweest in Beverwaard en Pendrecht, waarbij diverse partijen met elkaar hebben vastgesteld welke problemen opgelost moeten worden om de veiligheidsbeleving te vergroten;

overwegende dat:

- de veiligheidsbeleving van Rotterdammers een van de grotere uitdagingen is voor de komende jaren;
- nog te vaak signalen uit de stad komen, waarbij bewoners zich niet gehoord (op zijn minst een terugkoppeling) krijgen over veiligheidskwesties;
- het college de komende jaren een wijkgerichte aanpak wil uitrollen over de stad;

verzoekt het college:

- gesprekken te starten met buurtpreventies, ondernemers, wijkorganisaties en wijkraden om te achterhalen waar zij tegenaan lopen (of wat juist goed gaat) op veiligheidsgebied in de communicatie met de politie, Toezicht & Handhaving en Directie Veilig;
- bovendien bij deze gesprekken mee te nemen in hoeverre wijkbewoners zich gehoord voelen over veiligheidskwesties in de wijk en de terugkoppeling hiervan;
- concrete acties voor het oplossen van wijkveiligheidsproblemen in de jaaractieplannen op te nemen;
- jaarlijks via de jaaractieplannen te rapporteren over de voortgang van de acties,

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. Coenradie

Motie 2. Zicht op sociale media

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van de Veiligheidskoers 2023-2027;

constaterende dat:

- de Veiligheidskoers 2023-2027 een inzicht biedt in de mogelijke middelen en interventies die gedaan kunnen worden op het veiligheidsdomein;
- in de Veiligheidskoers 2023-2027 gesproken wordt over de aandacht voor openbare orde in een online en offlinewereld;

overwegende dat:

- sociale media in toenemende mate een rol spelen bij het ontstaan van incidenten en criminele activiteiten in de samenleving;

- sociale media tevens een grote rol kunnen spelen in criminaliteit in de echte wereld door bijvoorbeeld op te roepen om te rellen of verheerlijking van geweld;
- het voornemen bestaat om meer te doen op het domein van sociale media;
- bij de beantwoording van schriftelijke vragen uit november 2021 (Schrikbarende hoeveelheid steekverdachten in Rotterdam, 21 bb014567), gesteld is dat een precieze som van de investeringen in digitaal werken bij de politie niet te geven zijn;
- gezien de urgentie en steeds groter wordende rol van social media een onderzoek naar de huidige bestaande middelen een goede graadmeter kan zijn om te achterhalen in hoeverre deze op kunnen boksen in de preventieve aanpak van criminaliteit en andere mogelijke strafbare feiten;

verzoekt het college:

- inzicht te geven in de preventieve aanpak ten aanzien van jeugdcriminaliteit op en voor social media en aan te geven of deze middelen - met een concrete invulling van de middelen die we gebruiken - hiervoor toereikend zijn;
- onderzoek te doen naar hoe de onlinewereld de offlinewereld raakt op het gebied van het ronselen van jongeren voor het criminele circuit en hierbij aanbevelingen te formuleren voor de preventieve aanpak vanuit de gemeente;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. Coenradie, P.J.P. Lansink- Bastemeijer en J. Bokhove

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel mijnheer Van Drunen. Dan wil ik graag het woord geven aan mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Dank u wel voorzitter. We bespreken inderdaad de koers en de richting en specifieke doelen, inzet en bijbehorende middelen komen inderdaad in de volgende fase. GroenLinks is blij met de toezegging van de burgemeester bij de verdere uitwerking van de veiligheidskoers om bij het voorkomen van jeugdcriminaliteit de samenhang te zoeken met de werkzame en beschermende risicofactoren uit het factorenmodel. In de update die we recent kregen zag ik dat helaas nog niet in de koers verwerkt. Over voetbal hebben we het wel in de koers gehad, maar een punt waarover we het nog niet eerder hebben gehad in de veiligheidskoers is het beleid rondom demonstraties. Dat wil ik in de toekomst graag meenemen want er was recent een vreedzaam protest van de universiteit, een bezetting door Occupy, en GroenLinks maar vooral de aanwezige studenten waren zeer onaangenaam verrast door de directe inzet van de ME. Ik zou graag willen weten of daar regels voor zijn of dat we daarover in ieder geval afspraken kunnen maken. Dan is de wijk belangrijk en met name de wijkaanpak omdat daaraan een collegetarget ten grondslag ligt. We dienen daarvoor een motie in, 'Aan de bak met de wijkaanpak' om ervoor te zorgen dat er meerjarige financiering voor mogelijk is. Een van de meest voorkomende veiligheidsproblemen en geweldsincidenten is geweld achter de voordeur. Dat moet gestopt worden en voorzitter, ik verzoek mijn laatste dertig seconden het woord te geven aan mijn collega Morkoç.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Bokhove heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Aan de bak, met de wijkaanpak

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van agendapunt 7.6, het voorstel tot vaststelling van de Veiligheidskoers 2023-2027;

constaterende dat:

- de wijkaanpak een effectief instrument is gebleken om zowel de objectieve veiligheid en subjectieve veiligheidsbeleving in wijken als de leefbaarheid te verbeteren;
- het college extra middelen heeft vrijgemaakt ten opzichte van voorgaande jaren om in te zetten op het gebied 'Veilig';
- de middelen voor de wijkaanpak (€ 2,4 miljoen) vanaf 2024 niet meer beschikbaar zijn;

overwegende dat:

- het college een target heeft opgenomen met betrekking tot verbetering van de veiligheid in wijken en dit heeft gekoppeld aan de wijkaanpak;
- het belangrijk is dat deze goed werkende wijkaanpak kan worden doorgezet en hiervoor meerjarig middelen beschikbaar zijn;

verzoekt het college:

- te onderzoeken hoe de financiering van de wijkaanpak na 2023 voort te zetten;
- met dit verzoek rekening te houden bij het opstellen van de komende voorjaarsnota;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J. Bokhove en I. Coenradie

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Aan u het woord.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter. Momenteel vindt de Orange the World campagne plaats tegen geweld tegen vrouwen. Een op de vijf vrouwen in Nederland heeft te maken met partnergeweld en elke acht dagen sterft een vrouw als gevolg van geweld achter de voordeur. Er is een internationaal handgebaar waarmee mensen in onveilige situaties kunnen signaleren dat ze hulp nodig hebben en wij dienen hierover graag een motie in. Mevrouw Reitema zal verder op dit handgebaar ingaan in haar termijn.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Morkoç heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Een handreiking door een handgebaar

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022;

constaterende dat:

- momenteel de Orange the World campagne plaatsvindt, waarbij geweld tegen vrouwen onder de aandacht wordt gebracht;
- in Nederland 1 op de 5 vrouwen te maken krijgt met partnergeweld;
- in Nederland elke acht dagen een vrouw sterft als gevolg van geweld achter de voordeur;
- een internationaal handgebaar bestaat waarmee vrouwen in onveilige situaties kunnen signaleren dat ze hulp nodig hebben;

overwegende dat:

- ondergetekenden tot hun grote verbazing recentelijk te horen kregen dat Rotterdamse (wijk)agenten dit handgebaar niet (her)kennen;
- het onverteerbaar is dat vrouwen tevergeefs de moed verzamelen om met dit internationale handgebaar een (wijk)agent om hulp te vragen;

verzoekt het college:

- dit internationale handgebaar mee te nemen in de campagne rondom stop geweld tegen vrouwen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç en S. Reitema

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dan mag ik het woord geven aan mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Dank. Dit is een internationaal handgebaar, een belangrijk handgebaar en ik vraag me af wie in deze raadzaal dit kent, ik zie al een paar mensen. Het kreeg in de coronalockdowntijden meer bekendheid. Vorige week waren mijn collega-raadslid Mina Morkoç en ik op een event voor de Orange the World-campagne en daar spraken wij een wijkagent die dit signaal totaal niet kent en helemaal niet wist dat er gebaren bestaan voor mensen in nood die hulp vragen. Het is toch onverteerbaar als iemand in nood die wijkagent met dit gebaar om hulp vraagt en de agent dit gewoon niet ziet of herkent en daarom dienen wij deze motie in, om hier aandacht voor de vragen en dit handgebaar te verspreiden. Ik hoop dat iedereen die dit ziet en meekijkt dit gebaar vanaf nu kent. Dan nog kort over wat er in de commissie is besproken, los van dit belangrijke onderwerp. Ook de PvdA wil een stad waarin iedereen kan meedoen en we begrijpen ook niet zo goed waarom er in de commissie discussie bestond over het dragen van religieuze symbolen bij werknemers van de gemeente zoals BOA's. Het is de gemeente als werkgever die hier eventueel restricties op kan leggen, maar dan moet daar wel een aantoonbare reële noodzaak voor zijn. We wachten nog op een afdoening van onze motie uit 2021 hierover die we samen met andere partijen hebben ingediend. Mocht die afdoening voor ons niet voldoende zijn dan hebben we alvast een nieuwe conceptmotie achter de hand, maar die dienen we nu niet in. Wel willen we deze motie indienen om duidelijk te maken dat wij in Rotterdam geen reële noodzaak zien om het dragen van religieuze symbolen bij de politie te verbieden. Wij zijn tegen ongerechtvaardigde uitsluitingen van wie dan door wie dan ook en dus ook niet door onze minister. Daarom deze motie.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema heeft de volgende motie ingediend.

Motie 5. Onze politie is een werkgever die zich aan de regels houdt, toch?

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december ter bespreking van 'Het voorstel tot vaststelling van de 'Veiligheidskoers 2023-2027'";

constaterende dat:

- de gemeenteraad zich eerder heeft uitgesproken om de kledingvoorschriften voor handhavers en toezichthouders van de openbare ruimte van de gemeente Rotterdam te

wijzigen zodat ook voor toezichthoudende ambtenaren mogelijk wordt om onder andere een hoofddoek te dragen;

- het politieagenten in Nederland niet is toegestaan om religieuze symbolen te dragen;

overwegende dat:

- de minister van Justitie en Veiligheid heeft uitgesproken dat zij het dragen van religieuze symbolen voor functies waarbij de overheid zich in de openbare samenleving met een uniform manifesteert niet neutraal en ongeschikt vindt;
- conform de geldende regels en doctrine (waaronder de recente inwerkingtreding van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wrna) en het arrest van het Europese Hof van Justitie in de zaken IX v. WABE en MH Müller Handels GmbH v. MJ) een landelijk verbod op het dragen van religieuze symbolen door handhavers en toezichthouders of andere ambtenaren niet alleen onwenselijk maar ook niet toegestaan is;
- het aan de werkgever zelf is om restricties op het dragen van religieuze kenmerken te hanteren en voor deze restricties een reële noodzaak moet bestaan waarbij het bestaan van deze noodzaak door de werkgever aangetoond moet worden;
- de werkgever niet door een ander lichaam of orgaan kan worden beperkt in deze bevoegdheid, dus ook niet door de rijksoverheid en ook niet door de formele wetgever;
- een verbod op het dragen van religieuze kenmerken een ongerechtvaardigde uitsluiting is van groepen Rotterdammers voor politiefuncties waarbij een uniform verplicht is;
- een dergelijk verbod haaks staat op de mentaliteit van onze havenstad, 'Eén stad' die haar veerkracht en identiteit mede te danken heeft aan haar grote (religieuze) diversiteit;

draagt het college op:

- in gesprek te gaan met de minister van Justitie en Veiligheid en, met inachtneming van de geldende regels en doctrine, aan te dringen op een zodanige wijziging van de kledingvoorschriften van politieagenten dat ongerechtvaardigde uitsluiting op basis van religieuze symbolen van tafel is;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Reitema, M.M. Vlasblom en J. Bokhove

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, D66 is heel blij met dit veiligheidsplan, vooral omdat er zoveel nadruk op preventie ligt, dat past ons heel goed. We waren in eerste instantie wat ontevreden omdat verkeersveiligheid er nauwelijks in naar voren kwam, dat is hersteld voor deze raadsvergadering en ook daar zijn we tevreden mee. Tot zover.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Voorzitter, in de commissie is met de woordvoerders over het Rotterdams veiligheidsbeleid voor de komende jaren gesproken en ook de koers is besproken. In de commissie is een aantal toezegging gedaan en ik kijk uit naar de besprekingen over onder andere de cybercriminaliteit, maar ook naar de inzet van de politie bij het beschermen van minderjarigen als het gaat om sexting, als het gaat om sextortion. Voorzitter, ik zal dan ook in de verdere besprekingen van de veiligheidskoers het belang van preventie blijven benadrukken, dat moet altijd voorafgaan aan repressie en

tegelijkertijd voorzitter kan er geen programma worden uitgerold waarbij preventie en repressie niet hand in hand gaan omdat natuurlijk ook in preventie kan worden gekeken naar begeleiding van de zeer jonge kinderen die we tegenwoordig steeds meer in de criminaliteit zien belanden. Voorzitter, een aantal punten waaronder het dragen van een sluier, maar ook het hebben van piercings hebben we in de commissie besproken, maar er zijn daarvoor ook schriftelijke vragen gesteld en moties ingediend bij de burgemeester die daar nu liggen en waarvan we de beantwoording en de afwikkeling afwachten. We zullen daar niet op voorsorteren, maar we willen wel benadrukken dat er nieuwe ontwikkelingen in de dagelijkse praktijk en in de rechtspraak zijn en we vragen de burgemeester die, daar waar mogelijk mee te nemen in de beantwoording. Voorzitter, ik ben trots op de lijnen die zijn uitgezet in het veiligheidsbeleid en we zullen zeker verder meedenken over de verdere invulling daarvan in de komende periode.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Welke andere fracties willen nog het woord voeren? De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter dank, ik houd het heel kort, ook gezien de spreektijd. We hebben een heel goede bespreking in de commissie gehad, daarin is ook een aantal... Het was steeds een beetje wikken en wegen: we hebben hier een visie liggen en in hoeverre moet die nou eigenlijk concreet worden. Dat was wel de wens van de raad, maar de uitleg van het college dat concrete maatregelen nog worden ingevuld was ook begrijpelijk. Dat onthandt ons een beetje op dit terrein, maar goed ik herinner me uit de commissiebespreking dat met name de burgemeester regelmatig terugkwam op de aangenomen motie tijdens de begrotingsbehandeling 'Het hack van de dam', een motie van onze kant, en in dat opzicht sluit ik aan op wat mevrouw Mohamed-Hoesein zegt, dat er meerjarig te weinig geld lijkt te zijn voor de aanpak van cybercriminaliteit terwijl dat nou juist een vorm van criminaliteit is die enorm in opkomst is en die zich niet alleen maar op een ondermijnende manier in de haven vestigt, maar ook gewoon bij mensen terechtkomt zoals laatst het hack bij de bibliotheek. We zijn blij met de aandacht daarvoor en we kijken met veel interesse uit naar de afdoening van die motie. Dank.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank u voorzitter. Een veilige stad is de basis van alles en wat de Rotterdamse VVD betreft is daarvoor een balans tussen repressie en preventie nodig. Dat is essentieel voor een goed veiligheidsbeleid, dat is ook precies wat we in deze veiligheidskoers terugzien en daar zijn we blij om. Wat de Rotterdamse VVD betreft is dit ook echt een programma waarmee we aan de slag kunnen, sterker nog een koers waarmee we aan de slag kunnen en waar we de komende jaren meer invulling aan gaan geven voor de juist ingeslagen koers. Er is wel een punt waarbij we nog wat langer willen stilstaan en waarover we ons ook zorgen maken en dat is die digitale criminaliteit. Steeds meer Rotterdammers en ook steeds meer Rotterdamse ondernemers komen hier helaas mee in aanraking en we zien ook de tendens dat die criminaliteitsvorm toeneemt. Daarom vinden we het ook zo belangrijk om heel goed in de gaten te houden op welke manier die digitale criminaliteit zich precies ontwikkelt. In dat kader, de heer Segers-Hoogendoorn zei net al dat hij benieuwd is naar de afdoening van de motie 'Hack van de dam' en dat zijn wij ook. In aanvulling daarop lijkt het ons goed om ook eens goed in kaart te brengen wat nou de impact is, eigenlijk de analyse daarop, in Rotterdam en daarom dienen wij samen met Leefbaar Rotterdam de motie 'Maak digitaal gevaar inzichtelijk' in, waarbij we dus goed gaan kijken hoeveel Rotterdammers slachtoffer zijn en hoe we dat kunnen gaan gebruiken bij de uitwerking van de motie 'Hack van de dam'. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Van Groningen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 6. Maak het digitale gevaar inzichtelijk

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van de vaststelling van de veiligheidskoers 2023-2027;

constaterende dat:

- in Rotterdam sprake is van een daling van traditionele criminaliteit en een stijging van digitale criminaliteit;
- sinds twee jaar cybercriminaliteit een onderdeel is van de veiligheidsmonitor;

overwegende dat:

- Rotterdammers, Rotterdamse bedrijven en de Rotterdamse infrastructuur een gewild target blijken voor digitale criminelen;
- digitale criminaliteit geen onderdeel is van de veiligheidsindex;
- hierdoor er een mogelijk een vertekend beeld kan ontstaan van de veiligheidsmonitor van Rotterdam;
- het college zich op basis de motie 'Hack van de dam' gaat beraden op de voortgang van de cyberaanpak na 2023;

verzoekt het college:

- een analyse te maken van de digitale criminaliteit in Rotterdam en in deze analyse mee te nemen hoe vaak Rotterdammers slachtoffer zijn van digitale criminaliteit en hoe Rotterdammers hun digitale veiligheid ervaren;
- deze analyse te betrekken bij de uitwerking van de motie 'Hack van de dam';
- de analyse te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. D.A. van Groningen en B. van Drunen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Dan kijk ik rond of er nog andere fracties zijn. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Voorzitter, de veiligheidskoers is een mooi stuk papier, maar papier is geduldig en de praktijk wil nog wel eens weerbarstig zijn. De SP is zeker niet tegen de politie, die is hartstikke hard nodig en we prijzen ook hun moed en inzet en noem allemaal maar op, maar het is ook een afspiegeling van de samenleving en in de praktijk gaat er toch wel eens wat mis en dan kloppen de feiten niet helemaal met wat we allemaal in de veiligheidskoers hebben opgeschreven. Daarom dienen we samen met mijn buurvrouw, die helaas nu heeft moeten vertrekken, drie moties in. De ene gaat over dat buitenproportionele geweld. Er zijn natuurlijk incidenten, waarover we vorige week hebben gesproken, waarover in de stad maar ook in het land toch wel wat zorgen zijn, of we dat buitenproportionele geweld en etnisch profileren door de politie Rotterdam in kaart kunnen brengen. De andere gaat over de aanpak van racisme en discriminatie. We willen niet zeggen dat de politie racistisch of is of discrimineert, maar het is een afspiegeling van de samenleving en ook binnen de politie gebeuren gekke dingen en die willen wij, die aanpak ook, graag in kaart gebracht hebben binnen de Veiligheidskoers 2023-2027, dus het transparanter en

inzichtelijker maken van de aanpak van racisme en discriminatie binnen de politie en een cursus daarvoor om dat ook op te lossen. De laatste motie gaat over een meldpunt voor mentale gezondheid van (undercover)agenten. Dat is nogal ingewikkeld, maar ook mensen die voor de politie werken, het is ook mensenwerk, staan onder hoge druk door wat ze allemaal moeten presteren en ook door wat er door hun collega's en door de samenleving van hen wordt verwacht. Daar willen wij ook een onderzoek naar laten instellen en eventueel hulp via een meldpunt mogelijk maken. Dat was het voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Coşkun heeft de volgende moties ingediend.

Motie 7. Betrek de aanpak van racisme en discriminatie binnen de politie in de Veiligheidskoers 2023-2027

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022, ter bespreking van de Veiligheidskoers 2023-2027;

constaterende dat:

- in de Veiligheidskoers 2023-2027 nog geen rekening wordt gehouden met racisme en discriminatie zowel intern als extern binnen het korps;
- slechts trainingen worden ingezet om racisme en discriminatie binnen de politie aan te pakken;
- er te weinig evaluatieprocessen zijn binnen het korps rondom de aanpak van racisme en discriminatie;

overwegende dat:

- het systeem van het korps intern verbeteren een positieve uitwerking zal hebben op hoe agenten zowel intern als extern mensen met een migratieachtergrond behandelen;
- dit een positieve uitwerking zal hebben op het veiligheidsgevoel van mensen met een migratieachtergrond in Rotterdam;
- dit een veiligere werkomgeving zal bieden voor agenten met een migratieachtergrond;
- de aanpak van racisme en discriminatie een constant onderdeel moet zijn van het systeem waarbinnen de politie werkt;
- er al een onderdeel is binnen de basisopleiding van de politie dat racisme en discriminatie behandeld voor aspirant agenten;

verzoekt het college:

- het transparanter en inzichtelijker te maken hoe de aanpak van racisme en discriminatie binnen de politie wordt aangepakt, door middel van prestatie-indicatoren;
- aan de politie voor te stellen om een jaarlijkse herhaling in te stellen van het onderdeel racisme en discriminatie die binnen de basisopleiding wordt gedaan voor agenten die in het werkveld zitten;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.S.J. Coşkun

Motie 8. Breng buitenproportioneel geweld en etnisch profileren door politie Rotterdam in kaart

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022, ter bespreking van de Veiligheidskoers 2023-2027;

constaterende dat:

- recentelijk een agent buitenproportioneel geweld heeft gepleegd tegen een Rotterdamse ondernemer met een migratieachtergrond;
- daarmee de veronderstelling dat buitenproportioneel geweld en etnisch profileren door politie toeneemt wordt gevoed;
- ook de burgemeester walgt van rotte appels die logen in het proces-verbaal van het kopstootincident;

overwegende dat:

- het meest recente incident van buitenproportioneel geweld mogelijk in lijn ligt met soortgelijke incidenten die zich in het verleden hebben voorgedaan;
- mogelijk sprake is van een structureel probleem als het gaat om buitenproportioneel geweld en etnisch profileren door politie Rotterdam;
- tot op heden geen concreet onafhankelijk onderzoek heeft plaatsgevonden naar deze aanname;

verzoekt het college:

- onderzoek te doen naar in hoeverre de kopstoot van de politieagent in verband staat met etnisch profileren;
- binnen dit onderzoek in kaart te brengen of dergelijke ondernemers met een migratieachtergrond uit Rotterdam-Zuid last ondervinden van etnisch profileren;
- meldingen van buitenproportioneel geweld en etnisch profileren inzichtelijk te maken;
- het opstellen van een plan van aanpak om buitenproportioneel geweld en etnisch profileren door politie op te sporen in het meerjarenbeleidsplan van de politie Rotterdam;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.S.J. Coşkun

Motie 9. Meldpunt mentale gezondheid (undercover)agenten

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022, ter bespreking van de Veiligheidskoers 2023-2027;

constaterende dat:

- er geen meldpunt voor mentale gezondheidsproblemen gerelateerd aan racisme en discriminatie binnen het Rotterdamse politiekorps bestaat;

overwegende dat:

- de druk op (undercover)agenten toeneemt door plannen uit de Veiligheidskoers 2023-2027 en dit veel van de mentale gezondheid van (undercover)agenten eist;
- iedereen recht heeft op therapie en gepaste begeleiding daartoe;
- zich posttraumatische stresssymptomen kunnen ontwikkelen na racistisch en/of discriminerend behandeld te zijn geweest;
- deze PTSS-symptomen vroeg geconstateerd moeten worden om posttraumatisch stresssyndroom voor te zijn;

verzoekt het college:

- een onderzoek in te stellen naar de angstcultuur omtrent het melden van racisme en discriminatie binnen het politiekorps en het welzijn van (undercover)agenten;

- voor te leggen bij de politie dat er een meldpunt 'Mentale gezondheid' binnen het politiekorps geïmplementeerd kan worden, waarbij wenselijk een jaarlijkse evaluatie met het college kan plaatsvinden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.S.J. Coşkun

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ik kijk rond of er nog andere fracties zijn die het woord op dit onderwerp willen voeren en ik kan eenmaal andermaal zien dat dit niet het geval is. Dan kijk ik aan deze kant van de tafel wie het woord wil nemen. Ik zie dat de burgemeester al staat, burgemeester aan u het woord.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Voorzitter, sta mij toe om buiten de orde nog even iets te vertellen over wat op dit moment in de stad gaande is, een enkel zinnetje.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Zeker.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Ik begreep van de politie dat het beeld rondom het Kruisplein rommelig is. Op het Hofplein gebeurt niets, maar het is rommelig, er zijn veel mensen op de been en er is veel getoeter, maar er worden geen incidenten gemeld. Dan ga ik terug naar de koers waarover we vandaag met elkaar spreken. Ik wil de gemeenteraadsleden hartelijk dankzeggen voor het zeer uitputtend lezen maar ook bespreken van het stuk afgelopen weken, ik denk dat dit tot goede aanpassingen heeft geleid. Naast het officiële stuk hebt u ook een werkstuk gekregen waarin de aanpassingen zijn gearceerd, zodat u het wat gemakkelijker kunt lezen en u kunt zien welke toezeggingen zijn verwerkt, overigens met dank aan mijn team dat er snel aan gewerkt heeft om dat helemaal klaar te maken en ook met dank aan de heer Vonk die taalkundig nogal scherp heeft gelezen, hij heeft ons geholpen om nogal wat taalfouten uit het stuk te halen. Ik hoop dat het nu minimaal is, ik kan niet garanderen dat er niets meer in zit maar daar is hard aan gewerkt. Dus daarvoor hartelijk dank. Mijnheer Van Drunen, het klopt dat het stuk een globaal karakter heeft, het is koersbepalend en richtinggevend en de belangrijkste vraagstukken komen de komende periode toch uiteindelijk in een gedetailleerde uitwerking. Of het gaat over ondermijning, of het gaat over cyber of over andere vraagstukken, u krijgt beleidsstukken en u krijgt ook evaluaties en jaarrapporten. Op basis daarvan kunnen we met elkaar scherp aan de wind zeilen en het is ook de bedoeling dat dit koersdocument jaarlijks wordt vertaald in tranches, zodat we indien nodig elk jaar nieuwe accenten kunnen leggen. Voor degenen die het gemist hebben, het is zeker niet de bedoeling om op scherpe getalletjes... Die staan er inderdaad niet in, maar dat was ook niet de bedoeling. Die technische sessie is wat mij betreft geen probleem, dus laten we doen waar u om vraagt, dat gaan we wat mij betreft regelen. De motie 'Wijk aan Zet ook betreffende veiligheid'. In overleg met wethouder Simons die over de wijken gaat kan ik die motie omarmen, volgens mij is het goed als we dat op die manier laten beoordelen. De motie over zicht op sociale media, waar ook anderen over spreken. Ik denk dat het heel belangrijk is dat we proberen na te gaan wat we als gemeente op dat gebied kunnen doen. Het is natuurlijk een vrij lastige wereld om in te interveniëren, we kunnen alleen maar dingen doen met openbare bronnen, we mogen helemaal niets met niet-openbare bronnen en juist dat is interessant omdat daar de meeste zaken die ingewikkeld zijn worden bekookstoofd. We hebben als gemeente niet zo gemakkelijk toegang tot Telegram of andere dingen in gesloten groepen. Het gesprek in Den Haag gaat op dit moment juist daarover, of ook de politie die dat ook niet zomaar mag, daar

ook toegang toe kan krijgen. Dat gesprek is in Den Haag gaande, maar ik zet graag voor u op een rij, ook in samenhang met motie van de heer Segers-Hoogendoorn die daar ook om vraagt, wat er mogelijk is op het terrein van cyber. Mevrouw Bokhove vraagt naar een actuele aangelegenheid namelijk de wat aparte demonstratie binnen het gebouw van de universiteit. Doorgaans is dat het domein van de universiteit en daar komen wij niet zomaar binnen, maar wij komen daar wel binnen als de beheerder van het gebouw daar om vraagt. Ik kan u verzekeren dat de ME daar niet zomaar binnengetreden is. Ik volg die situatie de hele dag door, het was een langere dag en het was pas echt ergens aan het einde van de dag dat de politie binnentrad om een aantal mensen dat niet wilde weggaan op verzoek van de beheerder-eigenaar uit het pand te verwijderen. Er is mij ook gerapporteerd dat op geen enkele manier geweld is gebruikt. Ik snap dat die mensen daar tegen hun zin verwijderd zijn, maar dat is wel op verzoek. Als mensen uw huis binnentreden en u vraagt de politie om die mensen te verwijderen, ze gaan niet uit eigen vrije wil, dan doen we dat. Het is het recht van de eigenaar van een pand om te vragen mensen te doen verwijderen. Ik snap dat zij het niet leuk vonden dat dit is gebeurd, maar dat is rechteus.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Naar aanleiding van het gebeuren bedacht ik dat niet in de koers staat hoe we met die demonstraties omgaan en ik vind 'hoe om te gaan met demonstraties' eigenlijk ook wel een belangrijk onderdeel van de veiligheidskoers. Soms verlopen ze goed en soms niet goed en ik wil demonstratiebeleid de volgende keer in de uitwerking eigenlijk als extra topic vermeld hebben.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Wij hebben een heel rapport over demonstraties in Rotterdam laten maken en er is zelfs samen met de nationale ombudsman een heel congres in dit gebouw aan gewijd, er gaan geen drie maanden voorbij of we spreken hier over demonstreren en het demonstratierecht en over wat mag en wat niet mag. Bovendien, u kunt daar heel lang over discussiëren, maar wat mag en wat niet mag staat in de Wet openbare manifestaties. Er is mij en de politie is ook niet veel gegund om er anders mee om te gaan dan de wet ons voorschrijft en ik ben eerlijk gezegd niet van plan om de tekst van de wet in een koersdocument te kopiëren. Als u daar naar aanleiding van iets een keer over wilt discussiëren dan kan dat natuurlijk altijd, maar om daar nu veel teksten aan te wijden, dat wil ik eerlijk gezegd niet doen want het demonstratierecht is een fundamenteel recht in de Grondwet en in andere wetten en daar volgt een koers van de stad Rotterdam op. De motie over wijkveiligheid vraagt om een onderzoek omdat de financiën voor wijkraden eindigen in het jaar 2023, dat kan nog wel maar in 2024 niet meer. In overleg met wethouder Simons zeg ik u toe dat onderzoek graag te willen doen en tijdig te rapporteren en waar nodig de discussie te betrekken bij de voorjaarsnota in 2023. De discussie tussen de beide dames Morkoç en Reitema over het handgebaar spreekt mij echt wel aan, dat vind ik wel mooi. Het is een beleidsinstrument van € 1,00, het kost namelijk niets, maar toch kan het heel erg effectief en levensreddend zijn. Dus ik roep de gemeenteraad in zijn totaliteit op om dat te steunen, ik wil dat graag steunen en ook uitdragen bij ons politieapparaat om te kijken of we dat gebaar snel en gemakkelijk kunnen herkennen. Dus daar alle steun voor. Dan mevrouw Mohamed-Hoesein over cyber, volgens mij heb ik daar net iets over gezegd. Het is belangrijk dat we dat de komende periode in de gaten houden en daar zal ik over rapporteren. De discussie over het dragen van een hoofddoek en een sluier is eigenlijk al in Den Haag beslecht. Wethouder Karremans is verantwoordelijk voor handhaving en dus voor onze BOA's en handhavers en hij zal er het zijne van zeggen, maar ik voel er weinig voor om die discussie in mijn eentje aan te zwengelen, dat is in je eentje tegen de wereldbol aanschoppen en dat zou weinig effectief zijn. Wij lobbyen heel graag en zeer effectief vanuit

Rotterdam, maar wel op het moment dat het daar is. Ik weet dat daar in een raadscommissie over is gesproken, maar het is vandaag niet aan de orde.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ja voorzitter, de motie is niet ingediend.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Ik weet dat er in de commissie over is gesproken en ik denk dat het verstandig is om die discussie te pareren en te laten waar die thuishoort. Ook de motie van de VVD in dat opzicht... Mevrouw Van Groningen is ergens anders mee bezig, maar ook die motie zou ik graag willen omarmen. Onderzoek Politiebejegening. Op verzoek van de raad wordt dat pas in januari 2023 besproken, dus daar komen we nog op terug. Ook de moties van de SP en BIJ1, in januari 2023 bespreken we met de politie het thema 'Politie voor iedereen' en dan betrekken we daarbij ook het advies van de commissie Karakus. Wij verwachten dat we daar dan een zinvol gesprek over kunnen voeren en wat mij betreft wachten we deze bespreking even af, dat lijkt me wel zo netjes, voordat wij nieuwe stappen zetten. Voorzitter, dat waren de adviezen over de moties die ingediend zijn in mijn richting en dan ligt er nog een in de richting van wethouder Karremans. Nee? Oké, dan was dat het.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Goed, de ingediende moties. Dan komen we aan een tweede termijn. Zijn er nog vragen voor de tweede termijn? Als dat niet het geval is dan constateer ik dat we een goed debat hebben gehad, een mooi agendapunt hebben gehad, vooral de inbreng van de heer Karremans was fantastisch, dat hoort hij graag. Ik moet nog even door, er wil nog even iemand iets zeggen. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja sorry, ik moest heel even overleggen. Ik heb niet ieder woord nauwkeurig beluisterd, maar we hadden twee moties in concept en een daarvan hebben we teruggetrokken en een hebben we wel ingediend. Ik had het gevoel dat de andere beantwoord is en niet degene die we hebben ingediend, vandaar dat er net even wat verwarring over en weer was. De motie die we hebben ingediend ging over de lobby naar de minister.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Volgens mij heb ik die motie ontraden.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Oké, want in de toelichting leek het over die andere te gaan.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Nee, maar ik verwees ook naar het commissiedebat over de lobby in zijn algemeenheid waarvan ik zei 'dat doe ik met plezier, maar dan op het moment dat het goed getimed is en effect heeft'. Als de minister haar ei heeft gelegd, heeft het weinig zin en ik heb veel lobbykracht, maar ik kan me niet voorstellen dat ik de nationale discussie nog op zijn kop kan zetten als de minister en de Kamer hier al over hebben gesproken, dan dicht u mij wel heel veel kracht toe, dat lijkt mij niet haalbaar.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Dan snap ik hem.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Goed, dan heb ik nog even een mededeling. Er zijn net drie moties ingediend van de SP en BIJ1. Als een partij niet aanwezig is, kan die geen motie indienen en daarom hebben we die moties nu omgezet, die zijn ingediend door de SP. Dat wil ik even vertellen. Dat gezegd hebbende, sluit ik agendapunt 7.6 af.

7.7 Tweeminutendebat over 'Rotterdam écht zonder zwarte piet', aangevraagd door de leden Bokhove, Vlasblom en Balwantsingh

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dan komen we bij 7.7 en dat is een tweeminutendebat over 'Rotterdam écht zonder zwarte piet'. Het is aangevraagd door de leden Bokhove, Vlasblom, maar die is niet aanwezig, en Balwantsingh en ik geef mevrouw Bokhove als eerste het woord. Gaat uw gang.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Dank u wel voorzitter. We hadden vorige week een debat omdat er tot onze grote ontsteltenis bij diverse intochten is gebruikgemaakt van zwarte pieten die zo nauwelijks waren aangepast dat ze gewoon echt zwarte piet of bijna zwarte piet, een uitveegpiet, waren omdat ze zo zwart geschminkt waren dat het toch echt black faces waren. We hebben het toen met name over Pernis gehad en de wethouder heeft erop gereageerd en daar ook een brief over gestuurd waarin stond dat hij met de organisatie is gaan praten, waarvoor dank. Wij hebben toch nog een aantal punten waarvan wij denken 'heeft deze wethouder voldoende doorgepakt daarmee?' en daar zijn wij niet van overtuigd want op deze manier, alleen met een gesprek, alleen met een waarschuwing, kan dit zomaar weer gebeuren en het is gewoon eigenlijk ook best wel... We zien ook dat mensen proberen de grenzen op te zoeken, maar voor ons is ieder kenmerk van zo'n racistische karikatuur een te veel, dat gaat over rode lippen, een kroespruk en zwart en een accent of oorringen. We zien nu dat er een of twee achterwege worden gelaten. Het is niet dat je aan de vijf door mij genoemde kenmerken moet voldoen om dan te zeggen dat het dan geen zwarte piet meer is. Wij willen gewoon dat de regels voor een roetveegpiet klip-en-klaar zijn. We willen dat er ook een sanctie op kan staan als er subsidie is verstrekt en mensen zich niet aan die afspraken houden, dus dat mensen ook weten dat een eerder aan hen verleende subsidie bij het niet nakomen van de afspraken moet worden terugbetaald. Dat is niet voor nu, maar dat is voor 2023. Dus dat kunt u nog mooi in de subsidieverordening opnemen en ik hoop dat u daar gehoor aan geeft. Die motie heet trouwens 'Wie zoet is krijgt subsidie en wie stout is betaalt terug'. Dan hebben we het vorige week ook gehad, daarvoor was bij meerdere partijen ook wel draagvlak... Op het moment dat er een intocht is geweest met zwarte pieten of niet duidelijk is dat het roetveegpieten betreft, moeten wij op onze gemeentelijke site of de afgeleide van gemeentesites waarover wij ook gaan, bijvoorbeeld van de wijkraden, zorgen dat die content niet verder wordt verspreid. Laten we dan alleen de blije gezichtjes van de kinderen die wel roetveegpiet zijn doen, maar niet van volwassenen die proberen de grenzen op te zoeken en nog steeds die racistische karikaturen willen tentoonstellen, laten wij als gemeente daar niet aan meedoen. Dus niet content met content zoals die er nu is. Ik verzoek de wethouder onze eigen uitingen van de gemeente zo aan te passen dat er conform het Pietenakkoord alleen roetveegpieten aanwezig zijn en in de toekomst ook goed in de gaten te houden dat wij niet zelf zwarte pieten verspreiden.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Bokhove heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Niet content met content

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van agendapunt 7.7 Tweeminutendebat Rotterdam echt zonder zwarte piet;

constaterende dat:

- op eigen/afgeleide sites en socialmediapagina's van de gemeente content is geplaatst over intochten van Sinterklaas waarop zwarte pieten zichtbaar zijn;

overwegende dat:

- de gemeenteraad in 2020 heeft aangegeven op geen enkele wijze (direct of indirect) en op geen enkel niveau (stedelijk, wijk of gebied) in Rotterdam bij wil dragen aan de instandhouding van zwarte piet;
- plaatsing van deze content niet overeenkomt met het gemeentelijk beleid om afscheid te nemen van zwarte piet, ook in communicatie;
- dit onduidelijkheid creëert over de noodzaak tot naleving van afspraken die gemaakt zijn rondom Sinterklaasintochten;
- de gemeente zelf het goede voorbeeld moet geven;

verzoekt het college:

- de content met betrekking tot de Sinterklaasintochten aan te passen en alleen gebruik te maken van afbeeldingen van Pieten die zich duidelijk manifesteren als Roetveegpieten conform het Pietenakkoord (dus niet: zwart geschminkt, met rode lippen, een afroprui, oorkingen en met een karikaturaal accent);

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J. Bokhove en N. Balwantsingh

Motie 2. Wie zoet is krijgt subsidie, wie stout is betaalt terug

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van agendapunt 7.7 Tweeminutendebat Rotterdam écht zonder zwarte piet;

constaterende dat:

- gemeentelijke subsidies kunnen worden aangevraagd voor een feestelijke intocht met Sinterklaas vergezeld door roetveegpieten;
- diverse initiatieven ondanks de door de gemeente gestelde voorwaarden het niet zo nauw namen met de grondslag voor deze subsidie en Sint aldaar toch met zwarte pieten op pad bleek te zijn gegaan of met minimale aanpassingen werd geprobeerd de afgesproken regels te omzeilen;

overwegende dat:

- dit niet overeenkomt met het gemeentelijk beleid om afscheid te nemen van zwarte piet;
- de gemeenteraad in 2020 heeft aangegeven op geen enkele wijze (direct of indirect) en op geen enkel niveau (stedelijk, wijk of gebied) in Rotterdam bij wil dragen aan de instandhouding van zwarte piet;
- de gemeente bij het verstrekken van subsidies ook moet toezien op de naleving van de afspraken waaronder deze zijn verstrekt;
- er nu geen consequenties zijn indien blijkt dat afspraken rondom gebruik van roetveegpieten niet worden nagekomen;

verzoekt het college:

- nadrukkelijk in de subsidieverordening en bij de toekenning op te nemen dat bij niet nakomen van afspraken rondom het gebruik van roetveegpieten conform het 'Pietenakkoord' (dus niet: zwart geschminkt, met rode lippen, een afro prui, oorkingen en met een karikaturaal accent) de verstrekte subsidie achteraf wordt teruggevorderd;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J. Bokhove en N. Balwantsingh

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Mevrouw Bokhove, ik heb uw moties maar het logo van BIJ1 moet eraf omdat ze niet aanwezig zijn. Dat regelen wij wel voor u, maar we willen dat wel even gemeld hebben voor de notulen. Ik zie wel dat ze voldoende zijn ondertekend en daarmee maken ze nu dan ook deel uit van de beraadslagingen. Dank u wel mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Ik weet niet hoe dat precies werkt, maar BIJ1 is hier geen eerste indiener en toen ik deze motie aan het bespreken was, was mevrouw Vlasblom gewoon aanwezig, ze heeft ingetekend.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ze heeft zich officieel afgemeld voor de vergadering.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Tot aan het agendapunt, als je er dan bent dan telt het nog en als je daarna... Oké prima, dan graag doorstrepen. Ik weet dat ze in haar hart bij ons is.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). U loopt lang genoeg mee en u weet dan bij dezen dat je een motie pas kunt indienen bij het debat en als je die dan indient dan moeten de partijen aanwezig zijn. Wilt u het artikel nog? Het wordt allemaal voor u opgezocht, ik heb een hulplijn naast me zitten, geen hulppiet, maar een hulplijn.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Beste voorzitter, ik vertrouw u daar volledig in. Het was gewoon even een vraag van mij, als ik het in de loop van de dag geregeld heb... Het is klip-en-klaar.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Bokhove geloof me, ook ik leer na al die jaren nog iedere dag. De heer Balwantsingh.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Ja voorzitter dank u wel. Het uitgangspunt is dat we in Rotterdam een sinterklaasfeest vieren waar iedereen plezier aan beleeft en dat niemand buikpijn heeft in de aanloop naar 5 december en afwacht hoe het zich zal manifesteren. Daarom zijn we ook blij dat de gemeenteraad in 2020 heeft uitgesproken dat de gemeente op geen enkele manier, direct dan wel indirect, in subsidiërende dan wel faciliterende zin op zowel stedelijk als op gebieds- en wijkniveau bijdraagt aan de instandhouding van de racistische karikatuur zwarte piet. Voorzitter, toch waren er de afgelopen week weer intochten die gesubsidieerd zijn met overheidsgeld waar zwarte pieten aanwezig waren. We zagen zelfs een foto voorbijkomen met een wethouder van dit college die schijnbaar met veel blijdschap met een volledig zwart geschminkte piet op de foto staat. Toen dacht ik bij mezelf, als er één wethouder op staat dan staat daar dus het hele college op, als ik het goed heb begrepen. Dus mijn vraag aan de wethouder, via de voorzitter, is dan ook, omdat ik zijn afwijzende standpunt tegenover zwarte piet ken, van de heer Achbar, is dan ook: wat vindt de wethouder ervan dat hij ook op die foto vertegenwoordigd is? Voorzitter, we gaan naar 2023, een herdenkingsjaar waarin we gaan stilstaan bij 150 jaar afschaffing van slavernij en de doorwerking van het koloniale verleden. Er komt een nieuw beleidsplan Samenleven, er gaan gesprekken gevoerd worden met groepen mensen die geraakt worden door de doorwerking van het slavernijverleden die zich pijnlijk geraakt voelen door zwarte piet. Wat denkt u dat er ter tafel komt als de zwarte gemeenschap haar bijdragen en sentimenten gaat delen? We willen als gemeente een punt zetten achter discriminatie en racisme, maar als we de deur sluiten, laten we toch een kier open voor minachting van anderen. Voorzitter, mijn partij staat achter mensen die dagelijks worstelen met de doorwerking van het koloniale verleden, die te maken hebben met structurele achterstelling in het onderwijs en

discriminatie op de arbeids- en woningmarkt. Een keer in het jaar, met Sinterklaas, voelt dat deel van Rotterdam dat haar achtergestelde positie wordt gevierd in de vorm van een racistische karikatuur. Het is beneden alle peil voorzitter en daarom dien ik een motie in waarmee we in de weigeringsgronden voor subsidie aan de bewonersinitiatieven laten opnemen dat subsidie geweigerd kan worden op grond van discriminerende en racistische uitingen die tot uitsluiting van groepen mensen kan leiden. Ik kijk naar mijn sociaal-progressieve partijen, nou niet mij partijgenoten, naar mijn... Hoe moet je dat zeggen? Ik ga zo twijfelen. Naar mijn sociaal-progressieve collega's hier in de raad, coalitiepartijen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Denkt u er nog even over na want u hebt een interruptie van de heer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Dank u wel voorzitter. Het dictum van uw motie, volgens mij is discriminatie en racisme volgens de Grondwet al verboden, dat is al een weigeringsgrond voor alles wat wij doen. Het einde van uw pleidooi is volstrekt terecht, daar waar discriminatie of racisme plaatsvindt, moeten we dat met zijn allen bestrijden, maar de Grondwet voorziet daar al in, dus wat voegt uw motie daaraan toe?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Even voor alle duidelijkheid, in het verleden kon je bij een tweeminutendebat niet interrumpen, maar in het nieuwe reglement kan dat als je het beperkt en het is volledig terecht dat u het doet. Mijnheer Balwantsingh u mag antwoorden.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Het is helemaal waar dat artikel 1 van de Grondwet hier onder druk staat en ik ben blij dat de heer Becker dat ook aangeeft. We lazen in een verklaring van de wethouder dat het toch niet afdwingbaar is, ondanks dat we hebben afgesproken dat er geen subsidie meer gaat naar organisaties die een zwarte piet in een intocht willen gebruiken. Dus daar is een spanningsveld en met deze motie willen we dat in elk geval de volgende keren voorkomen, dus daarom deze motie voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Balwantsingh heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Een einde aan het subsidiëren van zwarte piet

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022 ter bespreking van 'Rotterdam écht zonder Zwarte Piet;

constaterende dat:

- de gemeenteraad in 2020 heeft uitgesproken dat de gemeente op geen enkele manier, direct dan wel indirect, in subsidiërende dan wel faciliterende zin, op zowel stedelijk, als gebieds- en wijkniveau, bijdraagt aan de instandhouding van zwarte piet;
- twee weken geleden tijdens gesubsidieerde plaatselijke intochten van Sinterklaas in Pernis, Heijplaat, Hoek van Holland en Rozenburg wederom zwarte pieten zijn gesignaleerd;

overwegende dat:

- het college de 'Nadere regels bewonersinitiatieven 2022' heeft vastgesteld en in de weigeringsgronden niks is opgenomen over discriminatie en racisme;
- hierdoor bewonersinitiatieven waarbij zwarte piet een rol speelt nog steeds in aanmerking komen voor gemeentelijke subsidies;

verzoekt het college om:

- in artikel 19 (weigeringsgronden) van de 'Nadere regels bewonersinitiatieven Rotterdam' op te nemen dat subsidie aan een bewonersinitiatief geweigerd kan worden op grond van discriminerende en racistische uitingen die tot uitsluiting van (een)bepaalde doelgroep(en) leid(t)(en);

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N. Balwantsingh, J. Bokhove en I. Elfilali

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel voor uw bijdrage. De heer Balwantsingh.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Excuus, nog een punt. U had het al over mevrouw Vlasblom die hier niet meer aanwezig is. Zij wilde zelf een motie indienen en die dienen wij dan in namens onszelf. Dat is een motie die zij...

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Balwantsingh heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Waarborg veiligheid en waardigheid alle Rotterdammers tijdens Sinterklaas

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 1 december 2022, ter bespreking van Rotterdam écht zonder Zwarte Piet;

constaterende dat:

- in sommige regio's van onze stad (Pernis, Hoek van Holland en Rozenburg) nog steeds sinterklaasintochten en -feesten worden georganiseerd met de racistische karikatuur zwarte piet;
- de eerder aangenomen motie van NIDA 'Geen euro subsidie voor zwarte piet' (20bb7949) ontoereikend is om een inclusief feest voor iedereen te garanderen;
- het niet verlenen van subsidies en evenementenvergunningen voor racistische sinterklaasintochten niet genoeg blijkt om zwarte piet uit de stad te houden;

overwegende dat:

- zowel in de raad als in het college nog altijd een wijdverspreid consensus is over de ontoelaatbaarheid van zwarte piet in publieke ruimtes;
- dergelijke sinterklaasintochten en -feesten met racistische karikaturen ondermijnend zijn voor de inclusie van de stad;
- particuliere burgerinitiatieven met de racistische karikatuur zwarte piet ook de veiligheid en orde in de stad in gevaar brengen wegens de provocerende functie van polariserende burgerinitiatieven;
- de burgemeester en politie genoodzaakt zijn om in te grijpen zodra veiligheid en orde in geding komen;

verzoekt het college:

- de aanpak van sinterklaasintochten en -feesten met racistische karikaturen te intensiveren;
- strenger te handhaven op racistische sinterklaasintochten en -feesten, ook als het gaat om particuliere bewonersinitiatieven;

- actief deel te nemen aan de transitie van zwarte piet naar roetveegpiet, en waar nodig (financiële) middelen beschikbaar te stellen om deze transitie te faciliteren;
- te onderzoeken wie de initiatiefnemers zijn van de desbetreffende sinterklaasintochten in Pernis, Hoek van Holland en Rozenburg, en om het gesprek aan te gaan met deze bewoners(organisaties);

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J. Bokhove en N. Balwantsingh

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Een coproductie. Ook deze moties zijn voldoende ondertekend en we halen het logo van BIJ1 en de handtekening ervan af, dan kunnen ze deel uitmaken van deze vergadering. We trekken de coproductie in. Welke andere fractie wil het woord nog voeren? Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Voorzitter, afgelopen week heeft Joy Sylvester, voorzitter van de staatscommissie Discriminatie en racisme, gezegd dat we stereotiepe beelden aan diggelen moeten slaan en ze heeft daarbij glashelder gemaakt waarom, stereotiepe beelden waar een racistische karikatuur als zwarte piet er een van is, sluipen in beoordelingsmechanismen, beoordelingsmechanismen die wij dagelijks gebruiken dat leidt tot de discriminatie op de arbeidsmarkt, op de woningmarkt, in het uitgaansleven en in toezicht van de overheid zoals de Toeslagenaffaire. Het leidt tot discriminatie en racisme, waarvan we in dit coalitieakkoord hebben afgesproken dat we dat tegengaan. Voorzitter, toen ik de beelden voor het eerst zag, wilde ik de organisatie het voordeel van de twijfel geven, onbewust onbekwaam, men wilde wel maar de uitvoering krijgt nog een onvoldoende. Dat voordeel van de twijfel is op dit moment wel minimaal want op 30 november jl. zag ik dat de discussie in de raad geen aanleiding was om iets aan het uiterlijk van de pieten aan te passen en dan krijg ik het gevoel dat het wat minder onbewust onbekwaam is. Voorzitter, de gemeente moet niet willen bijdragen aan stereotiepe beelden die discriminatoire beoordelingsmechanismen in de hand werken, we moeten als gemeente geen facilitator zijn van deze racistische stereotiepe beelden en dat doen we nu wel. Stop met het verstrekken van subsidies aan discriminatoire uitingen, breng het Pietenakkoord onder de aandacht en actualiseer en verfijn deze. Graag een reactie van de wethouder of hij hiermee aan de slag gaat. Voorzitter, het is een systemische verandering en die gaat stap voor stap. Een voorbeeld, in 2011 tekende ik de pietitie op Facebook voor het behoud van zwarte piet en een jaar later schreef ik een column waarom het zo belangrijk was om deze stap voor stap af te schaffen, maar we moeten het blijven bespreken en blijven normeren. Ik vind het belangrijk dit nog eens te onderstrepen, de burgemeesters heeft namelijk bij het afsluiten van het Pietenakkoord gezegd dat het niet aan de politiek is om zich met cultuur te bemoeien. Laat duidelijk zijn dat de burgemeester en ik en andere rolopvatting van volksvertegenwoordiger hebben. De meningen, opvattingen, normen, kaders en uitwisselingen die wij in deze raad met elkaar hebben zijn een uitvergroting van de cultuur die heerst in de stad. Dat is een mooie symbiose waarin dat wat hier wordt gewisseld een afspiegeling is van wat er in de stad leeft en vice versa. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ja dank u wel. Ik merk toch dat diverse fracties toch wel door de twee minuten gaan. We zitten natuurlijk wel vlak voor Sinterklaas, maar gelieve daar toch even op te letten als u met uw spreekbijdrage bezig bent. Mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Ja dank u wel, ik heb een korte vraag. D66 en mevrouw Maassen verwerpen heel erg die netvliesvervuiling zoals ik het de vorige keer noemde, op het moment dat je wordt geconfronteerd met beelden die in deze samenleving niet meer wenselijk zijn, die verwerpt ze nadrukkelijk. Ik heb daar een motie over ingediend en ik ben eigenlijk best wel nieuwsgierig naar hoe zij die motie beoordeelt, of ze die in het kader daarvan ook gaat steunen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja dank u wel voor uw vraag. Ik wacht het oordeel van de wethouder af. Ik moet zeggen dat ik wel heb geworsteld met het weghalen van beelden en welke rol wij daarin moeten innemen. Ik ben het niet eens met de term 'censuur' want ik zie het wel als een eigen gemeentelijk kanaal, maar helemaal weghalen roept bij mij ook gedeeltelijk ongemak op. Die worsteling deel ik met u in deze raad.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Ik kijk verder rond of er nog andere fracties zijn. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Voorzitter dank. Het is wat mijn fractie betreft helder, deze racistische en kwetsende karikatuur moeten we blijven weren. Het moet namelijk een feest zijn voor alle kinderen, en ik zeg met name kinderen, een feestje waarmee zij zich moeten bezighouden en dat wij als volwassenen op een goede manier moeten blijven faciliteren. Voorzitter, we hebben de richtlijn uit het Pietenakkoord die van toepassing is op alle subsidies van de gemeente en de brief van de wethouder lijkt ook vrij helder. Hij gaat ermee aan de slag, de richtlijnen worden verscherpt als ik dat er even doorheen lees, maar het blijft lastig, dat zal ik ook wel meegeven. Met alle regels die je gaat verzinnen, is het ook stapsgewijze verandering denk ik. Mijn partij strijdt hier al vanaf de oprichting tegen en de PvdA al sinds 2018, maar het is wel iets wat we blijvend onder de aandacht moeten brengen zolang het fout gaat. Ik ben benieuwd naar het oordeel van de wethouder op de door de PvdA en GroenLinks ingediende moties. Dat zeg ik nu maar alvast even want die vraag ga ik ongetwijfeld krijgen. Dank.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. De heer De Waard.

De heer **DE WAARD** (lr). Dank u wel voorzitter, ik begin met mijn excuses. Sorry dat we dit gesprek nu weer moeten voeren want volgens mij hebben we hem vorige week ook al gevoerd en toen zei de wethouder dat er geen klachten zijn binnengekomen. Wij hebben op de foto enkel lachende kinderen en lachende gezinnen gezien en toch staan we weer hier, het houdt niet op. Ik wil totaal niet de zwarte piet toespelen voorzitter. Ik heb een interruptie.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Balwantsingh.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Ja voorzitter, ik wil toch even duidelijk maken dat er wel degelijk klachten zijn want ongeveer vijftien zetels hebben een debat aangevraagd en dat van geen klacht wil ik echt van tafel vegen voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer De Waard.

De heer **DE WAARD** (lr). Bij dezen geveegd, maar niet uit Pernis waar wel die intocht was en daar was u niet bij, dank u wel. Ik wil niet de zwarte piet toespelen. Zeker niet maar wat nu wordt verkondigd zijn simpelweg onwaarheden want op de foto's zagen wij roetveegpieten, de een wat meer en de ander wat minder, en wij hebben daar dan ook

gewoon een theorie bij. Jazeker voorzitter want Sinterklaas is welgeteld 1752 jaar oud en heeft gewoon enorm veel problemen, vooral dit jaar want zijn stoomboot is gezonken. Ik bedoel, daar moeten we natuurlijk ook even naar kijken, maar daarnaast heeft Sinterklaas ook nog eens te maken met een fundamenteel pietentekort en dat betekent dat iedere piet vaker in een schoorsteen moet gaan en dan krijg je meer roetveegjes, het is allemaal zo gemakkelijk jongens. Wij als Leefbaar Rotterdam waarderen deze hardwerkende pieten juist. Ja want werken moet lonen en zonder deze hardwerkende pieten hadden heel veel kleine Rotterdamertjes geen cadeautjes en geen strooigoed gehad, wat voor probleem was dat geweest collega's. Ik mag toch eigenlijk aannemen dat mijn collega's van BIJ1, GroenLinks of de PvdA überhaupt dit werken kunnen waarderen want hard werken is fijn. Daarnaast in het kader van inclusiviteit. Ik heb naast de hardwerkende piet en de minder hardwerkende pieten ook nog eens kale pieten gezien, ik heb een bebrilde pieten gezien en ik heb pieten met regenboogsokken gezien en als ik het goed heb geteld was er een fiftyfifty verdeling tussen meisjes en jongetjes. Dit moet toch eigenlijk gewoon een enorm groot inclusiviteitsfeestje geweest zijn waarbij je je linkse vingertjes kon aflikken, maar nee het is weer niet genoeg en we moeten het nog meer aan banden gaan leggen. Vervelend voor organisatoren, voor de vrijwilligers en ook nog eens voor de bezoekers. Wat Leefbaar Rotterdam betreft is dat ongehoord, onvoorstelbaar en vooral onacceptabel. Wij zullen dus zeker niet meegaan in deze heksenjacht. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ik zag in een split second dat de heer Balwantsingh er als eerste stond en daarna mevrouw Maassen. De heer Balwantsingh. U gaat weer zitten? U overlegt nog even. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Voorzitter, het is prima dat we het in deze raad oneens zijn, maar ik vind het beneden alle peil om een onderwerp dat heel veel mensen kwetst, en dat weet de heer De Waard misschien ook, te ridiculiseren. Dit is een serieus onderwerp en dat u dan gaat vertellen dat pieten zwarter worden omdat er een pietentekort is en ze vaker door een schoorsteen gaan... Er wordt aan de linkerkant gelachen en ik begrijp dat echt serieus niet, het is kwetsend. Ik had echt meer verwacht, we kunnen hier een debat houden over de inhoud, maar niet over ficties en met respect.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Balwantsingh.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Ik heb even nagedacht over of ik wel of niet moest reageren, maar ik wil toch iets zeggen. We hebben het hier over racisme en discriminatie en de een vindt dat dit niet zo is, dat zijn mensen die dat niet zo voelen, maar er zijn wel degelijk mensen die dat wel zo voelen. Als je wat dieper kijkt dan ligt aan het gevoel van discriminatie en racisme iets anders ten grondslag en dat is minachting en minachting is nou precies wat hier door collega De Waard naar voren wordt gebracht, minachting. Als we daar niet vanaf kunnen, zullen al die problemen met racisme, discriminatie et cetera blijven bestaan. Voorzitter, dat wilde ik nog even meegeven.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ja mijnheer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ik heb ook even getwijfeld of ik wel of niet op de cabaretvoorstelling van mijnheer De Waard moet ingaan. Tenminste zo bedoeld, het was zeer zeker niet grappig en ik hoop dat hij morgen zijn eigen bijdrage terugkijkt en zich toch ook wel realiseert dat racisme niet iets is waar je om kunt lachen. Ik ben ook wel benieuwd waarom hij heeft gekozen voor deze clowneske benadering bij een onderwerp dat gewoon heel veel mensen in deze stad raakt.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. De heer De Waard.

De heer **DE WAARD** (lr). Dank voorzitter. Ik wil eigenlijk beginnen met de beantwoording van de opmerking/vraag van mijn collega van DENK over deze benadering. Ik onderschat racisme zeker niet, laat ik dat even zeer duidelijk vooropstellen, maar deze benadering heb ik gekozen juist omdat ik dit discussiepunt dusdanig ridicuul vind. In 2020 is al besloten om het uiterlijk van pieten aan te passen en dat is gebeurd. Nu is de uitvoering hier en daar anders, maar is het alsnog niet goed en ik heb zoiets van kom op zeg, wanneer houdt het een keer op, vandaar deze benadering. Daarmee heb ik eigenlijk indirect ook uw vraag over het ridiculiseren beantwoord. Ik wil het zeker niet onderschatten en ik wil ook zeker niet doen voorkomen dat Leefbaar Rotterdam zegt dat sommige mensen gediscrimineerd of racistisch bejegend moeten worden. Zeker niet, maar er is een aanpassing geweest en als die aanpassing niet bij iedereen goed valt, ligt dat toch echt aan je eigen interpretatie. Dus minachting, collega van PvdA, zeker niet.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Het is een beetje bijzonder dat het dan aan de interpretatie van een aantal mensen zou liggen terwijl wij hier wel degelijk klachten over krijgen. Wij hebben ook gezien dat er in Heijplaat zwarte pieten in vol ornaat zijn komen binnenvaren. Je kunt wel zeggen dat er wat aanpassingen zijn gedaan, maar het is gewoon niet goed genoeg, we zijn er gewoon nog lang niet en vandaar ook deze moties om te zorgen dat het niet stapje voor stapje gaat en we nog tien jaar in de ellende in een overgangsfase zitten. We kunnen nu gewoon doorpakken, we hebben een aantal stappen gezet, maar lang niet iedereen is hier voldoende doordrongen van de ernst van deze situatie en ik zou heel graag vandaag willen doorpakken. Ik heb gezien dat de wethouder de eerste stap heeft gezet, maar we moeten vandaag ook nog stap 2 en 3 zetten en ik reken ook op steun want u ziet toch tot wat voor debatten en tot wat voor minachting dit leidt. U was misschien wel bijna illustratief, net als uw wethouder die pontificaal poseerde met iemand die toch echt wel de grenzen opzoekt en ik doe een dringend beroep op de andere partijen om hier paal en perk aan te stellen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Bokhove ik ga u maar ook de anderen nu wel even iets zeggen. Een interruptie is goed, maar het is niet de bedoeling van een tweeminutendebat om weer een compleet verhaal neer te leggen. Het is prima dat u uw punt wilt maken, maak uw punt, maar u hield nu weer een heel eigen betoog en pleidooi. Zo werkt dat niet want we willen wel de snelheid in de raadsvergadering houden.

De heer **DE WAARD** (lr). Ik heb eigenlijk geen vraag gehoord mijnheer de voorzitter, ik heb alleen gehoord dat er in Heijplaat zwarte pieten waren en dat dit niet volgens de verordening was, ongeacht wat ik daar persoonlijk van vind.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Prima, dit was uw bijdrage aan deze discussie? Goed, dan kijk ik verder in de raad rond of er nog andere partijen het woord willen voeren. De heer Becker van de VVD.

De heer **BECKER** (vvd). Ja dank u wel voorzitter, ik zal het kort houden. Ik heb een ongemakkelijk gevoel bij dit debat, we maken politiek van een kinderfeest, van vrijwilligers die met de beste bedoelingen iets leuks voor kinderen proberen te doen en die echt niet bezig zijn met het neerzetten van een racistische karikatuur. Racisme en discriminatie vindt inderdaad daadwerkelijk plaats op de woningmarkt en op de arbeidsmarkt, daar wordt terecht een punt van gemaakt, laten we het daarover hebben en laten we dit debat niet constant weer voeren. We hebben het er vorige week over gehad, de wethouder heeft een

duidelijke brief gestuurd en dat voldoet voor ons. Ik heb er echt een ongemakkelijk gevoel bij dat we het hier nu weer op deze manier erover hebben. Laten we het over de echte problemen hebben. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel voor uw bijdrage. Ik kijk verder rond of er een fractie is die op dit onderwerp nog bijdrage heeft. Ik constateer dat dit niet het geval is. Dan vraag ik wethouder Achbar om de vragen en de ingediende moties te beantwoorden.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Dank voorzitter. Ik zit even te denken waar ik moet beginnen, laat ik tenminste zeggen dat wij dit op 24 november jl. hebben besproken. Ik heb toen ook aangegeven hoe belangrijk ik het vind dat in principe iedereen in Rotterdam dit fantastische kinderfeest op een goede manier met elkaar kan vieren, waarbij de groepen niet tegenover elkaar moeten staan. De gemeente heeft vanaf 2017 een Pietenakkoord met daarin duidelijke richtlijnen over hoe wij met partijen in de stad waaraan wij subsidie geven een Sinterklaasintocht organiseren waarbij de piet naast de sinterklaas zou moeten staan. Volgens mij hoorde ik D66 zeggen dat er in 2011 een pietitie is ondertekend, volgens mij zei de heer Soytekin dat, we zijn nu elf jaar verder en wij komen stapsgewijs waar we willen zijn. Ik denk dat we die stappen zetten, zeker naar aanleiding van 24 november jl. Ik heb toen een aantal toezeggingen gedaan en volgens mij kun je mij niet verwijten dat ik daar niet doortastend heb doorgepakt. Ik heb ook een brief naar alle wijkmanagers gestuurd over de richtlijnen, om de sinterklaasintochten te organiseren op de manier die wij hebben voorgeschreven. Dat is de eerste stap. Het verbaast me ook dat we een week later dezelfde discussie voeren en ik als wethouder niet de ruimte krijg om wat mij vorige week is gevraagd voldoende in het werkveld tot uitvoering te laten brengen, u kunt niet van mij vragen het een te doen en parallel daaraan allerlei acties erbij te betrekken terwijl ik al een proces heb ingezet. U gaat wat dat betreft natuurlijk over uw eigen agenda, maar ik wil wel even gezegd hebben dat, als ik een debat met de raad of de commissie heb, het fantastisch zou zijn als wij ook de ruimte krijgen om het een en ander tot uitvoering te brengen en goed in de samenleving te laten landen, waarbij er voldoende aandacht en zorgvuldigheid is voor de verschillende wensen. Ja en dat maakt dat sommigen het voordeel van de twijfel hebben gekregen vanuit, mooie begrippen die u gebruikt mevrouw Maassen, onbewust onbekwaam. Het is de uitdaging om met onze richtlijnen en de brief die ik naar wijkmanagers heb gestuurd die partijen bewust bekwaam te maken, maar de vraag is of het helpt als wij hier iedere keer de discussie hebben terwijl wij tegelijkertijd bezig zijn met de uitvoering. Voorzitter, ik heb een aantal moties mogen ontvangen en ik begin met motie 1 van GroenLinks, 'Niet content met content'. Ook hier zou ik zeggen, geef ons even de ruimte. Wij verwachten met de richtlijnen die wij nu extra onder de aandacht brengen dat die beelden eigenlijk niet meer op die manier ontstaan. Dus het moet een oplossing zijn die vanzelf tot stand komt en de vraag is of deze motie daar iets aan bijdraagt, dat denk ik niet. Als we de lijn inzetten zoals we die voor ogen hebben, die richtlijnen voor het organiseren van Sinterklaasintochten extra onder de aandacht brengen, zal het effect zijn... Dat zei ik vorige week in de commissie ook voorzitter, het stemt mij positief dat wij kinderen zien die wel voldoende als roetveegpieten geschminkt zijn en dat zal straks het effect zijn dat wij op onze sociale media kanalen terug zullen zien. Daarom vind ik deze motie overbodig.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Voorzitter, de wethouder refereerde vorige week ook aan blijfe kindergezichten, maar hier wordt juist een verkeerd voorbeeld geëtaleerd en zo kom je ergens niet vanaf, zo blijf je het eigenlijk goedkeuren en is het een in stand houdende factor. Ik wil heel graag, en daar roept de motie toe op, dat die in stand houdende factor weg is. U mag kindergezichten met roetveegpietjes plaatsen wat u maar wilt, maar die in stand

houdende factor waarmee de gemeente eigenlijk de facto goedkeuring verleent aan die oude stigmatiserende zwarte piet karikatuur... Dus het is geen overbodige motie, ik laat het juist versnellen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Bokhove, uw voorzitter spreekt tot u. Even kort. Als een wethouder een beslissing neemt dan is het zijn beslissing en dan mag u daar gerust even op reageren, maar niet weer een hele serie maken, ook omwille van de tijd. We willen snel en effectief vergaderen, we hebben een nieuw vergaderschema opgezet, nou prima dat werkt allemaal goed, het zijn onze eigen regels. Gaat u verder wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Dan kom ik bij motie 2 ook van GroenLinks, 'Wie zoet is krijgt subsidie, wie stout is betaalt terug'. Ik heb aangegeven: geef ons, zeker naar aanleiding van het debat van vorige week, even de ruimte om die richtlijnen goed te laten landen. Ik heb u de brief gestuurd die zo snel mogelijk bij de wijkmanager is terechtgekomen. Om nu weer met zo'n motie te komen, dat lijkt of ik de ruimte niet krijg om dat te laten landen en tot uitvoering te laten brengen zoals we dat graag zien voorzitter. Dit is een beetje te snel op een discussie die we vorige week hebben gevoerd en om die reden zal ik hem op dit moment ontraden. Geef mij de ruimte die ik vorige week heb gepakt om hem tot uitvoering te brengen. Misschien dat mevrouw Bokhove hier niet blij mee is, maar ik vind het een beetje te snel gaan als u me vorige week het een vraagt, ik die brief net heb gestuurd en u me nu al iets anders vraagt.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Een korte interruptie van mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Heel kort. Die richtlijnen zijn goed, daarvoor heb ik u ook gecompimenteerd, maar bij een wortel hoort ook een stok. Is de wethouder van plan onjuist uitgegeven subsidies, als mensen zich niet aan de afspraken houden, in te trekken? Dat is de motie, aan de voorkant niet uitkeren en als mensen zich niet aan de regels houden, moet je ook een stok hebben en dat is echt wel degelijk iets nieuws.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Oké wethouder, gaat u verder. U hebt het volgens mij goed uitgelegd aan mevrouw Bokhove, u bent ermee bezig en het resultaat volgt. Gaat u verder wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ik zal even reageren, anders lijkt het of ik eroverheen wil stappen en dat wil ik absoluut niet. Die richtlijnen geven aan waaraan zo'n piet in principe moet voldoen, dat komt straks ook ergens, volgens mij bij de motie van de PvdA. Dat nemen wij nu expliciet in de beschikking op en daarmee gaan we er ook van uit dat dit een ander beeld gaat creëren ten aanzien van hoe wij de piet tijdens de sinterklaasintochten gaan zien. Nogmaals, ik vind het bijzonder dat we dit vorige week hebben besproken en ik nu al door middel van moties op deze manier bevraagd wordt, een beetje vertrouwen dat we dit pad met elkaar gaan bewandelen had gekund. Ik begrijp de discussie echt wel, dat voel ik ook, maar houdt er ook rekening mee dat we niet tegenover elkaar willen staan, dit is een kinderfeest voor alle kinderen in Rotterdam en daarom moet je al die geluiden ook de ruimte geven om door met elkaar in gesprek te gaan die richtlijnen onder de aandacht te brengen en te komen waar we willen komen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Gaat u verder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Dan kom ik bij motie 3 van de PvdA. Daarvan heb ik gezegd 'het opnemen zoals het nu in het dictum staat...'. We hebben artikel 1 van de Grondwet en ik heb net ook expliciet gezegd dat we geen racistische uitingen meer willen

zien; een zwarte pruik, oorringen, rode lippenstift en egaal zwart gekleurd. Dat nemen wij expliciet mee in de beschikking, we zeggen aan de voorkant: dit zijn de kenmerken die we niet willen terugzien in de vorm van een piet. Om die reden wordt hij overbodig voorzitter. Dan heb ik nog een motie.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Een interruptie van de heer Balwantsingh, graag kort.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Een vraag voorzitter. Klopt het dat het in principe is geregeld als de wethouder zegt dat het een overbodige motie is? Is dat een toezegging voorzitter?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dat moet de wethouder zeggen, ik ben slechts voorzitter.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Ik spreek via u voorzitter, dat is toch normaal?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dat snap ik. Als ik het antwoord zou geven, zou het een ander antwoord kunnen zijn dan de wethouder geeft. Bedankt dat u via mij spreekt en ik ga de wethouder vragen om u te beantwoorden. Helemaal correct mijnheer Balwantsingh. Wethouder, wilt u de heer Balwantsingh gaan beantwoorden.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Dank voorzitter. Het is geborgd als het gaat om discriminerende of racistische uitingen, daarvoor hebben we enerzijds de Grondwet en wat wij doen, dat heb ik eigenlijk al in de afdoening opgenomen, is dat we voortaan de eisen omtrent pieten bij een sinterklaasactiviteit in de beschikking opnemen. Daarmee wordt het voor indieners en wijkmanager veel duidelijker en concreter dan deze algemene lijn in de motie.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Balwantsingh.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). In de brief die we hebben gelezen staan richtlijnen, aan richtlijnen kun je vanuit interpretaties per definitie een andere betekenis geven en we willen toch graag een eis in plaats van een richtlijn.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dat had u natuurlijk ook in uw tweeminutendebat kunnen meenemen, maar ik vraag het nu aan de wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Wij willen voorkomen dat er racistische uitingen of karikaturen tot uiting komen op de manier zoals ik die net heb beschreven met een zwarte pruik, egaal geschminkt, gouden oorbellen en rode lippen. Dat willen wij voorkomen en daarom hebben we richtlijnen afgesproken en die nemen we nu ook mee in de beschikking om dat juist te voorkomen, dat vraagt u in uw motie. Dus wij willen dat op die manier gaan voorkomen voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ik denk dat het nog niet helemaal duidelijk is, er is een klein beetje onduidelijkheid en dat gaan we voor u oplossen. Mijnheer Balwantsingh, ik geef u het woord.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Ja voorzitter, dank u wel. Het blijft toch onduidelijk of we straks niet weer terechtkomen in een situatie waarin een wethouder is genoodzaakt te zeggen 'wat wij eigenlijk willen is niet afdwingbaar'. Vandaar dat wij deze motie hebben

ingediend en hij wordt in stemming gebracht, dus ik kijk echt naar de sociaal-progressieve partijen hier in de raad om toch voor die meerderheid te zorgen, zodat we die discussie in het vervolg gewoon niet meer hebben.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). U geeft nu een stemverklaring. Ik vraag de wethouder om nu heel kort te antwoorden en dan denk ik dat we... De heer Balwantsingh.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Ik wil graag weten of het een eis wordt voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Jawel, maar u ging natuurlijk ook verder met 'dan zien we het straks bij het stemmen' en dat is een stemverklaring. Ik zit hier om de vergadering te leiden. Wethouder, als u kunt beantwoorden.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Voorzitter, we willen geen samenleving waarin mensen boos worden omdat ze het gevoel hebben dat we iets opleggen, afdwingen, sanctioneren. We weten dat dit een gevoelig onderwerp is, het is een belangrijk onderwerp, maar ik wil niet dat we tegenover elkaar staan, maar dat we de dialoog aangaan op basis van de afspraken en richtlijnen die we hebben. Ik zie oprecht niet dat dit tot de oplossing leidt. U hebt mij vorige week gevraagd 'kom in actie want dit zijn de afspraken die we hebben' en dat hebben we gedaan. Mijn overtuiging is dat we tot een oplossing komen door met elkaar in gesprek te gaan en dat is ook vanuit het idee om van onbewust onbekwaam bewust bekwaam te maken, maar ook het vertrouwen te geven waar wij als college voor staan, dat moet het uitgangspunt zijn. U vraagt welke middelen ik heb om te sanctioneren, te handhaven of iets dergelijks, dat is niet de manier waarop ik graag mijn beleid wil inzetten. Ik vraag u me de ruimte te geven. U hebt vorige week het een en ander gevraagd, dat is uitgezet en dat willen wij wel op die manier organiseren, maar geef het even de tijd.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Goed zo. Gaat u verder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Dan de laatste motie.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Gaat u verder wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja, maar deze heb ik net binnengekregen en ik ben hem even aan het lezen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Neem de tijd.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Deze motie is vergelijkbaar met andere moties die ik heb zien langskomen over de aanpak van sinterklaasintochten met racistische karikaturen. Daar heb ik al het een en ander over gezegd, ik denk dat ik nu voldoende heb toegelicht hoe ik tegen die richtlijnen aankijk, ook de ruimte die is gevraagd richting de wijkmanagers die de richtlijnen straks onder de aandacht brengen bij degenen die de subsidie aanvragen. Als je het mij persoonlijk vraagt, hoop ik oprecht dat we deze discussie in 2023 niet meer hebben, maar dat is een persoonlijke wens. Tot zover denk ik voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. De heer Balwantsingh, een uitsmijter.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Er staat nog een vraag aan de wethouder open, over de foto waarop een wethouder staat. Die vertegenwoordigt het gehele college, dus ook deze wethouder. Ik ben benieuwd naar zijn reactie daarop.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Wethouder, kunt u daar nog op antwoorden?

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, ik zoek even naar wat ik daarover kan zeggen. U kent het standpunt van het college, hoe wij naar de richtlijnen en de inzet van zwarte pieten kijken, hoe de piet niet meer zo de zwarte piet zou moeten zijn. Daar zijn richtlijnen voor en daar zijn wij helder over en ik heb vorige week in de commissie ook het standpunt van het college bekendgemaakt. Dat doe ik vanavond ook en daarmee denk ik dat het antwoord op uw vraag voldoende is.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Dan kan ik dit agendapunt afsluiten met een toezegging, de wethouder zal de pietenrichtlijn in de subsidiebeschikking opnemen, dat is de toezegging die ik van wethouder heb gekregen. U hebt gezegd 'zal de pietenrichtlijnen opnemen in de subsidiebeschikking'. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Prima, dan heb ik hem toch nog eens extra bekrachtigd hier in de raad zodat u het weet, maar hij staat er eigenlijk al in. Dat heb je als je twee weken achter elkaar over hetzelfde praat. Dat gezegd hebbende sluit ik dit agendapunt af en dan gaan we verder met agendapunt...

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Voorzitter?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen. Mag ik even in de... Ook u mevrouw Van Groningen, uw onderwerp met de oranjesjaal komt wat later, dus u hoeft het niet alvast te demonstreren. Ik zie dat heel veel partijen met elkaar in conclaaf zijn, we zitten hier te vergaderen en dat is gewoon storend. Mensen proberen toch een bijdrage te leveren, de ene keer is die van u en de ander keer van hen, en we willen toch graag de aandacht erbij houden. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ik heb geen vraag aan de burgemeester gesteld, maar ik heb wel een uitlokking gedaan en het spijt mij zeer dat hij bij mijn inbreng niet aanwezig was. Ik zou het graag nog bij de burgemeester onder de aandacht brengen, dan kan hij het even terugluisteren.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Burgemeester.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Voorzitter, ik zat achterin en ik heb het gehoord, het is vergeven.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dat gezegd hebbende sluit ik dit agendapunt, geef ik agendapunt 8.1 weer aan de burgemeester en ga ik terug naar mijn plaatsje in de zaal.

BENOEMINGEN

8.1 Het voorstel tot herbenoeming van twee leden van de Referendumcommissie

De **VOORZITTER**. We pakken hem op. Ik liet even verstek gaan om nog even van dichtbij te horen hoe het verder in de stad gaat en als u daar nog belangstelling voor hebt, kan ik u melden dat het nu verder klaar is in de stad, veel getoeter et cetera. Er was een groepje dat dacht de politie te kunnen uitdagen en dat is in het zicht van de ME uit elkaar gedreven en waarschijnlijk huiswaarts gegaan. Mijn eerste informatie is dat er waarschijnlijk vier aanhoudingen zijn verricht en verder is het rustig in de stad, het is niet tot ongeregelheden gekomen, fijn. Dan weten we dat. Het is fijn als u uw fractiegenoten waarschuwt want we gaan straks stemmen en ik zie dat er nog wat lege stoelen zijn. Voor zover mensen niet

gepaard zijn denk ik dat het handig is dat mensen weten dat ze nu naar de zaal terug moeten want ik verwacht dat we over bijna twintig minuten gaan stemmen. We zijn nu aangekomen bij Benoemingen, 8.1, het voorstel tot herbenoeming van twee leden van de Referendumcommissie. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ik wil nog even melden dat ik een motie wil terugtrekken, ik weet niet of dit het ideale moment is. De motie 'Een gewaarschuwd mens telt voor twee' omdat we een toezegging hebben gekregen. Ik heb het op dat moment niet gedaan, maar...

De **VOORZITTER**. Hebt u een nummer bij de hand?

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Volgens mij 7.5 M3, kan dat? Ik ga hem even openen.

De **VOORZITTER**. Welk agendapunt was het?

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Armoede en schulden.

De **VOORZITTER**. Armoede en schulden, dan gaan we daarnaar kijken. 'Een gewaarschuwd man telt voor twee', motie 3. Motie 3 bij het armoededebat wordt ingetrokken vanwege een toezegging. Nu we toch bezig zijn, nog anderen? Nee. Dan gaan we naar de benoemingen, het voorstel tot herbenoeming van twee leden van de Referendumcommissie. Ik benoem in het stembureau mevrouw Morkoç, mevrouw Reitema, de heer Verweij en de heer Ceulemans en mevrouw Morkoç mag het voorzitterschap doen. Wilt u stemmen alstublieft. Mag ik u vragen te gaan zitten. Mevrouw Morkoç, mag ik u vragen ons te vertellen wat de uitslag is.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Zeker voorzitter, dank u wel. Ik ben niet gewend hier te staan zonder spreektijd. Ik had een ontzettend fijne stemtelcommissie, die bestond uit drie juristen en een niet-jurist en juristen staat er niet om bekend dat ze goed zijn met getalletjes, dus ik hoop dat we er goed uit zijn gekomen. Dit is de herbenoeming van twee leden van de Referendumcommissie. Er zijn 36 stemmen uitgebracht, er waren 35 stemmen voor zowel mevrouw Van Leeuwen als voor mevrouw In en eentje was blanco voor allebei.

De **VOORZITTER**. Heel goed.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Ze zijn bij dezen herbenoemd, gefeliciteerd.

De **VOORZITTER**. Deze conclusie wilde ik trekken. Dan zijn beide dames, mevrouw Van Leeuwen en mevrouw In, bij dezen herbenoemd als leden van de Referendumcommissie voor een tweede zittingstermijn. Beide dames van harte gefeliciteerd.

MOTIES VREEMD AAN DE ORDE VAN DE DAG

9.1 *Motie vreemd aan de orde van de dag 'Laat de Coolsingel oranje kleuren', aangevraagd door het lid van Groningen.*

De **VOORZITTER**. Dan neem ik u mee naar ons laatste agendapunt van vandaag. Mag ik uw aandacht? Ook links van mij, het is mij te onrustig, mag ik uw aandacht vragen. We gaan zo naar de motie vreemd aan de orde van de dag 'Laat de Coolsingel oranje kleuren', aangevraagd door mevrouw Van Groningen. Ik vertel u de procedure nog één keer. De indiener of de indieners geven een korte toelichting op de motie, geen bijdragen van andere

leden van de raad, geen interrupties, het college reageert kort, geen nawoord voor de indiener of indieners. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank u voorzitter. Terwijl ik hier sta, probeer ik te imagineren dat die Coolsingel buiten helemaal oranje kleurt want dat is precies wat Louis van Gaal doet, hij imagineert de overwinning van Oranje en bij het verbeelden dat iets gaat lukken hoort natuurlijk een ongelooflijk goede voorbereiding net zoals destijds bij het Eurovisiesongfestival want Rotterdam zeg nou wel is ongelooflijk goed in het organiseren van feestjes en dat is nou precies waarom de Rotterdamse VVD het een goed idee vindt om tijdig aan de KNVB kenbaar te maken dat Rotterdam dé plek is om een huldiging te laten plaatsvinden, al is het maar zodat we een goede repetitie hebben of in ieder geval op tijd zijn voor de echte huldiging in mei 2023, de fans weten waar ik op doel. Voorzitter, Rotterdam heeft zich gemeld, we hebben in alle landelijke media gestaan en we gaan ervan uit dat de KNVB ook heeft meegekeken, dus de positie van Rotterdam is bepaald. Natuurlijk is een huldiging is niet gratis en sterker nog daar wil je een goed debat over voeren. Gelukkig, en ik haal dan ook maar diep adem, zijn er nog drie wedstrijden voordat die finale gaat plaatsvinden en zoals Louis van Gaal zegt 'we can come an end'. Nou, op 15 december a.s. weten we of Nederland echt op 18 december a.s. in de finale staat. Kortom, er is nog tijd en er is ook nog tijd voor een inhoudelijk debat over de huldiging. Voorzitter, daarom stoppen we deze mooie motie vanavond toch maar weer in onze zak. Wees wel gewaarschuwd, we houden het toernooi heel goed in de gaten en voorzitter, de Rotterdamse VVD blijft imagineren over een wereldtitel en in dat geval zien we elkaar hier op 15 december a.s. terug. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Ja een korte reactie van de zijde van het college.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Er valt niet zo veel te reageren want er is geen motie, dus ik hoef niets te zeggen en ik wacht het debat verder af mocht het op 15 december a.s. aan de orde zijn.

De heer **COSKUN** (sp). Voorzitter, even van de orde. Mag iemand die geen motie indient wel spreektijd krijgen voor een motie vreemd aan de orde van de dag?

De **VOORZITTER**. Dat was vooral spreektijd om een motie in te trekken. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). Ja een punt van orde voorzitter. Ik vind dat de VVD dit nooit meer mag indienen als er geen Feyenoorders meer in het Nederlands elftal komen.

De **VOORZITTER**. Tijd voor allerlei grappen en grollen, helder. Wellicht hebt u allemaal nog wat tijd nodig voor enig beraad en om u op de stemming te kunnen voorbereiden. Is vijftien minuten genoeg?

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ik wil graag dertig minuten.

De **VOORZITTER**. Dertig minuten voor D66. Oké, dan schorsen we tot 21.30 uur. Dat is 25 minuten, maar dat is een mooie tijd. Tot 21.30 uur.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

10. Stemvenster

De **VOORZITTER**. Ik heropen de vergadering, ik verzoek iedereen binnen te treden. Ik ga een aanvang nemen met de stemmingen, maar niet nadat ik u heb verteld dat een aantal mensen is gepaard. De heer Moti is gepaard met mevrouw Van Aalst, mevrouw Coenradie is gepaard met mevrouw De Jong, de heer Lansink is gepaard met mevrouw Vlieger en mevrouw Vlasblom met de heer Roskam. Als het goed is, hebben we straks 37 mensen die aan de stemmingen deelnemen. Dan ligt de meerderheid bij 19, het is goed dat u dat weet. Mijnheer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, de moties 7.6.7, 7.6.8 en 7.6.9 die ik samen met mevrouw Vlasblom van BIJ1 heb ingediend. Zij is er niet, ze heeft haar verhaal niet kunnen doen en gezien de reactie van de burgemeester lijkt het me zinvoller om die moties nu in te trekken. 7.6.7, 7.6.8 en 7.6.9.

De **VOORZITTER**. De moties 7, 8 en 9 onder punt 7.6 worden ingetrokken. Nog één keer, onder agendapunt 7,6 worden de moties 7, 8 en 9 ingetrokken. Helder? Onder agendapunt 7.6 worden de moties 7, 8 en 9 ingetrokken. Andere mededelingen van soortgelijke aard? Dat is niet het geval, dan geef ik u graag ruimte voor stemverklaringen. Mijnheer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Voorzitter dank u wel, stemverklaringen bij agendapunt 7.7, laat ik ze allemaal tegelijk doen, 1, 2, 3 en 4. Voorzitter, laat ik vooropstellen dat DENK vanaf het eerste moment en als enige partij de eerste partij was die zich heeft verzet tegen de racistische karikatuur zwarte piet. Wij hebben de wethouder ook gehoord in zijn beantwoording over de moties 1, 2 en 4 waarin hij aangaf en het vertrouwen vraagt en de tijd en ruimte vraagt om deze op een goede en juiste manier uit te voeren. Wij zullen de acties van de wethouder hieromtrent scherp blijven volgen en geven hem dat vertrouwen. Daarom stemmen wij tegen die moties. Wij stemmen wel voor motie 3 van de PvdA, die is heel breed geformuleerd en daar stemmen we wel voor. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, ik kan de redenering van de heer Soytekin helemaal volgen. Ook de SP is natuurlijk tegen dat hele zwartepietgedoe, maar ik vertrouw de wethouder en wat hij vertelde, dus ik volg dezelfde gedragslijn als DENK.

De **VOORZITTER**. Helder. Andere stemverklaringen? Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja dank u wel voorzitter. Eigenlijk een vergelijkbaar verhaal met dat van de heer Soytekin. Wij zullen de uitvoering zoals de wethouder die heeft uitgelegd scherp volgen, maar we willen hem daarin ook het vertrouwen geven. Wij zullen wel voor motie 7.7.3 stemmen en dat heeft er ook mee te maken dat dit voor ons het dichtschroeven is van dat wat eigenlijk alle andere moties aan de achterkant proberen te corrigeren.

De **VOORZITTER**. Ja mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter ook op punt 7.6, de veiligheidskoers. Ik wil graag een stemverklaring over de moties 4 en 5 hebben als het gaat over religieuze uitingen bij uniformen. Ik kon de burgemeester goed volgen dat een lobby en het nu veranderen geen zin heeft omdat het net landelijk is vastgesteld en dat begrijpen wij, maar ik zeg er wel bij dat

er bij D66, al is het enigszins verdeeld, sterke gevoelens zijn dat wij neutraliteit van de politie niet allemaal vinden afhangen van religieuze symbolen.

De **VOORZITTER**. Helder. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ja dank voorzitter, twee stemverklaringen. Eentje over agendapunt 7.7 en dan nummer 4, waarborgen veiligheid et cetera. We vinden het onderwerp belangrijk, maar we vinden dat de toon in het dictum net iets voorbij het doel schiet en we zullen tegen die motie stemmen. Verder een stemverklaring over het raadsvoorstel Walstroom, daar zal onze fractie tegen stemmen. We zijn voor de ontwikkeling van walstroom en verduurzaming, maar we zijn tegen het investeringsvoorstel en de plaats, nou ja gebrek aan informatie. Dank.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja dank u wel voorzitter. Wij hebben een stemverklaring bij 7.3.5 over het betaald parkeren, het ophogen van het aantal bezoekerseenheden. Wij zijn ervoor om maatregelen te nemen die echt terechtkomen bij de mensen om wie het gaat, maar dit is een generieke maatregel en wij zijn niet voor generieke maatregelen om dit op te lossen, wij stemmen daarom tegen deze motie. Motie 7.6.5 over de religieuze uitingen bij de politie. Wij zijn het wel heel erg eens met de strekking van de motie, maar dit ging vandaag wel echt over de veiligheidskoers en deze motie heeft daar geen betrekking op. Wij komen in de commissie nog met de politie te spreken en wij zullen zeker met hen in gesprek gaan en precies de lijn van deze motie ook aan hen voorleggen en met hen bespreken, maar nu dus tegen deze motie. Als laatste de moties die gaan over zwarte piet en dan bedoel ik 1, 2 en 4. Ik sluit me daarbij aan bij de woorden van D66 en DENK, dezelfde redenering om daar tegen te stemmen.

De **VOORZITTER**. Helder. Andere stemverklaringen? Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Dank u wel voorzitter, ik moet het even zo zoeken. 7.3, het amendement van de Partij voor de Dieren. 50PLUS is tegen betaald parkeren omdat het niets zal oplossen, maar als het dan toch moet omdat die waarschijnlijk wel wordt aangenomen dan vinden wij als 50PLUS gelijke monniken gelijke kappen en dan zal 50PLUS het amendement van de Partij voor de Dieren steunen want dan allemaal maar wel. Met betrekking tot 7.6.5, dan moet ik even kijken hoe die heet, die heet 'Onze politie is een werkgever die zich aan de regels houdt' en die heeft betrekking op religieuze uitingen. Ondanks het feit dat ik dat zelf zeker ben, vind ik dat de politie neutraal is en waar ik dat misschien graag zie, ziet een niet-gelovige dat niet graag en dus toch maar die neutraliteit bij de politie waarborgen want die dient ons allemaal.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Voorzitter bij agendapunt 7.3, motie 2 en motie 5, volgen wij dezelfde redenering als die de heer Vonk zojuist aangaf, dat het een generieke maatregel is en daarom stemmen wij daar tegen. Ook motie 6, 'Stop en shop in winkelstraten', wij zijn van mening dat winkelstraten autovrij moeten zijn en deze motie roept auto's eigenlijk op om naar de winkelstraten te gaan, dus daar zullen we ook tegen stemmen.

De **VOORZITTER**. Helder. Volgens mij hebben we alle stemverklaringen binnen. Dan gaan we stemmen. Ah toch, mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Excuus, toch nog eentje. Ik zat erover na te denken of ik het wel of niet zou doen en ik doe het toch. Agendapunt 6.2, Walstroom cruiseport Wilhelminapier, motie 3, de terugbetaling eerder dan vijf jaar. Wij hebben altijd aangegeven dat we het belangrijk vinden dat we een goede businesscase hebben, dat we walstroom ook echt gaan aanleggen en we de ondernemer ook echt een kans geven om dat goed te doen. Als wij nu gaan vragen om dat nog eerder terug te betalen dan zijn we ook geen betrouwbare overheid, dus wij stemmen dan tegen. Dank u wel.

Agendapunt 6.1 Ongedocumenteerde Rotterdammers

De **VOORZITTER**. Helder. Nog één keer. Nee. Dan gaan we stemmen. We beginnen met agendapunt 6.1, Ongedocumenteerde Rotterdammers. Daarbij is geen raadsvoorstel en een drietal moties.

Motie 1A. 'Perspectief voor Rotterdamse Dreamers'. De motie is met 24 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Forum voor Democratie, Leefbaar Rotterdam en VVD.

Motie 2. 'Een waardige oude dag voor ongedocumenteerde ouderen'. De motie is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, CDA, ChristenUnie, GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA, SP en Volt.

Motie 3. 'Geen schijntermijn in Rotterdam'. De motie is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, CDA, ChristenUnie, GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA, SP en Volt.

Motie 4. 'Ook beleid verdient papieren'. De motie is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, CDA, ChristenUnie, GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA, SP en Volt.

Motie 5. 'Zonder papieren maar niet zonder steun'. De motie is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, CDA, ChristenUnie, GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA, SP en Volt.

Motie 6. 'Otje en de Burgemeester'. De motie is met 24 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Forum voor Democratie, Leefbaar Rotterdam en VVD.

Agendapunt 6.2. Het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet t.b.v. de realisering van een walstroominstallatie in de Cruise Terminal op de Wilhelminapier, alsmede m.b.t. het voornemen van B&W om de zeecruise te continueren aan de Wilhelminapier

Motie 1. 'Sneller aan de stekker!'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 2. 'Mer Mer Mer'. De motie is met 23 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van CDA, ChristenUnie, GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA, SP en Volt.

Motie 3. 'Terugbetaling eerder dan vijf jaar'. De motie is met 32 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fractie van de VVD.

Motie 4. 'Zo groen als maar kan'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 5. 'Participatietraject Wilhelminapier'. De motie is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, CDA, ChristenUnie, GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA, SP en Volt.

Motie 6. 'Een Europese stroom voorwaarts'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 7. 'Vergroen de Holland-Amerika kade!'. De motie is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, CDA, ChristenUnie, GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA, SP en Volt.

Motie 8. 'Niet de gemeente staat aan de lat voor de aanleg van walstroom!'. De motie is met 36 stemmen tegen en 1 stem voor verworpen. Voor heeft gestemd de fractie van 50PLUS.

Motie 9. 'Niet meer dan 50 calls aan de kade'. De motie is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, CDA, ChristenUnie, GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA, SP en Volt.

Amendement A. 'Zo groen als maar kan'. Het amendement is met 23 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van CDA, ChristenUnie, GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA, SP en Volt.

Amendement B. 'Tussentijds evalueren cruiseschepen'. Het amendement is met 23 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van CDA, ChristenUnie, GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA, SP en Volt.

Amendement C. 'Zeecruise aan de kade - Kwaliteit voor kwantiteit'. Het amendement is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, CDA, ChristenUnie, GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA, SP en Volt.

6.2, 'Voorstel Beschikbaar stellen krediet voor realisering walstroominstallatie Cruise Terminal Wilhelminapier, alsmede m.b.t. het voornemen van B&W om de zeecruise te continueren aan de Wilhelminapier'. Het voorstel is met 26 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van CDA, ChristenUnie, GroenLinks, Partij voor de Dieren, SP en Volt.

Agendapunt 5.3 Het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet t.b.v. de aankoop van het pand Lange Hilleweg 256

Motie 1. 'Maatschappelijk doel voor de gemeenschap'. De motie is met 29 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van Forum voor Democratie en Leefbaar Rotterdam.

5.3, 'Het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet t.b.v. de aankoop van het pand Lange Hilleweg 256'. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

Agendapunt 7.1. Het voorstel tot beschikbaar stellen van een krediet t.b.v. de aankoop van de paviljoens Coolsingel 191-217 en 207-231

Motie 1. 'Huurrelatie met hamburgerrestaurant en gokhal beëindigen'. De motie is met 31 stemmen tegen en 6 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, CDA, ChristenUnie, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 2. 'Wat kan wel, wat kan niet'. De motie is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, CDA, ChristenUnie, GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA, SP en Volt.

7.1, 'Voorstel tot beschikbaar stellen van een krediet t.b.v. de aankoop van de paviljoens Coolsingel 191-217 en 207-231'. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

Agendapunt 7.2 Het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Bijdragen aan de regionale economie, onderzoek naar economisch programma MRDH', alsmede het voorstel m.b.t. de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport.

Motie 1. 'Betrek de markt best practices voor de MRDH'. De motie is met 35 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van Partij voor de Dieren.

Amendement A. 'Rotterdam kiest scenario 2 voor de MRDH'. De motie is met 34 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van ChristenUnie en Partij voor de Dieren.

7.2, 'Voorstel conclusies en aanbevelingen uit rapport Rekenkamer Rotterdam Bijdragen aan de regionale economie, onderzoek naar economisch programma MRDH'. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

Agendapunt 7.3 Het voorstel tot vaststelling van het 'Kader invoering betaald parkeren en verlenging venstertijden

Motie 2. 'Uitbreiding bezoekersparkeervergunning'. De motie is met 24 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van 50PLUS, CDA, D66, GroenLinks en Partij voor de Dieren.

Motie 3. 'Waardering voor de parkerende mantelzorger'. De motie is met 35 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van Partij voor de Dieren.

Motie 4. 'Meten is weten'. De motie is met 33 stemmen tegen en 4 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS en Partij voor de Dieren.

Motie 5. 'Vrienden en familie over de vloer, ook met een klein inkomen'. De motie is met 31 stemmen tegen en 6 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van PvdA, SP en Volt.

Motie 6. 'Stop & shop in winkelstraten'. De motie is met 25 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van CDA, D66, GroenLinks en Partij voor de Dieren.

Amendement A. 'Overal betaald parkeren'. Het amendement is met 26 stemmen tegen en 11 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, ChristenUnie, GroenLinks, Partij voor de Dieren SP en Volt.

7.3, 'Voorstel vaststelling 'Kader invoering betaald parkeren en verlenging venstertijden'. Het voorstel is met 34 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PvdA.

Agendapunt 7.4 Een nieuw adviesmodel voor de cultuursector in Rotterdam

Motie 1. 'Cultuur raakt mensen, maar ook beleidsterreinen'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 2. 'Ambitie voor vernieuwing'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Agendapunt 7.5 De hoofdlijnen van het Armoede- en schuldenbeleid 2023-2026

Motie 1. 'Buiten de boot zorgen we voor een zwemvest'. De motie is met 29 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Forum voor Democratie en Leefbaar Rotterdam.

Motie 2. 'Maak van de individuele bijzondere bijstand geen loketteneindstation'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 4. 'Never change a winning team: Herhaal kpi duurzame schuldenaanpak'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 5. 'Rotterdamse ontbijt- en lunchakkoorden'. De motie is met 29 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Forum voor Democratie en Leefbaar Rotterdam.

Motie 6. 'Geldzorgen zoek je niet, maar heb je'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 7. 'Warme kamers voor iedere Rotterdammer'. De motie is met 24 stemmen tegen en 13 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, CDA, ChristenUnie, GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA en SP.

Agendapunt 7.6 Het voorstel tot vaststelling van de Veiligheidskoers 2023-2027

Motie 1. 'Wijk aan Zet: ook op het gebied van veiligheid'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 2. 'Zicht op sociale media'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 3. 'Aan de bak, met de wijkraad'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 4. 'Een handreiking door een handgebaar'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 5. 'Onze politie is een werkgever die zich aan de regels houdt, toch?'. De motie is met 25 stemmen tegen en 12 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA, SP en Volt.

Motie 6. 'Maak het digitale gevaar inzichtelijk'. De motie is met 36 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd lid Van Schaik van Leefbaar Rotterdam.

7.6, 'Voorstel vaststelling Veiligheidskoers 2023-2027'. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

Agendapunt 7.7 Tweeminutendebat 'Rotterdam écht zonder zwarte piet'

Motie 1. 'Niet content met content'. De motie is met 26 stemmen tegen en 11 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA en Volt.

Motie 2. 'Wie zoet is krijgt subsidie, wie stout is betaalt terug'. De motie is met 26 stemmen tegen en 11 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA en Volt.

Motie 3. 'Een einde aan het subsidiëren van zwarte piet'. De motie is met 24 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Forum voor Democratie, Leefbaar Rotterdam en VVD.

Motie 4. 'Waarborg veiligheid en waardigheid alle Rotterdammers tijdens Sinterklaas'. De motie is met 28 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, Partij voor de Dieren en PvdA.

De **VOORZITTER**. Zo komen we aan het einde van de stemmingen.

10.A. Afscheid Raadslid T. Kuzu

De **VOORZITTER**. Blijft u rustig nog even zitten, we hebben nog een programmaonderdeel te gaan, namelijk het afscheid van het raadslid Kuzu. Mijnheer Kuzu, beste Tunahan. Op 30 november jl. in de loop van de middag belde je mij en zei je dat je de gemeenteraad van Rotterdam dezelfde middag een brief zou sturen met de mededeling dat je je ontslag als lid van de gemeenteraad van Rotterdam ging indienen. Dat is de derde keer en daarmee ben je eigenlijk een soort recidivist, de derde keer in iets meer dan tien jaar tijd dat je afscheid neemt als raadslid en dat moet wel scheepsrecht zijn, dat geef je zelf ook in de brief aan. Die derde keer scheepsrecht betaalt volgens mij een keer uit in Den Haag. In mei 2008 werd je voor de eerste keer lid van de Rotterdamse gemeenteraad voor de PvdA en dat bleef je tot september 2012. Toen werd je benoemd tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, het hoogste ambt van het land. Sinds 2012 ben je Tweede Kamerlid en in die periode heb je tweemaal in de gemeenteraad gezeten. Bij jou vertrek in juli 2018 ben je met de stille trom vertrokken, je richtte je toentertijd na het vertrek volledig op je lidmaatschap van de Tweede Kamer. In maart 2022 stond je bij de gemeenteraadsverkiezingen opnieuw als lijstduwer op de kandidatenlijst van DENK en als kleurrijke Rotterdammer had je natuurlijk kunnen weten dat je het risico liep dat je met voorkeurstemmen in de gemeenteraad van Rotterdam zou terugkomen. Je besloot gehoor te geven aan de oproep van je kiezers en je zei 'ik ga het toch proberen, ik ga toch in de gemeenteraad plaatsnemen' om voor die kiezers en voor je achterban op te komen, maar wat iedereen had kunnen vermoeden, dat kwam ook in onze bilaterale gesprekken wel eens voor, het is best zwaar. De gemeenteraad van Rotterdam is in zichzelf al een parlement, er komt veel deze kant op, vele zware onderwerpen waar de raad zich over moet buigen. Of dat nou gaat over Feyenoord, Feyenoord City, een museum, een brug, maar ook kleine ingewikkelde vraagstukken, bij elkaar opgeteld levert dat een behoorlijke werklast als raadslid voor deze stad. Sterker nog, we hebben zelfs momenten gehad dat we hier spraken over de vraag of het niet verstandig is dat regering en parlement zouden besluiten de gemeenteraden van de grote steden, in het bijzonder die van

Amsterdam en Rotterdam, een bijzondere positie te geven als het gaat om hoeveel tijd je als raadslid aan je werk mag besteden. De gemiddelde 2 tot 2,5 dag waar de wetgever nu van uitgaat is echt niet meer reëel, maar sommige mensen kunnen veel verstouwen, dus jij ook maar op enig moment moet je toch keuzes maken om ook geen risico te lopen dat je dingen half gaat doen. Ik denk dat je dit besluit met pijn in je hart hebt genomen, maar als voorzitter van deze raad en ook als iemand die jou kent, vind ik het een wijs besluit. Je bent van jongs af aan eigenlijk behept met het virus van het opkomen voor het algemeen belang en in het bijzonder voor mensen die om wat voor reden dan ook in de verdrukking raken. Soms hebben ze daarvoor gekozen en kwamen ze in moeilijke omstandigheden en soms konden ze daar niet zo heel veel aan doen. Net als met die sociale traditie, dat je heel graag je vuist wilt gebruiken in politieke zin om het voor die mensen ook op te nemen. Ik wil je graag bedanken voor het werk dat je voor ons en ook voor het land hebt gedaan, met opgestroopte mouwen, hard werken. Het siert je ook dat je in deze raad terugkeerde en ook niet je hand omdraaide voor kleine dingen die hier ook wel eens aan de orde zijn. Je bent niet te groot voor de kleine dingen en dat siert je ook. Nu ga je je richten op de Tweede Kamer en daar is best veel werk te doen of dat nou stikstof is of het wonen of de gelijkheidsdiscussies of soms ook het kleine grut dat daar aan de orde komt, een onderzoek naar een oud-voorzitter bijvoorbeeld, allemaal vraagstukken die relevant zijn voor het functioneren van onze democratie. Veel Nederlanders kijken naar de verrichtingen van de Tweede Kamer en dus ook naar jouw verrichtingen. Een klein adviesje, there is no time to loose, er is dringend nodig dat er ook vraagstukken worden opgepakt waar iedereen op zit te wachten en dus is er geen ruimte voor heel veel geneuzel, als ik het mag zeggen. Een klein advies vanuit Rotterdam, goed gemeend, neem het mee naar Den Haag, doe er iets mee en verwijst vaak naar Rotterdam waar ook hard wordt gewerkt door collega's van jou en door heel veel andere Rotterdammers om de stad varende te houden, een varende stad onderweg naar nog veel meer welvaart, gegenereerd voor heel Europa en dat komt allemaal hier vandaan. Dank voor je inzet, ga terug en maak ze wijs. Dank je wel. We gaan een hele oude traditie in ere herstellen want mijnheer Coşkun wil graag nog een paar dingen tegen je zeggen in zijn hoedanigheid als nestor van deze raad. Mijnheer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Dank u wel voorzitter. Collega Kuzu en ik hebben het een en ander gemeen, bijvoorbeeld onze liefde voor Rotterdam en onze liefde voor Istanboel. Hij is niet mijn abi, maar ik wel zijn eniste. Ik weet niet of ik via de voorzitter moeten spreken, maar als nestor richt ik me toch liever rechtsreeks tot jou. Net als ik, kwam jij in 2022 als comeback kid terug in de gemeenteraad van Rotterdam, maar jij had dat kunstje in 2018 al een keer vertoond. Jij neemt nu voor de derde keer afscheid, de burgemeester zei het al, en je schreef ons dat dit scheepsrecht is. Nou, we zullen zien. Toen Tunahan Kuzu in 2008 mijn collega werd, zat ik er al acht jaar en ik dacht eerst 'wat voor schaap komt er nu weer onze kudde versterken?'. Hij, geboren in Istanboel en opgegroeid in Maassluis, was door zijn studie aan de Erasmus Universiteit inmiddels wel een Rotterdammer geworden en wat voor Rotterdammer. Eerst liet jij je nog door jouw fractievoorzitter Van Heemst als een lammetje met een bloemetje naar Nora Storm sturen om iets goed te maken wat Peter en de rest van de politiek hadden verknald, maar al snel werd Kuzu de held van veel Rotterdammers met een Turkse migratieachtergrond. Je stond eigenlijk op een onverkiesbare plek bij de PvdA, maar ik herinner me dat we elkaar in 2012 op de Westersingel tegenkwamen en jij vol vertrouwen de verkiezingen in ging en met maar liefst 23.000 voorkeursstemmen werd jij in 2012 een van onze vooruitgeschoven posten in de Tweede Kamer. Daar is het niet gemakkelijk en in 2014 bedankte jij voor de eer om enkel als stemvee in de PvdA-bankjes te zitten, je schudde je schaapskleren af, ontpopte je als een trotse wolf en richtte samen met anderen DENK op met het hoofdkwartier bij mij om de hoek in de Agniesebuurt. Rotterdammers waren en zijn trots op hun volksvertegenwoordigers en in 2017 kozen ze jou massaal terug in het parlement waar jij sindsdien onafgebroken met een ruim mandaat zit. Af

en toe terugkomend om de lokale Rotterdamse DENK-afdeling van advies te dienen, zowel in als buiten de gemeenteraad. In jouw voetsporen vertrok ook Stephan van Baarle, opgeleid in onze gemeenteraad, naar Den Haag. Hij bevindt zich daar in goed gezelschap van andere Kamerleden die in en door de Rotterdamse raad zijn gepokt en gemazeld zoals Salima Belhaj en Mark Harbers. Als nestor denk ik dat ik je mag bedanken voor je inzet voor de Rotterdammers in deze gemeenteraad, voor je inzicht en je ervaring. Je weet hoe de hazen in de gemeentelijke politiek lopen, mede dankzij jou is er een politieke partij DENK met twee wethouders, vier raadsleden en een sterke Rotterdamse afdeling, iets waar de andere partijen in deze gemeenteraad jaloers op zijn, maar ook trots dat de wortels van dat succes in, ik citeer jouw woorden, de mooiste stad van ons land liggen zoals je zelf schrijft in je afscheidsbrief. Trots ook dat we een van onze zonen mogen afstaan aan de landelijke politiek. Stel ons niet teleur en vergeet vooral de Rotterdamse wapenspreuk niet: sterker door strijd. Het ga je goed en zelf krijg jij nu het laatste woord of moet dat ook via de voorzitter?

De **VOORZITTER**. Mijnheer Kuzu.

De heer **KUZU** (denk). Ja voorzitter, ik zie dat we nog 39 seconden spreektijd hebben, maar ik wil ook niet heel veel tijd van de collega's in beslag nemen. Ik wil de burgemeester, de voorzitter van de raad en de nestor van de raad van harte bedanken voor hun mooie woorden. Het is inderdaad een bijzonder ambt de functie van volksvertegenwoordiger in de Rotterdamse raad in combinatie met het Tweede Kamerlidmaatschap en zoals zowel de burgemeester als de nestor aangaven, ben ik volgens mij recordhouder in het tussentijds afscheid nemen van deze raad. Ik heb in mijn brief ook wel gezegd 'drie keer is scheepsrecht' en collega-journalisten Jan-Peter Groenendijk en Jan-Roelof Visser gaven in het verleden wel eens aan dat Tunahan Kuzu zich ontpopt tot de Heintje Davids van de Rotterdamse politiek. Het is elke keer maar weer de laatste keer, maar je weet ook niet of dat daadwerkelijk zo is. Ik heb in mijn brief ook aangegeven 'hopelijk is drie keer scheepsrecht', maar ik zou het ook niet erg vinden om over twintig jaar terug te komen als er voor ons, met Stephan van Baarle en Richard Moti, hier op de publieke tribune een loge wordt gecreëerd waar wij als een soort Waldorf en Statler commentaar op het collegebeleid kunnen leveren. Voorzitter, het vergt nogal wat. Ik had me eigenlijk vanaf 2020 voorgenomen om het wat rustiger aan te doen in de politiek en ik heb toen ook afscheid genomen als partijleider. Ik heb de afgelopen weken wel gemerkt dat ik in oude patronen verviel, dat je 's morgens opstaat, dat je begint met politiek, dat het dan 23.00/24.00 uur is en het nog steeds politiek is, op een gegeven moment legt dat zo'n beslag op je agenda. Sommigen zeggen 'het is voorspeld, je had het kunnen weten', maar aan de andere kant vond ik het toch bijzonder en prachtig om acht maanden lang, van 1 april tot 1 december, samen met jullie deze prachtige stad te mogen dienen. De burgemeester gaf al aan dat ik tot 15 december a.s. moet volhouden en van links en van rechts wordt al aan me getrokken om op 7 december a.s. tijdens de commissievergadering MHEK te verschijnen om het nog eens voor de laatste keer over de toekomst van de luchthaven te hebben. Nou, ja het is toch aanlokkelijk, het is toch aanlokkelijk. Voorzitter, dus daar ga ik me nog wel op bezinnen en wellicht zijn we nog niet helemaal van elkaar af, maar in ieder geval wordt op 15 december Naoufal Akhatab geïnstalleerd als gemeenteraadslid. Hij is een jonge ambitieuze Rotterdammer en wellicht ook een aanwinst voor de Tweede Kamer nadat hij zich verder heeft ontwikkeld in de Rotterdamse raad net als de Rotterdamse school in het verleden heeft geleverd. Ik heb veel vertrouwen in hem, ik heb veel vertrouwen in mijn fractiegenoten, altijd al gehad. Ik wil hen in het bijzonder bedanken voor de fijne samenwerking die ik met hen heb gehad in de afgelopen maanden, maar ook in de periodes daarvoor zonder dat ik in de raad zat. Ik wil graag alle collega's van zowel de oppositie als de coalitie bedanken voor de fijne samenwerking, ik vond het echt bijzonder om te mogen doen. DENK is onderdeel van een

coalitie, we hebben twee wethouders in het college van burgemeester en wethouders in een combinatie die... Ik heb het in mijn brief gekscherend gezegd 'als je me dat een paar jaar geleden had verteld, had ik je voor gek verklaard. Het is niet de meest logische combinatie, maar het is wel de meest nodige combinatie om de polarisatie in de stad te overbruggen en te overstijgen. Ik denk dat dit college daar goed mee bezig is. Mijn oproep zou dan ook zijn om, gezien alles, ook al zijn de politieke verschillen soms groot, dat hebben we vandaag tijdens de raadsvergadering ook kunnen merken, elkaar dat vertrouwen te geven, om elkaar vast te houden en je in te zetten voor alle Rotterdammers. Ik heb er vertrouwen in dat dit tot een goed einde gaat komen en ik heb er ook wel vertrouwen in dat Rotterdammers zich dat in de toekomst nog jaren zullen heugen. Voorzitter, ik wil u bedanken, ik wil de griffier bedanken, ik wil de journalisten die op de perstribune zitten bedanken want zij zitten er ook nog steeds, ik wil de ambtenaren van de gemeente Rotterdam bedanken en ik wil uiteraard de bodes en alle ondersteunende mensen bedanken voor de fijne samenwerking en al het werk dat zij doen. Uiteraard, ik denk dat ieder raadslid dat afscheid neemt van de gemeenteraad dat zegt, zijn jullie nog niet helemaal van me af want ik zal natuurlijk altijd in Rotterdam blijven wonen, ik zal lid van DENK blijven en ik zal de lokale politiek vanuit het Haagse, maar ook als inwoner van Rotterdam altijd blijven volgen. Ik dank jullie allemaal.

De **VOORZITTER**. Dank je wel Tunahan. Ik weet waar ik mijn pijlen op moet richten als lobbyist in Den Haag, het komt allemaal wel goed.

16 Sluiting

De **VOORZITTER**. Ik sluit de vergadering, wel thuis.

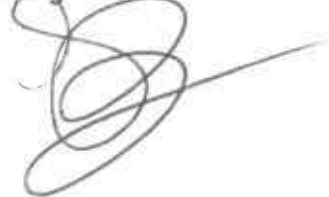
Inhoudsopgave

Onderwerp	Pagina
Opening	1741
In memoriam oud-raadslid mevrouw M. (Riet) Ton-Vink	1741
Mededelingen	1742
Vaststelling van de agenda van de raadsvergadering van 1 december 2022	1743
Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2022 week 45 tot en met 47	1747
Bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet	1748
De Monitor doelgroepen Trevvel	1748
De 'Nadere specificatie brugstaat raadsbesluit 2021' met betrekking tot de renovatie van Museum Boijmans van Beuningen	1748
Bijlagen behorende bij het raadsvoorstel inzake de Tweede voortgangsrapportage 2022 en de begroting 2023-2027 van de Stichting Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam (BOOR)	1749
Het voorstel met betrekking tot de herbeoordeling van geheimhouding en openbaarmaking van de overeenkomst Doelgroepenvervoer met Trevvel	1749
Het voorstel tot vaststelling van de tweede wijziging van de Havenverordening Rotterdam 2020	1750
Het voorstel tot wijziging van de Verordening Architect aan zet	1750
Ongedocumenteerde Rotterdammers	1750
Het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de realisering van een walstroominstallatie in de Cruise Terminal op de Wilhelminapier, alsmede met betrekking tot het voornemen van burgemeester en wethouders om de zeecruise te continueren aan de Wilhelminapier	1776
Debat over 'Rellen en belagen politie na België en Marokko', aangevraagd door de leden Coenradie en Lansink-Bastemeijer	1810
Ongedocumenteerde Rotterdammers - vervolg	1833
Het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de aankoop van het pand Lange Hilleweg 256	1835
Ongedocumenteerde Rotterdammers - vervolg	1835

Onderwerp	Pagina
Het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de aankoop van het pand Lange Hilleweg 256 - vervolg	1836
Het voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de aankoop van de paviljoens Coolsingel 191-217 en Coolsingel 207-231	1840
Het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Bijdragen aan de regionale economie, onderzoek naar economisch programma MRDH', alsmede het voorstel met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport	1843
Het voorstel tot vaststelling van het 'Kader invoering betaald parkeren en verlenging venstertijden'	1847
Een nieuw adviesmodel voor de cultuursector in Rotterdam	1863
Het voorstel tot vaststelling van de 'Veiligheidskoers 2023-2027'	1885
Tweeminutendebat over 'Rotterdam écht zonder zwarte piet', aangevraagd door de leden Bokhove, Vlasblom en Balwantsingh	1897
Het voorstel tot herbenoeming van twee leden van de Referendumcommissie	1911
Motie vreemd aan de orde van de dag 'Laat de Coolsingel oranje kleuren', aangevraagd door het lid van Groningen.	1912
Stemvenster	1914
Sluiting	1923

Aldus ongewijzigd vastgesteld in de openbare vergadering op 2 februari 2023.

De griffier



De voorzitter

